العشق

متاب از عشق رو گرچہ مجازیست کہ ایں بہر حقیقت کار سازیست (جامیؒ)

پنجاب گجرات چناب دھرتی کی حسن وعشق کی لافانی سچی کہانی

داستان

قال تے حال

قصہ

سوہنی مہینوال

از ترجمانِ مجاز وحقیقت

ابوالتوقیر والتنویر

مولوی حضرت سراج الدین سراج قادری صاحب

بادشاہ پور ضلع گجرات

کتاب پر پہلی نظر

1- عشق است امانت ازل از تفویض بہ انسانے　　ایں نجرۂ لاہوتی ہر این و نہ ہر آنے

2 - اسرارِ محبت را ہر دل نہ بود قابل　　دُر نیست بہر دریا زر نیست بہ ہر کانے

3 - یک ذرّۂ دردِ دل از علمِ فلاطوں بہ　　ایں ذوق سراجؔ آید تلمیذ الرحمانے

یہ کتاب میں نے 1933-1932ء میں لکھی۔ اس وقت میری عمر 23-22 سال تھی۔ یہ وہ زمانہ تھا جب لوگوں کو پنجابی قصے کہانیاں پڑھنے اور سننے کا شوق اور عام رواج تھا۔ ہیر وارث شاہ، سیف الملوک سوہنی فضل شاہ تفسیر یوسف مولوی عبدالستار مولوی غلام رسول وغیرہ مجلسوں میں پڑھنے اور سننے والے شوق سے سنتے تھے۔ انسان اتنا آج کل کی طرح اپنی بھیڑ میں گم نہیں ہوا تھا۔ اس کتاب کا مسودہ تقریباً 65 سال چند ایک دوسرے مسودوں کے ساتھ صندوق میں قید رہا۔ درمیانی زمانے میں میری مختلف تصانیف نگارشات پنجابی، اُردو، فارسی، نثر منظوم موضوعات کی تصانیفات کم وبیش چھپتی رہیں۔ حتیٰ کہ کئی کتابوں کے اب تک تین تین چار چار ایڈیشن نکل چکے ہیں اور بفضلہٖ تعالیٰ ملک میں معروف اور مقبول ہیں۔ جن کی فہرست اس کتاب کے آخری صفحے پر ہے۔

اب اس کتاب کی قسمت جاگی۔ 65 سال پون صدی کی مدت میں زمانے نے کئی پلٹے کھائے، کئی انقلاب آئے، کئی نئے نئے ملک کرۂ ارض پر نامور ہوئے۔ زمانے کے حالات بدلے، معاشرہ بدلا تو ماحول کے ساتھ لازمی خیالات بدلے طبعی جغرافیے بدلے کتاب کے مسودہ کے مطالعے سے اندازہ لگایا۔ تقریباً آدھا مسودہ کتاب سے نکالنا پڑا۔ جو میری اس وقت طبیعت کے موافق نہیں تھا۔

کتاب کا مسودہ نظرِ ثانی کے لیے کھولا تو یہ کتاب لکھوانے والے اس وقت کے میرے ہم نشین میرا حلقہ احباب اہلِ ذوق سخن سخن شناس میرے قدردان آنکھوں کے سامنے آ گئے۔ جنہوں نے زندگی بھر اس کو مجلسوں محفلوں میں پورے شوق اور لذت سے پڑھا سنایا اور لکھ لکھ کر اس کی قلمی کاپیاں شائقین میں تقسیم کیں۔

اس کتاب کو زمانے میں علاقے میں عام کیا۔ افسوس اُن میں سے اب ایک بھی زندہ نہیں ہے۔ باری باری سب ملک عدم سدھارے (رہے گا نام اللہ کا) اگر اُن میں سے ایک آدھ زندہ ہے تو وہ مجھ سے بھی گیا گزرا۔ گویا زندہ در گور۔ نہ آنکھوں میں نور نہ منہ میں دانت نہ پیٹ میں آنت نہ جسم میں خون۔ اگر کوئی قطرہ خون بدن کے کسی حصے میں موجود ہے تو برف سے زیادہ منجمد اور سرد وہ ذوق، وہ شوق وہ کیف عمر کے ساتھ ختم۔ وہ میری اُس عمر کے ساتھی مجھے اب تک نہیں بھولے اور نہ زندگی بھر بھولیں گے۔

میری عمر اس وقت 90 سال ہے اور بحمداللہ صحت مند ہوں۔

ادھی رات واویلا

ادھی رات تنہائی تے بے قراری گزرے ہوئے سنگی یاد آ رہے نیں
سندر صورتاں مورتاں کئی چہرے میرا شیشہ دل چمکا رہے نیں

کیوں نئیں نیند آئی ہن سمجھ آئی اوہ مینوں یاد فرما رہے نیں
جھاک جھاک فردوس جھروکیاں تھیں مینوں ماردے سدبلا رہے نیں

جی چاہوندائے وکھو وکھ مل کے ایہ داغِ جدائی مٹا سکاں
ایتھے اوہ سراجؔ نئیں آسکدے میں بھی باہجھ اجازت نہ جاسکاں

الحاج سیّد اصغر علی شاہ صاحب (مرحوم) میانہ گوندل (وفات:1992ء)

مخلص یار میرا اصغر علی سیّد جنڈی نال میرے پیڈی پائی اوس نے
گھٹ گھٹ ہی یاریاں توڑ چڑھن عمراں میرے نال نبھائی اوس نے

میری قلم کلام دا اوہ شیدائی پڑھی لوکاں نوں پئی سنائی اوس نے
جہڑی چیز میری اوہدے ہتھ آئی رکھی سانبھ کے نہیں گوائی اوس نے

ملاقات دیوچہ جے دیر ہوئی درداں بھری چٹھی لکھ کے پائی اوس نے
بادشاہ پور یا میانہ گوندل گھر دوہاں جائی رکھیا بنائی اوس نے

چھالیاں والی سرکار تھیں فیض لے کے جھگی میانہ گوندل آ کے پائی اوس نے
آفرین آکھاں نویں جائی سیّد بڑی آبرو نال لنگھائی اوس نے

ذوق شوق مافوق سبحان اللہ ضرب عشق دی دل دی تار اُتے
دم دم دینال سراجؔ وسے رحمت رب دی اوہدے مزار اُتے

الحاج میاں غلام نبی بادشاہ پور (مرحوم)(وفات:1977ء)

نال بودیاں دے لائی نال میرے پھر توڑ نبھائی غلام نبی
دستے کاغذاں دے لیا کے رہیا دیندا رکھی کمک پونچائی غلام نبی

سچی گل اے ایہ کتاب میتھوں سنگیاں سنے لکھوائی غلام نبی
پڑھ پڑھ مجلساں وچہ سنائی پئی لکھ لکھ پئی ورتائی غلام نبی

میرے نال اوس بیلے دریا چیرے ہر اوکھی جائی غلام نبی
مشکل وقت سلوک دے سفر اندر ہمت پئی ودھائی غلام نبی

وچہ کوئی نہیں غلام نبی جیہا ودھے آل پروار پئی ہور اوہدی
دُعا گو سراج ہے ربّ سچا رکھے سدا ٹھنڈی ٹھنڈی گور اوہدی

بابا میاں ولی محمد دھوبہ بادشاہ پور (مرحوم)

ولی بابیا اکثر شعراں تے یاد آ جاوے کتنی وار تیری
ضعیف عمر تے ذوق جوان تیرا طبع رج کے باغ و بہار تیری

حضرت شاہ جیؒ کولو وال والے تربیت نال گئے طبع سنوار تیری
کٹھیا درد دیا میرے شعراں تے اُٹھدی سی تڑپ جان بے قرار تیری

بیٹھا راہناں دنے راتی کول میرے اُٹھن دیندا نہیں سی میرا پیار تینوں
رکھیا توں سراجؔ نوں سدا راضی رکھے راضی اللہ بخشنہار تینوں

میاں علی اکبر نون قادریؒ ہلال پور ضلع سرگودھا (وفات1985ء)

میاں شیر عالم نون دا صاحبزادہ سخن فہم دانشور علی اکبر
نازش خاندانی سہرا ہلال پور دا اویسی سلسلے دا فخر علی اکبر

اوس باہجہ ہوئی بزم بے رونق چراغ محفل صاحب نظر علی اکبر   رمز شناس منصور دا وانگ شبلی نکتہ دان نکتہ ور علی اکبر
صاحب ذوق سلیم مرنجاں مرنج بے ریا خوش فکر علی اکبر   رحمۃ اللہ علیہ یا مولا جا گدی رہے شالا قبر علی اکبر

روشن دل روشن نظراں والیاں نیں سی پچھان لئی پیشانی اوسدی
افسوس سراج رضا ربدی ساتھوں کھوہ لئی موت جوانی اوسدی

میاں **عمر دراز** ننگیانہ مرحوم دھریمہ (سرگودھا)

میاں عمر درازننگیانہ گوہڑا یار دل دار ہم راز میرا   جدوں پڑھدا شعر بے تاب ہو کے جاگ پوندا سی دل دا ساز میرا
ہائے انیس شمسی مضطر ملتانی حافظ گولپوری خوش آواز میرا   جگر سوختے درد اندوختے سن سنگ ناز بردار دم ساز میرا
چک عالم غلام رسول خادم جانن والا محمود ایاز دیاں   کسے منزل دیو چہ سراج مینوں لذتاں بھلیاں نہیں مجاز دیاں

ایضاً

شاہ محمد وڑائچ شیر علی تارڑ چودہ چک والے ہم نوا میرے   میاں غلام رسول حکیم کھائی صاحب ذوق دوست آشنا میرے
غلام رسول فلاسفر پنڈ واسو شعر لکھ لکھ گیا ورتا میرے   شیخ فتح محمد سنگی نومسلم کیہے کیہے یار ہو گئے جدا میرے
پیر گل آڑے رجب علی شیر پوری ہسدے کھیڈے جنڈیاں تروڑ گئے   چھالیں مار سراجؔ لنگھ پار گئے پڑ وچہ مینوں ہکلیاں چھوڑ گئے

جب سے تمہارے رُخ کے نظارے چلے گئے
وہ چین وہ سکون ہمارے چلے گئے

کتھے سنگ ساڈیاں محرماں دا نال جنہاں دے لطف گفتار دا سی   رومی، جامی، نظامی، سعدی، شیرازی محمد بخش کھڑی دربار دا سی

میرے ہم عصر سارے جان دے نیں میں نہیں کدی بے جا توصیف لکھی   نون والقلم ما یسطرون اللہ نبیؐ دی صرف تعریف لکھی
مشکل وقت بھی مشکل کشا باہجوں نہیں کسے دے بیش تکلیف لکھی   پکڑی قلم جدوں پڑھ کے بسم اللہ حمد حق یا نعت شریف لکھی
جہڑا اللہ تے نبیؐ دا ثنا خوان ایں اوہ غیراں دا کیوں محتاج ہووے   آمین سراجؔ جناب سچی تیری ثنا خوانی دی لاج ہووے

منظور حسین دُعا میری شالا چمکدا رہیں بلندیاں تے — سفر زندگی وچہ دن بدن ہووے قدم قدم تیرا ظفر مندیاں تے

حساں ظاہری تیریاں جیویں روشن جاون باطنی بھی ارجمندیاں تے — مالک ملک سراج عطائے جس نوں ایہ دان نہیں دانشمندیاں تے

صاحب زادہ حضرت شریف احمد نوشاہی صاحب (مرحوم)

نوشوہ پیر دا لاڈلا صاحبزادہ شریف احمد شرافت نشان ڈٹھا — خوش مقال بلند خیال عارف صاحب حال صاحب عرفان ڈٹھا

شریف التواریخ شاہکار اوسدا بے نظیر آکھاں دل پذیر آکھاں — بلاشبہ محقق مورخ کامل معتبر اوسدا ہر بیان ڈِٹھا

اسم با مسمّٰی از مائی ہوئی ستھری طبع شریف لطیف اوسدی — خوش نصیب سراجؔ مرید اوسدے فیض بخش ہے ہر تصنیف اوسدی

....

بے ریا ستھرا صاف ذوالکرامت وجاہت سادگی آ گئی راس ہیسی — ورثے وچہ فقر دولت خاندانی رکھدا دردمند دل حساس ہیسی

مخلص دوست ہمدم ہم راز میرا قدردان تے سخن شناس ہیسی — میری کوئی نہ کوئی تصنیف اپنے سفر وحضر ویلے رکھدا پاس ہیسی

کہندا رہندا مریداں نوں یاد کرو غزلاں شعر سراجؔ قادری دے — رکھدا رہوے سمبھال بیاض اپنے بول انمول میرے بولی مادری دے

....

مڑھ بلوچاں وچہ حافظ خدا بخش حافظ فرخ پوری سدوان والا — میری ایس کتاب دے کئی حصے پڑھ پڑھ سنان ورتان والا

میری قلم کلام دا شیدائی بڈھی عمر تے طبع جوان اوسدی — مسلۂ حق پچھے خاندان چھڈ یا کامل دین پختہ ایمان والا

شیخوپورے گوجرانوالے راوی تیکر میرا قلمی کلام ورتایا اوس نے — خوش خیال اپنا قال حال حافظ لکھ لکھ کے تے ڈاکے پان والا

بے لوث طبع سبحان اللہ ترا ویحاں وچہ قرآن سناوندا سی — اوہدی گور تے سدا سراجؔ اپنی رحمت برساوے برسان والا

....

عنایت قادری[ا] تے فیض قادری دے آوے یاد تے دل بیتاب ہووے — کدوں تیک میرا سوز جھل سکدے نوعمری تے جگر کباب ہووے

شدت نال مینوں یاد آوندے نیں جدوں کوئی بھی بزم احباب ہووے — تساڈیاں قبراں دے اُتے سنگیاں ہور رحمت ربدی بے حساب ہووے

عنایت ضائع نہیں جاوناں شوق تیرا چاہیا رب رہسی تیرا نام زندہ — ہو جائے سراجؔ اوہ خود زندہ جسدا رہ جائے کام کلام زندہ

مکرمی ابوالمظفر الحاج سیّد منظور حسین شاہ اُدیاں شریف

ابوالمظفر منظور حسین سیّد ادیاں اُدیاں شریف بنان والا — خلف الرشید گلاب ثانی بانی درس شمس القرآن والا

(ا) 1982ء ساکن فتو آلہ منڈی بہاؤالدین

ذی اثر وسیع ظرف خوش نظر ذکر فکر عرفان فیضان والا　　　نمایاں سادات کرام اندر ستھرے ذوق ستھرے خاندان والا
تقریباً شروع تھیں میرے کلام تائیں چنگا سمجھن والا سمجھان والا　　　میرے شعر وشباب اوہ وقت جنوں میرے نال اوہ سماں ہنڈان والا
کجھ دن رہیا تلامذہ وچہ میرے اوہ نسبت ہن تک نبھار ہیا اے　　　انجام بخیر سراجؔ شالا اجے تیک تے باوفا رہیا اے

اِنَّمَا یُعرفُ الفضل من الناس ذووہ قول معروف ادبستان دا اے　　　جھڑا آپ صاحب شرف وقدر ہوئے صاحب قدر دی قدر نوں جان دا اے
اج کل نسب نسل زر و مال دولت ٹل رہ گیا انسان دا اے　　　ڈاہڈے قحط الرجال وچ جال آئی کون قال تے حال پہچان دا اے

مشفقم چودھری محمد نواز عرف خان گوندل ولد چنن بادشاہ پوری

نام محمد نواز تے خان عرف اچھی خاصی زمین جاگیر والا　　　خوشی نصیب اولاد پروار دلوں بھرم بھا عزت توقیر والا
گوندل گوندلاں وچہ شریف زادہ نیک نیت صاف ضمیر والا　　　صلح کن اس تیز ماحول اندر چنگی سوچ چنگی تدبیر والا
دردمند حساس دل رکھدائے کیاں نال ایہ بھلا کمایا اُس نے　　　بے گھراں نوں مفت زمین دتی پھر نہیں احسان جتایا اُس نے
چھیڑی پچھی پیار دی گل کوئی میرے کول اوہ جدوں بھی آیائے　　　میں بھی حسب ظرف پلایا اے جدوں ویکھا یار ترہایائے
اسدے باپ نے بھی میری بزم اندر بڑے پیار دا وقت لنگھایائے　　　ایس وچہ بھی اوہا تاثیر باقی ایہ ورثہ باپ تھیں پایائے
میں دیس اپنے کلمہ شور اندر بیں چھٹیاں وانگ وگایائے　　　اللہ کرے تے باغ بہار ہووے دیس اپنا کدوں پرایا ائے
درد والیاں دی دُکھی رگاں اُتے میں جدوں بھی ہتھ ٹکایائے　　　نغمے سرمدی چھیڑ کے صوفیاں نوں وچہ مجلساں پیا نچایائے
در دِدل ورثہ پیغمبری اے خوش نصیب جسدے ہتھ آیائے　　　بیدردنوں اسی بے دین کہندے اہل دِلاں فتویٰ فرمایائے
بھتیجا خان دا احمد نواب زادہ بڑا ستھرا مزاج اوس پایائے　　　نوجوان عقلمند نیک سیرت شریف الطبع شریفاں دا جایائے
بڑا نیک نیت تے خلوص والا رفاعی کماں دیوچہ ازمایائے　　　شادباد ساڈی نویں نسل ساڈا قومی مستقبل سرمایائے
خان مخلص قدرشناس میرا خوش وخرم رہوے شادشاد رہوے　　　زندگی بھر سراجؔ دُعا میری سنے آل اولاد آباد رہوے

کوئی حاجت اُمید باہجوں الٰہی　　　نہ ہن ہے کوئی ناں کدی اَگے آہی
سراجؔ اپنی گوشہ نشینی تے خوش ہاں　　　قناعت ولایت میری شہنشاہی

ایضاً

اللہ حق محمدؐ رسول برحق نہیں منیاں سنیاں سنایا میں　　　میرے نال رؤف الرحیم دونویں آزمایا میں آزمایا میں
بڑے مشکل وقت بھی حمداللہ نہیں کسے کولوں منگ کے کھایا میں　　　اوہ ہتھ شالا سڑ سک جاوے جھڑا غیر اگے پھیلایا میں

اپنے سفر سلوک خلوص سیتی بڑا پیارا وقت لنگھایا میں
میرا کسے ڈکھایا تے سہہ گیا نہیں کسے دا دل ڈُکھایا میں
صاحب دلاں دیاں محفلاں مجلساں وچہ پیارج کے سماں ہنڈایا میں
کتھے سنگ اوہ میریاں سنگیاں داجنہاں واسطے رہاں اُدرایا میں
خود غرض منافقت دور دورا مخلص دوستی دا بھرمایا میں
عزت آبرو عشق ایمان کامل اللہ پیش سوال سنایا میں

جہڑا اہس کے بولیا کوڑی پچی سمجھایا اوس نوں بھی مائی جایا میں
جے نہیں بھلا کسے نال ہوسکیا کسے نال نہیں برا کمایا میں
اج کل قحط الرجال وچہ جال میری چپ چاپ پھراں گھبرایا میں
نکتہ شناس فرزانیاں دانیاں دا اکھیں ویہد یاں ساتھ لٹایا میں
ایس سمے جے ملے کوئی یار ہمدم سمجھاں خضر نالوں بہتر پایا میں
خاتمہ سراجؔ بالخیر ہووے کلمہ طیب دا واسطا پایا میں

کتاب نوں چھپوان والے!

واری واری اوس جہان ٹر گئے میری ایہہ کتاب لکھوان والے
۶۵ سال مسودے بندر ہے قال حال میری داستان والے
سدے رہندے سن محفلاں مجلساں وچہ جیوں جیوں بیان کوئی کسے نوں یاد آ ہے
چھیڑ بہندے سن ملاقات ویلے ہن ایس نوں چھاپے چڑھاونے دی
نظر کمزور پرانی تحریر قلمی بڑی مشکل نظر ثانی پاونے دی
کئی ماضی کیفیتاں کڈھ چھڈ یاں ہن نہیں لوڑ کتاب وچہ پاونے دی
دو عزیزاں نے چک لئی ذمہ داری اوہ وکھری کتاب بناونے دی
پھر کتابت دا مرحلہ کیہ دساں ایہ گل نہیں سننے سناونے دی
نظم بحر طویل قلم مثنوی دی اکھیں چوندیاں نال پروف ویکھے

غم گسار میرے دلدار میرے میرے قدر شناس احسان والے
چوتھی نسل ہن نوجوان آئے اس کتاب نوں چھاپے چڑھان والے
نوجوان سخن فہم ذوق والے سن سن کے تے ہوندے شاد آ ہے
کھلے دل تسلیاں دیوندے سن اپنے حصے دا خرچ نبھاونے دی
سدے کتنے قابل عزیز اپنے احتیاط صحی لکھواونے دی
راہِ طلب وچہ لغزش پا ہووے نا گزیر سالک ازماونے دی
اللہ کرے اوہ وعدہ وفا کرن اہ تحریر نہیں ضائع جاونے دی
چار سال مدت پھیرے پاونے دی نت نت دے جھوٹھ ازماونے دی
کجھ صحی کیتے کجھ انجیں رہ گئے جہڑے نہیں الفاظ حروف ویکھے

قابل صد تحسین ایہہ نویں ساتھی شامل نہیں سابق آشنا کوئی
میری تسبی دے موتی کھرے سچے نقلی اک نہیں لوے ازما کوئی
آخر شب سپیدۂ سحر جویں شمع جاوندی اے جھلملا کوئی
میں اپنے پرائے نوں زندگی بھر ربّ گواہ لایا نہیں دا کوئی
میری سادا کھلی کتاب زندگی ورقہ ورقہ پھولے بیشک آ کوئی
اَلْاِنْسَانُ مِؤۃ الرحمن نکیاں ہوندیاں گیا پڑھا کوئی
کسے حاسد بدخواہ دے واسطے بھی کیتی نہیں کدی بددُعا کوئی
زندگی گزری بڑی عزیز میری کمی چھڈی نہیں میرے خدا کوئی

ایہہ عزیز خوش بخت مزدور پیشہ گن گن کیہ دساں نہیں جا کوئی
جہڑا رنگ وٹاندا نظر آیا کڈھ کے لیا سچا اوتھے پا کوئی
ٹمٹما رہیائے ڈیوا زندگی دا بجھا دیوسی جھولے دی وا کوئی
ناں دعویٰ ولایت نہ فقر مکر نہ فخر بناوٹ ریا کوئی
جہڑا کسے نوں دُکھ تکلیف دیوے بالکل نہ لبھسی جا کوئی
میں بھی عمر بھر ایہو پڑھایائے رکھے یاد یا دیوے بھلا کوئی
ہر صاحب کمال محسود ہوندائے ہے مغائرت بری بلا کوئی
ظاہری باطنی دان انعام حاصل الحمدللہ نہیں انتہا کوئی

پھلاں نال بھریا ہویا جھول میرا سدا بہار گلشن جانفزا رج کے — یاربّ توں پھلواڑی دا حافظ ناصر رہن سبز نہ جائے کرما کوئی

جھڑا نخل نہیں ثمر دارا جے یاربّ اوہناں نوں بھی پھل پھل لا کوئی — تیرے باہجہ نہیں ذوالعطا کوئی تیرے باہجہ نہیں کرم فرما کوئی

اس کتاب دے چھاپے چڑھان والے عقیدتمند ساتھی بے انتہا کوئی — خوش لقا کوئی خوش ادا کوئی خوش نوا کوئی نغمہ سرا کوئی

دل دے غنی سارے احباب مخلص اوسط حال نہیں وچہ غنیا کوئی — ہم خیال اپنے کئی دوستاں نوں لیندے رہے نیں نال رلا کوئی

جیوں جیوں کسے دی وچہ توفیق آہی اپنا اپنا حصہ گئے پا کوئی — اہناں مخلصاں کان سراجؔ میری ضائع جاوسی نہیں دعا کوئی

مردہ سوہنی جوائی اے فیر اہناں ایہ معجزہ میرے احباب دائے — رہسی نام کلام سراجؔ زندہ زندہ جب تک ادب پنجاب دائے

رباعی

درمنداں نے ادھی راتیں کھوہ درھڈے جتے — مست الست بیٹھا پنہارا دل دی گاہدی اُتے

لٹھ پئی پیسٹے مارے چیکے وچھڑی سنگوں — جاگدے سنن سراجؔ چوتھی دیاں کدسنن جو ستے

....

اس کتاب دے کئی کئی باب اگے پڑھ پڑھ احباب سنا گئے نیں — پڑھ پڑھ مجلساں نوں گرما گئے نے اگوں لکھ لکھ کے ورتا گئے نیں

پڑھیاں ہویاں پڑھی ان پڑھیاں سنی ہندواں یاراں سنی مسلماناں پڑھی — مسلماناں پڑھی ہندو یاراں پڑھی ہندو مسلم دا فراق مٹا گئے نیں

افسوس جنہاں ایہ لکھائی آہی اوہناں وچوں نہیں اک بھی یار زندہ — جھڑے ایتھے موئے دفنائے گئے نیں جھڑے بھارت گئے اوہ جلا گئے نیں

ملک عدم سراجؔ ہے ملے سنگی وکھو وکھ بتاوساں ساریاں نوں — ستر سال قبل لکھے سخن میرے اوہ اج ملک دیو چہ ورتا گئے نیں

اس کتاب کے مختلف حصے کئی لوگوں کو اب بھی یاد ہیں۔ اللہ کرے 70 سال قبل کی یہ کتاب لکھی ہوئی اب طباعت کے مرحلے سے گزر کر ملک میں معروف اور مقبول ہو۔ گو ہماری قومی زبان اُردو ہے مگر اُردو ابھی تک مٹھاس میں پنجابی کا مقابلہ نہیں کر سکی۔ پنجابی زبان میں صوفیائے کرام نے شعر کہے لوگوں کے دلوں کو صوفیائے کرام کی پنجابی شاعری نے موہ لیا۔ پنجابی زبان میں بڑی گھلاوٹ اور شیرینی ہے اور اظہارِ خیال ایک جامع اور مکمل زبان ہے۔ یہی وجہ ہے کہ صوفیائے کرام جو تبلیغ اسلام کے لیے اس دیس آئے پنجابی زبان کو ہی ذریعہ اظہار بنایا اور لوگوں کو مسلمان کیا۔ یہ بولی ہمیں اپنی ماں سے ملی۔ اللہ ہمیں اس زبان کو زندہ تابندہ رکھنے کی توفیق دے۔ پنجابی زبان زندہ باد۔ ربنا آمین

ابوالتوقیر والتنویر سراج الدین سراجؔ القادری

بادشاہ پوری ۱۹۹۶ء

دیباچہ (حرفِ اوّل) از مصنف 1996ء

ایہ کتاب داستان قال وحال قصہ سوہنی مہینوال اج تھیں 60 سال پہلے 32-1931ء وچ لکھی گئی۔ ایہ میری با قاعدہ دو جی تصنیف اے میری پہلی تصنیف لیلیٰ مجنوں پنجابی میرا سال پیدائش 1910ء اے۔تصنیف دے وقت میری عمر 22/23 سال سی۔ میرے والد ماجد حکیم میاں چنن دین مستند طبیہ کالج دلّی 1326ھ (جنہاں نوں) میرے دادا مکرم حضرت محمد بخشؒ پیار نال چنن میاں کہندے سن میں اپنے والدین دی اکو تے پہلی اولاد ہاں میری پیدائش تھیں ٹھیک 38 دن دے بعد 1910ء وچہ میرے والد ماجد 27/28 سال دی عمر ہنڈا کے تپ دق دی بیماری نال فوت ہو گئے۔تقریباً چار سال بعد میری والدہ ماجدہ طالع بی بی بھی فوت ہو گئے۔رحمت اللہ علیہم اجمعین

میری یتیمی دے سر پرست میرے بابا غلام حیدرؒ ہوئے۔ میں اپنے بادشاہ پور دے پرائمری سکول چار جماعتاں پڑھیاں تے نال ہی مولوی محمد دینؒ صاحب تھیں قرآن شریف ناظرہ پڑھ لیا۔ بابا جی نے دریالہ جالپ ضلع جہلم ہائی سکول لے جا کے داخل کرایا۔ چار سال اُردو مڈل کرنے دے بعد میں مولوی الٰہ دینؒ صاحب ملکوال کولوں فارسی درسی کتاباں تے حرف نحو پڑھی۔ مولوی صاحب نے پنجاب یونیورسٹی دے وچ منشی فاضل دا امتحان دلایا۔ 3/4 مہینے جھلانہ مولوی جلال دینؒ صاحب کولوں حدیث پڑھی۔ اسدے بعد بابا جی مینوں میرے والد مکرم دے ہم جماعت (طبیہ کالج) حکیم مخدوم محمد اعظم کول چھوڑ آئے۔ مخدوم صاحب دا مطب اوس وقت بھیرے سی اوہناں نے مینوں میرا خاندانی علم طب شروع کرایا۔

جلدی ہی مینوں طبیہ کالج لاہور وچہ داخل کرآئے۔ مخدوم صاحب طبیہ کالج دلّی وچہ کسے شعبے دے ممتحن آہے سال دے سال جا کے طلبا کولوں امتحان لیندے سن۔ میرے کولوں بھی دلی کالج وچہ امتحان دوایا تے دو سالہ سند (حکیم حاذق) لے کے میں 1928ء وچہ واپس اپنے گھر آیا۔ حضرت بابا جی فوت ہو گئے سن۔ گھر آ کے میں اپنے دادا مکرم دے شاگرد سیّد حیدر شاہؒ صاحب تے حکیم سردار سنگھ دے سائے وچ مطب کھولیا۔ دونویں بزرگ بڈھی عمر دے تجربہ کار تے طب عملی دے ماہر سن۔ زمانہ لج پال تے شرم بھرم والا وفادار سی دوہاں صاحباں نال میرا مطب جلدی ہی کامیاب ہو گیا۔

میرے دادا مکرم امام الطب تے علاقے دے حکیماں دے اُستاد سن نال ہی ایہ علمی ادبی شعر و شاعری دا شوق تے ذہن مینوں اپنے آبائی ورثے تھیں ملیا ہو یا سی۔ طالب علمی دے زمانے بھی میرا ایہ شوق تے ذہن دا رُجحان شعراں ول رہندا سی۔ طب دے نال میرا مشق سخن بھی پروان چڑھدا رہیا۔ اس ویلے مینوں اچانک میرے اُستاد مولوی محمد دین صاحب یاد آ گئے نیں۔

مولوی محمد دینؒ (وفات 1947ء) تے سیّد میراں شاہؒ بادشاہ پوری (وفات 1936ء)

مولوی محمد دین صاحب اُستاد مکرم میرے	رحمت رب دی اہناں اُتے ہووے شام سویرے
سادہ صاف طبیعت والے دا فریب نہ کوئی	آکھنی ساری زندگی میری قضا نماز نہ ہوئی

بے مثال فقہ دے عالم مسئلے یاد زبانی   درسی فارسی کامل فاضل عربی وچہ لاثانی
میں قرآن اہناں تھیں پڑھیا فارسی کجھ کتاباں   رج کے میرے محسن میری یتیمی دے نگہباں
سیّد میراں شاہ بخاری حنفی سنی چشتی   گولڑے والے پیر صاحب دی بیٹھا ہویا کشتی
ورہے چھماہیں سر پر ہیسی اوس نے گولڑے جاناں   نال محبت خوش عقیدت پیدل جاناں آناں
میراں شاہ تے مولوی صاحب تقریباً عمروں ہانی   جدوں اکٹھے آون چھیڑن علمی کوئی کہانی
اوہ پچھتر چھہتر سالے میں ویہہ اکّی سالہ   جوڑ دلاں دے میلے جتھے چاہے حق تعالیٰ
سو روپیہ میراں شاہ نے مینوں دتا آپے   فاتحہ تفسیر میں لکھی تے اوس چڑھائی چھاپے
سو روپیہ اوس سمے دا اج لکھاں تھیں بھاری   ماشاء اللہ نیکی جاریہ رہے انہاندی جاری
اوس زمانے نوں پئے ہن تے پیسٹھ سال وہاون   میری عمر ضعیفی ہو گئی یاد اجے وی آون

اپنی عمر سراجؔ نبھا کے مڑ گئے ساتھی میرے
رحمت رب دی اہناں اُتے ہووے شام سویرے

1929-1930ء میری پہلی شادی اپنی تایازاد زینبؒ نال ہوگئی۔ میری 20/21 سال دی عمر ذوقیہ مزاج آواز رسیلی تے پڑھن دا طریقہ دل پسند تے من موہنا۔ ایہو جیہے ماحول وچہ جنونی آثار لازمی اور فطری ہوندے نیں، ایہو مینوں نال نال اپنی نفسی اور خاندانی عزت عظمت اور ناموس دا پورا احساس سی۔ خاندانی طور تے میں مذہباً اہل سنت حنفی تے مشرباً قادری مسلک دا وارث ہاں۔ قرب وجوار وچہ سارے لوک ساڈی خاندانی شرافت دے گواہ اور مؤدب اُس افراط تفریط دے سمیں مینوں میرے والد ماجدؒ دی خواب وچہ ملاقات ہوئی تے اوہناں دے اشارے اور فرمان دے مطابق میں قطب عالم حضرت پیر محمد پیر گیلانی صاحب دے خلف الرشید حضرت پیر محمد انور امیر حسنی گیلانی سجادہ نشین درگاہ سبحانی بھیرہ دی خدمت وچہ حاضر ہویا۔ واللہ باللہ ثم تا اللہ اوہناں نوں بھی میرا انتظار سی۔

حلقہ ارادت وچہ داخل ہویا بیعت کیتی مہربان مرشد دی پیاری تعلیم وچہ مشاغل قادری اور مسلک قادری دے وظائف تے شغل جاری رکھے۔ اینہاں دی فرمائش نال شرح قصیدہ غوثیہ منظوم پنجابی شرح اُردو نثر لکھی تے دُعائے حزب البحر دا ترجمہ تے قادری مسلک دے طور اوسدی زکات تحریر کیتی۔ دونویں رسالے پریس ہوئے مقبول ہوئے چار سال حضرت صاحب دی خدمت وچہ گزارے۔ بحمدللہ اجازت مجازی حاصل ہوئی۔ اَلْحَمْدُ لِلّٰہِ عَلیٰ منتھہٖ وَاِحسانہٖ اللہ تعالیٰ یہ شرف ساڈے خاندان واسطے نسلاً بعد نسل سلامت رکھیں۔ آمین

میں حضرت پیرومرشدؒ دی حاضری دے زمانے وچہ ہی ایہ لوک داستاناں لکھنیاں شروع کیتیاں۔ پہلوں مجنوں پھر ایہ کتاب داستان قال وحال قصہ سوہنی مہینوال۔ اُسدے بعد سسی پنوں، شیریں فرہاد، نال حضور رسول کریم صلی اللہ علیہ وآلہٖ وسلم دے معجزات فرمودات

ارشادات تے حضرت غوث الاعظمؒ دے مقالات مقامات کشف وا کرامات لکھے جاندے تے چھاپے چڑھدے رہے۔

ایہ کتاب لکھدیاں ہی میرے احباب اور شائقین اسدیاں قلمی نقلاں لکھ لکھ کے لے جاندے رہے۔ پنڈت خوشی رام سالم، سنت گودڑی والا، سیہرے رام پرکاش ڈنگہ تلسی رام ریڑکہ دریائی لال تے پیر اصغر علی شاہ میانہ گوندل مقامی دوست غلام نبی سائیں رجب علی شیر پور میاں عمر دراز ننگیانہ وغیرہ نے قلمی کاپیاں پڑھیاں تے ورتائیاں۔ ہن تائیں لوکاں نوں جگہ جگہ تھیں یاد اے تے پڑھی جاندی اے۔ چونکہ یہ کتاب اج تھیں سٹھ سال پہلے دی لکھی گئی اے۔ دوجیاں قلمی مسودیاں نال ایہ بھی مسودہ پیا رہیا۔ ہن کجھ اپنا خیال تے کجھ دوستاں دے کہے اُتے اسدی نظر ثانی کیتی گئی اے تے اشاعت دے قابل تیار کیتی اے۔ اصل مسودے وچوں ادھا حصہ خارج کردتا اے۔ خارج نہیں بلکہ بالکل ضائع کردتا اے۔ اُس جنونی عمر دے لکھے ہوئے کئی بیان اج میری طبع تے عمر دے سخت خلاف جاندے سن۔ اج میری عمر 85/86 سال حالات بدلے نال خیالات تے جذبات احساسات دا بدلنا لازمی ہوندائے۔ کتاب دے مسودے وچوں کڈھیا بہوں کجھ اے تے نواں پایا کجھ بھی نہیں۔ جہڑا کوئی نواں بیان یا مضمون پایا گیا اے اوس نے 1996ء لکھیا گیا اے۔

غالب خدا کا خوف اور تعلیم مصطفیٰؐ   اللہ گواہ بے عیب جوانی میری رہی

سٹھاں سالاں وچہ زمانے کئی انقلاب آئے۔ سادگی دی صفائی ستھرائی محبت دی جگہ نمودریا کاری منافقت عام ہوگئی۔ اوس سادے ستھرے زمانے دی پیاری سنگت دے پیارے وجود ہم راز محرم سنگی واری واری ہمیشہ ہمیشہ واسطے جدا ہوگئے۔ میرے کول اج صرف اونہاندی یاد رہ گئی۔ جہیڑے اک دواجے زندہ نے اوہ بھی مویاں تھیں ہورا گیرے پہنچے ہوئے نہ اوہ عمر نہ اوہ شوق۔

اس کتاب دی نظر ثانی دے وقت کہیاں مضموناں دی اوہناں سنگاں دیاں ورتیاں ہویاں کہانیاں یاد آئیاں تے بے اختیار آنسو آگئے۔ اوہناں سنگاں تے اوس وقت دی یاد وچہ فی البدیہہ

اشعار

زندگی بھر مرحوم جوانی دِیاں اوہ جوان کہانیاں یاد رہسن
اوہ شعر و شباب اوہ رُت کملی اوہ کانگاں غم جانان دیاں
اوہ میکدہ اوہ ساقی میرا نورؔ اوہ سرمستیاں کھنکدے جام وسبو
اوہ غارت گر ایمان منظر گھٹاں کالیاں چمکناں بجلیاں دا
رہسن یاد اوہ ناز و نیاز نخرے گل رُخاں دے نغمے بلبلاں دے
میخانے وچہ کعبے تے بت خانے رَل کے پڑھنیاں پٹیاں پریم بھریاں
بے فکر غم روزگار کولوں غم جاناں دے اوہ آتش بار ہو کے
اوہ مجلساں صحبتاں ہائے بُرقسمت اِنج کھلریاں وت نہ لبھیاں نیں

ذوق شوق پیار وچہ کئی کئی راتاں جاگ لنگھائیاں یاد رہسن
آپس وچہ صرف اکھیاں اکھیاں نال دلدیاں سنیاں سنانیاں یاد رہسن
پی پی شرابیاں توبہ دیاں اوہ دھوڑاں اڈانیاں یاد رہسن
دلدے ڈونگھے سمندر وچہ ہائے غضب اوہ اگاں لگ جانیاں یاد رہسن
اوہ جوبن جوانی دے مست جھوٹے اوہ پریم کہانیاں یاد رہسن
دھرم ایمان ہندو مسلمان دیاں حداں یاد نہ رہنیاں یاد رہسن
اوہ اگاں لگانیاں یاد رہسن لا کے فیر بجھانیاں یاد رہسن
قبر تیک سراجؔ تے قبر وچہ بھی اوہ بھل نہیں جانیاں یاد رہسن

اُٹھ گئے میری محفل وِچوں کئی پیارے سکے　　　اے پر میرے دل دے وچوں ہن تائیں جانہیں سکے
اجے تیکر میرے شیشے اندر زندہ اوہ تصویراں　　　کوئی سراجؔ میرے دل اندر جھاتی پا کے تکے

....

بھاویں مٹی کھا گئی ہو سی اوہناں عزیز وجوداں　　　پھر بھی میری روح قلب تے اوہ شکلاں موجوداں
موت حیاتی دی وتھ لمّی میں ایتھے اوہ اوتھے　　　کون سراجؔ گھلاں میں کھوجی کویں اونہاں نوں ڈھونڈاں

....

واری واری ایس بھنڈاروں اُٹھ اُٹھ گیاں سیاں　　　جنہاں بناں اک پل بھی نہ جیواں اوہ شکلاں بھی وِسر گیاں
وطنوں نکلیاں پتنوں لنگھیاں وت نہ دساں پیاں　　　جیوندیاں پئے سراجؔ وچھوڑے رو رو دسدیاں گیاں

....

جان جہانوں ہو کے فارغ جدوں ہکلا بہناں　　　وچہ تصور اوہا محفلاں فیر سجاندا رہناں
ظاہر دی اکھیں بند کر کے اندر دیاں کھولاں　　　انج سراجؔ اوہناں سنگاں نوں مل ادریواں لاہناں

....

اکثر راتی نیند تھیں پہلے یاد آون اوہ راتاں　　　جہڑیاں نال پیاریاں رل کے گزریاں نیں شبراتاں
فیر سراجؔ قرار ناں نیندر دل تے چلن آرے　　　اُتر آون اکھیاں دے وچوں ان موسمی برساتاں

....

اوہ پیاریاں نگھیاں راتاں مدھ محبت رنگیاں　　　اکھیں اگے آ جاندے نیں نال جنہاں دے لنگھیاں
پھلاں ورگے نازک جسے دیہیاں جوبن رنگیاں　　　کون سراجؔ لیا ملاوے دورگیاں ہویاں سنگیاں

کتاب دا منہ متھا

آغاز بخیر پکڑاں قلم باوضو بسم اللہ الرحمن الرحیم لکھاں — لا الہ الا اللہ محمد الرسول اللہ نال ہزار تعظیم لکھاں

شہنشاہِ کونین دی ذات اُتے صلوات سلام تسلیم لکھاں — اُس صاحب خلقِ عظیم تائیں بار بار رؤف الرحیم لکھاں

حضرت رحمۃ اللعالمین تائیں دو جہاں دا ابرِ کریم لکھاں — صد نازشِ عرشِ عظیم لکھاں تے مقامِ محمود مقیم لکھاں

قلب انسان مراۃ الرحمن اُتے عشق جلوۂ نورِ قدیم لکھاں — نَفَخت فِیۡهِ مِنۡ رُّوۡحِیۡ انسان احسن تقویم لکھاں

وَلَقَدۡ کَرَّمۡنَا بنی آدَمَ تمغۂ عشق باعث تکریم لکھاں — زندہ باد سراجؔ انوارِ عشق پائندہ ذوق سلیم لکھاں

حمد باری تعالیٰ عَزّاسمہ'

آرنی آرنی کہندے کھپ گئے اوس نہ لاہی موہنوں جھم — اوس نوں ڈھونڈن نکلے جھیڑے آپ ہی ہو گئے کھوجی گم

اک جھلک تھیں ہو گئے بورے گنگے ڈورے صُمٌّ بُکمٌ — وت سراجؔ نہ سر کڈھیو نے غوطہ خور فِیۡ اَنۡفُسِکُمۡ

……………………… ………………………

ہمہ صفت موصوف آں ذاتِ واحد جس نے کن تھیں کھیڈ رچائی ہوئی اے — دکھ سکھ دے کے رج بھکھ دے کے ایہ دُنیا دی بستی وسائی ہوئی اے

تنیاں سر اُتے آسمان نیلا دھرتی پیراں دے ہیٹھ وچھائی ہوئی اے — اوہنوں تاریاں نال سجایا ہویائے ایہ بندیاں نال سوہائی ہوئی اے

آدم عامر الارض نوں عقل دے کے ہر شے ایسدے اگے نوائی ہوئی اے — عَلَّمَ اٰدَمَ الۡاَسۡمَاۤءَ کُلَّهَا دانش مندی دی دولت عطائی ہوئی اے

قطرہ خون دا دل بنا کے تے اس وچہ کائنات چھپائی ہوئی اے — ایہ کائنات تے کیہ اوسدی اعلیٰ ارفع ذات سمائی ہوئی اے

گولہ آتشی وچہ خلا قائم اوسدی تپش ساری دُنیا تائی ہوئی اے — چن تارے سیارے کرۂ ارض ہر شے اوسدے گرد گھمائی ہوئی اے

دن رات دے نال ملایا ہویائے رات دن دے نال ملائی ہوئی اے — اک دوسرے نوں پکڑ سکدے نہیں ایسی چال کمال ٹھیرا ہوئی اے

خبرے کدوں لگی جمن مرن دُنیا ایہ کدوں دی کھیڈ رچائی ہوئی اے — کدوں آ رہی اے کدے جا رہی اے اگوں جا کے کدے سمائی ہوئی اے

واہب العطا زمین تائیں کوئی اوہ تاثیر عطائی ہوئی اے — ہر فصل ہر موسم دِیاں بوٹیاں نوں حسب طبع غذا پہنچائی ہوئی اے

شاخِ سبز وچوں گل پھل رنگا رنگ اوہناں وچہ خوشبو مہکائی ہوئی اے — چھوٹے جیہے دل والی مشتاق بلبل اوہناں اُتے سودائی بنائی ہوئی اے

گم سم حیران پریشان عارف عقل عاقلاں دی چکرائی ہوئی اے — مٹی پانی ہوا پہاڑ بدل خبرے کدوں ایہ ہر شے آئی ہوئی اے

بنی آدم نوں شرف خلافت قربت منصب مہر نبوت لگائی ہوئی اے — مَنۡ یُّطِعِ الرَّسُوۡلَ فَقَدۡ اَطَاعَ اللّٰهَ کیڈی رج عزت افزائی ہوئی اے

انبیاء دے بعد مقبول بندیاں تائیں دولت فقر عطائی ہوئی اے — لا یحزنوں کہہ کے اپنے دوستاں دی پوری دل جوئی فرمائی ہوئی اے

ہکناں نورِ ولایت تھیں قلب روشن نظر لوح محفوظ ٹکائی ہوئی اے — ہک ایتھے اوتھے دو جہان انھے کیڈی سخت سزا سنائی ہوئی اے

ہکناں اصل نقر ہکناں نقل مکر ہکناں مکر دی دُھوڑ اُڈئی ہوئی اے — جنہاں مکر دی دھوڑ اُڈائی ہوئی اے دُنیا اوہناں بھی بڑی رجھائی ہوئی اے

بناں پتیاں اک بدمست ڈٹھے ہکناں پی کے خوب پچائی ہوئی اے　　چپ ضبط دی جا سراجؔ اتھے جنہاں پائی ہوئی اوہناں چھپائی ہوائے

....

ذاتِ قدیم اللہ احد بے مثل بے چون و چگون　　ما سوی اللہ ہر شے حادث فانی تابع کون فیکون
بے حد دی کیہ حد کوئی جانے دعویٰ کرے حمد دا کون　　چک سراجؔ قلم تے پڑھ لے سبحان اللہ عَمّا یَصِفُون

سیّد الکونین سیّدنا حضرت محمد مصطفیٰ صلی اللہ علیہ وآلہٖ وسلم

نوری ذکر حضور دا بسم اللہ بسم اللہ ہو خوشنود لکھاں　　میرے ہتھ وچہ لکھ لکھ قلم ہووے اک اک قلم تھیں لکھ لکھ درود لکھاں
لختِ قلب دی قلم بنا کے تے کاغذ کر کے اشک آلود لکھاں　　پاک ذکر حبیبِ خدا دا میں کر کر رکوع سجود لکھاں
اے خیر الخلائق محبوبِ خدا تینوں حامد لکھاں تے محمود لکھاں　　الٓمٓ اندر حٰمٓ اندر کٓھٰیٰعٓصٓ دے وچہ عقود لکھاں
حامد واصف مسیح فصیح تیرے موسیٰ نوح ادریس تے ہود لکھاں　　تیریاں قدماں وچہ قربان ہوندا اسکندر ذوالقرنین موجود لکھاں
توں رؤف الرحیم کریم داتا رحمت عالم تیرا ورود لکھاں　　اللہ دین والا توں ورتان والا اوہ ذوالعطا تینوں ذی الجود لکھاں
دائرۃ البروج عروج تیرا لامحدود نوں کویں محدود لکھاں　　خوش نصیب میں شوقِ توصیف تیرا پیا اپنے بخت مسعود لکھاں
میری طبع مشتاقِ ثناخوانی خواہ منظوم منثور مولود لکھاں　　مینوں کہندا ئے سراجؔ دبیرِ فلک تیری کلک معنی افزود لکھاں

مدینہ منورہ

مدینہ منورہ سرکار دا شہر نوری دمدم چھم چھم بارشاں نور دیاں　　نور نال معمور بھرپور گلیاں چمیاں تلیاں جنہاں حضور دیاں
کعبہ کعبے دا گنبد شریف خضرا نازل رحمتاں ربّ غفور دیاں　　آبِ کوثر تھیں دھون سراجؔ نت نوری ٹولیاں بیت المعمور دیاں
لمحہ لمحہ ساعت ساعت دمبدم تحفے ہدیے درود سلام اوتھے　　سایہ گنبد خضرا دا عرشِ بریں تھکیاں ماندیاں ملے آرام اوتھے
جہڑے پوہتے حضور دے پاک پتن دھوپ دھاپ آون ستھرے نہا آون　　ٹھاٹھاں ماردا ئے پیار دریا ئے رحمت رج رج کے ٹبیاں لا آون
پیاں پوریاں ہون تمام آساں دلدیاں سن آون تے سنا آون　　خوش نصیب سراجؔ کونین اندر اپنی عمر دی بگڑی بنا آون
چشمہ صافی معلم اخلاق کافی اوتھوں جگ جہان صفائی پائی　　شہنشاہاں اوتھوں شاہنشاہی پائی تے اولیاواں اوتھوں اولیائی پائی

خلفائے راشدین رضی اللہ عنہم

خلفائے راشدین امین امت قرب اللہ رسول دا پان والے　　رضی اللہ تعالیٰ عنہم اجمعین بڑی قدر والے بڑی شان والے
یارِ غار صدیق ابوبکرؓ سب تھیں اوّل صدق یقین ایمان والے　　جان نثار حضورؐ دے ہمہ وقتی دانائے رازِ قرآن والے
صاحب دبدبہ عمرؓ فاروق اعظم عدل بے دریغ کمان والے　　خوش نصیب عثمان سبحان اللہ شرف ذی النورین دا پان والے

ابوالحسنین جناب علی حیدر مصطفائی خاندان والے
امیرالاولیا صاحب ہل اتی لقب اسداللہ غالب پان والے

اے زہے نصیب چہ خوش قسمت اصحاب الرسول سدان والے
من رّانی رای الحق دید حبیب خدا دی پان والے

ساری ملتِ بیضا دے محرم خیر القرون زمان والے
حسب ظرف رجایا ساریاں نوں ساقی مئے توحید ورتان والے

عاشق اللہ تے نبی دے جگ سارے ڈنکا دین اسلام وجان والے
صلے پا گئے اپنی خدمتاں دے نصیبہ در جنت آشیان والے

اصحابی کالنجوم فرما گئے مولا عرش عظیم تے جان والے
رحماء بینہم سراجؔ شاہد باہم پیار محبت احسان والے

سیّدنا الحسنین علیہما السلام

صابر شاکر خط تقدیر اُتے سیّدہ فاطمہ دے نور العین دونویں
غیرت مندا یرج مندتو رج مند بلند ہمت صاحب نصب العین دونویں

آغوش نبوت دے پروردہ سیّد اہل جنت دے ہین دونویں
حق کہن والے سختیاں سہن والے راضی رہن والے شہیدین دونویں

امامین سعدین امام زادے عالی مرتبہ نجیب الطرفین دونویں
علی المرتضیٰ دے نین دونویں حضرت مصطفی دے دل دے چین دونویں

ناحق نوں حق نہ آکھیونیں کوہ استقامت دے ہین دونویں
اوہدر ظلم دی حد ایدھر صبر دی حد گئے تاج شہادت دا پہن دونویں

ناناؐ شافعی حشر بابا ساقی کوثر سبطین شاہ حسنؑ حسینؑ دونویں
صلوات سراجؔ آباء سنے مستحق صلوات دے ہین دونویں

سیّدی حضرت غوثِ الاعظمؓ

حضرت حسن دے ہار دا لال سچا ابو صالح جایا غوثِ اعظمؓ
اے سبحان اللہ عظمت مجتبائی نائب النبیؐ سدایا غوث اعظم

دین اسلام دے کیتے اصول زندہ محی الدین لقب پایا غوث اعظم
شرع بیج طریقت فصل اوسدی معرفت پھل سمجھایا غوث اعظم

سارے جگ دیاں ولیاں اولیاواں سر متھے بٹھایا غوث اعظم
قطباں وچہ قطب الاقطاب بن کے غوثاں وچہ سدایا غوث اعظم

علماء اُمتی کا الانبیاء بنی اسرائیل ایہ مرتبہ پایا غوثِ اعظم
غنیۃ الطالبین تھیں فتوح الغیب تیکر صراط المستقیم وکھایا غوثِ اعظم

رہبر ظاہری باطنی منزلاں دا سرسالکاں دے سایہ غوث اعظم
جہدے وچہ نہیں خوفِ فساد کوئی اوہ راہ وکھایا غوث اعظم

لاتخف کہہ کے اپنے قافلے دا ہر فکر مٹایا غوثِ اعظم
زہے بخت سراجؔ جناب سچی گھریں آن ملایا غوث اعظم

استغاثہ

یا شیخ عبدالقادر جیلانی لڑ لگیاں دی ذمہ داریاں نی
جسدی بانہہ پکڑن اُوہنوں چھوڑ دے نہیں لاجاوت جانبھاوندے یاریاں نی

تری نسبتوں ولیاں اولیاواں پایاں حق تھیں عزتاں بھاریاں نی
تیرے منکراں نوں دردر دھکے ونج جنگلیں سوریاں چاریاں نی

تیریاں دھن کمائیاں شہنشاہا چوٹاں کوٹاں تے چڑھ چڑھ ماریاں نی
کئی بیڑیاں شرک طوفان گھریاں ڈبدیاں جاندیاں پار اُتاریاں نی

رقبتہ علیٰ کل اولیاء اللہ ولایت کبریٰ دیاں مختاریاں نی
بغداد شریف وچہ بہہ کے تے بھر مالیاں گٹھاں ساریاں نی

بالا پیر میراں دستگیر کامل چار کوٹ تیریاں سیوا داریاں نی
کر کے یارہویں والا سدمارن صدقاں والیاں نوں حاصل یاریاں نی

تیری موج اے موج دریا شاہا کا نگاں چاہڑیاں جدے اُلاریاں نی
ایویں تار سراجؔ نوں پیر سچیا جویں اگلیاں سنگتاں تاریاں نی

سیّدی مرشدی پیر طریقت حضرت **محمد انور امیر** رحمۃ اللہ علیہ گیلانی بھیروی

بوسے لواں سوسو واری بسم اللہ آیاں لباں تے نام سرکار دائے
حسنی گیلانی انور میر قبلہ مخزن معدن میرے افکار دائے

نام لیندیاں ٹھنڈ کلیجے نوں جھونکا روح فزا بادِ بہار دائے
غوثی فردوسی پھل اج پیا خوشبو چار چفیر کھلار دائے

صاحب جذب الحال ابدالِ وقت اوسدا قال بھی حال سنوار دائے
عشق نال سینے چمکار دائے دھو دھار زنگار اُتار دائے

حبذا مرحبا واللہ اعلم کتنا دائرہ قطب مینار دائے
ڈٹھا حاضری دیوندا خضر ولی حاشیہ چمدا پیا سرکار دائے

بولے مستی الستی دے بول ایسے عجب حال ولی مستوار دائے
دُرِ مکنون الہامی قدوسی ہر لفظ خزینہ اِسرار دائے

بارگہ وچہ بول قبول اوسدے اعتبار کامل جسدھار دائے
دُنیا دین دِیاں سرفرازیاں دا اللہ ولّوں وعدہ ذی وقار دائے

مینوں حاضری اوس دی طوفِ کعبہ میرا حج مبرور دیدار دائے
نظراں نال پلا کے مست کردائے بھر یا مٹ عرفان پیار دائے

شاہزادیا پیر چنؒ پیردیا خاندان تیرا ڈبیاں تار دائے
توں حکیم کامل میرا نفس سرکش گرفتار اک سخت ازار دائے

تیرے کول آیاں تیرے کول داروا اس لاعلاج بیمار دائے
نظرِ کرم سراجؔ تے سخی مردا تینوں واسطہ راج دربار دائے

ایضاً

دنیا جان دی اے جہڑی شان پچھے بھیرہ پھلاں دا سہرا سدا رہیا اے
کھڑیا ہویا گلزار گیلانیاں دا سارا دیس دا دیس مہکا رہیا اے

میراں شاہ سبحانؒ سبحان اللہ فیض سبحانی ورتا رہیا اے
حضرت پیر چنؒ پیر دا ماہِ انورؒ اج میرا نورؒ جگمگا رہیا اے

مژدہ مئے بغداد دے میکشاں نوں ساقی میکدۂ غوث سجا رہیا اے
جتنی ویکھدا ئے پیاس پیاسیاں دی ایہ پی رہے نے اوہ پلا رہیا اے

طالباں سالکاں دی لوحِ قلب اُتے نظراں نال انج نقش جما رہیا اے
جہڑا لکھن پڑھن وچہ آوندا نہیں بناں لفظاں اوہ علم پڑھا رہیا اے

نہیں وس رہ گئے دل وجان میرے دل وجان وچہ انج سما رہیا اے
مٹی کاری گردے پیش آئی اے جویں چاہیا تویں بنا رہیا اے

قربان اوسدی بندہ پروری تھیں کیڈا رج کے کرم کما رہیا اے
اپنے زیر علاج سراجؔ تائیں سچ مچ سراج بنا رہیا اے

سقانی الحُب

سقانی الحب دیا ساقیا واسطائی پیام صحت دا جام پلان لگیاں
عکس اپنی مدھ بھری اکھیاں دا میرے وچہ پیمانے دے رکھ دیناں

جرعہ جرعہ تھیں بنے گا کیہ میرا ساقی میں مے نوش بلا داہاں
سارا چک میخانے دا میخانہ میرے وچہ پیمانے دے رکھ دیناں

اللہ کرے تے رہس بہار تازہ ودھے ایس درباری ہوز ینت
تینوں جیکر ملے سراجؔ جنت اوہ بھی لیا میخانے وچہ رکھ دیناں

ساقیا

میرے حال دیا محرماں ساقی توں دیہ دو نشے دے جام سنوارا ایسے
روشن دلدا ہووے چراغ میرا میرے دل تھیں لاہ زنگارا ایسے
ساقی جی میں جی تھیں چلیا ہاں مینوں لیائے پکڑ آزارا ایسے
غفلت مرض میری درجہ آخری تے جمے پیر ایسدے پائیدارا ایسے
تو طبیب کامل توں حکیم کامل تیرے کول نسخے بے شمارا ایسے
مارو ہول اے غول مریلیاں دا ڈاکو اوہ ظالم خونخوارا ایسے
میرے کول بھی عشق امان ازلی اوہ بھی ڈھونڈ دے پھرن شکارا ایسے
پنچھی کعبے دا غلط پرواز کر کے جا رہیا اے جنگل بارا ایسے
پرلے پارلے دیس دا شوق مینوں لے آیائے راہ دشوارا ایسے
کچا گھڑا تے میں منتار راہی جیوڑا کنبدائے دیکھ شونکارا ایسے
لے چل ندیوں پار گلزار جتھے ہم نوا ہوون محرم یار ایسے

میں اپنا آپ پچھان لواں کھلن پہیلیاں سارا اسرار ایسے
ہو جائے بے ہوش دی ہوش قائم خفتہ جذبے ہون بیدار ایسے
کوئی نہیں پئی سجھدی بچنے دی کیتے جتن علاج ہزار ایسے
جاہ جاہ سارے حکما آکھن ڈھٹھے بچدے نہیں بیمار ایسے
صدقہ نام دا کر علاج میرا تیرے کول آیاں پینڈے مار ایسے
ٹھگن نال بہانیاں دانیاں نوں دغاباز اوہ تیز طرار ایسے
تیری رہبری اَج درکار مینوں دفعہ رہن موذی بدکار ایسے
پیر پیر تے دِس ہزار خطرے لگے ہوئے نیں جال ہزار ایسے
بدھی واہل کدھی اُتے کھلا ویکھاں زورآور چنہاں دے بھار ایسے
سوہنی وانگ چنہاں نوں چیر جاواں بازو ہون میرے ترن ہار ایسے
بے خود مست ہو جائے سراجؔ تیرا نغمے سرمدی ہون اظہار ایسے

رُباعی

وکھو وکھ دستور عبارت وکھو وکھ زبان
مسجد مندر اوسدے اوسدے سب استھان
گونگیاں دی بھی سندا رہندائے سب دا رب رحمان
پئے سراج فضول تنازعے بھل گیا انسان

اساں پیار پڑھیا تے پیار پڑھایا بناں پیار دے پڑھیا پڑھایا نہیں
انسان سارے ہم جنس اپنے ساڈے واسطے کوئی پرایا نہیں
جس منگیا اوسدی بھری جھولی اوہدی مرضی جہڑا منگن آیا نہیں
ایہہ دل سراجؔ ہے عرش ربی تاہیوں کسے دا اساں ڈھایا نہیں

سرورِ کونین صلی اللہ علیہ وآلہٖ وسلم

ذکر پاک رسول اللہؐ دا ہے قرآن برابر
دُنیا اُتے ماواں پتر وَن پونے جے
فیض بخش ساقی ملہم غیب میرے سجدے لاتعد تیری جناب دیوچہ
ایہ یقین عقیدہٗ میرا ہے ایمان برابر
آیا نہیں سراجؔ کوئی بھی اوسدے شان برابر
صبح صادق حضور دی ثنا گوئی نغمہ ریز ہے میرے رباب دیوچہ

نور پیر ویلا تے بیان نوری چھم چھم نور میری الباب دیوچہ
سیدالکونین دارین مشفق بنی رحمتؐ اُم الکتاب دیوچہ
اول ماخلق اللہ نوری فرمایا حضوؐر نے اپنے خطاب دیوچہ
محسن اعظم فخر اولاد آدم سرورِ دو عالم انتخاب دیوچہ
ظہور قدسی تھیں پہلے نوع انسان گم گشتہ آہی سراب دیوچہ
وادیِ بطحا تھیں جھوم جھوم اُٹھیا جوش عرش دارحمت سحاب دیوچہ
پئے گئے زلزلے آمد حق سن کے قصر کسریٰ تے افراسیاب دیوچہ
مدراج رفیع الدرجات دے کویں آون کسے ذہن کسے احتساب دیوچہ
ہیسی باعثِ تخلیق دو عالم لولاک لما ہے آیا خطاب دیوچہ
کیتا شیریں چشمیاں کھاریاں نوں اوہ مٹھاس برکت ہے لعاب دیوچہ
مولائے کل مہدی سبل ختم الرسل ممتاز آیات وہاب دیوچہ
آئی شب معراج سبحان اللہ حاضر روح الامین جناب دیوچہ
نور و نور جلوے نور نور ہر سو کائنات ساری نور شباب دیوچہ
حاضر برق تھیں تیز براق نوری ہفت افلاک سن اوہدی طناب دیوچہ
استقبال نوں صف بہ صف نوری آہے مسجد اقصیٰ دے باب دیوچہ
پوہتے سدرہ تے شاہ سوار عرش کردا عرض جبریل جناب دیوچہ
رفرف عالم نور خیام نوری طے مرحلے شوقِ کامیاب دیوچہ
قرب قاب قوسین وصول ہویا مرکز نور خلوتِ عالم تاب دیوچہ
مژدہ انعمت علیکم نعمتی عالم اَرواح عالم اسباب دیوچہ
طالب اتے مطلوب مقام خلوت محظوظ سوال وجواب دیوچہ
صبح بعد نماز محبوب رب دے کیتا ذکر حلقہ احباب دیوچہ
اطیعوا اللہ ورسولہ' آیا حکم لاریب کتاب دیوچہ
حسن عمل والے مقبول اوتھے بدعمل نارِ التہاب دیوچہ
مجیب الدعوات مولا التجا میری تیری بارگاہِ مستجاب دیوچہ
میں بھی اقراری توں بھی جاننائیں میرے جرم نہیں اوندے حساب دیوچہ

باوضو قلم سجدہ ریز ہو گئی بارگاہِ رسالت مآب دیوچہ
شب اسریٰ مقتدی امام سارے امام الامامین محراب دیوچہ
گود آمنہ دی ابن عبداللہ آیا بشریت دے نقاب دیوچہ
تَقَلبک فِی الساجدین بلند و برتر پاک انساب دیوچہ
نہ کوئی زندگی نہ مقصود دوّاب سب حالِ خراب دیوچہ
قحط سالیاں ہو عنقا گئیاں ہر سو تازگی فضل شاداب دیوچہ
بجھ گئے آتش کدے ایرانیاں دے گئے ہو تباہ نہاب دیوچہ
شان پاک حضور دے مرتبے دا شامل ہر الہامی کتاب دیوچہ
بعد از خدا بزرگ واحد مناں پینیدائے دین آداب دیوچہ
پاک صاف کیتا نسلی گندیاں نوں دھودھا کے کوثری آب دیوچہ
صلوات وسلام درود بے حد خدمتِ ختمی مرتبت جناب دیوچہ
اوس لحظہ حضور مسرور آہے لاینام قُلبی دی میٹھی خواب دیوچہ
اجے ہن تاہیں تاباں بزم انجم اوس روشنی دے انتخاب دیوچہ
کائنات دی نکل گئی جان یکسر جدوں رکھیا پیر رکاب دیوچہ
جگہ جگہ سلامیاں پیش ہویاں نوشۂ عرب دے قدر آداب دیوچہ
میری حد موقوف نہ جا سکاں اگے مول عالم انتخاب دیوچہ
آون لگ پئے سد پیار والے اُدْن مَنِّی نور خطاب دیوچہ
اقصیٰ نورِ عرشہٖ نور کامل ایتھے بشریت جلباب دیوچہ
لوائے حمد شفاعتِ کبریٰ دا انعام وصول خطاب دیوچہ
فَاَوْحی اِلٰی عبدہ مَا اَوْحی نہیں آوندا کسے حساب دیوچہ
اوّل صدق تھیں صدق صدیق آندا سدیاں تاں صدیق القاب دیوچہ
سدا خوش وخرم تابعدار اوسدے فاسق فاجر دائم عذاب دیوچہ
لَهَا مَا كَسَبَتْ بلاشبہ نہیں فخر کسے انساب دیوچہ
اپنے پاک حبیب ثنا گوئی کر منظور توں اپنی جناب دیوچہ
گنہگار رج کے خطا کار رج کے شرمسار عمر شیخ وشباب دیوچہ

ضائع گئی ساری نافرمان زندگی رکھیا پیر نہیں کوئے ثواب دیو چہ — تیری رحمت شفاعتِ مصطفائی ایہو آسرا میری کتاب دیو چہ

مولا رحمت اللعالمین دا سرصدقہ طالحون لی جہدے خطاب دیو چہ — دمِ واپسین نال ایمان رکھیں اوس مشکل وقت بے تاب دیو چہ

جزع فزع جونزع دا وقت یارب ہووے رُوح ڈاہڈے اضطراب دیو چہ — اوس ہول ویلے جاواں ڈول ناہیں پواں بول کلمے طیب طاب دیو چہ

روشن رہے چولا ٹا چراغ میرا کھنڈے روشنی سارے پنجاب دیو چہ — آمین سراجؔ دُعا تیری منظور مقبول جناب دیو چہ

ثنائے جناب رسالت مآب صلی اللہ علیہ وآلہٖ وسلم

اج ثمر مقصود موجود ہویا مہر ہوگئی فیض مآب دی اے — لگی شوق مضراب دی ضرب کاری تارہل پئی میرے رباب دی اے

میں قربان اج میرے دہان وچوں خوشبو آوندی پئی گلاب دی اے — صبح نال سراجؔ روان ہوگئی ثنائے پاک رسالت مآب دی اے

قربان حضور دی آمداں تھیں دُنیا نور دے نال معمور ہوگئی — چڑھیا کعبیوں دن توحید والا سیاہی کفر تے شرک دی دور ہوگئی

پئی صدیاں دی کللکدی تڑپدی سی ابرِ رحمت تھیں دھرتی مسرور ہوگئی — نازل ہویا سراجؔ قرآن رب دا ہم کلامئ حق مقدور ہوگئی

صاحبِ خلقِ عظیم رؤف الرحیم نبیؐ رحمت مولا عالی شان والا — خاتم الانبیاء آخر زمان والا سنے جوڑیاں عرش تے جان والا

توریت انجیل منسوخ کرن آیا آخری حکم قرآن والا — دو جہان سراجؔ مقبول اوسدا کلمہ طیب دِلدی جان والا

منبع رحمتاں دا مرکز شفقتاں دا حامی شافعی حشر دا ہون والا — عربی عجمی قریشیاں حبشیاں نوں ہکی تسبی دیو چہ پرون والا

رحمت اللعالمین سارے جہاں کارن غاراں وچہ جاجا کے رون والا — ہادی مہدی سراجؔ اے صلِ علیٰ نال پیار گندیاں دلاں دھون والا

اوس دے کلمے تروڑے جندرے شک والے وہی نسبتاندے سارے باب کھل گئے — دینی دنیاوی سلطانیاں شہنشاہیاں منہ خزانیاں دے بے حساب کھل گئے

ہوگئے فلسفے ختم یونانیاں دے جدوں درتے اُمّ الکتاب کھل گئے — کھل گئے سراجؔ ابوابِ فلکی قدسی علوی سارے حجاب کھل گئے

صفیؑ نجیؑ خلیلؑ کلیمؑ تائیں رُتبے عالی جناب تھیں ڈھیے آہے — ایہ سب جسدے مشتاق شیدا بھلا سوچ تے سہی اوہ کیہے آہے

پوہتے محبوبِ خدا مقامِ محمود اُتے جبرائیلؑ سدرہ جا کے رہے آہے — میں اُہناں نوں کیہ سراجؔ آکھاں جہڑے آکھدے نیں ساڈے جیہے آہے

ظالماں مشرکاں بے دیناں لاہیاں سدھراں ظلم کمائے پئے — پتھر مار کے دند شہید کیتے کنڈے راہاں دیو چہ وچھائے پئے

اے بدذات کمینیاں سلفیاں نے لکھ لاف گزاف سنائے پئے — صاحبِ خلقِ عظیم سراجؔ پھر بھی اُتے مشرکاں کرم کمائے پئے

چن تروڑ کے تے جوڑن والیا مختارا میرا اٹُٹّا ہویا دل بھی جوڑ جاویں
جویں سورج نوں ڈُبیا موڑ یاسی ایویں میریاں خیالاں نوں موڑ جاویں
اے کاشف الدجیٰ تنویر الہدیٰ میری باطن دی اکھ اگھوڑ جاویں
وانگوں عرشِ معظم سراجؔ دے دل اپنے نقشِ قدم نوں چھوڑ جاویں

....

واسطائی قسمت جاگدی دا گل سن زیارتاں پان والیا
میرا درد سنیہوڑا لئی جاویں راہیا دیس پیارے دے جان والیا
کریں عرض گنبد خضرا کول جا کے روبرو سلام سنان والیا
قدماں وچہ بلائے سراجؔ اپنا راتی چوری چوری جلوے دکھان والیا

....

جلویاں یار دیاں نے کیتی جان میری بھی نوری
دُھمی ہوئی عشق اوسدے دی لوں لوں وچہ کستوری
دم دم شوق اوہدے دا صدقہ میں حاضر وچہ حضوری
عشق سراجؔ اوہدے میرے دیوچہ رہن نہیں دِتی دُوری

العشق

کُنْتُ کنزًا مخفیًا فَاحببت کن نکلیا عشق لسان کولوں
حسن آفریں حسن دی آفرینش کیتی جلوۂ نور عرفان کولوں
ہوئی آستادہ کائنات ساری ایس عشق ہی فیض یزدان کولوں
اللہ نور السموات والارض ظاہر نور زمان و مکان کولوں
حسن عشق دا ازلی رابطہ اے ایہ پیش ہے ہر عیان کولوں
جن و انس ارض و فلک ماورا زبان و بیان کولوں
فیض ایزدی ابر دا فیض ترشح مستفیض عشق مہربان کولوں
فیض یاب ملائک بارگاہی اس بارگاہِ ذی شان کولوں
لاریب مراتبے خفی جلی رحم دل اوسے رحمان کولوں
ہر کسے دا بخرہ نوشت کیتا منشی ازل ازلی فرمان کولوں
کسے تاج داری کسے خاک ساری بے نیاز کوئی دو جہان کولوں
کسے تخت شاہی کسے وخت دنیا شاکی کوئی گردشِ آسمان کولوں
سرشار کوئی مال منال اندر مستوار کوئی نشے عرفان کولوں
ملی سرکشاں مہلت نشور تیکر قربان فراخ ہمتان کولوں
مدہوش کوئی دردآغوش اندر بے ہوش کوئی مئے عرفان کولوں
ہک رووندے دردتھیں مارڈیکاں کسر سمجھدے کوئی فغان کولوں
باریاب غراب گلاب اُتے محروم بلبل گلستان کولوں
دے کے سختیاں عشق ازماوندائے کامیاب کردائے امتحان کولوں
نیناں کھویاں خون حلال کیتا تیز کر کے نوکِ سنان کولوں
لائے قاتلاں ڈھیر مقتولاں دے لنگھ پار جاون رگِ جان کولوں
ڈانواں ڈول ہے کشتی خیرا ایتھے مدوجزر بحرِ بیکران کولوں
مجبور عنقائے خیال شاعر اس مسافت بے پایان کولوں
کر کر لکھ تھکے جستجو عارف لا پہچان ہے مگر پہچان کولوں
ایس عشق دی کھیڈ دا بھید مخفی کھلا نہیں کسے رازدان کولوں
ہوندی نہیں تعریف توصیف عشق کسے قلم تے کسے زبان کولوں
بہتر ہے سراجؔ خاموش ہو کے باہر نکل جا ایس میدان کولوں

عشق مجازی

تلکن باز ہے عشق مجاز وادی چلناں سہج دینال درکار ایتھے
گجاں کڑکاں وچہ ایہ ندی مارو کپر کڑکدے نے شرربار ایتھے
سجے کھبے راہزن دین وعقل بچ نکلناں بہوں دشوار ایتھے
خالہ جی دا ایہ نہ گھر سمجھیں سدا موت دا گرم بازار ایتھے
ہکوار جیہڑے جھاتی گھت چکے ہوئے جلویاں دے طلبگار ایتھے
چپیا چپیا مت سالکا جوش آوی رکھیں ہوش حواس سنوار ایتھے
خطرناک ایہ عشق مجاز وادی ڈاکو رہزن بڑے مکار ایتھے
اُڑے وچہ اڑانیاں کئی سفری اجے ہن تیکر گرفتار ایتھے
رکھیں یاد جیکر ایدھر جاونا ئیں کریں اپنا کفن تیار ایتھے
بناں رہبراں کدی نہ پونہچدے نیں جہڑے چلن آپ مہار ایتھے

پیر پیر اُتے خطرہ شرنفسی کامیاب ہوندے پختہ کار ایتھے
ایتھے ٹھلناں کم ہے تاروّاں دا رہندے متارو وچکار ایتھے
ٹھگن نال بہانیاں دانیاں نوں دے کے عارضی نشہ خمار ایتھے
قتل گاہ مشہور ہے سوہنیاں دی سراں دھڑاں دے ہون وپار ایتھے
فیر پرت نہ ویکھدے جھاکدے نیں سچ مچ ہے قہقہہ دیوار ایتھے
پنیاں منگیا بہیں نہ ویٹ کدھرے ٹوئے ٹبے نی بے شمار ایتھے
جتنا ہوسکے اگاں نکل جایئے رہنا چاہی دائے جھٹ دہنوار ایتھے
وت اُونہاں دا کسے نہیں نام لیا جہڑے گم ہوئے راہ وار ایتھے
پلہ پکڑ لئیں کسے راہ بر دا جہیڑا رستیاں دا واقف کار ایتھے
لک نبھ سراجؔ تے چل اگاں چپیا بہیں نہ ہتھاں ہار ایتھے

عشق حقیقی

قفل بابِ حقیقت دا کھولنے نوں چاہیے عشق مجاز کلید آکھن
المجاز قنطرة الحقیقة عاشق ایس نوں باالتشہید آکھن
ماراں کھان ایپر ٹردے جان اگاں آخر کھلسی بابِ اُمید آکھن
ایہ اک عجب مقام ہے محویت جاوے بھل تجرید تفرید آکھن
دعویدار انا للہ ثم غیر اللہ کیتی اوہناں نے آہی تقلید آکھن
اے قربان اوہناں مرداں سالکاں تھیں چپ وراست سزائے شدید آکھن
ویکھن ہک نوں ہک ہی جان دے نے جاوے بھل سیاہ سفید آکھن
رجن نہیں دیوانے جلویاں دے ساہ ساہ ہل من مزید آکھن
فاینما تو لو ثم وجہہ اللہ ہو کے غرق وچہ نورِ توحید آکھن

جہڑا ایس دروازیوں لنگھ جاوے جاندی اوس نوں مل رسید آکھن
عارف ایس مقام علیٰ تائیں بام معرفت درِ توحید آکھن
قالو ربنا اللہ ثم استقاتم بے شک ایہ منزل سعید آکھن
قم باذنی نعرہ اناء الحق دا مست ہو کے ایتھے شہید آکھن
شداد نمرود فرعون جیہے تاہیوں اوہناں نوں شقی مرید آکھن
آفرین اہناں مرداں کاملاں نوں صاحب ہمت رجل رشید آکھن
لا الٰہ الا اللہ اہل نظر کثرت وچوں پاون راہِ دید آکھن
ربّ اَرنی اَرنی دمبدم طور ہستی دا کر کے شہید آکھن
چمکن ونج سراجؔ بلندیاں تے لاون چاناں وانگ خورشید آکھن

دعا

سُننے والیا سب دیاں فریاداں فریاد تینتھے بار بار میری
تیرے باجھ میرا داد رس کہڑا اکو ذات تیری مددگار میری

دیہ زندگی شرع دی پابندی صراط المستقیم تے رکھ رفتار میری
صرف اپنا رکھ محتاج مینوں اگے غیر نہ بانہہ پسار میری

روشن دل دا کر چراغ میرا کھنڈے چاننی وچہ سنسار میری
دیہ رُوح نوں اپنا عشق ابدی منزل لاہوتی رکھ سنوار میری

یمن برکت بخش زبان تائیں ہووے قدسی سدا گفتار میری
بلبل میں بھی ہاں ثناخواں تیرا بھردے موتیاں نال منقار میری

ہو جائے منظوری حاضری دی بانصیب عالی دربار میری
پالے لاج سراجؔ سلطان عربی سارے نبیاں دا سردار میری

کوئی نہیں مان علم عقل بندگی دا گنہ گار ہاں بندہ غریب تیرا
آرزو اے اپنی پاک مجلس کر لوے منظور حبیب تیرا

توقیر تنویر وقار اقتدار چارے عزت آبرومند جہان اُتے
وقت نزع سراجؔ روان ہووے کلمہ طیب میری زبان اُتے

گزرے شاعر

اللہ بخشے شاعراں گزاریاں نوں رحمت رب رحیم دی پا گئے نیں
ذکر پاک لکھ کے پاک نفساں دا کر اپنا نام بقا گئے نیں

رہسن جیوندے حشر تک نیک بخت ہویا کیہ جے خاک سما گئے نیں
وسے رحمت خدا دی مرقداں تے کر خاک بھی خاکِ شفا گئے نیں

فخر دے گئے پسماندگاں نوں سارا دیس پنجاب سہا گئے نیں
بھلے سمیں تے مرد بھی بھلے آہے لے بھلے دی بھلی جزا گئے نیں

کوئی سمجھ نہیں آوندی کیہ لکھئے کوئی کسر نہ چھوڑ دانا گئے نیں
اک اک گل دے بے شمار منصف کھرے فیصلے لکھ سنا گئے نیں

پاکے آہلنے باغِ سخن اندر وانگ بلبلاں دے گیت گا گئے نیں
ڈھوڈھر کاں رہ گئے گھاں گھاں کردے ہنس اُڈ کے ہو عنقا گئے نیں

عامل مرد آہے جو کجھ آکھدے سن اوہ عمل کرکے دکھلا گئے نیں
گئی اصل تے رہ گئی نقل پچھے اوہ سچ دے سمیں وہا گئے نیں

کیہی اُنگلی رکھنی قالیاں نیں عالی مرد جو سخن الا گئے نیں
نال حال دے قال دی ریس کیہی اوہ تے آزمودہ فرما گئے نیں

واری آئی نقالاں بے عملاں دی جوہری موتیاں دے ڈھیر لا گئے نیں
دے گئے زینتاں مجلساں محفلاں نوں بے ذوقاں نوں ذوق عطا گئے نیں

ایس باغِ سخن دیوچہ مالی رنگ رنگ دیاں بوٹیاں لا گئے نیں
جوگ نیناں دی جو کے نت راتی کلر خون جگر دا پا گئے نیں

خوش نصیب بہشتِ بریں پوہتے کارن پچھلیاں باغ لگا گئے نیں
ستے آپ گوریں مٹھی نیند اندر بھار سراجؔ سر دے پا گئے نیں

ایضاً

شاعر مرد پنجاب دی دھرتی دے گن گن لکھناں گل محال دی اے
خوش نصیب جنہاں تائیں ہوئی حاصل پرواز بلند خیال دی اے

عربی قول تلمیذ الرحمان شاعر سچی شاعری الہام دینال دی اے
دسناں لوکاں نوں آپ بدعمل ہوناں کیہ شاعری بدخصال دی اے

سچا عشق طبیعت نوں کرے ستھرا چھڈے میل نہ وچہ روال دی اے
جویں اگ سونے تائیں گالدی اے پھر کر کے سدھ نکال دی اے

کرے دِلاں تے اثر کلام اوسدی زخمی جان جس شاعر کنگال دی اے
محمد بوٹا اس باغ وچہ عجب بوٹا خوشبو کھنڈی ہوئی اوس نہال دی اے
الٰہی بخش دی سسی بے وسی جیوں پئی بول پیار دا پالدی اے
عالم پوری غلام رسول عالم کیہ گل اُس صاحب کمال دی اے
عبدالستار قادر کلام شاعر عام فہم اوس دے قیل وقال دی اے
لکھی کئی پنجابی شاعراں نے داستان سوہنی مہینوال دی اے
ملک سخن اندر وارث شاہ وارث گیا رنگ دھرتی جنڈیال دی اے
کر گئی مست الست پنجاب تائیں کوکی بنسری عجب مرال دی اے
کھڑی رُنی کھڑی شریف اندر قلم محمد بخش ابدال دی اے
اک اک شعر اوہدا تل موتیاں دے طبع رنگی ہوئی ذوق جمال دی اے
دیوانہ غوث اعوان سلطان باہو کیہ مثال اوس صاحب کمال دی اے
دردمند شاعر درویش صفت ستھری سادی گل جلال دی اے
بھیرے وچہ آزاد آزاد مطلق قادری نسبت خوش اقبال دی اے
میرا ہم عمر شاعر نام دائم واسونگری منڈی دینال دی اے
درداں ماریاں کو کنائیں بانہہ کھلیاں ضبط کرناں گل محال دی اے
اللہ پاک توں جاناں ئیں دِلاں دیاں ایہو غرض ایس میرے سوال دی اے
قلم کاراں دی جیبھ میں ویکھ رہیاں پئی آئی ان آئی نکال دی اے
دل کسے دا دکھ نہ جائے میتھوں میری قلم زبان تے رہے پاہرا

بے چاریاں درد دیاں ماریاں نیں دسنی اپنی ورتی حال دی اے
پنج گنج باذوق ولادت النبیؐ مرزا صاحباں تحریر کمال دی اے
مچھی وانگ جیوں تڑپدی ہوئی تسی اصلی گل اوسدے اپنے حال دی اے
طبع آتشی آتشی قلم راہیں جس راہ جاندی اگ بالدی اے
مثنوی مقبول پنجاب اندر تصویر یوسف ماہِ جمال دی اے
انصاف دی گل اے نہیں لکھی سوہنی فضل شاہ دینال دی اے
بازی لے گیا کل پنجابیاں تھیں لکھی جیوں ہیر سیال دی اے
احمدؒ یار اُستاد پنجابیاں دے لمی ڈور عنقائے خیال دی اے
صاحب یمن برکت والا دردکٹھا ہر تصیف لطیف خیال دی اے
تذکرہ مقیمی ہدایت المسلمین کیا گل بدیع الجمال دی اے
میاں محمد صدیق سپرا لالی اچھی طبع اوس خوش مقال دی اے
میرے نیڑے شہماری دے وچہ واسا، واسی چھوڑ آیا باہووال دی اے
واعظ از ہر دلپذیر شاعر کشمکش رہندی قیل و قال دی اے
دسدائے اوہ بھی اج کل لکھ رہیا داستان سوہنی مہینوال دی اے
گل کسے دی چھیڑ کے دردمنداں دسنی ہوندی اپنی ورتی حال دی اے
اوہ لذتِ درد عطا مینوں جہڑی عشق حقیقی دینال دی اے
رکھ ہوش حواس بجا میرے بری بات شامت اعمال دی اے
آمین سراجؔ ہزار واری تیں پر نظر اللہ ذوالجلال دی اے

کھڑی والیا

کھڑی والیا روشن ضمیر مردا روشن سفر العشق چراغ تیرا
روشن قلم تے روشن کلام تیری روشن دل تے روشن دماغ تیرا
ہائے کٹھیا تیغ عشق دیا زخماں نال سینہ داغ داغ تیرا
قربان مردا تیری سادگی تھیں منظور ہے رنگ بلاغ تیرا

محفوظ خزاں دیاں جھونکیاں تھیں رہسی چراں تیکر لایا باغ تیرا
کتھے بلبلِ باغ عرفان دیے ہم صغیر ہووے کوئی زاغ تیرا
معمور کیف صہبا کولوں آوے نظر لبریز ایاغ تیرا
بے انصاف سراجؔ جو نہ منے کھڑی والیا زور دماغ تیرا

ایضاً

دوہاں ہکی دوارے تھیں فیض حاصل دستگیر تھیں توں دستگیر تھیں میں
دونویں مست ہوئے دو ساقیاں تھیں دمڑی والے تھیں توں انور میر تھیں میں

حیران قلمکارا دردمندا تیری درد بھری تحریر تھیں میں
تیری سادگی دل پذیر تھیں میں تصنیف تیری بے نظیر تھیں میں

ساقی میکدۂ غوث دی بزم اندر آ ہس پونچیا ذرا تاخیر تھیں میں
پہلی نال نگاہ رجا چھڈ یا قربان مرشد کامل پیر تھیں میں

گل ایمان دی پایا سکون قلبی اللہ والے روشن ضمیر تھیں میں
صحبت اہل خیر سراجؔ مل گئی حصہ پایا خیر کثیر تھیں میں

میرے اُستاد

مولوی تاج الدین اُستاد اوّل میرے بسم اللہ الرحمن والے
ساڈے پنڈ مدرس پرائمری دے دیدھڑ ضلع گجرات دے رہن والے

مقامی مولوی محمد دین صاحب اُستاد میرے قرآن والے
گلستان بوستان سکندر نامہ تائیں مینوں فارسی نظم پڑھان والے

دیانند سوامی ٹھاکر پنڈ میرے برہم چری گیان دھیان والے
اپدیشک وِدوان شاستری دے مینوں بھاشا سنسکرت پڑھان والے

مولوی جلال الدین محدث کامل وچہ جھلانیاں درس بنان والے
کامل اکمل موحد مفسر عالم بڑے پختہ یقین ایمان والے

ملکوال مولوی الٰہ دین صاحب چشتی حیدری ذوق عرفان والے
فارغ التحصیل جلیل قدر اپنے وقت بڑی آن بان والے

رکھدے آہے سیاسی مزاج حضرت دوبارہ وچہ جیل دے جان والے
مینوں صرف ونحو پڑھان والے پھر منشی فاضل کران والے

کامل الطب مخدوم محمد اعظمؒ بھیرے اپنا مطب چلان والے
طبیہ کالج دہلی دے ممتحن سال وسال تشریف لے جان والے

رکھی طب دی اوہناں بنیاد میری نظری عملی قانون سمجھان والے
مینوں دلی نال لے جان والے طبیہ کالج وچہ داخل کران والے

صاحب خلق خوش سیرت تے پاک طینت مہربان سارے خاندان والے
مینوں ماں پیو دا پیار جتان والے میرا داغ یتیمی مٹان والے

پہلا سبق پیار محبتاں دا پڑھایا اوسے گھروں پڑھان والے
عمر گزر گئی اجے یاد مینوں انج پکوایا پکوان والے

پاون رج کے بھلے جناب وچوں میری جان تے بھلے کمان والے
جو کجھ سریا نہیں دریغ کیتا مہربان رہے فیض ورتان والے

کجھ دن رہیا دیوبند بھی نال قسمت اُستاد آہے بڑی شان والے
قرآن تفسیر حدیث نبویؐ بڑے قاعدے نال پڑھان والے

دل وجان وچہ اہناندی یاد تازہ زندگی بھر نہیں بھل جان والے
رحمت اللہ علیہم سراجؔ دمدم آہے رج کے لطف احسان والے

۱۹ سال تائیں دردر رہیا رُلدا کھاہدے دھکے کل جہان والے
آخر پیاس بجھی جدوں جا پوہتا چشمہ آبِ حیات گیلان والے

حضرت محمد انور امیر قبلہ سجادہ نشین درگاہِ سبحان والے
سیّد قطب عالم نائب غوثِ اعظمؒ بھیرہ مرکز فیض عرفان والے

میریاں خواباں دی مل گئی تعبیر مینوں میری ستی تقدیر جگان والے
اوسدی دید وجہ اللہ ماشاء اللہ میری طبع دی واگ پرتان والے

میر قافلہ راہبر سالکاں نوں منزل مقصود پوچان والے
حضرت چنؒ دی چانی ونڈ رہے نیں میری دستگیری خاندان والے

عرفان والے قرآن والے تکبیر، نماز اذان والے
ادام اللہ سراجؔ کونین اندر میرے سرِ شاہی سائبان والے

عرضِ حال (۱۹۹۵ء)

الحمدللہ میری ذات اُتے اج رج فضل کردگار دائے
صحت عزت شہرت شرم بھرم رزق حلال اپنے روزگار دائے
کیتوس جمدیاں آپ یتیم مینوں ماں کھس گیا شیر خوار دائے
ماں باپ دے باجھہ یتیم بچہ سدھراں لیندا رہندا ہوکے مار دائے
کویں پا لیا پوسیا اُوہ جانے احسان مولا پالنہار دائے
علم بخشیا اُتنا صد شکر چاہیا جتنا میرے درکار دائے
بخشے چار فرزند تے اک دُختر رج دان داتے دیون ہار دائے
وڈا ڈپٹی کمشنر توقیر فائق بخت اقبال روشن برخوردار دائے
دوجا لختِ جگر تنویر شائق ایم بی بی ایس ڈاکٹر معیار دائے
نورِ نظر وقار عظیم تریجا منیجر حبیب بنکار دائے
منیجر بنک تے نالے ادیب شاعر اُردو ادب مضمون نگار دائے
سلمہم اللہ تعالیٰ الحمدللہ بڑا فضل تے کرم غفار دائے
نوے سال پئی ہوندی اے عمر میری رہیا طب پیشہ روزگار دائے
ذوق شوق عرفان وجدان قلبی ذکر فکر ہی ذات سنوار دائے
دتا پیار دا سبق اُستاد انورؒ اگوں میں بھی دتا پیار دائے
ساڈی قحط الرجال اج وچہ جال آئی کون قال تے حال نتار دائے
رومی جامی نظامی دے شوق والا کھڑی سوں گیا مرد افکار دائے
خاتمہ بالخیر سلامت رہے دان عشق سچی سرکار دائے

دنیا دین نعمتاں سب حاصل لطف و کرم سچی سرکار دائے
گنہگار عاصی دمدم اندر پیا شکرِ حق گزار دائے
میں منہ نہیں ویکھیا ماپیاندا فیر ذکر کیہ لاڈ پیار دائے
کیں چمناں اُسدا منہ مَتھا کیں پھیرناں ہتھ پیار دائے
میرے سارے سنوار دا گیا آپے سارے جگدے جھیڑا سنوار دائے
علم اوہ جس تے عمل جائے کیتا نہیں تے بالکل گدھے دے بھار دائے
سارے خوش نصیب بلند قسمت اختر سعد سارے پروار دائے
دن دن ہووندا جائے جلیل قدر سر تے سایہ شجر سایہ دار دائے
خوبرو خوش خو ماشاء اللہ مہربان ہر دُکھی بیمار دائے
جانِ پدر اقتدار جاوید چوتھا قلمکار تازہ افکار دائے
بامراد صاحب اولاد سارے اللہ حافظ کھڑے گلزار دائے
پاون رُتبے جلیل طویل عمراں ہر اک باعث عزت وقار دائے
سلوک ذوق تصوف دی زندگی بھر رہیا شغل ایہ لیل ونہار دائے
لذت عشق دی جنہوں نصیب ہوئی کیا بخت اوس بخت بیدار دائے
افسوس اوہ محفلاں ختم ہویاں شغل ہور ہی ہور سنسار دائے
کتھے سنگ اَساڈیاں ہانیاں دا کسے نال نہ لطف گفتار دائے
گوشہ گیر ہوندے جاندے یار محرم واقف کوئی نہ رہیا اسرار دائے
امین سراجؔ ہزار واری کلمہ طیب نور مزار دائے

بادشاہ پور

کدھی ویہت دی بادشاہ پور نگر مشہور تپّہ گوندل بار دائے
لگے رنگ زمیناں تے مالکاں نوں بخت جاگ پیا زمیندار دائے
ہر قسم دے فصل لہرا رہے نیں پھل آ گیا ہر دیار دائے

کیتا ہویا آیا شاداب نہراں ہاڑی ساونی سماں بہار دائے
کیڑے گھن دے ٹر گئے ہندو ہندو پچھے جنس نوں بھا بازار دائے
ملکی جنساں کماد کپاہ کنک کوئی انت نائیں پیداوار دائے

بے حساب کماؤ پتراں دا آ گیا دھن سمندروں پار دائے
بیٹھکاں بنگلے بلڈنگاں ہر کوئی پیا ودھ تھیں ودھ اُسار دائے

وچھ گئے جال ہر سوسڑکاں پکیاں دے نقشہ بدل گیا ساری بار دائے
بن گئے قصبیاں وچہ سکول کالج علم ذات صفات سنوار دائے

بنیاں جدوں دائے پاکستان وطن دن دن جاوندا رنگ نکھار دائے
اپنا دیس تے اپنی کمائی ساری بے حد فضل ایہ پروردگار دائے

وطن پاک دی عظمت دا ربّ حافظ پرچم سبز نشان وقار دائے
آمین آمین سراجؔ سانوں بڑا مان مدنی تاجدار دائے

بادشاہ پور والیو

بادشاہ پور والیو یاد رکھ سو ساڈے پنڈ اک دردمند ہو گیا
کسے حال پچھیا اتھروں پونجیاں نہیں زندگی بھر ہکلڑا رو گیا

جوگ نیناں دی جو کے نت راتی کھوہ پریم پیار دا جو گیا
کسے چوتھی دیاں چیکاں سنیاں نہیں پتہ لگا جد کھوہ کھلو گیا

کج فہماں ناسخن شناساں دیو چہ اپنی قیمتی عمر نوں کھو گیا
راگ ڈھوڈراں سارگی سڈھیاں نوں اپنی دُھن وچہ دھناں نوں جھو گیا

کیسر کشمیر نکہت فردوسی کلر شور زمیں وچہ گو گیا
رُتی نال کیاریاں مہک اُٹھسن بیں پیار دا دلاں وچہ بو گیا

راتاں کالیاں دل دا بال ڈیوا روروہنجواں دے موتی پرو گیا
اہلِ دل قدر داناں سخن فہماں تے صرافاں اگے ڈھوا ڈھو گیا

مٹھی شیر مادر بولی پیاری دا منہ میل کچیل تھیں دھو گیا
دُھم پے گئی دیس پنجاب سارے گھر گھر ورتا خوشبو گیا

کسے اوپرے دیس دا پنچھی سی جھٹ وچہ پنجاب دے رو گیا
ہو گی منزل مقصود سراجؔ حاصل کلمہ پڑھ مٹھی نیند سو گیا

پڑھنے والیا

پڑھنے والا میری کتاب تائیں کرغور میری التجا دے وِچ
بیدل ہونہ پڑھیں کلام میری پڑھیں ایس نوں ذوق صفا دے وچ

رکھیں یار سمھال ادراک تائیں ہر لفظ دی صحت شفا دے وچ
زیر زبر نوں وچ خیال رکھیں جاویں بھل نہ وقف رہا دے وچ

میں ایہ جگر دا خون اُلٹیائی دُکھی ہو کے رنج و بلا دے وچ
پیا جھلیا برا فراق روڑا ہو کے منتظر فضلِ خدا دے وِچ

کیتی مہر مولا لایا فضل ساون تپدے ہاڑ مجاز دے تا دے وِچ
باغ و باغ کیتا کلر شور میرا مشکور ہاں صبح ومسا دے وچ

گھلیاں بوٹیاں آپ بہشت باغوں میرے مالی نے سحر وعشا دے وچ
پاسن صحت بیمار مجاز والے اس باغ دی بوے خوشا دے وچ

تازی زندگی بھری ماشاءاللہ بادِخوش اس دی روح افزا دے وچ
اس باغ نوں سدا بہار موسم گرفتار نہیں خزاں دی وا دے وچ

کھوہ نیناں دا جو کے آبپاشی کیتی پئی ہر شب یلدا دے وچ
کیتا رب نے باغ تیار ہویا رہیا فرق نہ نشوونما دے وِچ

خیر منگیا وِنج آسمان چوتھے حصہ پا بھانڈے بےنوا دے وچ
آیا رحم دبیر فلک تائیں پایا خیر چا کاسۂ گدا دے وِچ

لالاں نال چا بھری زنبیل میری آیا جوش دریائے سخا دے وچ
ڈٹھے چمکدے درشاہوار تاباں لاون چاناں شب یلدا دے وِچ

مہربان شفیق رفیق میرا شاکر ہاں میں اُوسدی عطا دے وِچ
قدرت بخشیوس میری زبان تائیں پایا اثر میری اِملا دے وچ

شعر شعر دیوچ تریاق دُھوڑی غوطہ دے کے استنا جے وچ   ونج میلسی دلدیاں ٹانکیاں نوں ایسا اثر شافی موسیا دے وچ
مردہ دلاں وچ زندگی نویں آوے پورا اثر روحانی غذا دے وچ   زخمی دِلاں کارن اکسیر کامل مرہم بنے گی ونج رسا دے وچ
پڑھنے والیا پڑھ کتاب میری اپنے ذوق تے شوق صفا دے وچ   بھلا ہووی سراجؔ نوں یاد کریں اللہ واسطے نیک دعا دے وچ

کتاب لکھنے دا سبب

گودڑی والا سنت نندلال جس نے لیلیٰ مجنوں دا قصہ بنایائے   صاحب ذوق میرا ہمراز ہمدم دل دردمند اُوس نے پایائے
میاں احمدؒ یار قادری نے اوس نوں پیار دا سبق پڑھایائے   میں بائی سالہ تے اوہ پنجاہ سالہ ہم مشربی فرق مٹایائے
اک دن شوق سیتی فضل شاہ والا قصہ سوہنی دا اوس بنایائے   لکھی ہوئی سوہنی داستان سوہنی سوہنی طرز دینال ادایائے
پھر گودڑی والے نے سنے سنگت چاز ورمیرے اوتے پایائے   لکھ توں بھی سوہنی مہینوال قصہ تینوں ربّ ایہہ فن عطایائے
درد والیاں درد دا پتہ ہوندائے جنہاں آپ ہنڈا ازمایائے   سوہنی دھرتی پنجاب دے وچ سوہنی سوہنا اپنا نام کڈھایائے
مذہب عشق اندر سرخرو ہوگئی جویں لہراں تے کھیڈ وکھایائے   نازک جیہی کمہاری کڑی آ ہی مرداں ہار اُوس قول نبھایائے
گلو گل اندر گل گل پئے گئی میں لکھنے دا ذمہ چایائے   سچا رب سراجؔ نبھا وسی گا جھڑا بیلیاں بھار چوایائے

تیاری

کہیا من کے پیاریاں دوستاں دا میں اج قلم دوات سنوار لئی اے   قصہ سوہنی مہینوال دا لکھنے نوں طبع اپنی کر تیار لئی اے
پیا گجدا ئے شوہ مجاز ٹھاٹھیں نیت پار لے دیس دی دھار لئی اے   دستگیر دی دھیر سراجؔ اپنی بیڑی ربّ توکل اُتار لئی اے

ایضاً

میں لکھنا ئیں اپنا دردنامہ مینوں سار نہ سوہنی مہینوال دی اے   ایدھر طبع بے تاب سیماب صفت اودھر قلم انگیار اُبال دی اے
پئی تڑپدی اے قلمدان اندر ندی نیناں دی پئی اُچھال دی اے   کدی روندی ول گجرات جاندی کدی بلخ بخارے نوں بھال دی اے
کوئی محرم ہوندا تے میں رو دسدا مینوں پیڑ کوئی کسے کمال دی اے   اج فصد دی پئے گئی لوڑ مینوں اُنج تے ہک پوندی پورے سال دی اے
عشق محرقہ تپ بحران رڈّی میرا بچناں گل محال دی اے   اکھیں ویکھنوں بولنوں جیبھ رہ گئی میری مرض کوئی موت دینال دی اے
شملے (۱) بیٹھیا بیلیا موڑ واگاں تینوں سرت نہ دُکھی دے حال دی اے   پچھاں مڑ بے سوچیا آ گھر نوں مدت گزر گئی سارے انہال دی اے
قسم رب دی اج جے آ ویکھیں بنی موج کوئی او پرے حال دی اے   وادیٔ عشق مجاز درپیش میرے ایہہ منزل منصور دے نال دی اے
ترناں پئے گیا بحر مجاز مینوں کوٹھی کنبدی پئی کنگال دی اے   ذوقِ دید اُرار نہیں بہن دیندا جھگی پار میرے مہینوال دی اے

(۱) میاں غلام نبی چدھڑؒ

حال حال دیاں دساں قال اندرا پیر سمجھناں گل محال دی اے   کوئی شاہد ہوسی بجھسی بولیاں نوں لکھی گل ساری منزل حال دی اے
توڑے واہن چھناں وچ کانگ مارو کوئی سار نہ ڈھم ہتھال دی اے   ہمت دل دے وچ سراجؔ مینوں انور پیر کامل لجپال دی اے

خاکہ

خاکہ وچ تصور دے کھچ آندا میں اَج ذکر سوہنی مہینوال لکھاں   ہائے میں کسے دے حال ملال لکھاں یا تے اپنے درد اُبال لکھاں
گل کسے دی لے کے گل جاواں درد اپنے میں پردہ ڈال لکھاں   پونجاں اتھروں وَنج مہینوال دیاں یا تے میں اپنے آنسولال لکھاں
لکھاں سوہنی دا سن عارضی یا یار اپنے دے خدوخال لکھاں   ڈباں آپ میں عشق چنہاں اندرا پیر ڈب گیا مہینوال لکھاں
آناں بخت تھیں کھچ کے شاہزادہ اُونہوں وچ گجرات چروال لکھاں   کڈھاں آہ تے ساڑ پنجاب چھڈاں یا میں ضبط کر کے سنیاں حال لکھاں
المدد انورؒ میر خضر میرے رہے خیال میں ہوش دینال لکھاں   دبیر فلک توجہ نگاہِ کرم رکھیں دھیان میں نظم کمال لکھاں
اے ساقی بزم اک بخش کاسہ دردمنداں دے درد دا حال لکھاں   آمین سراجؔ ہزار واری لے کے آسرا ذوالجلال لکھاں

اپنا درد

لکھن لگیاں اپنا دردنامہ میری قلم دی لباں تے خون آیا   ماری کسے جراح نے تیز نشتر جاری ہو زخم اندرون آیا
دھریا مطرب مضراب رباب اُوتے درد انگیز نغمہ ارغنون آیا   تنن تنن تن رگاں نوں وجد طاری ترنم ریز طاؤسِ قانون آیا
سنبھلو عالمو فاضلو داناؤ مجلس وچ اک صاحب جنون آیا   ہوش منداں دی ہوش گواونے نوں افسوں گر پھوکن افسون آیا
قربان ایہو جہیاں آمداں تھیں گوریں ستیاں نوں جھون جھون آیا   اوہ تک گوشہ نشین بھی نکل آئے واہر وڈھول انج گھت گھنون آیا
بجلی گری کوئی وادیٔ ایمن اُتے طور قلب مشتاق مفتون آیا   تڑپیا مجمر وچ دانہ سپند مضطر سیماب نوں کدوں سکون آیا
شوق مشربی میخوار داویکھ کے تے ساقی لے مئے گل گون آیا   اج خم دے خم عطائے پیا کیفِ سرمدی وچہ مجنون آیا
بخارات جذبات بیدار ہو گئے خیالات وچ فکر موزون آیا   دبیرِ فلک مائل گوہر ریزیاں تے ہر لفظ دُرِ مکنون آیا
حاضر قافئے کھلے ہزار میرے کوئی بڑا پرسوز مضمون آیا   بزمِ ادب دے وچ سراجؔ میرا خامۂ آتشی سرنگون آیا

میریا ساقی

ساقی مہرباناں صدقہ مے خانہ دیہ اک پیمانہ مئے ارغوانی   ہواواں مستانہ کامل دیوانہ لکھاں افسانہ طرزِ لاثانی
شوقِ عاشقانہ ذوق عارفانہ فکر شاعرانہ کیف جاودانی   عقل فرزانہ دیہ سراجؔ تائیں ساقی مہرباناں تیری مہربانی

شروع قصہ سوہنی مہینوال

صدی دسویں بارھویں ہند اُتے حکمران مغل خاندان آہا
نہیں سی ظلم وستم دا نام کدھرے اُتے تخت دے شاہجہان آہا

اوہدے عدل انصاف نوں دیکھ کے تے نوشیروان داروح حیران آہا
رہزن چور اُچکیاں لنڈیاں دا کتے رہیا نہ نام و نشان آہا

رعیت شاد تے ملک آباد سارا امن چین جہان رواں آہا
شرع نبیؐ دا زور وچہ ملک سارے تاہیوں نائب النبیؐ سلطان آہا

لنگر چوکیاں ہر ہر شہر جاری سراسر شاہی فرمان آہا
ناہی بھکھیاں ننگیاں روک کوئی مہربان شاہِ مہربان آہا

علم و ہنر کمال تے قدردانی خود تخت والا قدردان آہا
اہناں خوبیاں نال سراجؔ اُس دم ہندوستان جنت نشان آہا

خطہ پنجاب دریا چنہاں

رتا لال چنہاں دا نیر خونی سچ مچ ایہ خون دے رنگ دائے
اسدے نیر وچہ عشق تاثیر کوئی جذبہ ایسا وچہ تازی اُمنگ دائے

ایس خون پیتا کیاں عاشقاں دا ایہہ پیونوں خون نہ سنگ دائے
فیر کسے پاسے نہیں جان دیندا اِک وار جس نوں پکڑ ڈھنگ دائے

ایسدی چپ وچ گج ندا غیبی ایدی موج وچ جوش اُمنگ دائے
مدد ایس دی موج نوں اوج خضری ایہ نذر حسیناں دی منگ دائے

ایس راویوں کھرل اُداس کیتا لیا سراس روڑے لنگ دائے
عزت بیگ نوں بلخ تھیں کھچ آندا اوڑا پیار ایس نوں اپنے سنگ دائے

ایس ناز جھلے پئے نازکاں دے جھولا ہیر دے ایہو پلنگ دائے
لیاں تاریاں سنے کواریاں دے رہیا ہیر نوں چانہ جھنگ دائے

ایہد اروکوئی خون آلود چشمہ جمن گنگ نہ ایہدے پاسنگ دائے
بیٹھا پکڑ مہار سراجؔ اس دی دولا ولی جو پیر چنہنگ دائے

حضرت محمد کبیر الدین شاہ دولہ دریائی قادریؒ (گجرات)

دولہ ولی چنہاں دا پیر کامل رُتبہ ایسنوں خضر سجاد دائے
لنگر فیض گجرات وچ عام جاری داتا سخی ہر نامراد دائے

بیٹھا پکڑ مہار چنہاں دی نوں شاگرد الیاس اُستاد دائے
قیدی امر دا نیر چنہاں والا تابع دولہ دے حکم ارشاد دائے

دولہ پیر منور ضمیر سچا دستگیر ہر دل ناشاد دائے
اللہ اوس دی آس نوں کرے پورا خواہش مند جو نام نہاد دائے

لیندا ائے نذر اولاد دی مرد کامل لے دیوندا خیر اولاد دائے
لنگر عام سوالیاں بھکھیاں نوں منگتا کوئی بھی کسے بلاد دائے

امر حق تھیں شکم مادر اندر نقش جاوندا جم بہزاد دائے
مرقد پاک تے نور ظہور ربی فخر ہند پنجاب سواد دائے

ٹوپی پوش دُولہ دریائی لوڈا بودلہ شاہِ بغداد دائے
نظر کرم سراجؔ تے غوثِ اعظمؓ میریا حامیاں وقت امداد دائے

گجرات وچہ تلہ کمہار

گل عام گجرات عنایت اللہ المشہور تلہ کمہار آہا
نامور کاریگر بھانڈیاں دا نیڑے دور اوسدا اشتہار آہا

دے کے خاص خمیر اوہ کرلیندا مٹی موم دے وانگ تیار آہا
معروف ہیسی اوہدا ہر بھانڈا ہولا پھل نالے پائیدار آہا

بڑی قدر قیمت اوہدیاں بھانڈیاں دی خاص وعام اوہدا خریدار آہا
رنگ روغن جاذب نظر خوبصورت کردا اوپرے نقش نگار آہا

شاگرد تمام کمہار اوسدے اپنی قوم دے وچ سردار آہا
کاریگر نالے خوش اخلاق تلہ سارے شہر وِچ آبرو دار آہا

دتا رب دا گھر نہ کمی کوئی مال دُھن والوں مالدار آہا
اک بے اولاد ناشاد رہندا شوہدا ایس گلوں بے قرار آہا

آکھے کس کم دھن تے فن میرا دِسدا بے رونق گھر بار آہا
بے اولادی دے غم سراجؔ اوس نوں کیتا ہویا مایوس بیمار آہا

گھاڑو ازل دا

کس قدر دلکش ہیں مٹی کے ظروف
نامہ محبوب کے رنگیں حروف

اے تیرے قربان صناعِ ازل
تیرے امر کن کے نظارے ملفوف

گھاڑو ازل دا گھڑے کمال بھانڈے اوہدے نال دا کتے کمہار کوئی نہیں
بھری بھانڈیاں نال دُکان اوسدی ہوندا برتناں انت شمار کوئی

گونا گوں بھانڈے بوقلموں اوس دے اوتھے چلدی عقل وچار کوئی نہیں
ہوش ناک چالاک گلگوئے قدرت واحد نال اوہدے صلاح کار کوئی نہیں

منڈی بھری ہوئی اوہدیاں بھانڈیاں دی بھانڈا ہک اوسدا بیکار کوئی نہیں
بھانڈا کوئی نہیں ایسا جگ اندر جس بھانڈے دا خریدار کوئی نہیں

اک روغنی حسن دے نال روغن اُتے اکناں نقش ونگار کوئی نہیں
اک سادمراڈرے صاف اندروں پچھو سچ تے اوہناں دے ہار کوئی نہیں

ڈورے اک کھورے گورے ہک کورے بسے ہکناں رُخ سنگار کوئی نہیں
اک ٹُٹدے رلدے ہور نویں ایہ جاپدی بند رفتار کوئی نہیں

ہک بھن رلا وندائے خاک کچے ہکناں پکیاں دا اعتبار کوئی نہیں
ہکناں کھوریاں نوں دِتی عمر لمی اک کورے مگر پائیدار کوئی نہیں

ہکناں سوہنیاں دیو چہ میل کو ہجی ہکناں کو ہجیاں وچہ زنگار کوئی نہیں
بس بس سراجؔ خاموش توں بھی بھانڈے بھرے دیو چہ چھنکار کوئی نہیں

صنائع ازل

قصے صناعِ ازل دے بھانڈیاں دے چھڑے چین ماچین فرنگ دیو چہ
ایران یونان توران اندر ہند سندھ تے بنگ تلنگ دیو چہ

کاریگر حقیقی سبحان اللہ گھڑے پیا بھانڈے رنگ رنگ دیو چہ
اوہدیاں بھانڈیاں برتناں مات کیتے نقش چین تے چنگ آہنگ دیو چہ

اوہدا ویکھ بھریا بھانڈا قدرتاں دا عقل گم ہووے خانہ دنگ دیو چہ
اصل اوس صناعِ ازل دی تھیں نقل کارخانے اثر رنگ دیو چہ

کئی کھورے تگدے چراں تیکر ہکناں کوریاں بھندائے ڈنگ کے دیو چہ
آب آب رلے اگ اگ اندر باد باد اندر سنگ سنگ دیو چہ

سولی چاہڑ نچاوندائے وانگ تِتلی فیر کڈھدائے سرتر نگ دیو چہ
فیر سٹ کے عشق دے وچہ آوے رنگ دیواندائے پکے رنگ دیو چہ

کاری گر کمال نقاش قدرت بھرے رنگ عجیب بے رنگ دیو چہ
آب وطین تے کرے نگین نقشے رنگا رنگ عالم نیرنگ دیو چہ

لقمان بقراط سقراط دانے رہے دنگ اوہدے فرہنگ دیو چہ
آفرین سراجؔ نقاش قدرت نقش خام نہیں اوہدے پاسنگ دیو چہ

تلہ کمہار

کاری گر گجرات دیو چہ تلہ ہیسی جگ مشہور دکان اوسدی
کرے بے نظیر تیار برتن دور دور سوغات لے جان اوسدی

ہو یا دیس پردیس مشہور تلہ ٹری گل وچہ سارے جہان اوسدی
دور دور تھیں آوندے لوک ویکھن ہوئی دیس پردیس پہچان اوسدی

منیاں وچہ تمام برادری دے منن کل کمہار زبان اوسدی
اوہدی گل تے مکدی گل آخر کیہ مجال جے گل پرتان اوسدی

دھن مال ولوں فارغ بال آہا کھیتی وار بھلی رحمان اوسدی
مگر بے اولاد نا شاد شوہدا گھیری ایس اندیشے نے جان اوہدی

دِن رین بے چین دل گیر رہندا جھگی بناں اولاد ویران اوہدی
اوہ تے مردسی دردنوں جری رکھے آہی زال بے حال پریشان اوہدی

بہ کے وکھری روندی رہے دُکھڑے رہندی نت سدھراوندی جان اوہدی
تلہ دیوندا رہے تسلیاں جی جدوں ویکھدا جان حیران اوہدی

آکھے دیکھ خدا دے کم جھلئے مایوس رکھناں نہیں شان اوہدی
لا تقنطوا من رحمت اللہ ایہ تسلی ہے وچہ قرآن اوہدی

اوسدی ویکھ بے خانماں عاجزی نوں کرے دعا ہندو مسلمان اوہدی
کرے دُعا بھی اثر سراجؔ تاہیوں ہووے جدوں رحمت مہربان اوہدی

دُعائیں

تلہ بے اولاد ناشاد شوہدا کردا رہندا عرضاں جناب اگے
یارب کردے ایہ بھی کمی پوری تیرا فضل کرم بے حساب اگے

ہنجوں ویٹدا رہندا سجدیاں وچہ پھر رکھ کے پاک کتاب اگے
مولا سکیاں ڈھنگراں ہرا کرناں کجھ دور نہیں تیری جناب اگے

جاندا پیا بڈھا پا بھی دسدائے ہتھوں گیائے نکل شباب اگے
کھیتی میری بھی ہوجائے سراجؔ جل تھل کیہ دیراے کرم سحاب اگے

....

تیرے بے انداز خزانیاں تھیں اک ذی روح دی مینوں لوڑ سائیاں
صدقہ زینتِ عرشِ حبیبؐ اپنے مینتھے فضل دی نظر نوں موڑ سائیاں

اس بے اولادی دی خچہ اندر ہو یاں ہڈیاں بھج کے سوڑ سائیاں
دھیرج مند میں تیری جناب داہاں میری آس اُمید نہ تروڑ سائیاں

اک بوند مراد دی بخش مینوں تیرے کرم دے واہن کروڑ سائیاں
لا یحتاج سراجؔ محتاج تائیں فکراں غماں دیوچہ نہ چھوڑ سائیاں

....

سائل پر تقصیر دربار حاضر پا خیر سخی رحمان مینوں
خالی موڑ ناں نہیں آئین شاہی دیہ مراد اللہ مہربان مینوں

لنگھیا جاوندائے موسم بہار باغوں دسدے پئے آثار خزانوں مینوں
اللہ راسی دی آس نوں راس کردے کیتا یاس اُداس حیران مینوں

تشنہ لب ہاں صدف دے ہار میں بھی اک بوند ہووے فضلوں دان مینوں
ابرِ کرم سراجؔ کریم داتا کوئی سمجھ نہیں طرزِ فغان مینوں

مقولہ

یارو وچہ حساب نہیں آوندیاں مہربانیاں ربّ کریم دیاں
جدوں حکم دیندائے باروں وسنے داد یندا گند گیاں دھو قدیم دیاں

اوہدا در کھلا سدا مانگتاں نوں نہیں رشوتاں فضل عمیم دیاں — منگن ہار اوہدے دربار وچوں لٹے لوٹیاں گنج نعیم دیاں
العطش پکاردے صدف تائیں ہوون بخششاں ابر کریم دیاں — مردہ کلی وچہ پے جائے جان تازہ کھولے جھاکیاں بادِنسیم دیاں
صلائے عام اوسدا خاص وعام تائیں مہربانیاں لطف عظیم دیاں — نا اُمیدیاں اوہدی جناب وچوں کاراں ہین شیطان رجیم دیاں
جدوں فضل اوسدا شامل حال ہووے جاون ساعتاں دردالیم دیاں — نظر کرم سراجؔ تے مہرباناں رحمت بارشاں تیریاں قدیم دیاں

تلے دی دُعا منظور اور لڑکی دی پیداواری

ڈھلدی عمر اندر بڈھیاں ماپیاں تے کیتا کرم اللہ کردگار سوہنے — لگی گھر وچہ اُمید اولاد والی چا بخش کیتی بخشن ہار سوہنے
صدقے خیر خیراتاں ونڈیو نے حرص اولاد دے دیکھ آثار سوہنے — درماندیاں رڑھدیاں جاندیاں نوں بنے چالا یالاون ہار سوہنے
اپنے وقت موعود تے دھی جمی خوش بخوش ماپے طلبگار سوہنے — پڑھدے شکر نخل ثمر دار ہویا ستے بخت ہو گئے بیدار سوہنے
کن کلمہ بانگ رسول والا دل وجان ہو گئے باغ و بہار سوہنے — ڈھا رُوح اپنا خاکی آشیانہ روح جسم بن گئے دونویں یار سوہنے
دھی پت دا فرق نہیں ماپیاں نوں صاحب اولاد کیتا رب ستار سوہنے — سوہنی اوسدا نام ٹکایو نے اوہدے ویکھ کے نقش و نگار سوہنے
مائی چامل چائی جائی گود پائی پڑھدے رب دے شکر ہزار سوہنے — کیہ پتہ سراجؔ مقصود اوہدے کیہ لکھیائے لکھن ہار سوہنے

ماپیاں دِیاں خوشیاں

چالی سال دی عمر وچہ دن ڈھلے تلے گھر لڑکی پیداوار ہوئی — صاحب اولاد ہوگئی بھاویں دھی جائی مائی رب دی شکر گزار ہوئی
پھلدار ہویا شجرِ مراد خیریں جاتا زندگی باغ و بہار ہوئی — لتھا بے اولادی دا داغ دل تھیں اللہ پاک ولوں بھلی وار ہوئی
رڑہدے جاندیاں نوں لایوس چا کدھی خوشی ماپیاں بے شمار ہوئی — اولاد سراجؔ ہے ثمر جنت دوناں فضل جے نیک کردار ہوئی
خوبصورت جیہی مورتی سوہنی دی دستخط سوہنے قلم کاردے نیں — آئے دین مبارکاں ساک سارے بخت جاگ پئے تلے کمہاردے نیں
ماں باپ نوں سکھ دا ساہ آیا فضل ہو گئے پروردگار دے نیں — با اولاد دل شاد آباد ہو کے صدقے خیر خیراتیاں وار دے نیں
ستاں پتراں دے نالوں دھی پیاری چم چم کے ریجھ اُتاردے نیں — ٹرگئی تلے دے گھروں سراجؔ خزاں گھر وچہ آ گئے رنگ بہاردے نیں

سوہنی دا بچپن تے پڑھائی

پوری آس اُمید ہوئی ماپیاں دی اللہ پاک نے کرم کما چھڈیا — توڑے دِھی سی پھر بھی تلے اپنا اولادی دا غم بھلا چھڈیا
لوہندیاں سکدیاں ماپیاں سوہنی تے ناز پروری دا زور لا چھڈیا — جوڑا شامی غریباں نوں دے چھڈیا جھڑا سوہنی صبح ہنڈا چھڈیا
پہلا دوجا تریجا سال سوہنی بڑے ناز دے نال لنگھا چھڈیا — چوتھے پنجویں سال وچہ ماپیاں نیں اوہنوں پڑھن مسیت وچہ پا چھڈیا
چھیویں ستویں سال تائیں سوہنی نے سارا پڑھ قرآن مکا چھڈیا — ستویں اٹھویں سال اُستاد تائیں کئی وار دہرا سنا چھڈیا

پکی روٹی معراج نامہ نور نامہ پڑھ کے اٹھواں سال مکا چھڈ یا
اوہدا دیکھ کے ذہن اُستاداوس نوں لکھناں پڑھناں نال سکھا چھڈ یاں

ماں باپ اُستاد بزرگاں دا اوہنوں ادب آداب سمجھا چھڈ یا
دھیاں بھیناں شرم حیا گہناں ہولی بولنا خوب سمجھا چھڈ یا

نانویں دسویں سال پھر ماپیاں نے اوہنوں پردے گھر بہا چھڈ یا
نسری آوندی نازاں دی پلی ہوئی اوہدے قد نے سرو شرما چھڈ یا

آمد فصل بہار نے کن اوسدے پیغامِ شباب سنا چھڈ یا
لکھی ہوئی سراجؔ نہ مٹدی اے ماپیاں کر اپنا حق ادا چھڈ یا

سوہنی دا شباب

دسواں بارہواں سال دوشیزگی دا سوہنی دن دن اُسری آوندی اے
فطرت جاگ پئی دیکھ آثار ظاہر پئی اپنے آپ شرماوندی اے

ماں باپ دی لاڈلی ہکو ہک پئی ناز ہزار ہنڈاوندی اے
نیک مت اُستاد دی سوہنی نوں پئی نیک اطوار سکھاوندی اے

صبح بعد نماز تلاوت دے نال ماں کمیں رُجھ جاوندی اے
فارغ ہو دکان تے جا رہندی ہکلا پے باپ دا ہتھ بٹاوندی اے

کچیاں پکیاں بھانڈیاں چک چک کے جتھے باپ آکھے دھر دی جاوندی اے
ماں باپ خوش نہال ہو گئے سوہنی وانگ پتراں بن دی جاوندی اے

منتاں من من لدھی ہوئی دھی رانی ویکھ ویکھ مائی صدقے جاوندی اے
ہم جولیاں نال سہیلیاں دے رہندی چھنکدی لاڈ ہنڈاوندی اے

سوہنی دی دوشیزگی

سال بارہواں تیرہواں حشر ساماں رنگی رُت شباب دی آرہی اے
جوبن حسن جوانی نزاکتاں دی اٹکلاں اپنے آپ سکھا رہی اے

رُخ زیبا بن دا پیار بدر کامل اگوں چودھویں چن دی آرہی اے
پئی ہووندی شمع جمال روشن پروانیاں دی موت آرہی اے

بدن رنگیا گیا شباب کولوں فطرت مستی دی رُت لیا رہی اے
دُھم پے گئی شہر گجرات سارے اک حور کمہاراں گھر آرہی اے

پھلاں بھری ہوئی چنبے دی شاخ وانگوں خوشبو ماحول کھنڈا رہی اے
اسم بامسمّٰی سراجؔ سوہنی اپنے نام ورگی بن دی جا رہی اے

شبابِ کامل

چوہدواں پندرہواں سال جمال کامل سراسر ہو گئی کائنات روشن
جوبن جوت جوانی دا رنگ اپنا بس ہو گئے شش جہات روشن

جلوۂ حسن کولوں ماشاء اللہ بحرِ طور ہویا پات پات روشن
اے سبحان اللہ پڑھیا دیدہ وراں صاحب نظراں دی ہو گئی برات روشن

گم سم سہیلیاں دم بخود ویکھ ویکھ کے سوہنی دی ذات روشن
جویں ماند ہو جان سراج تارے کرے چن جویں چودھویں رات روشن

....

متھا دیکھ کے چودھویں چن اوسدا پڑھدا پیا ثنا سبحان اللہ
پلکاں تیر تے نین دو دھاری خنجر گیسو شب یلدا سبحان اللہ

آفتاب ماہتاب نوں نال اوسدے ہووے نسبت کیا سبحان اللہ
آفتاب وچہ سوز تے چن داغی اوہدا رُخ صفا سبحان اللہ

لباں سرخ یاقوت تے دند گوہر گوشے نور نما سبحان اللہ
لیا لٹ سراجؔ نوں دید پہلی اے صلِ علیٰ سبحان اللہ

....

خونی چونڈیاں کٹک قندھار رولا اکھیں تیز کٹاریاں سان چڑھیاں   متھے بدر منیر دا دیکھ پرتو حوراں ہو حیران آسمان چڑھیاں
آبدار خمدار ابرو خنجر وِچ چلیاں دو کمان چڑھیاں   زُلفاں سخت کمند زنجیر بن کے ہاروتین نوں قید کران چڑھیاں
جانے ربّ ہن کس دی موت آئی فوجاں قتل دے لے سامان چڑھیاں   دتیاں شاہ حسن نے بیڑ توپاں بھاویں بلخ بخارا ڈان چڑھیاں
اُٹھیاں بدلیاں حسن دے دیس وچوں اوتے تسیاں مہنہ وسان چڑھیاں   جانے ربّ سراجؔ وسا دیسن یا ایہ وسیاں کرن ویران چڑھیاں

....

زُلفاں ناگناں بیشر زہر بھریاں اک اک اُوہ ناگ آفات کالی   توبہ منن نہ کسے دی کیل ظالم ایسی بے اُستاد اوہ ذات کالی
ہوش جاوندی بھل مداریاں دی پاون ناگ بسلے جدوں جھات کالی   ہائے ہائے پکاردے ماندری بھی جاوے منتراں دی بھل بات کالی
گویا آبِ حیات تے پہونچے نوں پہلی آہی اُوہ شب ظلمات کالی   بندے وِچ زُلفاں جھلکن پئے جھلمل تارے ڈھلکدے نیں جویں رات کالی
جویں بدلاں تھیں چن باہر آوے نور رونور ہووے کائنات کالی   تویں وچ زُلفاں چمکے بدر متھا کھنڈے روشنی شب برات کالی
کئی زُلفاں دے ڈنگے پھرن روندے کیتی کئیاں دی اوہناں حیات کالی   اپنے زخم نہ کھول سراجؔ ایویں ایہ پھول نہیں واردات کالی

ایضاً

تابش حسن محبوب تھیں وچ پانی پانی پانی ہویا نیلوفر دا دِل   داغِ ہجر تھیں باغ دے وچہ ہویا داغ داغ لالہ مضطر دا دل
نافرمان مانے نہ نہ فرمان کیوں نہ راضی رکھنا سو دلبر دا دل   سنبل بے سنبل اوہدے قد کولوں تے ریحان حیران افسر دا دل
شوخی ویکھ کے تے نیناں بانکیاں دی نرگس دا پیا سدھر دا دل   غنچہ لباں دا ویکھ کے خون بھریا خون وخون غنچہ پژمردہ دل
غبغب ویکھ اوسدا جوبن رس بھریا پیا گھٹدا ائے عرعر دا دل   دیکھ گل عذار رُخسار اوسدے داغ دار ہو گیا قمر دا دل
نال اک نگاہ دے کرے قابو بوقلمون جیہے جادوگر دا دل   سحر ساحرانہ بھلے سامری نوں آزردہ دل آذر دا دل
نکہت ویکھ اوسدے گیسو عنبری دی پریشان ہو گیا عطر دا دل   لکھن لگیاں قدر حسن اوسدا گھٹ خون دے بھرے شاعر دا دل
وانگوں لیلۃ القدر دے قدر پرتو نور رونور جویں صادق سحر دا دل   کیتوس نقش سراجؔ جو من میرے ہرگز اُوہ نہیں وسر دا دل

ایضاً

اُچا قد سفیدے دے وانگ پتلا باغِ حسن دے وچہ افسر قاتل   زُلفاں ناگ متھا آفتاب ورگا مژگاں تیر تے نین خنجر قاتل
لے کے قتل دے نال سامان سارے تیار زرہ بکتر قاتل   رکھے بکل دے وچ چھپا جھڑے دو ہتھیار اوس دے ستم گر قاتل
برچھی مار کے تے نیناں ترکھیاں دی جاوے سٹ وچہ راج ڈگر قاتل   سگوں ہسدا ویکھ کے زخمیاں نوں ایسا سنگدل اوہ دلبر قاتل
ہور تازہ زخم لگاونے نوں روز آوندائے بن سنور قاتل   حال حال پکاردے وچہ راہاں ہائے ہائے ظالم ستم گر قاتل

آبِ دید پلا کے مار سانوں انج تسیاں قتل نہ کر قاتل　　پیاں تڑپدیاں کہن سراجؔ لاشاں بیداد بیداد کافر قاتل

حُسنِ ازلی

روشن جمل جہاں وچہ یارو روپ میرے دل بردا　　اوسدے حسن منور اگے مدھم نور قمر دا
اوس ماہتاب اگے جیوں تارا یوسف چن مصر دا　　بدھے ہتھ سراجؔ حسیناں ہر سوہنا اوتھے بردا

....

کالی رات کرے نورانی دے دے حسن تجلیاں　　حوراں چھڈ فردوس بریں توں آ مہاٹھاں ملیاں
پریاں دے دل بریاں بریاں پیون دھو دھوتلیاں　　آ سراجؔ جھلیندیاں پکھے مار پراں دیاں جھلیاں

....

آہو نظر اوہدی دا کٹھا مکیا جاندا مکیا　　ڈردا تیر خدنگ اوسدے تھیں جا جنگلاں وچہ لکیا
پھل گلاب حسن اوسدے دی ریس کرن نوں رُکیا　　ماری چنڈ سراجؔ صبا نے شبنم منہ وچہ تھکیا

ایضاً

کیہ مجال سکے جھل شیشہ یار میرے دی جھاتے　　چمکے مکھ سراجؔ بدر تھیں وچہ سیاہی راتے
گلاں پھلاں ساریاں دیوچہ اُوسیدی خوشبو اے　　سورج چن ستاریاں دیوچہ حسن اوسدے دی ضواے
کوئل آرزو اوہدی وچہ کرے پئی کوکواے　　بلبل تائیں سراجؔ پھلاں وچہ اوسدی جستجو اے

ایضاً

خضر بھل گیا آبِ حیات چشمہ ماہ رُخ دا چشمہ حیات ڈٹھیاں　　ظلمات بھی ونج ظلمات چھپی زُلف والیل دی کالی رات ڈٹھیاں
شب قدر بھی بن گئی قدروالی اوسدے وصل دی شب برات ڈٹھیاں　　کھل گئے سراجؔ حجاب مخفی روئے یار دیاں تجلیات ڈِٹھیاں

ہوش دِلا

بس بس کر ہوش بے ہوش وحشی ذرا طبع دی واگ سمہال دِلا　　کاغذ تپیا قلم دی نوک جل گئی ایڈی حسن دی اگ نہ بال دلا
پوجا حسن دی فرض بنا بیٹھوں ظاہر ہو گیائے تیرا حال دِلا　　کیوں ساڑ نائیں دِلاں ہوراں نوں جے تے آپ ہویوں سڑلال دلا
کاہنوں اتنا اُچھلیا آونائیں ذرا روک کھاں جوش اُبال دِلا　　حسنِ یار نوں کر تحریر سکے تیرے قلم دی کیہ مجال دِلا
لکھ لکھ تھکے قلم کار اگے کودک طفلی تھیں پیر سال دلا　　آخر ہار منی بھئی قلم سبھناں سکے جھل نہ حسن دی جھال دِلا

هووے قید وچہ قید تحریر تیری ایسا یار دا نہیں جمال دِلا　　جا پونچیں بامِ صفت اُتے خام وہم ایہہ اپنا نکال دلا
کھڑی قلم روندی کھڑی والڑے دی حسن یار دیوچہ خیال دِلا　　کھا کے چوٹ ڈگانویں کوٹ والا کھیڈ حسن مداری دینال دلا
قصہ لکھ گجرات دیوچہ سوہنی نورِ حق ہے روشن مثال دلا　　ایس شمع دی دیدنوں تڑپ رہیائے بلخ وچہ پتنگ مہینوال دلا
سوہنی باغِ حُسنِ دیوچہ کھڑیا اک گل ہے بے مثال دِلا　　ایس گل دی آوندی پئی بلبل چل کر اوسدا استقبال دِلا
عاشق ہوراضی کرسی جند بازی تکدا رہیں پروانے دی چال دِلا　　دیکھیں بجھ کے لاٹ سراجؔ اُتے ہوسی کویں پتنگ حلال دلا

مقولہ شاعر

سوہنی شمع مثال سراج روشن کرن دیکھ کے صبر پتنگ کویں　　لبھے مر کے وصل پروانیاں نوں رنگے جاوندے ہوبے رنگ کویں
ویکھ ہن پروانے دی آونی نوں جاسی لاٹ تے کھیڈ پتنگ کویں　　سر پر آوناں سو پھیرا پاوناں سو بھل جاوسی اپنا سنگ کویں
ویکھ ویکھ انجام محبتاں دا جاوے بھل ناموس تے ننگ کویں　　علی بیگ غریب دے لاڈے نوں کیتا عشق گجرات ملنگ کویں
کاماں بن کے ٹکیا کامیاں دا کیتے یار دی دیدنوں ڈھنگ کویں　　گلیاں ہونجیاں پونجیاں نال تلیاں چارے فیر بیلے وچ منگ کویں
جدوں سوہنی بنھ پرنایو نے چھوڑ دیوندا اپنا سنگ کویں　　بوہے یار دِلدار دے جا رہیا بھیجیا ہر دروازیوں منگ کویں
بھار چا کے گئے نبھا دونویں ہوئے ڈب اَخیر چنہنگ کویں　　دس دس سراجؔ ضرور سانوں حسن عشق دا ہویا جنگ کویں

مقولہ شاعر

سوہنی ناز ادا دی پروردہ نہ کوئی فکر اندوہ جہان اوسنوں　　ستاں پتراں تھیں رکھے ماں لاڈی آساں دتیاں ربّ رحمان اوسنوں
جوبن وچہ بہار ماشاءاللہ کیتا ربّ نے خیریں جوان اوسنوں　　چل شاعر ہن دیس بدیس پھریئے کوئی آن ملایئے ہان اوسنوں
عزت بیگ کوئی دسدے دیس لمے سوہنا آکھدائے کل جہان اوسنوں　　بھرتی کر کے عشق دی فوج اندر لے آ گجرات زندان اوسنوں
آوے دوڑ دا چھوڑ داکم سارے ایسا دیہ کوئی شوق طوفان اوسنوں　　سوہنی شمع مثال سراجؔ روشن کر وانگ پتنگ قربان اوسنوں

المدد اے خضر

المدد اے خضر رفیق رہبر توں مسافر نواز غریب پرور　　راہی ہاں میں بلخ دے جاونے دا وچہ راہ کئی ہوش رُبا منظر
اے دبیرِ فلک نگار خانے ہر نامہ نگار تے توں افسر　　کلک عنبری کر دیہہ قلم میری آوے چھنڈ دی عطر عبیر عاطر
اے کاتب ازل میں سوہنی دا لوڑن چلیاں کتوں نجیب گھرور　　ازلی سنگ سراجؔ پتنگ دونویں ہووے پورا عہد میثاق پرور

جوشِ جنوں

الہوش اے جوشِ جنون عجل کر گردان مثلِ آسیا مینوں　　دیہہ مژدۂ خارِ دشت تازہ ذوقِ مستقل آبلہ پا مینوں
کوچہ گردیاں سب سردردیاں نیں دیہہ وسعتِ سیرِ صحرا مینوں　　لٹو دل لٹو جلوۂ عارضی تے پیا لٹدائے بھلوے پا مینوں
زعم عارضی عارضہ دن تھوڑے عزم بالجزم وچہ پکا مینوں　　شاہ راہ مشہود لگا کے تے وَنج منزل مقصود پونچا مینوں
سست مست مستم سکرات اندر کر غلط نشیوں مستثنیٰ مینوں　　ستا پیاہاں غفلت دی تان چادر چنڈ درداں دی مار جگا مینوں
محمل حرص دے پا کے وانگ پنوں لئی جاوندے نے ورغلا مینوں　　میرا رہ گیائے سنگ بھنبھور اندر واگاں موڑ واپس پرتا مینوں
جے تے گیوس مکران دیو چہ خالی مہنے دیوسن ساک بھرا مینوں　　المجاز قنطرۃ الحقیقتہ ایس زینیوں بام چڑھیا مینوں
میرے مدفن تراب نوں کرتاباں چا ضیا دیہہ نور الہدیٰ مینوں　　کھوٹ داج نہ رہے سراجؔ اندر سچ مچ سراجؔ بنا مینوں

شاہ سلیمان والئے بخارا

راوی دسدے نیں اوس سمیں اندر شاہ سلیمان اوتھے تاجدار آہا　　نوجوان فرمانروائے بلخ رحم دل عادل نیکو کار آہا
خوش خیال بلند اقبال اوسدا رعب دبدبہ ہر دیار آہا　　سمرقند ہرات قندھار غزنی سکہ اوس دے نام نثار آہا
ککے زئی افغان پٹھان مغل کسے قوم دا ناں انکار آہا　　مددگار مسافراں راہیا دا ڈاکو رہزن برسر دار آہا
وانگن حسن مہندی دانشوراں سخنوراں تھیں پر دربار آہا　　ہر علم تے ہنر دے ہون چرچے قدردان شاہِ باوقار آہا
رعیت شاد تے ملک آباد اوسدا راضی اوس تے پروردگار آہا　　قائم شرع رسول سراجؔ دم دم سلطنت شاہی اشتہار آہا

علی بیگ مرزا

علی بیگ مرزا بلخ شہر اندر وچہ تاجراں ملک التجار آہا　　دولت مند ثروت مند ہر طرح دور دور اوسدا کاربار آہا
جگہ جگہ گماشتے میر منشی شہر شہر وپار کھلار آہا　　لین دین حساب کتاب اوسدا سارے ملک اوسدا اشتہار آہا
ہر منڈی اوس دے کاردار حاضر ہر جنس دا اوہ خریدار آہا　　مال آوناں جاوناں سال سارا رہندا شروع اُوس دا ہموار آہا
نیک دل مخیر شریف طبع عابد زاہد باکردار آہا　　ہر تیسرے چوتھے سال علی حرمین نورین دا ہوندا زوار آہا
سال و سال تقسیم زکوٰۃ اوس دی ہر یتیم اوسدا وظیفہ خوار آہا　　خوش نصیب شاہی دربار وچہ بھی معتمد صاحب اعتبار آہا
دولت عزت منصب سب حاصل نام دار آہا کامگار آہا　　اے پر اک کمی صبر سی کسے اگے کردار نہیں یہ دکھ اظہار آہا
اوسے شہر وچہ حضرت شفیق بلخی ولی اللہ کامل بزرگوار آہا　　علی بیگ اوسدا معتقد پورا دلوں جانوں اوسدا تابعدار آہا
ہر جمعرات اوسدی خلوتِ خاص اندر حاضر ہوندا شب بیدار آہا　　حضرت پیر شفیق بھی ربّ اگے اوسدے واسطے عرض گزار آہا

کامل صدق خدا دی ذات اُتے اُمید رکھدا براقر آہا
مُنتَرَ بَصُوۡ حَتّٰی یَاْتِیَ اللّٰهُ بِاَمۡرِہٖ اوسے ساعت دا انتظار آہا

چٹے وال آ گئے سایہ عمر والا پیا ڈھلدا تیز رفتار آہا
سنی جاوسی انت سراجؔ اوسدی بالیقین اوس نوں اعتبار آہا

مرزا علی بیگ دے گھر اولاد دی اُمید

لا تقنطوا من رحمت اللہ ایہ بڑی ڈھارس دکھیاریاں دی
آخر صدق یقین دے پار بیڑے تائیداے صدق سنواریاں دی

علی بیگ دی ربّ فریاد سن لئی اوہ سندا رہندائے ساریاں دی
لگ پئی گھر وچہ آس اُولاد والی نبض جاگ پئی دلوں ہاریاں دی

بیوی علی بیگ دی نیک سیرت ہمدرد آہی دُکھیاریاں دی
ہوئی حاملہ قدرتِ کاملہ تھیں آ ساوندآہی کنہاں واریاں دی

گھر وچہ خوشیاں دے وج گئے شادیانے گل کھنڈدی گئی اشاریاں دی
نفل شکر پڑھے خاندان سارے جاگی آس خیرخواہاں ساریاں دی

ختم نفل حضرت بیوی فاطمہ دے بھری گئی جھولی منگن ہاریاں دی
لاریب سراجؔ ہے سن لیندا اللہ اپنے پاک پیاریاں دی

مرزے علی بیگ دے گھر فرزند دا جمناں

نو ماہ نو روز دے نو ساعت جدوں گزرے ربّ رحیم ہویا
میٹی کلی گلاب دی کھل گئی جھولا فجر دا بادِ نسیمِ ہویا

جمیاں صبح صادق لڑکا خوبصورت گویا فیر یوسف نو ترمیم ہویا
کھنڈیا نور آفتاب دا فجر ویلے ظاہر سِپ تھیں درِ یتیم ہویا

دائی دیکھ اوس نوں ہوئی سودائی حسن دیکھ کے ہوش دو نیم ہویا
کیتا پاک عطر عنبر نال اوس نوں کول عود لوبان شمیم ہویا

ریشم وچہ لپٹیا بسم اللہ سر چھتر قرآنِ کریم ہویا
گنج العرش تعویذ گل پایو نے ہر شر کولوں مستقیم ہویا

سورج چن چڑھے کدوں چھپدے نیں سایہ ابر دا بھاویں عظیم ہویا
آیا سراجؔ شہر مبارکاں نوں گھر علی دا دارالنعیم ہویا

مبارک بادیاں

علی منتظر وچہ دیوان خانے نفر دتی مبارک باد بھائی
تینوں لکھ کروڑ مبارکاں وے خانہ کیتائی ربّ آباد بھائی

مرزا سن کے جھڑیا وچہ سجدے کیتا ربّ ناشاد نوں شاد بھائی
پڑھے لکھ کروڑ شکرانیاں دے اُسدا فضل بے انت اعداد بھائی

دِتا ڈھیر انعام غلاماں نوں حاصل ہو گئی دلی مراد بھائی
رڑھدے جاندیاں نوں لایا چا بنے گئی غماں دی مک میعاد بھائی

سکدی جاوندی دِلدی کلی کارن کھلی فجر دی بادِ مراد بھائی
کھولے دان دیوان سراجؔ مرزے کیتا غماں تھیں ربّ آزاد بھائی

خوشیاں

علی بیگ نے نال کمال خوشی کھول چھوڑے در خزانیاں دے
مروارید سٹے وار و وار چھٹے موتی رلن پئے وانگ دانیاں دے

پستہ مغز بادام تے کئی میوے ونڈے ٹوکرے کئی خوبانیاں دے
سن سن جگ مبارکاں دین آئے تحفے لے کے نال شکرانیاں دے

بھائیاں گھر گھر بھاجیاں ونڈیاں نیں تھاں مصریاں اتے مکھانیاں دے　　بھر بھر بک پئے واردے لال بھائی جویں سوہندے کاج شہانیاں دے
جنہاں آ کے کن وچہ بانگ پڑھی بھرے گھر اوہناں ملوانیاں دے　　دایہ لے مایہ شادمان ہوئی تیور ہور زیور گانیاں دے
دتیاں آن ودھائیاں مانگتاں نیں شالا بخت قائم مغل خانیاں دے　　رہیا انت نہ بھکھیاں مانگتاں دا لے لے دان ہوئے وانگوں رانیاں دے
دتی آ مبارک باد جس نے سروپا دتے سچے بانیاں دے　　بیٹھے محفلاں لا سراجؔ مرزے جلسے کھاوندے وانگ پراہنیاں دے
ماپے جامیاں وچہ نہ میوندے سن گئے غماں دے گزر ایام ہیسن　　ست دن جشن تے مجلساں خوشی دیاں بیٹھے ویر مشیر تمام ہیسن
دُعائے خیر ستویں دن آکھیو نیں ونڈے ٹوکرے کئی بادام ہیسن　　کارن رسم ادائیگی فتنے دی سدے اوہناں حکیم حجام ہیسن
ختنہ جھنڈ دا فرض ادا کیتا لکھ شادیاں نیں دھوم دھام ہیسن　　ویکھ بچے دا حسن و جمال سارے ہو گئے ساک رشتے شادکام ہیسن
ہو گئے خوشحال نہال ماپے پڑھدے شکر ربّ دا صبح شام ہیسن　　گئے غماں دے لنگھ سراجؔ ویلے کیتے خوشیاں آن مقام ہیسن

فرزند دا عزت بیگ نام رکھناں

مہربان رؤف الرحیم مولا خاص و عام اُتے لطف عام اُوسدا　　ربّ کریم ایں اپنے بندیاں نوں مایوس کرناں نہیں کام اوسدا
علی بیگ پڑھے لکھ لکھ شکرانے لوں لوں ہویا شادکام اوسدا　　پتر عزتاں شوکتاں نال آیا عزت بیگ رکھیوے نام اوسدا
پورا سال فرزند دی خوشی اندر رہیا منگتیاں تے لنگر عام اُوسدا　　آغاز سراجؔ تے ویکھیائے ویکھیا جاوسی جویں انجام اوسدا

عزت بیگ دا نازاں بھریا بچپن

مائی گود پایا لخت جگر اپنا پڑھ بسم اللہ دودھ پلاوندی آ　　کدی چاوندی پڑھ الحمدللہ کدی وچہ پنگھوڑے دے پاوندی آ
نوکرانیاں نفراں انت کوئی نہ اک رکھدی تے اک چاوندی آ　　جیوں جیوں ودھدا جاوندا لخت جگر آس ودھدی جاوندی ماں دی آ
تھوڑا ہسدا اتے روندا بہت مرزا مائی لوریاں دے سواوندی آ　　جیکر ستیاں ہوندا چر اوسنوں رہندی پیر فقیر مناوندی آ
دوجے سال وچہ لال مسوڑیاں تھیں کلی دند والی دِس آوندی آ　　مالن گئی سی بھل چنبیلیاں نوں نت باغ دا جان بھلاوندی آ
کالی کنڈلاں والی جھنڈ سر تے پئی حوراں دا رُوح بھرماندی آ　　اکھیں کالیاں متھا ہلال ورگا جیبھ اجے ولا کڑے کھاوندی آ
دوجے ترتیجے سال پیار نال مائی پئی قیل تے قال سکھاوندی آ　　ہوئی راس زبان ولاکیاں تھیں کلمہ طیب دا سبق پڑھاوندی آ
قدم پٹدا پٹدا مور تک تک پئی دولتاں ماں لٹاوندی آ　　کدی دوڑ دا باپ دیول جاوے کدی ماں پھر کول بلاوندی آ
پنج سال دا نونہال ہویا آس پئی اُٹھدی باپ ماؤں دی آ　　دسے کون سراجؔ بچاریاں نوں بچہ نذر دریا چھناؤں دی آ

عزت بیگ دی پڑھائی

چوتھے پنجویں سال اُستاد آ گئے بنیادی تربیت بنان والے　　علم دین اسلام پڑھان والے بول چال دے طور بتان والے

عزت وڈیاں دی شفقت چھوٹیاں تے ماں باپ دا قدر سجھان والے
سال بارہویں تیرہویں تک مرزے پڑھ لے علم مروجہ جہان والے

تیرہویں چودھویں سال اُستاد آ گئے دَس ڈھنگ جو جنگ میدان والے
نیزہ بازیاں تیر اندازیاں تے سکھے گر تلوار چلان والے

حاصل کل علوم وفنون ہو گئے جتنے ہنر سن اوس زمان والے
سکھے ادب اطوار سراجؔ مرزے وچہ دربار سلطان دے جان والے

عزت بیگ دی جوانی

سوہنا خوبصورت قد مغل مرزا جویں سرو جھولے بوستان اندر
چہرا رَب جلال جمال والا کامیابی ہر میدان اندر

ہُرن لگ پئی مس جوان والی سوہے سبزہ جویں بوستان اندر
بلخ وچہ نمایاں نظر آوے عزت بیگ سارے اپنے مان اندر

علی بیگ دا لاڈلا جگ جیوے ہیرا بے مثل حسن دی کان اندر
نظر بد تھیں رہے محفوظ شالا خیر خیر اوسدی صحت جان اندر

رکھے وانگ یعقوب محبوب اوسنوں صاحب فخر بیٹا خاندان اندر
جانے کیہ سراجؔ غریب مرزا یوسف رہناں نہیں سدا کنعان اندر

....

نوجوان مرزا عزت بیگ مغل رہندا اے اوسنوں شوق سواریاں دے
کدی چڑھ تازی سٹے جاں تازی نیزہ بازیاں نال کھڈ کاریاں دے

کدی جنگلاں وَل شکار کھیڈن مرزا جاوندا نال شکاریاں دے
کدی ببراں نال مقابلہ سو کدی ہرن مارے وچہ باریاں دے

خوباں ویکھ جوان نوں جان صدقے رہن نین ٹڈے متواریاں دے
پریاں چھوڑ کوہ قاف مہاٹھ ملی درجے ملن شالا خدمت گاریاں دے

جدھر تکدا سٹدا اپھٹ مرزا ہیرے دل دے وانگ کٹاریاں دے
جاون نہیں خطا نشانیاں تھیں چُھٹے تیر نظر شرمساریاں دے

علی بیگ دریغ نہ مول رکھے عزت بیگ دی ناز برداریاں دے
مانے لاڈ سراجؔ ہزار مرزا بدلے عشق لیسی گلاں ساریاں دے

عزت بیگ کاروبار سمہال لیا

علی بیگ مرزا خاندان عالی والا نسل ہیسی مغل ذات اوسدی
طبقہ امراء وچہ شمار اوسدا شاہاں نال آہی ملاقات اوسدی

شاہ سلیمان دی دوستی نال اوسدے منے وانگ برادری بات اوسدی
نال دوستاں دے علی بیگ سنے مجلس گرم آہی دن رات اوسدی

بھاگ جاگ پئے علی بیگ والے کیتی غماں تھیں ربّ نجات اوسدی
دانشمند فرزند دلبند اوسدا ہو گئی خورسند حیات اوسدی

عزت بیگ سانبھے کاروبار اوسدے لئی پکڑ اوس قلم دوات اوسدی
شب وروز سراجؔ افروز اوہدا دتی رب نے کھول برات اوسدی

اسلم بیگ وزِیر

شاہ سلیمان دا اعلیٰ وزیر مرزا نامی نام سی بیگ اسلام اوسدا
ہیسی شہنشاہی اعتماد اوس نے ویکھ ویکھ حسن انتظام اوسدا

باتدبیر وزیر مشیر خاصہ اقبال مند بخت بالا بام اوسدا
امیر بلخ دا ہیسی خطاب اوسنوں جاری رہے انعام اکرام اوسدا

اوہدے گھر دُختر اک نیک اختر گویا شاہ پری ملکہ نام اوسدا
نوجوان دوشیزہ سبحان اللہ چن چوہدویں پھرے غلام اوسدا

صورت صفت خدائی تصویر ملکہ جوش جو بنے وچہ تمام اوسدا
کامل ہر اک علم تے عقل اندر شاہ زادیاں دا شیوہ عام اوسدا

عزت بیگ بھی نت دربار جاندا ہیسی باپ مدار المہام اوسدا
ہوندا رہے محظوظ دربار سارا سن سن کے خوش کلام اوسدا

چھوٹی عمر تے شاہ دے من بھایا کرے قدر سلطان مدام اوسدا
ہوندا رہے قربان وزیر اسلم آکھے نیک ہووے انجام اوسدا

عزت بیگ دیاں ویکھ خوبیاں نوں دل ہوندا جاوندا رام اوسدا
کراں وانگ اولاد داماد اوسنوں ایہ خیال رہندا صبح وشام اوسدا

نال زال دے کرے خیال پختہ دسے حال احوال تمام اوسدا
عزت بیگ دیاں کردار ہے صفتاں گن گن دسدا رہندا کام اوسدا

آکھے عجب لائق فائق مغل مرزا حسب نسب بھی عالی مقام اوسدا
شاہنشاہ بھی رکھدائے چاہ اوسدی واہ واہ پیا غل عام اوسدا

بیگم آکھدی ہور کیہ لوڑ نائیں ملکہ نال چا کرو پیام اوسدا
تیری رضا دیو چہ میں سدا راضی کرے لیکھ جے ربّ انام اوسدا

دونویں جی صلاح تدبیر کرکے رہن سوچدے نیک ہنگام اوسدا
اوہ تک بھلدا پیا سراجؔ اسلم اوہنوں یاد نہیں اختتام اوسدا

علی بیگ دا اسلم وزیر کولوں ملکہ بیٹی دا رشتہ منگناں

علی بیگ بھی نت خیال رکھے عزت بیگ دا رشتہ پاونے دا
وچہ چت دے نت صلاح کردا اول اسلم بیگ دے جاونے دا

اک روز نوروز سی عید کوئی ہیسی دن کوئی سن بدلاونے دا
کیتا مشورہ نال برادری دے اسلم بیگ نوں گل سناونے دا

لے کے نال امیر مشیر ٹریا مطلب ملکہ دا رشتہ پاونے دا
اسلم بیگ دے دیوان پونچے میلہ جوڑ برادری آونے دا

اسلم بیٹھا سی وچہ دیوان خانے شروع شغل سی عید مناونے دا
ویکھ اہلاً وسہلاً کہہ اُٹھیا کیتا استقبال پراہونے دا

جلسہ گرم سی چنگ ورباب والا جاری دور پینے تے پلاونے دا
بیٹھے جو مامون محظوظ سارے لگا بزم نوں رنگ سہاونے دا

ساقی بزم کمسن پریزا دے ول جاندے بزم گرماونے دا
چمکاں ماردے گیسواں وچہ چہرے جویں چن بدلاں وچہ ساونے دا

مطرب طرب وچہ تاراں نوں پئے چھیڑن وقت سوچدے تان اُٹھاونے دا
نچن اُٹھ اُٹھ پیر طریقتاں دے نغمہ شروع جذبات جگاونے دا

ہیسن چلھیاں تے دیگاں کھنک رہیاں ہیسی مطبخاں زور ہلاونے دا
لایا رنگ بکاولاں چاولاں نوں زردہ کوکو پلاؤ پکاونے دا

کیتا شغل شراب وکباب کافی رہیا انت نہ خوشی مناونے دا
وقت گزریا عیش ونشاط اندر رہیا فرق نہ لطف اُٹھاونے دا

اسلم پچھیا دوستو کرو ظاہر مطلب قدم رنجہ فرماونے دا
توہیں کھول کے دس سراجؔ اُوسنوں مطلب علی بیگ دے آونے دا

وزیر اسلم بیگ اگے علی بیگ دا بیان

علی بیگ اشرافاں دے وانگ کہیا کراں عرض باادب ہزار بھائی
کامل شوق ہیسی ملاقات والا عید روز نیاز درکار بھائی

صد الحمد ہوئی ملاقات تیری مینوں باعث صد افتخار بھائی
لے کے اک آئے مدعا دلی ایہ سب میرے رشتہ دار بھائی

آئے رکھ کے اک اُمید پوری اسی سب تیرے دعویدار بھائی
للہ بخش مینوں ناطہ بیٹی دا رہساں عمر بھر شکر گزار بھائی

بے شک میں نہیں تیرا ہم قدر تیرا میں رعیت تے توں سردار بھائی
بھائی ساںھدے آئے نیں بھائیاں نوں اشراف اتے عزت دار بھائی
عزت بیگ فرزند دلبند میرا توں ویکھیائے کتنی وار بھائی
کر منظور اوسنوں دامادگی وچہ ایہ احسان تیرا بے شمار بھائی
چٹیاں میریاں دی تینوں لاج ہووے تیرا شرم تے بھرم ہزار بھائی
کر لے میرا خاندان ساجھا اولاد ولوں حصہ دار بھائی
اسلم ٹھیر کے آکھیا کیہ آکھاں نہیں ہو سکدا انکار بھائی
تیری وچہ رضا دے میں راضی شالا ہووے راضی ربّ ستار بھائی
میرے بچھنے دی ٹور نہیں تینوں تیرا اپنا ایں اختیار بھائی
میتھوں ودھ خاناں تیری دھی ملکہ تیرا پت میرا برخوردار بھائی
شالا رہے خیریں سدا لال تیرا اقبال رہن مددگار بھائی
راضی ہو کے پالیا گل تیرا عزت بیگ بیٹا ہار ہار بھائی
کیتا نال دلیل جمیل ناطہ حاجت نہیں کوئی اصرار بھائی
پیا جھل مبارکاں شہر دیاں جا کے اپنے وچہ دربار بھائی
قصہ مختصر نال تعظیم اسلم کیتے چا رُخصت سارے یار بھائی
کوٹاں چارے سراجؔ محتاج ہوون راضی ہووے جدوں کردگار بھائی

رشتے دِیاں دُوہاں گھراں وچہ خوشیاں

علی بیگ نہ میوندا وچہ جائے ویلا خوشی دا ربّ وکھایو سو
کھولے اوس نے در خزانیاں دے نال شوق دے مال لٹایا سو
ہوئی خبر بخارے دیوچہ سارے پتر گھر وزیر منگایو سو
آیا دین مبارکاں شہر سارا رج رج کے جشن منایو سو
بھائی خوش خوش جھلن مبارکاں نوں اللہ رج کے کرم کمایو سو
سروپا ونڈے بے بہا مرزے تحفے گھر گھر پئے پونچایو سو
کردا دن پونے دان پیا مالا مال کنگال بنایو سو
عیش وطرب اندر خاص و عام رج رج کے دان عطا یو سو
دتے ننگیاں نوں تھان لٹھیاں دے اتے بھکھیاں مال ورتایو سو
منگتا کوئی نہ رہ گیا شہر سارے نال مال نہ جنہوں رجایو سو
کیتا مغل منگیوے دا شغل پورا بے حسابا دھن ورتایو سو
ڈٹھی خوشی سراجؔ منگیوے دی ڈٹھا جاوسی جدوں پرنایو سو

مبارک بادیاں

آئے دین مبارکاں مغل مرزے تے رئیس آئے اعلیٰ دان لے لے
بھاجی دارا میر نواب زادے آ آملدے شاہی دان لے لے
برخوردار دے بخت سکندری جی جیوے خضر دی عمر جوان لے لے
رہے روز افزوں اقبال اوسدا جم جاہ قیصرا وہدی شان لے لے
علی بیگ مبارکاں پیا جھلے آون پئے تحفے سلطان لے لے
واپس ٹور دار ہوے سراجؔ تحفے یاراں دوستاں تھیں سامان لے لے

والئ بلخ دی خوشی

والئ بلخ شاہ سلیمان نے بھی ایہ رشتہ بہت پسند کیتا
علی بیگ تے اسلم بیگ تائیں تحفے شاہی دے کے ارجمند کیتا
ذی وقار مرزے عزت بیگ والا رُتبہ وچہ دربار بلند کیتا
قلمدان دیوان دا دے کے تے خاصا وچہ اوسنوں خورسند کیتا
علی بیگ پڑھے دمدم شکر ربی اقبال مند جس نے فرزند کیتا
ہو گئے خوشیاں دے در سراجؔ کھلے اللہ غماں دا بوہا بند کیتا

اسلم بیگ دے گھر

اوہدر ملکہ دی ماں بھی گھر اپنے لکھ لکھ مبارکاں جھلدی اے　　بھر بھر کے تے تھال میویاں دے پئی گھر گھر بھاجیاں گھلدی اے
پھل پھل بہندی بلبل وانگوں جھا کی کھل گئی کرم فضل دی اے　　اللہ کرے تے توڑ سراجؔ چڑھے خبرے لکھی ہوئی کیہ ازل دی اے

ملکہ وزیرزادی

ملکہ شاہ زادی جڑی ویکھ قسمت دلوں مل بیٹھی ریجھاں بھاریاں نوں　　میوے پئی نہ چولیاں چنسیاں وچہ ویکھ ویکھ کے تے کڑماں چاریاں نوں
عزت بیگ جیہا پیا در جھولی پھل پھل دستے کڑیاں ساریاں نوں　　ریجھاں کھول دی وچہ سہیلیاں دے دل چا مل چا اُڈاریاں نوں
چمکن وچہ نگاہ دے لکھ آساں دلوں دھر بیٹھی انتظاریاں نوں　　بیگم بناں گی جناں گی لال سچے تے ہنڈاوساں پئی سرداریاں نوں
ہائے ارمان ایہ ملکہ نوں کیہ پتہ گھاٹا عمر دا پیا وپاریاں نوں　　روناں عمر دا پیا سراجؔ اوسنوں پئی رووسی قسمتاں ہاریاں نوں

مرزا عزت بیگ

عزت بیگ مرزا گھر ماپیاں دے پیا ناز ہزار ہنڈاوندائے　　جوڑے ون پونے سواوندے نیں صبح شام نویں بدلا وندائے
چہرہ قرمزی مشہدی پگ کُلّہ گنبد وانگ اُسار لیاوندائے　　لنگی پگ سنہری تے کدی خاکی ملاگیری پنجابی سجاوندائے
چغہ کیسری غزنوی ایرانی طرح طرح پوشاک وٹاوندائے　　گھیرے دار شلوار جلال آبادی جوڑا قندھاری پیریں پاؤندائے
ہر دربار منظور اطوار اوسدے ہر سخن قبول من بھاوندائے　　ویکھ ویکھ کے مغل سراجؔ بانکا پری زاد غلام سداوندائے

....

شاہ زور مغل نوجوان مرزا پھرے رن وچہ پھیر دا تازیاں نوں　　ہاتھی دیو گینڈے چیتے پھرن لکدے ویکھ ویکھ اوہدیاں تیراندازیاں نوں
رستم دنگ ہووے ویکھ ویکھ کے تے گرز بازیاں تے نیزہ بازیوں نوں　　عربی کوتلاں دا شاہسوار مغل کھیڈاں کھیڈ داسی لالا بازیاں نوں
فتح لکھی ہوئی ہر میدان اندر جدھر جاوندا جتدا بازیاں نوں　　باپ شکر دے پڑھے سراجؔ کلمے دیکھ ربدیاں بندہ نوازیاں نوں

....

علی بیگ تائیں آخر عمر اندر دِتا ربّ عجیب وغریب فرزند　　کرے ساہ دانہیں وساہ اوسدا رکھے اپنے سدا قریب فرزند
ناز پیا لڈاوندا خان زادہ ہیسی دُرِ یتیم نجیب فرزند　　ایہ پتہ سراجؔ نہیں باپ تائیں ہونی قبر بھی نہیں نصیب فرزند

ساقیا

آساقیا گیسواں والیا او کدھر گیوں مینوں مجبور کر کے　　جی چاہوندائے لذتاں چھوڑنے نوں دیہ اک مستی دا جام بھرپور کر کے

عزت بیگ نوں نبھ لے جاونا ئیں ہن عشق نے قید مجبور کر کے　　نکتہ نظر ہے ایہو سراجؔ میرا جاواں جگ وچہ نام مشہور کر کے

عشق

زورآور مریلا شیر ببر جھڑ دا عشق دے پیش سلامیاں نوں　　پی پی پلیائے خون لاہڑیاں دا کھا کھا نازک اندامیاں نوں
جدوں آوندا بنھ لے جاوندا ئے شاہ زور بہادراں تامیاں نوں　　راج بھاگ چھڈ کے تخت وتاج چھڈ کے کرن شاہ منظور غلامیاں نوں
بھلا بھلا کوئی عشق چھوڑ دیندا عزت بیگ جیہاں کھریاں سامیاں نوں　　ایہدے پیش سراجؔ نہ پیش جاوے ایہ من دا نہیں وریامیاں نوں

عزت بیگ

عزت بیگ پیا گھر ماپیاندے ہرطرح دے ناز ہنڈ اوندا ئے　　کھیڈاں کھیڈ دانال ہم ثانیاں دے کوئی فکر نہ جی تے لیاوندا ئے
اک پل جے نظر تھیں ہووے اوہلے باپ خادماں گھل بلاوندا ئے　　کر کے سیر شکار جاں گھر آوے جاندا ٹھر کلیجڑا ماؤندا ئے
آساں دتیاں ربّ رحمان اوہناں باپ دمدم شکر بجاوندا ئے　　جو کجھ منگدا سنگدا نہ بابل ہتھیں اپنی لا پوچاوندا ئے

مرزے علی بیگ دا دیوان خانہ

تاجر بلخ بخارے دے تاجرانہ رکھدے دور تیکر کاروبار آ ہے　　روم شام تے ہند بنگال لنکا جاندے چین تیکر پھیرا مار آ ہے
مال ملک دا گھوڑیاں خچراں تے جاندے قافلے بے شمار آ ہے　　ایدھروں لے جاندے اوہدروں لے اوندے ملک ملک دا مال انبار آ ہے
لے جاوناں آوناں شروع رہندا رہندے سال دو سال گزار آ ہے　　نوجواناں نوں شوق سوداگری دا پھر دے دیس بدیس ہشیار آ ہے
علی بیگ قدیم دے خاندانی اپنے ملک ملک التجار آ ہے　　لوکی اوسدا مال لے جاوندے سن کئی کئی اوسدے حصہ دار آ ہے
بانی عزت بیگ دے ملک ملک جاندے سال دو سال گزار آ ہے　　تحفے لے جاندے کارن دوستاں دے جیوں جیوں ہوندے سنگی یار آ ہے
علی بیگ دیوچہ دیوان خانے بہندے رل کے جدوں تجار آ ہے　　لین دین نفع نقصان دیاں کردے رہندے لیل ونہار آ ہے
چھڑ جاندیاں دیس پردیس دیاں ہر ملک دے شروع اذکار آ ہے　　خطہ ہندوستان نشان جنت دلی لاہور دیاں دسدے یار آ ہے
نوجوان بتاوندے اوتھے جویں کیتے دلاں دے ونج وپار آ ہے　　سن سن کے تے عزت بیگ دے بھی ہوندے رہندے جذبات بیدار آ ہے
مرزے عزت بیگ دی زندگی دے ہوندے راستے پئے ہموار آ ہے　　جتھے عشق دے ڈھول سراجؔ وگنے اوہ پڑ پئے ہوندے تیار آ ہے

سوداگراں دیاں گلاں تے ملکاں دی تعریف

تاجر ملکاں دے قصہ چھیڑ بہندے جیوں جیوں گل کے تائیں یاد ہے جی　　کوئی آکھدا مصر ہے لاثانی کوئی آکھدا شہر بغداد ہے جی
بے شک سفر وسیلہ ظفر ہوندا ایہ آکھیا کسے اُستاد ہے جی　　گھریں بیٹھناں کم زنانیاں دا مرداں واسطے سفر مراد ہے جی

رب اکھیاں پیر پران دتے ٹرن پھرن دی ایہ بنیاد ہے جی ٹر کے دیکھو خدا دیاں قدرتاں نوں قل سیروفی الارض ارشاد ہے جی
مکی گل شہراں وچوں شہر دلی بے مثل جہان آباد ہے جی دِلّی اپنی بس مثال آپے دُنیا وچہ عروس البلاد ہے جی
لاہور پنجاب دا تخت شاہی راوی رود دے اُتے آباد ہے جی سارے صوبے پنجاب دا کالجہ اے ایسا شہر نہ وچہ بلاد ہے جی
سلطان الہند اجمیری دا پیر مرشد حضرت داتا گنج بخش اوتاد ہے جی سر راہ چناب دی دوہیں طرفیں گجرات وزیر آباد ہے جی
خوش گوار پنجاب دا ہر موسم خوش آب و ہوا دل شاد ہے جی حسن صحت مشہور پنجابیاں دی جاپے ہر بندہ پری زاد ہے جی
سن سن تعریفاں جوان مغل دلوں دلوں ہوندا رہندا شاد ہے جی نالو نال عشق بھرے کن پیا لبھدی سفر دیو چہ مراد ہے جی
جہڑی گل نوں جمیاں جوان ہویا رکھی جاوندی پئی بنیاد ہے جی پیا لگدائے عشق دا دااوس تے نیڑے ہووندی پئی میعاد ہے جی
بڑے چر پیاں موجاں مانیاں سو رہیا بڑے چر گھر آزاد ہے جی جہڑی اصل مراد ہے زندگی دی اوہ فرض پیا ہوندا یاد ہے جی
سوچے کویں پچھے اپنے ماپیاں تھیں ایہ بڑی مشکل اُفتاد ہے جی خوب جان داسی بڈھیاں ماپیاں دی ایہو آخری اک اولاد ہے جی
ایدھر شوق بھی دن دن تیز اوسدا پائی آوندا عشق فساد ہے جی آخر باپ دے کول سراجؔ اوس نے کیتی پیش جا دلی مراد ہے جی

عزت بیگ نوں سفر دا شوق

عزت بیگ دے دل دماغ اُتے ہیسی سفر دا شوق سمایا ہویا سر پر دیکھساں چل لاہور دلی نال دوستاں متا پکایا ہویا
اپر مشکل اجازت ماپیاں دی ہیسی ایس گلوں گھبرایا ہویا اوہ جان داسی بڈھیاں ماپیاں میں ہاں ہکو ہک جایا ہویا
اک جھٹ دا نہیں وساہ کر دے کئی وارسی اوس ازمایا ہویا جیکر ستیاں ذرا بھی دیر ہوندی مڑ مڑ آوندا باپ گھبرایا ہویا
جدوں سیر شکار نوں جاوندا سی رہندا ماں دا روح ادرایا ہویا گھل گھل پچھدی نوکراں نفراں تھیں اجے نہیں میرا لال آیا ہویا
کویں گل چھیڑاں نال ماپیاں دے عزت بیگ سوچاں وچہ آیا ہویا نافرمانی ماں باپ دی ہائے توبہ ہیسی ربدے غضب ڈرایا ہویا
کتنی واری گیا کراں عرض جا کے اپر نہ بولے شرمایا ہویا دلّی شوق سراجؔ بہانہ سی ہیسی عشق فساد مچایا ہویا

باپ کولوں اجازت منگنی

اک دن صبح صبح عزت بیگ اپنے باپ کول دیوان خانے آیا ئے بڈھے باپ وظیفے نوں چھوڑ کے تے چم نال کلیجے دے لایا ئے
پڑھے شکرانے مولا مہربانیاں میتھے رج احسان چڑھایا ئے پچھلی عمر دیو چہ جوان عاصا مینوں تدھ ہی آپ عطایا ئے
ہکی پتر دے نال میں سو پترا تیرا رج کے کرم خدایا ائے توہیں دتا توہیں راکھا رب سچیا تیرے فضل وچوں حصہ پایا ئے
چم چم رجے نائیں پیا باپ اوسنوں نال پیار دے کول بہایا ئے عزت بیگ نے موقعہ دیکھ کے تے اپنا مطلب کھول سنایا ئے
جے اجازت ہووے تاں حضور مینوں ہند ویکھنے دا شوق آیا ئے نال مال سوداگری لئی جاساں لوکاں جا جا نفع کمایا ئے

نالے شوق مینوں دلّی ویکھنے دا کہڑا دور یا دیس پرایائے
پھیرا سال چھماہیں دا ہووناہیں اگوں جیوں حضور فرمایائے
باپ سندیاں سار حیران ہو کے پھر چم سینے نال لایائے
بچیا ایہہ کیہ آیا خیال تینوں ایہہ کس بے درد سکھایائے
ساڈی عمرنوں ویکھ نادان بچیا دیہوں ڈیگری دے اُتے آیائے
کیہ ساہ دسنا اے زندگی دا کیں ساہاں نوں گن کے پایائے
اسلم بیگ کل گھل کے نفر خاصہ شادی واسطے آکھ سنایائے
تیرے ماپیاں دی ایہہ مراد پوری ہوون والٹری اے اللہ چاہیا اے
تیرے سہرے دے ویکھئے پھل کھڑدے ایسے سال خیال بنایائے
تینوں لوڑ کیہ بچیا مسافری دی توں سفر نہ کدی آزمایائے
شہر شہر تیرے حصہ دار تاجر اوہناں کول تیرا سرمایائے
رج رج کھاہ ورتا سراجؔ پیا تینوں رب نے رج عطایائے

باپ اگے عزت بیگ دیاں عرضاں

عزت بیگ اُٹھ باپ دے قدم چمے میرا توں ایں دین ایمان قبلہ
کیہ مقدور جے کراں کلام وافر رعب ادب تھیں بند زبان قبلہ
صرف شوق مینوں دلی سیر دائے نہیں ایسو جہ کوئی نقصان قبلہ
چند ماہ رہ کے چند ماہ تیرا قدم بوس ہوسی تیرا آن قبلہ
چاہیا رب نے جھب ہی پرت اوساں بہناں نہیں کوئی گھٹ مکان قبلہ
دیہو اِذن دُعا سراجؔ تائیں جاوے دیکھ آوے ہندوستان قبلہ

علی بیگ

منہ سر چم کے آکھدا فیر بابل بچیا اتنی ضد اصرار نہ کر
آکھے لگ کے کسے آوارہ دے میری طبع کمزور بیمار نہ کر
ویکھ عمر ضعیف نحیف میری ایہ تکلیف میتھے روادار نہ کر
عزت بیگ جوانی دا واسطائی ماں باپ دے جگر فگار نہ کر
لاغر جسم نہیں جھلدا بھار ایڈا درد وغم دا مینوں شکار نہ کر
تیرے نال اُمید ہے زندگی دی خانہ دل ساڈا مسمار نہ کر
اسلم بیگ نوں کیہ میں آکھساں گا مینوں اوس ولوں شرمسار نہ کر
حاوی ہو سراجؔ جذبات اُتے ایڈا طبع نوں سر اسوار نہ کر

عزت بیگ دی ماں

عزت بیگ دی ماں جد گل سنی شوہدی سندیاں سار حیران ہوگئی
ہائے لال میرا ملے سفر چلیا میں ماں صدقے قربان ہوگئی
آیا گھر تے بچے نوں نال سینے لا لیا گویا ہک جان ہوگئی
دانشمند ہو کے میریا لال بچیا کیوں طبع تیری بے دھیان ہوگئی
ویکھ باپ ضعیف دے چٹیاں نوں کیڈی جان اوسدی ناتوان ہوگئی
بچیا کاروبار سمہال اپنا ایہ کیہ پردیس دی جان ہو گئی
میں یحییٰ پیغمبر دی ماں وانگوں ہیساں جھک کے وانگ کمان ہوگئی
توں آیوں تے الحمدللہ میں وانگ زلیخا جوان ہو گئی
تیرے بخت اقبال دے نال بچیا گڈی ساڈی ذوافشان ہوگئی
نظر لگ نہ جائے میں ماں واری اہناں خدشیاں دیو جہ جان ہوگئی
ملکہ رانی دی ماں شیراز بیگم سن کے گل اوہ بھی پریشان ہوگئی
پردیسی داچت پردیس ہوندائے طبع نویں تھیں نویں دھیان ہوگئی
عزت بیگ نے سمجھیا ماپیاں نوں مشکل جاپدائے گل سمجھان ہوگئی
کسے پاسوں نہ ملے سراجؔ ڈھوئی جے تے رنج مادر مہربان ہوگئی

ماں اگے عرضاں

قدمی جھڑ کہندا مہربان مائے بناں تیری رضا نہ جاوساں میں
تیرے قدماں دیوچہ بہشت میری اہناں چھوڑ کتھے چین پاوساں میں

عمر خضر شالا میریاں ماپیاں دی سائے طوبیٰ دے عمر ہنڈاوساں میں
بے اندیش جہان دے فکراں تھیں سکھ چین حیاتی دے پاوساں میں

ایہ سفر میرا مائے شوق دائے چاہیا ربّ چھیتی پرت اوساں میں
جے ناں گیا مائے عمر ساری یاراں دوستاں تھیں شرماوساں میں

کجھ نہیں رہ گیا جاپدا اوس میرے ناں گیا تے کیہ بناوساں میں
وحشی دل ہوگیا منہ زور مِیتھوں کویں ایسدی واگ پرتاوساں میں

رکھساں یاد اوہدر پل پل ماپیاں نوں ہک گھڑی نہ دلوں بھلاوساں میں
آ جارہے نیں قافلے نت اوتھوں لکھ لکھ کے خط پوچاوساں میں

مینوں نال دُعا دے کرو رُخصت تاں جاپدائے بچ جاوساں میں
ماں دی دُعا سراجؔ جبریل دا پر خیریں جاوساں تے خیریں آوساں میں

عزت بیگ دی ماں

لگا جاونا ئیں لخت جگر میرے سانوں لا کے عمر دا رون بچیا
جنھاں ماواں دے پت پردیس ہوندے کدوں سکھ دی نیندا اوہ سون بچیا

جے تے مر گئی ماں اُڈ یک کردی منجی گور پوچاوسی کون بچیا
تیرا باپ وجھاپ ورلاپ اندر اوہنوں سوڑ نہ دیوسی سون بچیا

ایہ کیہ خیال آیا میرے لال تینوں ایہ پھونکیا کیں افسون بچیا
کر عقلمندی نہ کر عقل مندی چھوڑ دیہہ پردیس دا بھون بچیا

سفر سقر برابری کہن دانے سفر وچہ کئی مشکلاں ہون بچیا
دلّی دور کر عقل شعور جائی ضد چھوڑ ایسی ادا گون بچیا

آس ٹھدی پئی دُنیا ٹھدی پئی پئے نین میرے چھم چھم چون بچیا
اے چشم وچراغ سراجؔ میرے ہوسی نال نصیباں دے بھون بچیا

عزت بیگ دیاں تسلیاں

کوئی دلّی پنجاب نہیں دور ایتھوں انجیں لوک اجان ڈران مائے
سمرقند ہرات قندھار غزنی ایہ تے اپنے تھاں مکان مائے

اگے صوبے پنجاب دیوچہ پہلا بیری پورہے شہر ملتان مائے
ساندل بار محمد مقیم قبلہ پاک پتن فریدؒ سلطان مائے

اوتھوں دلی دا سفر دومنزلہ اے والی ملک دا شان جہان مائے
ساری ہند ولایت دا دل دِلّی چند روز اوتھے گزران مائے

پھر لاہور پنجاب دا تخت صوبہ داتا گنج بخش فیض رسان مائے
کبیر الدین گجرات شاہ دولہ ولی حضرت غوث دا نور نشان مائے

شاہ چن چراغ پہاڑ پنڈی امام بری ولی کوہستان مائے
دیندا حاضری آوساں ساریاں دی صحبت ولیاں ایمان دی جان مائے

دُعا ماپیاں دی شامل حال ہوسی اللہ پاک رہسی نگہبان مائے
آمین سراجؔ ایہ سفر منزل آسان چڑھے پروان مائے

ماں ولوں اجازت

ماں چم کلیجے دے نال لایا میریا بچیا نین اُجالیا وے
خیریں جاہ تیرا ربّ رسول راکھا اساں منتاں من من پالیا وے

رکھیں یاد لالا روندیاں ماپیاں نوں توں حجرے غمدے ڈالیا وے — شالا آ انجیں خیریں منہ دسیں جویں چلیا ئیں کنڈ وکھالیا وے
مشکل ویلے حضرت غوث پاک تائیں دمدم سوریں میریا لالیا وے — دستگیر دی دھیر سراجؔ جنہاں اوہناں موہوں منگیا پالیا وے

اجازت

ماں باپ بچاریاں حد تیکر اوہدے سفر دا پیا انکار کیتا — عزت بیگ مڑ مڑ ہتھ جوڑ کے تے نال منتاں پیا اصرار کیتا
جدوں سمجھیا ایہ سمجھدا نئیں مجبور ہو کے چا تیار کیتا — نورِ نظر بچیا جاہ خیر ہووی اللہ پاک تیرا نگہدار کیتا
عزت بیگ کر آخر سلام سجدہ جلدی آونے دا اقرار کیتا — لکھی ہوئی سراجؔ نہ مڑے کدی بھاویں جاوے جتن ہزار کیتا

مقولہ شاعر

دانہ اپنی کرے جنہوں چھک یارو فیر اوسنوں کسے سمجھاوناں کیہ — ہووے عشق دے ہتھ مہار جسدی اوہنوں موڑناں کسے پرتاوناں کیہ
ترلے پئے لیندے ماں باپ شوہدے کوئی سمجھے اوہنوں سمجھاوناں کیہ — کویں نقش ٹھیرن بھلا پانیاں تے اتے پتھراں نوں جوکاں لاوناں کیہ
کھیتی گھٹ سی قیس دینال عامر گل عام مشہور دہراوناں کیہ — مالک تخت ہزارے داہو کے تے رانجھے جھنگ وچہ مال چگاوناں کیہ
نازک بدن جیسی سسی شاہ زادی تپدے بھٹھ تھلاں وچہ جاوناں کیہ — جنہاں نال ورتی اوہا جان دے نے بے وسیاں تے تہمتاں لاوناں کیہ
ترلے لین پئے ماں باپ جتنے پتر اوہناں دا دُکھ ونڈاوناں کیہ — ٹنگی ہوئی گجرات زنبیل جسدی اوس بلخ دا راج کماوناں کیہ
ہو کے بلخ دا چونواں خان زادہ گجرات مہینوال سداوناں کیہ — ایہ کھیڈاں سراجؔ سب عشق دیاں عزت بیگ تے دوس ٹکاوناں کیہ

عشق

کارستانیاں عشق وریام دیاں مغل وسدے نوں کویں پُٹیا سو — دھاڑے مار قزاق بے درد ظالم جھگا دیکھ کے تے ساہن لُٹیا سو
پنجہ مار کے عشق دے باز ترکھے ہیبت ڈال بلبل نوں چھُٹیا سو — اُچا ساہ نہ دتا سو لین مڑ کے ایسا چاہڑ شکنجے وچہ گھُٹیا سو
نونہال گلاں کمال مرزا دسدے باغ وچوں مڈھوں پُٹیا سو — علی بیگ دے ہار دا لال سچا گھٹے رَل جا سی جدوں ٹُٹیا سو
پچھلی عمر اپنی بڈھیاں ماپیاں نوں دھکاوے کے موہندیاں سُٹیا سو — خونخوار بلا دا عشق ظالم کیاں لاڑیاں دا خون گھُٹیا سو
خونخوار بلا دا عشق ظالم کیاں لاڑیاں دا خون گھُٹیا سو — کئی کھوہنیاں گال سراجؔ بیٹھ کیہ مجال جے نیر بھی پُھٹیا سو

ایضاً

جابر عشق دا محکمہ حکم حاکم پھرے جگ وچہ جنگ سپاہیاں دا — ڈھکاں بنھ شاہ حسن دے پیش کرناں ایہ کم ہے اہناں تنخواہیاں دا
کھلے اہناں نیں کئی اسیر اگے رہیا انت نہیں توہیاں لاہیاں دا — جھڑے جاوندے پرت نہ آوندے نے زنجیر زلف دیاں پھاہیاں دا

سچ پچھو تے عشق دے نام اُتوں گھول وار چھڈاں تخت شاہیاں دا ایسے عشق دیاں مہربانیاں تھیں زندہ نام ہے عاشقاں ماہیاں دا
گھراں والیاں گھریں ضرور جاناں کہیا آسرا کوڑیاں ساہیاں دا لک بنھ سراجؔ تے چل چھیتی کھوٹا پندھ پیا ہووندا ائے راہیاں دا

عزت بیگ دیاں سفر تیاریاں

عزت بیگ نوں ماپیاں اِذن دتا لگے ہون اسباب تیار آہے گھوڑے خچر اُٹھ سامانِ سفر جو جو اہناں درکار آہے
بے حد مال متاع سوداگری دا لدے گئے شتراں اُتے بھار آہے خیمے پائلاں دریاں قنات چوباں رکھے مخملاں وچہ سنوار آہے
نال کئی غلام تے نفر نوکر جہڑے خاندانی نمک خوار آہے کیتی بہت سپرد تاکید اوہناں اوہ مسافری دے واقف کار آہے
زلو نام اک خادم خاص گھر دا اوس تے ہر طرح اعتبار آہے اوسدے ہتھ مہارسی قافلے دی اوس دے ماتحت خدمت گار آہے
پھر سلام کرن بیٹا باپ رَل کے گئے شہنشاہی دربار آہے شاہ سلیمان دتے شاہ جہان کارن تحفے بے بہا بے شمار آہے
فرمان شاہی راہ داریاں دا دتے لکھ کے نامہ نگار آہے عزت بیگ عزیز شریف زادہ دتے پروانے مہراں مار آہے
اَسلم سنے پھر آئے دیوان خانے اہل سفر کردے انتظار آہے عزت بیگ تائیں مل مل کے تے رجدے نہیں پئے رشتہ دار آہے
مائی کھلی محل تے دیکھ رہی سی جیوں جیوں ملدے پئے بیلی یار آہے رہی تاب نہ ہو بے تاب ڈگی ہنجوں پئے کردے لگا تار آہے
شکل بنی ہوئی سی پھر باپ بیٹا آئے حرم خانے آخر وار آہے چم چم لایا سینے نال مائی وقتی طور لئے سینے ٹھار آہے
کوئی پیش نہ گئی بے چاریاں دی کیتے ترلے پئے ہزار آہے سینے لا سراجؔ فرزند مائیں منہ متھا چُمدے وارو وار آہے

مقولہ

عزت بیگ دے ماں پیو رج مل لوایہ گھڑی وت ہتھ نہ آونی ایں وت ایسدا منہ نہ ویکھناں جے جدوں ایس نے کنڈ وکھانی ایں
ایہ رنگاں محلاں نوں چھوڑ چلیائے ایس جہات نہ پرت کے پاونی ایں گجرات چنہاں دی من اُتے کلی لکھاں دی ایس بناونی ایں
ایس اپنے قبلہ گجرات اندر گلی گلی وی کھیہ اُڈاونی ایں اپنی ہستی دی دھوڑ اڈاونی ایں رُل رُل مٹی سر پاونی ایں
ایس تروڑ وگاونی قلم ہتھوں عشق پھاوڑی ہتھ پھڑاونی ایں کلغی ٹوپی، کلاہ اُتار کے تے سر کوڑے دی ٹوکری چاونی ایں
اہنوں عشق کٹھیالی دے وچ سٹ کے ایہدی ذات صفات گواونی ایں بھن آکڑاں تے خان زادیاں نوں پچھان مہینوال ہو جاونی ایں
ملکہ رانیئے نی تینوں کون دسے تیری خوشی دی گھڑی پراہونی ایں اوہ ہور کوئی شمع جمال جس نے ایس پتنگ نے جان جلاونی ایں
اوہ ہور کوئی نوں بھلیں چکیں یاد بلخ بخارے دی آونی ایں توبہ درد بھری داستان ایسدی کیں سنّی کہنوں سناونی ایں
جوبن رنگی ہوئی ایہدی جوان دیہی سک سک لکڑی ہو جاونی ایں کوئی جا نہ تھاں مکان ہوسی جتھے روندیاں رات لنگھاونی اے
ایس شوہ چنہاں وچہ ڈُب مرنائیں کیں ایسدی قبر بناونی ایں افسوس سراجؔ پھر لاش ایدی کھیاں کچھواں مچھواں کھاونی اے

ماپیاں داعزت نوں وداع کرناں

ماپیاں چم چم لال نوں وداع کیتا جاہ ربّ تیرا نگھدار جانی اللہ نبیؐ تے حضرت غوثؒ تیرے سنگی ساتھی ہر دیار جانی
اسلم بیگ کہیا ہتھ پھیر کے تے عزت بیگ نوں نال پیار جانی گھر بار دا رہے خیال تینوں چیتا بھیں نہ سانوں وسار جانی
وگی تری تیاریاں کوچ دیاں لئی قافلے چک مہار جانی دھندو کار سراجؔ غبار اندر گم ہو گئے شاہ سوار جانی

عزت بیگ دادِلّی پونچناں

راہیاں وطن تائیں خیرباد کہیا رکھ آسرا پروردگار یارو دانے پانی دی چھک بیتاب کیتا لئی عشق نے پکڑ مہار یارو
شالا عمر دراز مسافراں دی رہے چلدے لیل و نہار یارو دن رات کر کے پوہتے شہر دلی کیتے پینڈیاں مارخوار یارو
پوہتے منزلاں کٹ کے جداں دِلّی ڈیرے لا دتے باہر یارو میر خیام نے خیمے تیار کیتے دتیاں پائلاں خوب سنوار یارو
میخاں جڑ کے کڑ کے نال تازی دتے لاہ اُٹھاں اتوں بھار یارو لیا دم آرام دے نال راتی ہوئے رب دے شکر گزار یارو
ہوئی فجر تے اُٹھ کے سارباناں لے اُٹھ تمام قطار یارو ہتھ پکڑ ڈانگے لے بنھ ڈانڈے اُٹھ چارنے لے گئے بار یارو
عزت بیگ نے نھا پوشاک بدلی کوتل پیش کیتا خدمت گار یارو ساخت زین لگام سامان شاہی کل ساز دے نال تیار یارو
زلو نال غلام وزیر لیا کارن سیر ہو گیا تیار یارو ہور میر مشیر امیر سنگی ہوئے نال سارے اسوار یارو
ہوئے شاد تک شہر آباد دلی پھرن لٹکدے وچہ بازار یارو آکھن شہر دلی جیہا شہر کوئی نہیں ہور سارے وچہ سنسار یارو
پھرن چھلکدے عربی کوتلاں تے پری زادیاں تے ٹولے ہار یارو آیا بلخ تھیں اک سوداگر زادہ ہو گیا شہر سارے اشتہار یارو
کارن مال اسباب خریدنے نوں تاجر آ گئے خریدار یارو ہتھو ہتھ مکایا مال سارا پیا نفع بے انت شمار یارو
خالی ہو گئے تھان تازیاں دے کردے روک نہ مول ادھار یارو کجھ آپ بھی مال خریدیو نے تحفے دِلّی دے بے شمار یارو
ہور کئی غلام بے دام ہو گئے اوہدے حسن کیتے گرفتار یارو آکھن چھوڑ نہیں جاوناں پاونائیں عزت بیگ دا پیا دیدار یارو
عزت بیگ نت محفلاں لا بہندا کر کے شوق دا گرم بازار یارو کی پرواہ سراجؔ ہے سوہنیاں نوں راضی جنھاں تے رب غفار یارو

دِلّی شہر وچہ مرزا

دِلّی شہر وچہ کھنڈ گئی گل سارے واہ واحسین جوان مرزا پھردا سیر کردا کوئی شاہزادہ عجب جیہا سوہنا افغان مرزا
واقف شہر دے ہو گئے رئیس سارے کرن سد کے گھر مہمان مرزا نال شوق دے لوک نواب راجے پئے واقف کار بنان مرزا
پھرے سیر کردا نال دوستاں دے عزت بیگ مغل سلطان مرزا دور دور تھیں آوندے لوک ویکھن خوبرو خوشنود جوان مرزا
نال دوستاں دے پھرے مست کھیوا ماہ رو سرو بستان مرزا آکھن نال پیارے دے یار سارے کریئے وطن اپنا ہندوستان مرزا

تازہ محفلاں نت سجا ہندا عیش وطرب دے جوڑ سامان مرزا ‏ دِلّی شہر دیوچہ سراجؔ آکے لاہے دلے دے پئے ارمان مرزا

عزت بیگ دا شاہجہان دے دربار جاناں

اک دن نال اجازت شہنشاہی شاہ جہان دے گیا دربار مرزا ‏ خوب جان داسی آداب شاہی ہیسی حاضری دا واقف کار مرزا
پڑھدا تخت اگے خطبہ تیموری نال ادب تمیز سنوار مرزا ‏ پھر پیام سلام تے شاہی تحفے دیندا خدمت وچہ گزار مرزا
شاہنشاہ ہویا خورسندسن کے خوش رو تے خوش گفتار مرزا ‏ حاضرین سراجؔ سب من گئے دانشمند تے ذی وقار مرزا

دربار وچہ عزت بیگ دی عزت

علم عقل تے شکل دا دھنی مرزا شاہجہان نے بہت قبول کیتا ‏ احترام دے نال بہایو سو اعلیٰ مرتبہ شان حصول کیتا
علم عقل دے نال دربار کولوں عزت بیگ خراج وصول کیتا ‏ شاہ جہان نوں بہت پسند آیا پیش اک انعام معقول کیتا
مہربان ہوکے عزت بیگ اُتے شاہجہان احسان نوں طول کیتا ‏ خلعت فاخرہ ہور انعام شاہی نالے کل معاف محصول کیتا
کھان پین اُٹھن بہن نال مرزا خاصے دوستاں وچہ قبول کیتا ‏ جدھر جاوندا مغل نوں نال لیندا شاہ جہان اپنا معمول کیتا
عزت بیگ نے دل پرذوق تائیں خوشیاں لذتاں وچہ مشغول کیتا ‏ اُلفت ویکھ سراجؔ دی مغل مرزے کدی دل نوں نا ملول کیتا

دِلّی شہر

رغبت نال دِلی دِلّی شہر اندر نوجوان تاجر بے وسواس پھردے ‏ کدی لا پوشاک بخاریاں دی کدی ہند دا لالباس پھردے
لوکی مغل دے پھردے شیدائی اوہدے زُلف دے دام وچہ پھاس پھردے ‏ صاحب نال مصاحباں وانگ خادم مگر خان دے دس پچاس پھردے
پھرن لٹکدے چھیل پٹھان نڈھے کردے دل دی سردپیاس پھردے ‏ باغِ حسن وچوں گل گل اتوں بلبل وانگوں لیندے باس پھردے
ہکو ہان مغل نوجوان گھبرو دلوں بھل پردیس دا واس پھردے ‏ وانگ راجیاں نازیاں کوتلاں نیں نت سیر کردے آس پاس پھردے
طرحدار طرار امیرزادے دِلاں وسدیاں نوں کردے ناس پھردے ‏ چھ ماہ سراجؔ گزار دِلّی آخر وطن ول ہو اُداس پھردے

دِلّی تھیں واپسی لاہور وَل

عزت بیگ نوں وطن دی یاد آئی رُخصت ونج منگی شاہجہان کولوں ‏ اعلیٰ حضرت کروعطا رُخصت ہن جی بھریائے ہندوستان کولوں
شاہا تیریاں بندہ نوازیاں دا شکر ادا نہیں ہوندا زبان کولوں ‏ میں غلام مدام بے دام تیرا تیرے لطف وکرم احسان کولوں
کیتے جو سلطان نے دان مینتھے کراں شکر یہ کہڑی لسان کولوں ‏ شالا روز افزون اقبال شاہی سدا خیر گردشِ آسمان کولوں
سدا خلف الرشید فرزند تیرے شادمان تیرے سائبان کولوں ‏ مقہور مردود اعدا تیرے غم دور شاہی خاندان کولوں

سدا بخت اقبال سکندری جی وافر ظل تیرا شاہان کولوں قائم دائم تیرا بخت و بخت شاہی محفوظ گردش دوران کولوں
شاہنشاہ تعریف توصیف تیری بلند مرتبہ میرے بیان کولوں شالا سارے جہان وچہ شہنشاہی عدل انصاف جاری ہر آن کولوں
تیرا تخت طاؤس عروس وانگوں رہے سجیا تدھ سلطان کولوں تیرے قلعے ہشد ھات دا کوٹ شالا ہووے وانہیں دشمنان کولوں
شاہا دل نہیں من دا پیا میرا ہوواں دور تدھ فیض رسان کولوں اپیر وطن وچہ میرے ضعیف ماپے ہوسن تنگ میرے وچھڑ جان کولوں
عرصہ ڈھیر وہایا گھروں آیاں غلطی رج ہو گئی نادان کولوں اوس دن بھی بہت اصرار کر کے رُخصت لئی مادر مہربان کولوں
راضی ہو کے دیہو دعا حضرت معافی ونج منگاں والدان کولوں گھراں والیاں انت نوں گھریں جانائیں لئو سلام آخر کاروان کولوں
شاہ جہان جد رُخصت دا نام سنیاں ہس آکھیا خلق احسان کولوں دل نہیں رجیا اجے عزیز میرا تدھ جیہے عزیز مہمان کولوں
فی امان اللہ ہور میں کیہ آکھاں شالا خیر سدا رحمان کولوں آویں پیا کدی کدی وقت فرصت کوئی فرق نہیں تیری جان کولوں
شاہجہان مغل مہمان تائیں کیتا شاد انعام سامان کولوں ہاتھی گھوڑے توڑے اشرفیاں دے کوئی انت نہ چھوڑیا دان کولوں
اک دست انداز بندوق دتی جائے چوک نہ کدی نشان کولوں دتے مٹ شراب دوآتشے دے ہادے جھلیا جائے نہ گھٹ اجان کولوں
دوست یار جدوں واقف کار ہوئے عزت بیگ دے سفر اعلان کولوں جیہے مار ملدے وار و وار سارے زخمی دل فراق دے بان کولوں
عزت بیگ ستھری کیتی جاونائیں کھٹیا کیہ پیار ودھان کولوں کہیا کوڑ پیار پردیسیاں دا بھل گئے ہاں نیہوں لگان کولوں
قصہ مختصر مغل نے لئی رُخصت مل مل کے دوستان کولوں آملاں گے نال نصیب سجنوں شالا خیر رہے آسمان کولوں
اپنے دلوں تے ہو گیا وداع مرزا تحفے لے کے شاہ جہان کولوں ایہ نہیں اوس نوں پتہ سراج اجے اوکھا جان ہوسی ہندوستان کولوں

عزت بیگ دا لاہور پونچناں

رُخصت ہو کے سنگیاں دوستاں تھیں قافلے طرف لاہور چلان کیتا دتا کوچ دا حکم غلام زلو تیار سب سفر سامان کیتا
سندر گھوڑیاں پکڑ اسوار ہوئے وگی تری تے کوچ کروان کیتا پینڈے کٹ کے منزلاں لمیاں دے آ شہر لاہور مکان کیتا
گزری خیر دی رات تے صبح نوری خورشید دا نور عیان کیتا دھندے اپنے اپنے جگ لگا جیوں جیوں کسے دا رزق رحمان کیتا
عزت بیگ اپنے زُلو ایلچی نوں صوبیدار دے ول روان کیتا صوبیدار نوں خبر سراجؔ ہوئی عزت بیگ نوں اوس مہمان کیتا

لاہور دا صوبیدار

مرزا ونج ملیا صوبیدار تائیں استقبال کارن اگوں آیو نیں کیتی بہت تعظیم تکریم اوسدی اُتے تخت دے کول بہاویو نیں
رُعب ویکھ مغل نوجوان والا سایہ کل دربار تے چھایو نیں دسے حکم نامے شاہجہان والے جیوں جیوں منصب اوس تھیں پایو نیں
دِتا مغل نے حکم خزانچی نوں تحفے بلخ دے پیش ٹکایو نیں دتے مغل نوں بھی صوبیدار تحفے کجھ چک لے کجھ پرتایو نیں

فیر شوق لاہور دی میر کارن گھوڑے شوخ طرار منگایونیں
صوبیدار بھی مغل دے نال چڑھیا دِلّی واس لباس لگایونیں

ڈٹھا پھر کے لاہور دا طور بانکا دِلّی شہر نوں دلوں بھلایونیں
آکھن شہر لاہور فردوس ثانی خطہ خلد بریں ٹھہرایونیں

کدی کابلی لا لباس پھردے کدی ہند لباس لگایونیں
پھرن سیر کردے نوجوان مغل دام زُلف وچہ جگ پھسایونیں

ہو گئی واقفی شہر دیوچہ کتنی رج رج لاہور ہنڈایونیں
اوڑک ہو اُداس سراجؔ اوتھوں چت اپنے وطن ول چایونیں

لاہور تھیں روانگی

عزت بیگ نوں وچہ لاہور سے یاد ماپیاں دا انتظار آیا
صوبیدار تائیں ہس کہن لگا میں اج وطن ول ہو تیار آیا

صوبیدار نے آکھیا واہ یارا اجے کل توں ایس دیار آیا
ساتھوں اتنی طبع بیزار ہو گئی اگے اتنا وقت گزار آیا

عزت بیگ نے آکھیا کیہ دساں میرا چت اج ہو بیزار آیا
میری طبع رج گئی اہناں شہراں تھیں مینوں یاد اپنا گھر بار آیا

پیا سال ہوندا ئے گھروں نکلے نوں کر ماپیاں نوں بے قرار آیا
ہوسی اوہناں نوں ہن اڈیک میری کیوں نہیں اجے برخوردار آیا

ہوساں ربّ رسول دے پیش مجرم جے تے اوہناں دا حق وسار آیا
لینی اونہاں دی خبر ضرور جلدی چھیتی آوساں کر اقرار آیا

آون دیوندے نہیں سن مول مینوں دے اوہناں تائیں اعتبار آیا
کر معاف تے دوستا رہو راضی میں ہن سیر دا شوق وسار آیا

رُخصت لے مرزا صوبیدار کولوں ڈیرے اپنے تیز رفتار آیا
آقا آوندا ویکھ کے نال ادب حاضر ہو زُلو خدمت گار آیا

زُلو کر اسباب تیار چھیتی مینوں وطن دا بہت پیار آیا
میری طبع نوں نہیں آرام اج کل میرا دل ڈاہڈا بے قرار آیا

حضرت عشق بھی مغل دے نال ہیسی جیوں جیوں جاپدا سونیڑے وار آیا
پیا ہووندا اوہدا مقصود حاصل آکھے ہتھ ایہ عجب شکار آیا

کیڈی ایس نوں وطن دی یاد آئی کیڈا ماپیاں دا غم خوار آیا
اہنوں بنھ گجرات وچ رکھنا ئیں ایسے واسطے ایہ پینڈے مار آیا

توبہ عشق مریلا شیر بھکھا کھاندا ایہو جیہے کئی شکار آیا
کھاوے ترس نہ عشق سراجؔ ہرگز اگے کئی ایہ پور نگھار آیا

مرزے دا گجرات پونچناں

پھر پھر کے ہند پنجاب اندر شوق وطن دی کھچ مہار آئے
عزت بیگ نوں گھر دی تاہنگ جاپے اوہنوں یاد ماپے بزرگوار آئے

رُخصت لئی لاہور دے دوستاں تھیں سامان سفر سب ہو تیار آئے
خیمے پٹ کے سٹ کچاویاں تے تازی کوتلاں کر سنگار آئے

لے شہر لاہور دے گھن اوہناں جو جو تحفے درکار آئے
رُخصت کرن کارن عزت بیگ تائیں صوبیدار سنے کئی یار آئے

واپس ٹور کے چھوڑ کے دوستاں نوں صاحب سفر لنگھ راوِیوں پار آئے
سورج وقت غروب تے جاپو ہتا پتن لنگھ چنہاں تھیں پار آئے

چھے قدم چناب دے آب اوسدے مہینوال میرے نامدار آئے
ڈٹھی اپنی کرب و بلا مرزے ایویں دیدڑے ہو سرشار آئے

اگوں نظر پئی گجرات اوہناں دوروں نظر محل مینار آئے
ڈیرہ آن سراں دیوچہ کیتا پینڈے منزلاں لمیاں مار آئے

گزری رات ہوئی پربھات بیلی کارن سیر دے وچہ بازار آئے
خوب آب و ہوا مرغوب طبع لکھی چوگ اندر گرفتار آئے
پھاتھا جال دیوچہ ہما ڈٹھا حضرت عشق سجا ہتھیار آئے
دِتے ڈال پریم دے لال ڈورے کسے طور ایہ ہتھ شکار آئے
ہائے ہائے دہائی دُہائی توبہ تڑپی قلم کہڑے جذبات دیوچہ
اللہ جانے ایہ کیہا پیگیا ئے شور میرے دل دی کائنات دیوچہ

ویکھ شہر گجرات دی ڈول بانکی دونویں پچھلے شہر وسار آئے
چند روز ایتھے گزران کریئے آپس وچہ ایہ ہو اقرار آئے
ہن جان نہیں دیوناں مغل ایتھوں تاہیوں کرایسنوں گرفتار آئے
بے رحم سراجؔ اس عشق کولوں لکھاں گھر برباد خوار آئے
پرسوز کوئی الم ناک منظر پیش نظر ہے اج دی رات دیوچہ
آنداعشق نے نبھ سراجؔ مرزا ہتھ پیر بنھ کے گجرات دیوچہ

ساقیا

اج میریاں ویکھ بے چینیاں نوں میریا ساقیا درد ونڈاویا او
آفرین عشقا ہمتاں تیریاں نوں نت سجرے گل کھلاویا او

تے رُوح نوں دیہہ بھرپور کرکے اک نشے دا جام ورتاویا او
منگے رُوحی امداد سراجؔ تیری جاوے راگ وراگ دا گاویا او

مرزے دے گجرات ڈیرے تے وطن وَل خط

عزت بیگ گجرات دیوچہ بیٹھا نت سجریاں محفلاں لاوندائے
یار آکھ رہے بار بار اوسنوں زُلو پیا ہزار سمجھاوندائے
جہڑے کم آہے ہو گئے تم سارے نالے قافلہ پیا گھبراوَندائے
متاں منتاں نال ولا رہیا دیکھ حال چل باپ تے ماوَندائے
کہیا تاں غلام نے سنو صاحب جیکر اجے نہ جی جلاوندائے
آوے صبر کجھ تیریاں ماپیاں نوں مینوں اونہاندا ڈر آوَندائے
عزت بیگ نوں پسند پسند آئی کاغذ قلم دوات منگاوَندائے
زلو چار اسوار تیار کیتے بڑی نال تاکید سمجھاوَندائے

لیاروک چناب دے آب اوسنوں وطن جان تے جی نہ چاہوندائے
چل صاحبا اپنے وطن چلئے عرصہ ڈھیر وہاوندا جاوندائے
اوہ کیہ جان داسی جہڑا کم اصلی اوہ ہن پیا ویلا آوَندائے
منے اک نہ مغل نادان مرزا کم اثر نہ نیر چنھاوندائے
لکھو ماپیاں دے ول خیر عرضی بندہ قاصد تیز دوڑاوندائے
وعدہ سال داسی اوہ گزر گیا زُلو رو رو کے سمجھاوَندائے
کیتی حال دی لکھ تیار عرضی فیر ہتھ غلام پھڑاوَندائے
دن رات سراجؔ رواں سفر قاصد وطن دے ول دوڑاوَندائے

قاصداں داوطن پہنچناں تے خط پوچاناں

نوکر گھراں دے اودرے ہوئے چلے چکی وطن دی شوق مہار جانی
ہوگئی وطن پردیسیاں جان تازہ جدوں ویکھیا بلخ بخار جانی
ماپے بسترِ غم تے پئے موہندے دن رات اندر انتظار جانی
پنج وقت نماز تھیں ہوفارغ سجدے ڈِگ روندے زاروزار جانی

پینڈے کٹ پوہتے اپنے وطن خیریں ہوئے رب دے شکر گزار جانی
ہو کے شاد کمال نہال قاصد علی بیگ دے گئے دربار جانی
رہا آن خیریں ساڈا لال چھیتی خیریں دلاں دی کھچ مہار جانی
آکھن ربّ جی کیہ سبب ہویا کیوں دیر لائی برخوردار جانی

ہندی نت اُڈیک دیو چہ ملکہ بھالاں دیوندی سو سو وار جانی
جھکدی پچھ نہ سکدی کسے کولوں اپیر چت ڈاہڈا بےقرار جانی
نت ڈیگری چڑھ چبارے تے رہے دیکھدی راہ دُکھیار جانی
گھر آ مسافرا میں صدقے گھر گھر تیرا انتظار جانی
روندی رہندی اُودرائی ہوئی ماں تیری اونہوں یاد کوئی کم نہ کار جانی
تیرے باپ ضعیف دی کیہ دساں رہندا روندا رات دہنوار جانی
تو بہ قلم بھی لکھ نہ سکدی اے علی بیگ دا حال زار جانی
جھڑیا رہے مصلّے نے ہر ویلے سارے چھوڑ کے تے کاروبار جانی
کدی کدی دربار وچہ جاوندا سی اپیر چپ کیتا بےقرار جانی
ایویں وانگ سودائیاں دے رہے پچھدا شوہدا اچن تاریخ تے وار جانی
پوہتے اچراں ونج دربار قاصد نمک خوار اوسدے وفادار جانی
عزت بیگ دا خط حضور دھریا نال ادب تعظیم ہزار جانی
علی بیگ چم لایا نال سینے تپدی جان ہوئی ٹھری ٹھار جانی
مردہ جسم وچہ جا پدائے جان آ گئی پڑھے شکر ہزار ہزار جانی

مرزے علی بیگ ول پتر دا خط

تقریر تحریر تمیز عقلوں جل شان ہے ذاتِ خدا قبلہ
کیتی ایستادہ کائنات اُوس نے اک کن دا لفظ فرما قبلہ
ہوون لاتعداد درود دمدم خدمت پاک ختم الانبیاء قبلہ
بزرگ وار اصحاب کبار سارے پاک آل اوسدی باصفا قبلہ
حضرت غوثِ اعظمؒ سرکار دائے دمدم مینوں آسرا قبلہ
مشکل وقت آلوے گا سار میری مرشد پاک میرا راہ نما قبلہ
بے انداز نیاز سلام سجدے میری طرف تھیں صبح و مسا قبلہ
دست بستہ ماں باپ دی وچہ خدمت کردائے عرض بیٹا خاک پا قبلہ
پوہتا امن امان دیناں دلی مال ویچیائے نفع پا قبلہ
شہنشاہ کیتی بڑی مہربانی عزت بخشی کوئی بلا قبلہ
تیری نال دُعا دے قدر پایا کجھ روز لنگھے اوس جا قبلہ
رُخصت لے کے پھر لاہور آیا سفر واپسی وطن دا چا قبلہ
رج رج لاہور دی سیر کیتی نالے حاضری کل اولیا قبلہ
اج کل گجرات وچہ آب و دانہ میرا ایہ سارا ماجرا قبلہ
میرے آونے دا انتظار رکھو وچہ اپنی پاک دُعا قبلہ
ربّ کٹسی دن جدائیاں دے سکھ دیوسی دُکھ مٹا قبلہ
میری طرف تھیں لکھ لکھ سلام سجدے اگے پاک دامن میری ما قبلہ
شالا خضر تھیں عمر دراز پاوَ سایہ ماپیاں ظل خدا قبلہ
اسلم بیگ جناب دی وچہ خدمت کراں عرض میں سر جھکا قبلہ
خاک سار ولّوں اندر حرم خانے میرے ادب سلام دعا قبلہ
رشتہ دار جتنے مہربان سارے میرے یار دوست آشنا قبلہ
گھر گھر بخارے دیو چہ سارے میرا دیناں سلام پہنچا قبلہ
اعلیٰ حضرت شاہ سلیمان عالی سدا بخت اقبال سوا قبلہ
نت تیز نوخیز تے ارجمندی تخت بخت دا سایہ ہما قبلہ
رکھناں یاد اپنے عزت بیگ تائیں دیناں نہیں غلام بھلا قبلہ
متاں بھل جاوَ پردیسیاں نوں جلدی چھماں گا قدم آ قبلہ
اک دم نہیں بھلایا ماپیاں نوں دتا جگر جدائی نے تا قبلہ
اج کل تیاری ہے واپسی دی ہوساں شاد زیارتاں پا قبلہ
ماں باپ دی یاد ہے جان میری بے وطنی دا آسرا قبلہ
اچن چیت جدائیاں پائیاں نیں ظالم فلک ہے بری بلا قبلہ
نامعلوم فرزند بے وطن تیرا رہسی کتنے تائیں جدا قبلہ
تیری یاد سراجؔ دی زندگانی کدی خواب وچہ مکھ دکھا قبلہ

خط دیاں خوشیاں تے پتر دیاں اُڈِیکاں

علی بیگ فرزند دا خط پڑھ کے اپنے آپ نوں سجدے وگا دتا
تیرا لکھ لکھ شکر خداوندا توں رَج کے کرم کما دِتا

نورِ نظر دی خیر دی خبر دے کے توں بجھدا ڈیوا جگا دِتا
گیا دوڑدا ہسدا حرم خانے رقعہ پڑھ تمام سنا دِتا

سن کے ماں شوہدی جاپئی وچہ سجدے ڈبدی جاوندی نوں بنے لا دتا
پڑھے شکر خدا دے دھن ونڈ دی صدقہ بے حساب ورتا دِتا

کول اپنے سدیا قاصداں نوں اوہناں نال انعام رجا دِتا
جوڑے گھوڑے تے توڑے دولتاں دے کرنوکراں نوں غنیا دتا

چائیں چائیں سلام پیغام اوسدا گھر گھر دیوچہ پہنچا دتا
اسلم بیگ دے سارے پروار سن کے نقد قاصداں بے بہا دِتا

چنتا چخہ وجود دی گئی ساری جاتا بچھڑا ربّ ملا دِتا
رکھی تاہنگ سراجؔ پھر آونے دی غم فکر اندوہ بھلا دِتا

مقولہ شاعر

آ شاعرا قلم دا موڑ تازی ڈیرہ بلخ بخارے ونج لا بیٹھوں
تیرا فرض سی خط پوچاونے دا اوس فرض نوں کر ادا بیٹھوں

عزت بیگ گجرات اڈیکدائی کیوں اوسنوں دلوں بھلا بیٹھوں
اللہ کرے تے توڑ سراجؔ چڑھے بھارا بھار کتاب دا چا بیٹھوں

مقولہ شاعر

یارو شعر دا شغل ہے جگر سوزی شاعر بھن بھن جگر نوں کھاوندے نیں
دن رات دا دل دماغ ساڑا کسے وقت آرام نہ پاوندے نیں

لوکی رات نوں نال آرام سوندے میٹھی نیند دا لطف اُٹھاوندے نیں
شاعر جاگ وراگ دینال روندے وچہ اکھیاں رات لنگھاوندے نیں

ہتھ جوڑ کے تے گل پا پلہ چوتھے فلک تے کوک پوچاوندے نیں
پوندے نال نصیباں دے پھل جھولی تاں جگ دیوچہ ورتاوندے نیں

بحرِ سخن اندر غوطہ مار کے تے موتی ڈونگھیوں ڈھونڈ لیاوندے نیں
ایویں کویں نہیں آوندے ہتھ موتی پہلوں بازی جان دی لاوندے نیں

اک تخت ہے موتیاں نال جڑیا جتھے بہہ کے عدل کماوندے نیں
جدوں وچہ مراقبہ فکر بہندے شاہاں وانگ دربار سجاوندے نیں

نقشہ کھچ لیندے پیش واقعے دا ایسا کامل تصور ٹھیراوندے نیں
کردار ہو کے حاضر وچہ خدمت اپنی اپنی بیتی سناوندے نیں

ہووے پیڑ تے نکلدی ہائے موہوں شعر دکھیاں دے چوٹاں لاوندے نیں
کیہ شعر دی سار بے پیڑیاں نوں ریساں نال جو قلم اُٹھاوندے نیں

دل سرد دے سخن بیدرد ہوسن اُتے دل نہ نقش جماوندے نیں
اوہ کرن نہ کرن سراجؔ بھاویں جھڑے شعر بے اثر بناوندے نیں

ساقیا

آ اج ساقیا نشہ پلا ایسا ہوواں مست میں جامِ شراب لے کے
جھوم جھوم بھراں درِ یار اُتے مجرا فجر دا چنگ و رباب لے کے

آئی چیتر رُت بہار رنگی وچہ طبع دے جوشِ شباب لے کے
گیا گزر خزاں دا دور دورہ اپنا چمن تھیں عمل خراب لے کے

کردی باغ تھیں مجرے صبا نکلی اپنے دامن وچہ بوئے گلاب لے کے
جلوہ گر ہے اج قانون فطرت کائنات اندر نواں باب لے کے
تختہ چمن تے ناز انداز بھری اُٹھی شاخ چنبیلی دی داب لے کے
ہو کے منتظر کسے دا جاگ پیا نرگس نیناں وچہ مستی والا خواب لے کے
نازنین گلاب اوہ مہک اُٹھیا شاخاں پتیاں کل اسباب لے کے
آمد دیکھ گلاب دی آ گئی بلبل اپنا دل بے تاب لے کے
ہری دُوب کیا خوب مرغوب طبع آوے اُٹھدی اثر تراب لے کے
ہرے بھرے ہو گئے سبز پوش نخل پئے جھومدے روح شباب لے کے
کلی طبع دی وانگ گلاب کھڑ گئی کیف زا ہو گئی مئے ناب لے کے
چیتر چودھویں اج سراجؔ بیٹھا پھر قلم دوات کتاب لے کے

گجرات وچہ عزت بیگ دے اگے تلے کمہار دا ذِکر

کر کے حسن دا گرم بازار مرزا ڈیرے لا بیٹھا گجرات ہے جی
پیوے بیلیاں نال پریم پیالے خوش خوش اوہدی اوقات ہے جی
واقف کار گجرات دے لوک ہو گئے کئیاں نال ہو گئی ملاقات ہے جی
نت سجریاں محفلاں لا بہندا دن عید تے رات شبرات ہے جی
عزت بیگ دنے راتی مست چھیلا یار سدلیاون کلاوات ہے جی
جلسے عیش و نشاط دے گرم رہندے دھن وہندا وانگ برسات ہے جی
اِہناں شادیاں وچہ مشغول مرزا حضرت عشق نے پائی جھات ہے جی
ایسے وقت نوں پیا اُڈیکدا سی ویکھاں کدوں پھردی کرامات ہے جی
دیکھو ہن ایہ مغل نادان منڈا کویں عشق دے چڑھدا گھات ہے جی
کرسی یاد پیا اہناں ویلیاں نوں دُکھی ہو گئی ساری حیات ہے جی
اک روز مرزے عزت بیگ تائیں کوئی یار سناوندا بات ہے جی
کاری گر اک ہے کمال ایتھے تلہ نام کمہار دی ذات ہے جی
بھانڈے ہر قسم کرے تیار ایسے نال عقل سلیم دی ذات ہے جی
اوہدے نقش و نگار نوں ویکھ کے تے اثر رنگ مانی ہوندے مات ہے جی
تحفہ وطن دیول لے جان والا برتن بے نظیر سوغات ہے جی
جیکر دیکھنے تے جی چاہوندائے منگوا دیکھو کہڑی بات ہے جی
تلہ اپنے کسب کمال پچھے مشہور ہر شہر دیہات ہے جی
سنی جدوں سراجؔ تعریف مرزے زُلو سدیا نیک صفات ہے جی

تلے دی دُکان تے زُلو دا جاناں تے سوہنی دا ویکھناں

بیسی عشق چرو کناں نال مرزے پھردا جال اپنا نت سام بھائی
ایسے وقت نوں پیا اُڈیکدا سی آپے ہو گیا انتظام بھائی
لایا سوچ تلوار دا وار ایسا پاسی مغل نہ کدی آرام بھائی
جاری رہے گا زخم ناسور اوسدا لاعلاج بیمار مدام بھائی
زُلو اک کمہار اُستاد ایتھے کاری گر آکھن تلہ نام بھائی
جا اوس تھیں خرید لیا بھانڈے دَسن اوہدا بے مثل ہے کام بھائی
زُلو سن کے حکم بازار اندر گیا پچھدا اوہدا مقام بھائی
پوہتا تلے دے وَنج مکان اُتے خریدار کھلے خاص و عام بھائی
کھلا ہو غلام اک طرف اوتھوں اچراں بھیڑ ہو لوے تمام بھائی
پئی نظر اچانک طرف سوہنی ناز نال بیٹھی زیر بام بھائی
سر تے لال دُوپٹہ شال مخمل شرم کھاوندی سی شفق شام بھائی
سر تا پا شباب دے رنگ رنگی حور جنتاں دی گل فام بھائی
جدوں بھیڑ دُکان تھیں نرم ہوئی زُلو گیا اندر جگر مقام بھائی
تلے کمہار دے کول سراجؔ جا کے کردا وَنج غلام سلام بھائی

زُلوغلام داواپس آ کے مغل اگے سوہنی دا ذِکر کرناں

کہیا ونج غلام نے تلے تائیں مینوں بادیئے چند وکھا یارا ۔ تلے ویکھ کے آکھیا بسم اللہ دتے ہتھ دو چار پھڑا یارا
زلو دیکھ کاری گری دنگ رہیا عجب ایسدے ہتھ صفا یارا ۔ مانی ویکھ مانے عقل ہنر ایس دا ایسے نقش روشن خوشنما یارا
کہڑالوے کہڑا واپس موڑ دیوے دِسن اک تھیں اک سوا یارا ۔ آخر پکڑ لے جہڑے من بھانے ڈیرے لے آیا ملرا یارا
مرزا بادیے دیکھ کے شاد ہویا آکھے ایہ تحفہ بے بہا یارا ۔ مڑ مڑ دیکھا تے راضی ہووندا سی کہندا عجب کمہار دانا یارا
کدی بادیے پکڑ کے ویکھدا سی کدی کوزے پرتا پرتا یارا ۔ کارن وطن بہت عجیب تحفہ ہور لے آویں فجری جا یارا
ویکھوہن مرزے عزت بیگ اُتے لگا عشق شکاری دا دا یارا ۔ لتھا دن جہان انھیر چھایا پہنی رات سیاہ قبا یارا
عزت بیگ غریب نوں دن والی دتی گل غلام سنا یارا ۔ آکھے اج میں اک حسین ڈٹھا ایسا نہیں کتے دل رُبا یارا
اول عمر شباب دی نویں آمد گویا مرد آزاد رعنا یارا ۔ حوراں ویکھن تے ہون حیران اوسنوں نوری ملک ہوون مبتلا یارا
زاہد ویکھن تے زہدیاں روہڑ دیون سٹن تسبیاں ہوش بھلا یارا ۔ پریاں چھوڑ کوہ قاف مہاٹھ ملن چن چودھویں پھرے شیدا یارا
کراں کیہ تعریف بیان اوس دی اوہ سوہنیاں وچہ یکتا یارا ۔ بیٹی ہے اوہ تلے کمہار سوہنی سوہنے سب اوسدے خاک پا یارا
اوسدا نام سوہنی گل اندام سوہنی سوہنی اوسدی ہر ادا یارا ۔ تیرا مان مغل نوجوان نڈھے بھاویں ویکھ اکھیں آپ جا یارا
سندے سار کلام غلام کولوں ہوندا گیا مغل مبتلا یارا ۔ ساری رات نہ اوسنوں نیند آئی شوق دید نے رکھیا جگا یارا
خیریں ہسدے کھیڈدے مغل تائیں دتی چھری غلام وگا یارا ۔ اوس جال وچہ سٹے گا جا اوسنوں جتھوں ہوسی ناں کدی رہا یارا
پیچ وتاب کھاوے کہ کدوں رات جاوے مینوں صبر آوے ویکھاں جا یارا ۔ جاپے ہو گئی اج بے انداز لمی اُکا ڈھمن وچہ نہ آ یارا
آخر تڑپدے مغل دی رات بیتی کھنڈی فجر دی نور ضیا یارا ۔ مغل اُٹھیا لے کے نام رب دا کیتی فجر نماز ادا یارا
فارغ ہو کے زلو نوں کہن لگا مینوں چل محبوب وکھا یارا ۔ لے کے نال غلام سراجؔ مرزا مغل چلیا منگ دُعا یارا

مقولہ شاعر

نور پیر ویلے عزت بیگ مرزا نورِ حق دا پان جمال چلیا ۔ جان بجھ کے تے برقِ طور کولوں موسیٰ وانگ ہوون پامال چلیا
ہوڑے کون اج پنجہ موت اندر علی بیگ غریب دا لال چلیا ۔ ستے عشق دے شیر نوں دے چوکاں کیوں ہون نادان ہلال چلیا
ہائے ہائے ایاناں بک جھلا پھاسن وچہ شکاری دے جال چلیا ۔ کھریاں رگڑسی نہ رہا ہوسی اجے وچہ لوڈاں مغل بال چلیا
پیا جاپدائے عزت بیگ لوکوں ایہ بنن بھاویں مہینوال چلیا ۔ ہوئی کشش سراجؔ پتنگ تائیں کوئی آپ تے نہیں کنگال چلیا

مرزے دا تلے دے گھر جاناں تے پہلی وار سوہنی نوں ویکھناں

غیبی شوق نے صبر دے رخت جالے مغل چلیا شوق دیدار جانی
عشق پٹ اُٹھایا سکھی ستا ذرا اُٹھ ہن ہشیار جانی

جس بھار تھیں لئی پناہ ملکاں مغل اوہ چکن لگا بھار جانی
چلیا جج تے ہوس قبول شالا اوہدی حاضری حسن دربار جانی

عزت بیگ دیدار دے شوق اندر پوہتے ہٹ اوتے دونویں یار جانی
ویکھن کیہ بیٹھا ہویا چک اُتے رُڑھا کم دیوچہ کمہار جانی

انہاں رسم سلام ادا کیتی اوس جھلیا نال پیار جانی
فیر کہیا اُستاد جی اجنبی ہاں اسی بھانڈیاں دے خریدار جانی

فرصت تلےنوں نہیں سی اُٹھنے دی چھڈ جان والی ناہی کار جانی
سدے مار آواز سراجؔ سوہنی باہر آ آئے خریدار جانی

سوہنی ہتھوں بھانڈے خریدنے

اندر بیٹھی ہوئی سی ماں کول سوہنی اوس سنیاں باپ بلاوندائے
اندروں نکلی نال ادا جویں چن بدلاں تھیں باہر آوندائے

فتنہ محشر اک اک قدم اوسدا جاپے پیا انبر تھرتھراوندائے
الہڑ مست جوانی دا طور اپنا نیم غمزہ نہ سانبھیا جاوندائے

مغل پہلی ہی جھال نہ جھل سکیا ڈول گیا قدم لڑکھڑاوندائے
نوکر سمجھیا ایہ بس گیا ہتھوں جلدی نال سنبھال بہاوندائے

سوہنی جان گئی کدوں اجان آہی صاعقہ ہوش حواس بھلاوندائے
اپیر اوسنوں کیہ پرواہ آہی حسن بے نیاز کہاوندائے

اوس بادیئے لیا کے دھرے اگے چک لئو جہڑا امن بھاوندائے
ایدھر بادیاں دی کہنوں ہوش آہی زُلو انجیں پیا ملراوندائے

کرے پیا وٹا سٹا مرزا جاپے کوئی پسند نہ آوندائے
اک چک دا اک پرتاوٗندائے پیا دید دا وقت ودھاندائے

سوہنی جھڑک کے آکھیا جاہ جیویں جے تے کوئی پسند نہ آوٗندائے
بھرے پئے بازار ہٹ بھانڈیاں دے ویکھو جاجہڑا امن بھاوٗندائے

ساڈا گھڑ مشہور پنجاب سارے معروف ایہ تلے دے ناوندائے
وت گا ہک نہیں گیا ہور کتے جہڑا اِک واری ایتھے آوٗندائے

مرزے چک لے بادیئے جھڑک کھا کے دوتن ہتھ غلام پھڑاوٗندائے
منگی قیمت دے کے سوہنی نوں اپنا دل بھی پیش ٹکاوٗندائے

قصہ مختصر ہار کے دین دنیا مندے حال مرزا ڈیرے آوٗندائے
ہن اگلی لکھ سراجؔ جویں دھوڑاں اوسدیاں عشق اڈاوٗندائے

مرزے دا بے حال ہو کے ڈیرے اوناں تے بے قراری

جلوہٗ طور تھیں کھا کے غش مرزا حال ڈیرے بے قرار آیا
پہلی دید دے نال ہی علم عقل ہوش صبر سب کرن نثار آیا

درس مجاز دا پہلا ہی سبق پڑھیاں پچھلا پڑھیا کل وسار آیا
شاہ زادگی تے خانزادگی دی سٹ دستار اوتھے کلغی دار آیا

اگے لکھاں کرنگ اس گلی رُل گئے مرزا جس ویہڑے پہلی وار آیا
اونہاں پرت نہیں تکیا اج تیکر جہڑا ویکھ ایہ قہقہہ دیوار آیا

سو سو مبارکاں عشق تینوں تیرے ہتھ ایہہ بڑا شکار آیا
کھیڈ نویں پھر پئی پنجاب اندر بڑا تیز رفتار کھڈکار آیا

توبہ عشق زور آور دے کارنامے لکھاں وسدے گھر اُجاڑ آیا
پے گئی دُہائی دُہائی جگ وچہ ڈاکو انج دا مارو مار آیا

نازک بدناں داویری عشق ظالم نہیں ایسنوں ترس زنہار آیا
پھڑ پھڑ فرزانے کیتے دیوانے ایسا چاہڑ کوئی نشہ خمار آیا
سگ گئے جنگلاں وچہ نگھر گئے تھلیں نہیں زندگی بھر قرار آیا
ڈھٹھے دیگاں وچہ ہووندے سوڑ عاشق سڑے انج نہیں دھوں بھی باہر آیا
چھوڑ شاہیاں رُل گئے کوہ قافیں پیش جہناندے عشق خونخوار آیا
بڑے بڑے بھرماں شرماں والیاں نوں کرنشر ایہہ بھرے بازار آیا
عزت بیگ نوں بلخ نہیں یادرہناں جویں رووندا چھڈ پروار آیا
مرکھپ جاسن غریب ضعیف ماپے پچھلی اونہاندی کرخوار آیا
گھروں نکلیا دیس بدیس پھردا پنجاب اندر آخرکار آیا
شالا منزل مقصود سراجؔ حاصل شوہدا بڑے ملے پینڈے مار آیا

مقولہ شاعر

اوس پنچھی دا بچنا بہت مشکل جہڑا باز دی وچہ لپیٹ آیا
گیا ہسدا رووندا مغل ولیا بنھ بکیاں جھل کے ہیٹ آیا
ایہہ من دا نہیں اٹونیاں نوں جس جن دی وچہ جھلیٹ آیا
لاڈ مغل دے یاد سراجؔ کر کے ڈاہڈا دل دے وچہ ولیٹ آیا

مرزے دی بے قراری

مغل پا کے اپنی تقدیر جھولی ڈیرے آ ڈِگا برے حال یارا
چپ چاپ اُبھے ساہ بسترے تے گئی بھل اوسنوں قیل وقال یارا
ڈائن ہجر دی کالجہ کھا گئی پئی رڑکدی جھڑکدی بھال یارا
وچہ پلک دے جھلک وکھا کے تے کیتا عشق بیدردحلال یارا
امن چین آرام حرام ہویا اوہدی خواب ہوگئی خیال یارا
جاتا نوکراں آب و ہوا بدلی آندا دوڑ طبیباں نوں بھال یارا
مرض ہور تے ہور دوائی لکھی جگر کا ہڑیا کاہڑیاں نال یارا
اصلی روگ وجوگ نہ جاونے نیں ایویں گئے اوسدا اندر گال یارا
ہوناں کیہہ سی فائدہ داروآں دا دتے لکھ شربت گھول گھال یارا
باہجہ وصل دے عشق دی مرض ہتھوں جاوے پکڑ دی زور کمال یارا
آخر دے دوا دانا ٹر گئے بیٹھے نوکر ہو ملال یارا
پئے دیہن تسلیاں مغل تائیں رکھن دل دِلاسیاں نال یارا
مرزے وکھریاں زلونوں کھول دسیا مینوں ایہہ شربت نہ پیال یارا
میرے روگ دا صرف دیدار دارو مینوں چل محبوب وکھال یارا
کہیا ہس کے زلو نے خیر ہووی اتنا ہو نہ زود خیال یارا
گزرے چین دی رین جناب ولوں صبر کر گل کل تے ڈال یارا
کل صبح بہانے بھانڈیاں دے چلیں چل کجھ عقل دی چال یارا
سارے شہر تیری عزت آبروا ے اُٹھن بہن شریفاں دینال یارا
آئی قہر دی رین نہ چین مرزے سارا جگ ستا خوشحال یارا
بستر ماردا مار دے ڈنگ پیا ساعت سجھدی سال مثال یارا
مچھی وانگ بے آب بے تاب کلمل تڑپے پیا سیماب مثال یارا
جتھے عشق آوے اوتھے نیند کہی دیوے نیند نوں عشق نکال یارا
ایسے حال اندر اوہدی رات گزری کھنڈیا جگ تے نور جلال یارا
ہوئی فجر تے اُٹھ سراجؔ ٹریا مرزا یار دا پان جمال یارا

ایضاً

عزت بیگ تڑپدیاں رات کٹی جیوں سپند معطر آتش دان اُوتے
ساری عمر دے ناز قربان ہو گئے اک پہلی شب ہجران اُوتے

فجر ہوئی غلام نوں نال لے کے پوہتا تلے دی ونج دکان اوتے
صبح وقت نکلی گھروں باہر سوہنی آفتاب جویں آسمان اُتے
سوہنی بے پرواہ کیہ پتہ اوسنوں کی بنی ہوئی کسے دی جان اُتے
جالینوس لقمان بوعلی سینا ہوئے جتنے طبیب جہان اُتے

دل بے اختیار بے تاب ہویا سجدہ ریز سنگِ آستان اُوتے
مکھ ویہند یاں دکھ روان ہو گئے مینہ وس پیا سکے دھان اُوتے
اوہ جاندی سی گا ہک صبح شامی اوہندے رہندے نیں ساڈی دکان اُتے
دید یار سراجؔ دوائے عاشق لکھ گئے نیں اپنے دیوان اُتے

ایضاً

زلو کہیا اُستاد جی دیہو بھانڈے تلہ اندروں کڈھ لیاوندا جی
سوہنی سامنے آنگن دیو چہ کھلی جو بن جوت نہ سانبھیا جاوندا جی
زلو موقع سمجھ کے جان بجھ کے کوئی رکھدا کوئی پرتاوندا جی
مرزا تشنہ جمال نہال ہو کے خوشحال ڈیرے اپنے آوندا جی
صرف یار دے اک دیدار کارن پیا مال تے دھن لٹاوندا جی
ہووے جدوں سویر نہ دیر لاوے در یار دے سیس نواوندا جی
اگلے چا کے رکھدا چا اندر پھر ہور خرید لیاوندا جی

خاص الخاص ہی سمجھ کے گا ہک اونہاں خاص الخاص ہی پیش ٹکاوندا جی
جان بلب مرزے عزت بیگ تائیں پیا آبِ حیات پلاوندا جی
آخر خان چند پسند کیتے منگے دام جھولی وچہ پاوندا جی
نت آون دی پکڑ لئی چال مرزے جاندا ہور خرید لیاوندا جی
عزت بیگ دے وچہ مکان یارو بھانڈا گھاٹ نہ کیتے میاوندا جی
بس ایہو دن رات خیال اوسنوں چیتا وطن دا بھلیا جاوندا جی
بے پرواہ سراجؔ ایہ عشق مادھو جتھے جاوندا رنگ مچاوندا جی

مرزے دا روز تلے دے کولوں بھانڈے خریدن دا کم تے نوکراں دا نس جاناں

مغل جاوندا دید دا ہو پیاسا دل تے ناہ رہیا اختیار اوسنوں
نال مال دے تلے دا گھر بھریا چھوڑی دھن دی ناں اپار اوسنوں
کر دا تلہ بھی اوسدی دلوں عزت پکا سمجھ کے تے خریدار اوسنوں
بڈھا وانگ یعقوبؑ دے باپ تیرا ہوسی نت تیرا انتظار اوسنوں
رو رو کے ولا سمجھا رہے وفادار خادم نمک خوار اوسنوں
جدوں کرے اصرار بسیار زلو مغل جھڑک کہندا اخبردار اوسنوں
قصہ مختصر مغل دا شغل ایہو بھلیا جاوندا وطن گھر بار اوسنوں
جاندا درِ دلدار تے بے ناغہ جاپے سال مثال دہنوار اوسنوں
بھل گیا کھاوناں پیوناں نہاوناں جی نہ رہی تن بدن دی سار اوسنوں
بھلا کدوں تک فوج دا اوج قائم پچھے نہ جے سپہ سالار اوسنوں

ایسے شغل اندر ہمہ تن شاغل ہور بھل گئے کاروبار اوسنوں
بھر بھر کے تھیلیاں زردیاں دیندا رہے بن کے خریدار اوسنوں
جھلا بن نہ ہوش سنبھال لالا شوہدا کر تھکا اصرار اوسنوں
ہوسی وانگ وراگناں ماں تیری ہوسی پل نہ چین قرار اوسنوں
رکھے اک نہ چت نادان مرزا ایسی جوش جنون اُلار اوسنوں
زُلو لے پلو ڈھاہیں مار روندا ویکھ ویکھ کے تے بیقرار اوسنوں
اوہنوں اپنا آپ ناہ یاد کویں اوندے یاد ماپے غم خوار اوسنوں
دھمدی روندیاں رین بے چین اوہدی ہنجوں لین نہ دیوندے وار اوسنوں
اکو گرم اُڈ یک جے کدوں دھمیں رات جاپدی دوزخاں ہار اوسنوں
ڈٹھی ٹوکراں جدوں انج دھن رڑھدا سمجھ گئے کوئی نہیں سار اوسنوں

لوٹی نوکراں بھی دھری ہر پاسے جان گئے بالکل بیکار اوسنوں   اوہدے ہوش حواس نہ جائی آہے کویں یار رہندے خدمت گار اوسنوں

پھڑ پھڑ پیر سمجھا ولا تھکا رو رو زلو نمک خوار اوسنوں   ہن کیوں رووندا پیائے سراجؔ زلو تھیں آپ کے کر کے گرفتار اوسنوں

مقولہ شاعر

قلمے جھل وللیئے کڈھیائی زُلو خادم اُتے افسوس کہیا   وفادار غم خوار لاچار زُلو دیناں اوس غریب نوں دوس کہیا

عزت بیگ جیہا نامدار آقا دیندا عشق تاہیں پال پوس کہیا   گئی مغل تے ورت سراجؔ لکھی اوہنوں قید کرایا اوس کہیا

ساقی

جھٹ پٹ چامٹ اُلٹ ساقی جی جل گیا میرا پیاس دیناں   دتی آ میں پیوندا جاوساں گا میرا بنے کیہ ہکی گلاس دیناں

جوشِ عشق آغوش وچہ پوش مینوں میرا کیہ بے ہوش حواس دیناں   لا اگ بارودنوں بھڑک اُٹھد اں چمکاں بن کے چن آ کاش دیناں

اے مشتریٔ فلک المدد للہ تیرا جوڑ ہے کنبھ دی راس دیناں   رکھیں خیال سراجؔ مہینوال پاوے شاہی ہٹ تھوڑی جیہی راس دیناں

مرزے بھانڈیاں دی ہٹی پائی

عزت بیگ دے وچہ مکان یارو رہیا بھانڈیاں نہ شمار کوئی   جدھروں تکیے آوندے نظر بھانڈے خالی رہیا نہ در و دیوار کوئی

جتھے اگے شاہی سامان آہے بیش بہا چیزاں زرتار کوئی   کجھ بھانڈیاں واسطے وِک گئے کجھ ویچ کھا گئے خدمتگار کوئی

اک روز زلو تائیں کہن لگا مینوں دیہ صلاح کھاں یار کوئی   جیکر کہیں تے کتے گجرات اندر دیواں کھول دُکان بازار کوئی

سن کے گل غلام بھی سمجھ گیا دیسی نواں فتور گزار کوئی   لگا کہن بیکار دے رہن نالوں چنگا صاحبا کرن وپار کوئی

بھانڈے پالیاں خادماں جوڑ دتے مرزے کھولیا ہٹ پسار کوئی   کتے پئے سرپوش تے گاگراں جی بنی کوزیاں عجب قطار کوئی

لایا ڈھنگ محبوب دے دیکھنے دا ایہ عشق ہے عجب ہشیار کوئی   ہویا وچہ گجرات مشہور مرزا آیا نواں دُکان دار کوئی

نت جاوندا یار دے ویکھنے نوں خالی جاوندی نہیں دہنوار کوئی   بھر بھر بک اوتھے دھن سٹ آوے نفع نال ناہا سروکار کوئی

مہنگے لے آوے تے ویچے آن سستے آکھے دیوناں لوے اُدھار کوئی   چال ویکھ کے مغل دی نوکراں نے جاتا ہن نہیں اُنہوں سار کوئی

کوئی اُٹھ نوں لے کے اُٹھ گیا گھوڑے لے کے ہویا فرار کوئی   جدھر کسے دا چاہیا جی گیا گیا بلخ تے گیا بخار کوئی

انھاں عقل دا ربّ نے سانبھ دِتا بیٹھا سانبھ کے زر و دینار کوئی   جیوں جیوں کسے دے ہتھ وچہ مال آیا بیٹھا مچھ مروڑ کے مار کوئی

بناں آہرواں کم نہ کرن کامے ہوندی فوج نہیں بے سردار کوئی   ہو گئے یار بے زار فرار اوس تھیں رہیا کول نہ اک بھی یار کوئی

کنڈیں دے گئے عزت بیگ تائیں رہیا کول شوہدے نہ غم خوار کوئی   اوکھے وقت سراجؔ ازمایا اے اللہ پاک باجھوں نہیں یار کوئی

مقولہ شاعر

سنگی چھوڑ گئے عزت بیگ تائیں ایہہ دوستی دا یار وراہ کوئی ناں
سکھاں وچہ تمام جہان ساتھی اپیر وقت مشکل دردخواہ کوئی ناں
آفرین عشقا عاشق مرد تائیں سنگی چھوڑنے دی پرواہ کوئی ناں
اپنی دُھن وچہ مست سراجؔ مرزا اوہدے وچہ چیتے گھاٹا لاہ کوئی ناں

مقولہ شاعر

ایہہ عشق چھڈا اوندائے ہر پاسوں جدوں اپنے پیچ وچہ پیچدائے
رانجھا چھڈ گھر بار ونج چاک بنیاں پنوں چھوڑ آیا تخت کیچدائے
عزت بیگ دی عزت نہ رہی بھاویں اپیر یارنوں ملن اچیچ دائے
مست المست سراجؔ بازار اندر ہو کے دیوندا تے بھانڈے ویچ دائے

مرزے دا بھانڈے ویچنے دا ہوکا

مغل بہ کے وچہ دکان اپنی ہو کے دیوے پکار پکار لوکو
آؤ آؤ خرید لئو بھانڈیاں نوں خریدار لوکو خریدار لوکو
وَن وَن دے بھانڈے پئے ایتھے جس قسم دے تساں درکار لوکو
کوزے بادیے ہانڈیاں روغنی جی بنی گاگراں عجب قطار لوکو
نمک دار صراحیاں ڈھیر پیاں پانی رکھدیاں نیں ٹھنڈا ٹھار لوکو
آؤ آؤ خرید لئو بھانڈیاں نوں خریدار لوکو خریدا ر لوکو
ہور ہٹیاں تے بھانڈے بہت مہنگے اک بادیہ چار دینار لوکو
سستے لے جاؤ عزت بیگ کولوں دِرم اک تے بادیے چار لوکو
میریاں بھانڈیاں وچہ ہے خاص خوبی ہولے پھل نالے پائیدار لوکو
روغن حلب تھیں نواں منگوایائے آندے آویوں اج اُتار لوکو
روک نہیں تے لے اُدھار جاؤ دو دن دائے اعتبار لوکو
آؤ آؤ خرید لئو بھانڈیاں نوں خریدار لوکو خریدار لوکو
راہیو جاندیو ذرا خیال کریو دیکھو عشق دا ونج وپار لوکو
مہنگے لے آواں سستے دیاں اگوں آناں روک تے دیاں اُدھار لوکو
کدی ہیریاں دا ساں میں ونج ہارا اج کچ دے نال پیار لوکو
میرے کچ نوں کرے گا سچ سائیں آساں دیوسی گا دیون ہار لوکو
کرسی محنتاں کدی قبول شالا جھڑا عاجزاں دا مددگار لوکو
آؤ آؤ خرید لئو بھانڈیاں نوں خریدار لوکو خریدار لوکو
میرا باپ عالی علی بیگ مرزا اوہدا وچہ جگاں اشتہار لوکو
اوہدا لاڈلا اج گجرات اندر بھانڈے ویچ دائے بن کمہار لوکو
صرف اک پیارے دی دید کارن دتا چھڈ میں بلخ بخار لوکو
دیکھو میریاں بدنصیباں نوں اجے نہیں دلدار نوں سار لوکو
دیہو چھوڑ جھورانیاں ساریاں نوں عزت بیگ کو کے بار بار لوکو
آؤ آؤ خرید لئو بھانڈیاں نوں خریدار لوکو خریدار لوکو
مینوں شوق تلے دیاں بھانڈیاں دا گئے بھل ماپے غم خوار لوکو
نت رکھدے ہووسن شام ویلے میرے آونے دا انتظار لوکو
اونہاں کیہ معلوم معصوم بچہ کیتا کسے ظالم گرفتار لوکو
ماپے غم میرے وچہ مردے سن مینوں مار چھڈ سی غم یار لوکو
ہوسی خاک در خاک سراجؔ جس دم کرسی تاں دلبر اعتبار لوکو
آؤ آؤ خرید لئو بھانڈیاں نوں خریدار لوکو خریدار لوکو

تلے دا مرزے کولوں حال پچھناں

عزت بیگ شوہدا اپنی حسب عادت جاندا تلے دی نت دکان اُتے — جویں گل تے پونچدی نت بلبل اتے پروانہ شمع دان اُتے

ہووے وچہ بہانہ بھانڈیاں دا ایپر چت رہندا درس پان اُتے — ناغہ کرے نہ دھرے ضرور متھا نت جا کے درِ جانان اُتے

تلہ دیکھ کے آوناں نت اوہدا رہے سوچدا گل دھیان اُتے — ایس مغل نوں روگ ضرور کوئی ایہہ وتدائے کسے ارمان اُتے

ہک روز بہا کے کول اونہوں تلے گل چھیڑی بھیت پان اُتے — مینوں دس مسافرا بلخ دیا کیہا روگ کوئی تیری جان اُتے

بڑا شوق تینوں بھانڈے ویچنے دا ایہہ کیہ چاء مغلا تیری جان اُتے — میں سنیا ئیں بڑے درد بھرے ہو کے دیوندا ہیں دکان اُتے

کرنا ئیں بےقدری میریاں بھانڈیاں دی کیہ گل اے تیرے دھیان اُتے — اج رنگ بھی ہور دا ہور تیرا پہلی سرخی نہیں دہان اُتے

مہنگے لےجاویں سستے دے چھوڑیں بدہوئی لک ایڈے نقصان اُتے — گھاٹا نت چوی ہزار دائی لگوں کیوں انج دھن رڑہان اُتے

مغلا ویکھ کے تے چالاں تیریاں نوں آوے گل اک ہور زبان اُتے — بھاویں مار فلاکیاں چڑھ بیٹھا ئیں گھوڑے عشق دے نرجوان اُتے

اک مت دیواں تینوں یاد رکھیں پویں وس نہ کسے اجان اُتے — کسے دن نہ پاویں سکھ نہیوں لا پردیس مکان اُتے

مینوں جاپنا ئیں پیا نگ سچا لاویں لیک نا ئیں خاندان اُتے — چالاں تیریاں ویکھ سراجؔ جاپے ہوسیں بھلیا کسے نادان اُتے

جواب مرزا

بابا کیہ میں اپنا آپ دساں میری درد بھری دسنے ہار کوئی نہیں — بے خاناں حال برباد ہاں میں میرا وطن بھی بلخ بخار کوئی نہیں

خبرے کون ہاں کی بلا ہاں میں ایس گل دی تے مینوں سار کوئی نہیں — صرف اتنا پتہ ضرور لگدائے میرے جھل دیوچہ اپار کوئی نہیں

بابا بےقدری تیریاں بھانڈیاں دی کیتی میں کدی خاکسار کوئی نہیں — ایہہ بھی یاد رکھیں تیریاں بھانڈیاں دا میرے وانگ ہونا خریدار کوئی نہیں

ہکو شوق مینوں تیریاں بھانڈیاں دا نفعے نال میرا سروکار کوئی نہیں — کوئی خبر نہیں کوئی رڑھار ہیا ہاں دھن مال دا مینوں پیار کوئی نہیں

چپ کر رہو چھیڑ نہ ساز میرا پھر رہنی تاب زنہار کوئی نہیں — جے میں دس بیٹھا تے پھر بس بابا تیرا میرا چلناں وپار کوئی نہیں

ملیں واہن پیاں اللہ آسرے تے بھاویں پیا دسدا ایہدا اپار کوئی نہیں — پچھیں کیہ تے کیہ سراجؔ دسے بابا جان دیہہ مینوں ازار کوئی نہیں

سوال تلہ

گلاں نال نہ انج ولا مینوں سچ دس کیہ راز اخفا ایں توں — مطلب کیہ پنجاب دیوچہ تیرا پھردا کیہ لے کے مدعا ایں توں

نوری نوروچوں یا توں خاک وچوں ناری ناروچوں یا ہوا ایں توں — کہڑی چیز تینوں چکی وتدی اے اُتے کس محبوبِ خدا ہیں توں

اولفا فیا رازِ لفیف بھریا پردہ چک کے دس کیا ایں توں — اوہدر وچہ گجرات کہا تیری ایدھر مجھ تھیں لاپتا ایں توں

بول بول توں کیہ ایں سرگجھا پھردا موہنڈیاں تے کفن چا ایں توں — کجھ نہیں آوندی سمجھ سراجؔ تیری خبرے بندہ یا کیہ بلا ایں توں

جواب مرزا

بس بس مفسرا تاب ناہیں کمزور ہاں حد تھیں پاردا میں — بھری ہوئی نال درداں داستان میری پابند ہاں کسے اقراردا میں
راہی بلخ دا آ پنجاب وڑیا ٹریالے کے کم وپار دا میں — میرے نال سنگت آہی ڈھیر ساری میر قافلہ کن پروار دا میں
دلی کجھ تے کجھ لاہور رہیا ایویں کئی جائی آیا ٹھاہر دا میں — پشتِ پدر اندر شکم مادر اندر آیا دو پرے کئی گزاردا میں
آہی سفر دی حد گجرات تیکر ہن واپسی دی نیت دھاردا میں — نبھ گیا تے پیا سٹھا پینڈا شاکر دمدم ربّ غفار دا میں
چگن چوگاں چھڈ آ ملنے سنگ ٹریا پنچھی ہاں باباجھڑے ڈاردا میں — لتھے ویکھ کے تے اک جوہ ساوی نقشہ کی کھچاں اوس باردا میں
ہائے میں کیہ دساں گئے اُڈ سنگی کلا رہ گیا چیخ پکاردا میں — اوجھڑ پئے نوں مدتاں بیت گئیاں پھرناں ڈھونڈ دا ٹکراں ماردا میں
ایویں ڈھونڈ دا آن پنجاب وڑیا قلعہ ویکھ ڈریا دھندوکاردا میں — پے گئی ہکی دی دس گجرات اندر پتہ کرن آیا اوس یار دا میں
اک دن مل گیا مینوں نصیب سیتی کیتا شکر اوس میلن ہاردا میں — رو رو کے اپنی وچہ بولی حال دسیا ہجر قہار دا میں
میرے برے نصیب میں کیہ آکھاں رہیا روندا خون گزاردا میں — بیٹھا یار نادان وسار بولی پتہ ایہہ کیتا دِلدار دا میں
میری اوہ پچھان نہیں کر سکیا گلہ کیہ کراں اغیار دا میں — سکھاں وچہ بیٹھا اوہ بھلا مینوں دُکھاں وچہ کیوں بھلا وساردا میں
ہوسی کدی تے وطن دی یاد اوسنوں وسن ہار نہیں ایس دیاردا میں — روحاں وچھڑیاں انت سراجؔ ملناں رکھیا آسرا پروردگاردا میں

مقولہ شاعر

سائیاں سچیا رُوح بےتاب ڈاہڈا اہن میل چا خیریں وچھنیاں نوں — تیرے ابرِ کرم دا کیہ جاوے پا ٹھنڈاں کلیجیاں بھنیاں نوں
کدوں حوصلے مالکا دیویسیں گا عمراں پا بچاریاں رُنیاں نوں — یا نصیب سراجؔ نجات مل سی لوں لوں وچہ درد پرنیاں نوں

مرزے نوں دکان وچہ گھاٹا

قصہ مختصر مغل دکان اتے بھانڈے ویچدا رہے پکار دیندا — آنیں چار دنیار تھیں اک اگوں اک درم لیکے بھانڈے چار دیندا
ایویں لنگھدیاں جاندیاں راہیاں نوں بناں پچھیاں رہے ادھار دیندا — لطف ایہہ حساب نہ وہی کھاتہ جنھوں دیوندا فیر وسار دیندا
لوٹی دھری گجراتیاں بھانڈیاں دی اگوں مغل بھی نال پیار دیندا — جڑیاں پالیاں اجے گجرات اندر بھانڈے رہیا جو مغل کمہار دیندا
ایس چال اندر مال مغل تائیں مدد کدوں تیکر مددگار دیندا — گئی لہہ لاہوت دکان اوسدی نفع کس طرح ایسا وپار دیندا
روروآکھدا ہائے اج کون دردی میریاں ماپیاں نوں جا کے سار دیندا — بابل گھلدا اُٹھ لدا دھن دے پھر کھول میں ہٹ بازار دیندا
ہٹیوں لیکے یار دے گھر تیکر ہائے میں زر دے کوٹ اُسار دیندا — صدقے ہو کے لاٹ سراجؔ اُتے جندوانگ پتنگ دے وار دیندا

گجرات وچہ مہینوال دی پریشانی

عزت بیگ نوں نت دیاں گھاٹیاں نے کرچھڈ یا ننگ ہنجار یارا
کجھ یار تے کجھ کمہار لے گئے باقی رہیا سو گیا اُدھار یارا

سنگی چھوڑ گئے اُنہوں بوڑ گئے اپنی ہتھیں چنہاں وچکار یارا
رہ گیا کلا ساری خیر سلا بس اِک اللہ مددگار یارا

لے لئی دکان بھی مالکاں نے ہیسی جنہاں ندا کرایہ دار یارا
خالی پلہ جھاڑ کے نکل آیا کول اک نہ درم دینار یارا

ڈانواں ڈول پھرے روندا وچ گلیاں آوارہ تے بے مہار یارا
نس گئے سب نمک حرام نوکر آہے خاندانی نمک خوار یارا

پاٹی ٹُٹی پتنگ دے وانگ شوہدا شہروں دور کتے باہر وار یارا
سوچاں سوچدا یار دل جان دیاں آپے ڈھاوندا آپ اُسار یارا

اگے حیلہ بہانہ سی بھانڈیاں دا زر کول ہیسی بیشمار یارا
ہن کویں اُس گھر اُس گلی جاوے ہیسی تلے دادیناں اُدھار یارا

آئے یاد غریب نوں وطن ماپے اپنے ناز انداز ہزار یارا
اوہ مستیاں شوق شکار والے اوہ دیوان خانہ خدمتگار یارا

آیا یاد رُخصت ویلے ہائے توبہ بڈھی ماں دی حالت زار یارا
جویں باپ خمیدہ کمر ملیا سینے لا اوسنوں آخر وار یارا

آئے یاد اسلم بیگ مانگ ملکہ اپنے ہور جانی رشتہ دار یارا
ڈیکاں مار کے بے قرار رُناں عرش کنب گیا تھار تھار یارا

عشق ساریاں سر چوالیاں کجھ نہ رہیا اوسدے اختیار یارا
ہن یار ول جان بھی بند ہویا کویں پاوسی ونج دیدار یارا

دتا ہویا سر گوڈیاں وچہ شوہدے ہنجوں کرن پیاں تار تار یارا
محفلاں لان والے دتا کھان والے گئے مغل نوں چھوڑ سب یار یارا

شالا وخت نہ پین سکھاریاں نوں ہون نہیں اوہ حال خوار یارا
ایسے طور سراجؔ غریب مرزا رووے پیا شوہدا زار و زار یارا

ایضاً

پھرے پیا ہراس اُداس ہو کے کیتا فکراں غماں بے حال اوسنوں
کون پچھدا اوسدا حال مضطر بلخ جان بھی آہا محال اوسنوں

نہ کوئی سنگ ساتھی دُکھی جند پھاتھی چھوڑ گئے سارے بھائی وال اوسنوں
نہ ہن جان جوگا کتے جان جوگا لیا بنھ پریم دے جال اوسنوں

اجے ایہ ملیا پہلا سبق یارو کدی عشق کرسی مہینوال اوسنوں
کی کرے گا جرے گا سر آئی ناہی عذر دی رہی مجال اوسنوں

اُنجیں راہ وچہ رووندا ڈیکدا سی عشق آ ملیا چال چال اوسنوں
دتے حوصلے خوب تسلیاں جی ڈٹھنا جدوں ودھ جدوں ملال اوسنوں

آکھے میرے ہوندیاں غم نہ کردیاں چل محبوب وسال اوسنوں
کنڈیں تھاپناں لا سراجؔ عشق اوہ ویکھ لئی جاوندائی نال اوسنوں

ساقیا

کر اک پیار دی نظر میخوار اُتے بھر دیہہ اک بادیہ لال ساقی
وطن رشتہ دار تمام گالے ہن عزت بھی سٹاں گال ساقی

کرے گولیاں وچہ منظور دلبر سدے جگ میں نوں مہینوال ساقی
یا نصیب سراجؔ مقبول محنت دیواں پیا جھاڑو پلکاں نال ساقی

عزت بیگ دا تُلے اگے ترلا کرناں

جنڈی عشق نے مغل نوں پائی ہوئی گھر تلے کمہار دے آیائے
کعبہ اوسنوں یاردا گھر آہا نال ادب دے سر جھکایائے
اگے کارخانے اُتے بیٹھ تلہ کوزے بادیے پیا بنایائے
قبلہ یار دا اپنا سمجھ قبلہ مرزے جھک سلام سنایائے
نمھوں جھان ہو کے بیٹھا کول اوہدے سارا حال احوال بتایائے
آکھے پیا دکان دیوچہ گھاٹا میرا ختم ہو گیا سرمایائے
سنگی چھوڑ گئے بھکھیاں سمجھ مینوں پالے دور تے وطن پرایائے
لئی مالکاں کھوہ دکان میتھوں بنیاں مجھ تھیں نہیں کرایائے
ناہی جان مصیبتاں سہن جوگی نہ میں دُکھ اگے ازمایائے
تیرے باہجھ نہیں بھرے شہر اندر واقف ہور میرا ہمسایائے
شرمندہ ہاں نقد نہیں دے سکد اجھڑ اقرض تیرے کولوں چایائے
اوس رقم بدلے مینوں رکھ کاماں کرساں جو میرے ذمہ لایائے
تُلہ ویکھ نیرنگیاں فلک دیاں سر پیر تیکر تھرایائے
غصہ کجھ تو کجھ سراجؔ ترس تُلے مغل نوں اِنج سمجھایائے

جواب تُلہ

بس بس نہ روکے دس مینوں میرے کول نہ پیا بسور مغلا
میریاں بھانڈیاں وچہ نہ کدی گھاٹا تیرا اپنا کوئی قصور مغلا
جویں تدھ رکھی لوٹی بھانڈیاں دی کدوں وچہ وپار دستور مغلا
زر وچہ اُدھار اڈا کے تے ہن یاد آیائی وطن دور مغلا
متیں دے تینوں سمجھایا پیا ہوسیں انت خوار ضرور مغلا
رکھی اک نہ چت تے تدھ میری آہیں دھن اُتے مغرور مغلا
تیری دسدی طبع ملوک زادی ہووے جی ملول رنجور مغلا
بھٹھہ چاکری کہن سراجؔ ہوندی تیرا بدن نہیں مزدور مغلا

سوال مُغل

بابا نوکری چاکری بھٹھہ توڑے کارن پیٹ دے پیا نبھاوساں میں
سمجھاں کسر جے نوکری چاکری نوں کویں وقت پردیس لنگھاوساں میں
ہو ساں کدی نہ حکم عدول تیرا سر متھے حکم بجاوساں میں
کاماں بن کے اپنے طمع کارن نوکر تُلے دا پیا سداوساں میں
بھاویں کامیاں دا کاماں رکھ مینوں کسے گلوں نہ شرماوساں میں
دیکھ لوے گا شہر گجرات سارا تیری نوکری جویں بجاوساں میں
دیہہ اج یتیم نوں جا بابا تیرے بھلے نہ کدی بھلاوساں میں
وقت کھان دے ہٹ کے دور بہاں جدوں دیوسیں گا تدوں کھاوساں میں
بابا نسل اصیل نجیب میری کیتے قول نوں توڑ چڑھاوساں میں
تیرا نام مدام سراجؔ وانگوں سارے جگ دیوچہ چمکاوساں میں

جواب تُلہ

تلا آکھدا مغلا باز آ جا تیتھوں ہونیاں نہیں مزدوریاں نی
تیرا بدن ہے نرم لطیف مخمل ہوون نوکراں دے گل بھوریاں نی
تیرا چہرہ سرخ گلاب وانگوں سنبل بودیاں اجے انگوریاں نی
پیچدار ایہ پی پی عطر پلیاں پیاں مات کرن کستوریاں نی

ویکھ ویکھ کے تے تیرا حسن مغلا پیاں صدقے جاندیاں حوریاں نی
رعب داب نواب دے وانگ تیرا نیناں وچہ شاہی مخموریاں نی
تیرے جیہاں نوں مغلا ہر مجلس حاصل ہوندیاں عزت پوریاں نی
ہوندے نہیں سراجؔ جنجال تیتھوں تیریاں محفلاں وچہ منظوریاں نی

عزت بیگ

بابا شان نوابی راجگی دے گئے اج کل ہو عنقا میتھوں
نمک چھڑک نہیں زخماں میراں تے نوکر رکھ تے کم کرا میتھوں
کدی ہوساں کسے دیس شاہزادہ ہن ہوندی نہیں چوں چرا میتھوں
بابا تلیا نیک نصیب تیرے ساریاں خدمتاں پیا دوا میتھوں
میری چاکری نہیں احسان تیتھے مطلب اپنا رہیا چکا میتھوں
چھپے لوبھ مزدوریاں گئے کردے بھلے بھلے نازک صدہا میتھوں
اگے جاننا ئیں بابا طبع میری اگوں ویکھیں پیا وفا میتھوں
چائی نوکری دلوں سراجؔ تیری ویسی ربّ رسول نبھا میتھوں

تُلے دا سوچناں

عزت بیگ دیاں دیکھ ترلیاں نوں تلے فکر قیاس دوڑایائے
آخر کر تجویز تے تلے اونہوں کوڑا ڈھون دا کم بتایائے
کوڑا جوڑتوں واسطے آویاں دے مرزے سن کے شکر بجایائے
کسے حیلے یار دا مکھ ویکھاں اگ ہجر دی جگر جلایائے
توبہ ربّ دیاں بے نیازیاں دا کوئی انت حساب نہ آیائے
عزت بیگ تائیں کاماں رکھنے دا کیڈا تُلے احسان جتایائے
ایہ کارستانیاں عشق دیاں کدی ایسنوں ترس نہ آیائے
عزت بیگ بخارے دا خان زادہ گجرات وچہ چاک سدایائے
مرزے آکھیا کم منظور مینوں تلے پھاوڑا ہتھ پھڑایائے
ویکھو رب دیاں بے پرواہیاں نوں تختوں سٹ کے خاک رُلایائے
ویری عشق آیا یار وپیش جسدے نہیں امن دیناں وسایائے
کسے دھوبیاں دا رکھے کر کاماں تھلیں تسیاں کسے مروایائے
کن کسے دے چیر فقیر کردا کسے بار وچہ نانگ لڑایائے
کوئی رووندا مسجد تے نظر آوے گھر گھر گھنگرو پا نچایائے
کسے زندیاں ساڑیا چِخہ اندر کسے ودھ کے ندی رڑہایائے
ہویا کیہ جے یار دے پیار کارن کوڑا عزت بیگ نے چایائے
پھرے ہونجدا وچہ بازار گلیاں مرزا کسے تھیں نہیں شرمایائے
سر تے چھج تے پھاوڑی ہتھ اندر آکھے حج خدا کرایائے
راضی ہو چکی پھردا گلی گلی لوں لوں وچہ ذوق سمایائے
کیتی نہیں سراجؔ قضا اونہاں جنہاں عشق امام بنایائے

تُلے دا گھر جا کے پروارنوں دسناں

تُلہ کم لگا کے مغل تائیں جا کردا گل پروار اَگے
میں اک نوکر گھر دا رکھیا اے جہڑا آیا ساڈا خریدار اَگے
ہوسی کم دیوچہ تسہیل مینوں آہے کم بھی بے شمار اَگے
محرم راز بٹاوسی ہتھ میرا رہندی بنی سی ڈھیر اپار اَگے
ہوسی نہیں ایہ حکم عدول میرا انہوں جانچیا اے وفادار اَگے
تساں ایس نوں سمجھناں نہیں خادم خدمت گار رہناں خدمتگار اَگے
اُٹھو ایسدی کرو تعظیم سارے جھکو نور یو مشتِ غبار اَگے
نور نار سراجؔ محتاج سچ مچ خاک پاک مخزن اسرار اَگے

سوہنی دی ماں دا جواب

ماں سوہنی دی آکھدی تلے تائیں کجھ کر کھاں ہوش سمہال میاں
نمک خوار ملوک غلام زادے ورلے ہوندے نی نمک حلال میاں

انت ڈنگسی مول نہ سنگ سی آ جھولی وچہ توں سب نہ پال میاں
کدی ہنس نہیں بن دے کاں کالے چکن دانیاں دی جگہ لال میاں

جدہا اگ نہ پچھ نہ پتہ کوئی اَوہدی دوستی وچہ زوال میاں
ہوئے نہیں لائق بھائی چاریاں دے لنڈا مرد تے رن ادھال میاں

آخر چاک دیناں نا چاک تھیسیں جدوں ہووسی ردسوال میاں
کھوپے لہہ جاسن تیریاں اکھیاں دے ایہدے ویکھسیں جدوں اعمال میاں

ہوسی انت فساد بپا کوئی کرسی خون کولوں گھر لال میاں
لگے داغ نہیں جاوندے چادراں بھاویں سجیاں وچہ اُبال میاں

گھر بار سارا ذو وقار تیرا ساڈے دخل دی کیہ مجال میاں
تیری وچہ رضا سراجؔ راضی ورت اپنا پاک خیال میاں

جواب تُلہ

تُلہ آکھدا جھلیے توں کیہ جانیں مڈھوں ناقص عقل نسوان دائے
ایہدی نسل افاغنہ وچہ برتر ایہ فرد عالی خاندان دائے

ایہنوں سمجھ ہے میریاں بھانڈیاں دی جانے ول دکان چلان دائے
اِنّی اَعْلَم مَالَا تَعْلَمُوْن مینوں خوف نہ کوئی نقصان دائے

کرسی کویں ایہ اپنی پت داغی سمجھدار اے لج پچھان دائے
سمجھیں نہیں رذیل یا نیچ اسنوں ایہ شرم تے بھرم نوں جان دائے

ایہنوں چپ چپاتیاں ویکھ نائیں سارے ادب آداب نوں جان دائے
لال بے بہا گوڈری وچہ ایہدی قدر صراف پچھان دائے

ایہ مخزن گنج اِسرار مخفی واقف کار رموز یزدان دائے
سچ نوریاں ناریاں ساریاں تھیں اُچا شان سراجؔ انسان دائے

تُلے دا مغل نوں سمجھاوناں

تُلہ مغل نوں آکھدا اسن بیبا میرا ادب تدھ خوب بجاوناں اوئے
ایہ لے پکڑ لے ٹوکری پھاوڑی نوں کوڑا آویاں کان لیاوناں اوئے

گلیاں صاف کر شہر گجرات دیاں کوڑا ہونجدا نہیں شرماوناں اوئے
کام کرودھ تے لوبھ ہنکار کوڑا اُوہنوں چک کے باہر وگاوناں اوئے

تینوں رُلدیاں ویکھ کے گل لایا میرے بھلے نوں نہیں بھلاوناں اوئے
جویں خوشبو وچہ گلاب ہوندی میرے گھر وچ انج سماوناں اوئے

چیتا چیتا مت رہوی نہ ہوش چیتے ننگ ناموس نوں داغ نہ لاوناں ہوئے
ہر کم نوں وچہ خیال رکھیں مڑ مڑ نہ پیا اکھواوناں اوئے

کوئی روک نہیں میرے گھر تینوں جو چاہوناں پیوناں کھاوناں اوئے
ولا تقربا هٰذِهِ الشجرة بس ایسنوں ہتھ نہ لاوناں اوئے

بندہ نہیں نہ کریں فتور کوئی آ ساں صدق تیرا ازماوناں اوئے
ولا تعثو فی الارض کوئی نہیں فساد جگاوناں اوئے

بریوں انت نکالیا جاوسیں گا اُتے برے نہ نیت ڈولاوناں اوئے
چنگ مندہن اپنے ذمے تیرے میرا فرض ہیسی سمجھاوناں اوئے

اَلدِیۡنَا مَزۡرَعَته الاخرہ جیہا بیجنا تیہا اٹھاوناں اوئے
عزت اپنی سانبھ سراجؔ رکھیں اُتے جان نہ ظلم کماوناں اوئے

جواب مرزا

مغل ہتھ بنھ آکھیا آمنا مڑ مڑ نہ بھاویں سنا مینوں جاناں گل تھیں گل تھیں نہ جاناں دِتا سبق اُستاد پڑھا مینوں
تیری بندگی نوکری چاکری دی ہمت دیوسی ربّ عطا مینوں اپنی طرف تھیں پورا خیال رکھساں رکھسی برے تھیں رب بچا مینوں
بسر و چشم منظور ہے حکم تیرا جھڑا جی چاہی کم لا مینوں تیری جھڑک نوں فائدہ سمجھساں گا پیا رج کے ہو خفا مینوں
اپنا آپ کیتائے تیرے ذمے باباجویں چاہیدائے انج بنا مینوں زشت کار سراجؔ تعریف اپنی آپ سنیں گا خوب ازما مینوں

مقولہ

حضرت عشق سراجؔ ہے عجب منصف ایہ ماڑے نہیں انصاف کردا ہکی دِل نوں لاوندائے اگ جدوں دوجے دل نوں نہیں معاف کردا
دوہاں دِلاں نوں ساڑ دائے ہک جیہا نہیں کسے دی روشیاف کردا شمع اپنا آپ جلائے جدوں سڑے تاں پتنگ طواف کردا
عزم بالجزم حق پیام اِسدا نہیں وچہ کلام دے لاف کردا دیندا نہیں مغروریاں رہن مطلق کنڈے کھگھیاں لا کے صاف کردا
کھلے رنگ میدان وچہ آوندائے نہیں جنگ ایہ وچہ غلاف کردا سنگلا یپ وچہ ہکی نوں مار سنگل اوہدا اثر جا کے کوہ قاف کردا
بھنے حق نہ محنتاں کیتیاں دا کنڈی تول میزان صراف کردا دس دس سراجؔ ضرور اگوں کویں مغل تے عشق الطاف کردا

سوہنی چاک دی گل سن کے اوہنوں ویکھن جاناں

سوہنی جدوں سنیاں صفتاں چاک دیاں غیبی جذبے جی گرمایا سُو پیا عشق دا جاگ پیوند ازلی چاک ویکھنے دا شوق آیا سو
اثر عشق تھیں پسریا من پتھر اوہنوں پکڑ بلاق اُٹھایا سو ایویں دوڑ کے ول دُکان آئی سندے سار قرار نہ آیا سو
اگے مغل سی اپنے شغل اندر جھڑا تلے نے کم فرمایا سُو کوڑا ناہ پر رُل گیا وچہ کوڑے ظالم عشق اس حال پونچایا سو
توڑے مغل خوار سی وچہ گھٹے شان جوبناں خاک رُمایا سو چھپے چن نہ اپنی تاب کولوں سایہ بدلاں دا توڑے چھایا سو
پہلی نظر ہی ویکھیا جدوں سوہنی بس ویہد یاں ہوش بھلایا سو گردش کھا بہ گئی مٹھیں میٹ کے تے رُعب حسن تھیں سر چکرایا سو
مغل ماہِ جبین حسین گھبرو قدوں باغ دا سرو شرمایا سو ویکھ ویکھ نہ رجدی پئی سوہنی آکھے کسے کرماں والی جایا سُو
خبرے کیوں ایہ ہونجدا پھرے گھٹا گھٹے وچہ کیوں حسن رُلایا سو کارن پیٹ دے چاکری نہیں ایسدی کسے لوبھ نوں ویس وٹایا سو
لئی وتدائے آرزو کہڑی ایہ کیہ دا جہان نوں لایا سو پھٹیا جاپدائے لٹیا ڈاکوؤں دا کسے مان متی چٹیک لایا سو
ایسی کون کوئی پری اندرانی ملک عرش دا فرش ہٹکایا سو کارے ہار کوئی ڈائن خون پینی مارن لگیاں ترس نہ آیا سو
ایہ تے جاپدائے کوئی شاہزادہ جرم گال کے چاک سدایا سو قلم پکڑیاں ہتھاں نوں پون چھالے خبرے پھاوڑا کویں جلایا سو
کویں جیوندی وتدی ماں ہوسی ایسا چن جولال کھڑایا سو روندی ہوسی نصیباں نوں پئی شوہدی ہائے اوسنوں مار ونجایا سو

ایہدی دری نڈھی ہڈھی نال دُکھاں پہناں دکھڑیاں دارب پایا سو   پچھدی ہوسی انجیں راہ جاندیاں شوہدا کونت مزدوری نوں آیا سو
کسے باغ دا پھل ایہ تروتازہ قسمت تروڑ کے خاک رُلایا سو   پچھاں کویں میں ایس پردیسی کولوں کہڑی گل نوں جرم گوایا سو
خبرے کون نڈھی سوہنی من موہنی دام زُلف دیوچہ پھسایا سو   بڑی ظالم ہتیاری بے درد کوئی ذبح کر کے مار ونجایا سو
کیتی عشق نے بہت مجبور سوہنی اثر دے کے جی نوں تایا سو   جیوڑا لوچدائے گل پچھنے نوں اہپر شرم نے اجے سمجھایا سو
ہنجوں موتیاں دی لڑی جھڑی جھولی خون اکھیاں دا اُبھر آیا سو   گئے سج تتولڑے تڑی دے ڈاہڈا رو رو حال ونجایا سو
کوئی مغل نوں سار نہ ایس گل دی حضرت عشق انصاف کمایا سو   ستے پئے تے نال نصیب فضلوں دِلربا تائیں اثر پایا سو
چر تک او ہلے بیٹھ کے رہی تکدی ویکھ ویکھ کے جی بھر مایا سو   ویکھ چاکھ کے چاک سراجؔ سوہنی ونج ماں نوں انج سمجھایا سو

سوہنی دی ماں نال گل

سوہنی آکھدی چاک میں ویکھ آئیاں جہڑا بابلے نے آندائے نال مائے   پئی جھل مبارکاں بھاگ بھریئے ایہ چاک نہیں نی کوئی لال مائے
ایہ کوئی نور ظہور خداوندی سراپا تنویر جمال مائے   چھپن چن نہیں وچہ بدلاں دے اتے گھٹیاں وچہ نہ لال مائے
ایہدا بو پڑا مکھ تے نین کالے متھے وچہ شاہی اقبال مائے   ایہدی طبع نہیں کوڑ اڈھون والی ایہدی وانگ نواباں جھال مائے
مکھ دیہدیاں پیندی اے ٹھنڈ سینے وانگ فرشتیاں ایہد اجلال ائے   خبرے کیوں ایہ چاکری پھرے کردا جانے ربّ ایسدا اصلی حال مائے
پھرے رووندا پونجھدا اتھرواں نوں بھریا جاپدائے دُکھاں نال مائے   دُکھی نین بکیں چھمیں چووندے سوہو کے گھٹیاں وچہ پامال مائے
کسے مان متی جادو ڈال کے تے لیا بنھ ایسدا اوال وال مائے   آیا رس بھانویں لاڈاما پیاں دا کسے گل اُتوں بول چال مائے
بڑیاں نال نزاکتاں جاپدا اے پلیا ہویا اے نخریاں نال مائے   ایس اج تک ہتھ نہیں لایا کم نوں نازک بدن ہے بے مثال مائے
رُلدا عشق انھیری دیوچہ آیا کسے کر ماں دی سڑی دا لال مائے   جس تت بھرتی دا لال کھڑیا جانے ربّ اوسدا کیہ حال مائے
خبرے ویکھ کے اوس نوں کیوں اُٹھن میرے جی وچہ توں اُبال مائے   لیا گھیر مینوں بے سوادیاں نیں اوہدا ویکھ کے حال کو حال مائے
ڈٹھے سنے وچہ فراق ہزار ہوندائے ذرا چل کھاں پا جمال مائے   ہوویں سنے سراجؔ نہال صدقے اوہدے ویکھ کے تے خدوخال مائے

کلام مائی

مائی آکھدی سوہنیے بھلا ہویا اوہنوں بناں جی آیاں میں کیہ آکھاں   چنگا ہویا تے سوہنیے کھٹ کھاسی اجے سنیاں سنایاں میں کیہ آکھاں
تیرے باپ نے رکھیا چاک دسے اُتے اوہدے میں کیہ آکھاں   جیوں جیوں ہڈھسی کڈھسی رنگ پیا اجے بناں ازمایاں میں کیہ آکھاں
پتہ واہ دا لگدائے راہ پیاں بناں ورتناں پایاں میں کیہ آکھاں   توڑ چڑھے تے بھاگ سولکھنے نی اجے نیہوں لگایاں میں کیہ آکھاں
کوئی کوئی چڑھدا سوہنیئے پار اس تھیں ایہ بحر بے پایاں میں کیہ آکھاں   جانے غیب دا حال سراجؔ مولا ہوسی کیہ نمایاں میں کیہ آکھاں

مرزے دا شغل تے نوکری

مغل شغل اپنے ہمہ تن شاغل ہور بھل گئے کاروبار اوسنوں
جھاڑو ٹوکری صدق یقین سر تے کوڑا ہو نجنے دی آہی کار اُوسنوں
گلیاں ہونجدے پھرے گجرات دیاں دتا حکم جویں سرکار اوسنوں
پھرے گھٹیاں وچہ خوار ہوندا ایہو کم سی لیل و نہار اوسنوں
گیاں بھل اوہ شاخیاں شان بھریاں گیا چیتیوں بلخ بخارا اوسنوں
بھل گئے نازنوابیاں دولتاں دے ناہی اپنے آپ دی سار اوسنوں
مدت گزر گئی ایسے حال اندر چڑھیا ہویا سی شوق خمار اوسنوں
کردا جاندا طے منازلاں نوں عشق کیتا ہویا سرشار اوسنوں
ملن واسطے پار دے یار تائیں ترناں پے گیا بحر بے کنار اوسنوں
اللہ اللہ اس قلزمِ عشق وچوں ناؤ خدا لگاوسی پار اوسنوں
عجمی اسپ راہ ہور طویل منزل بھل گئے تھرہاٹ ہنکار اوسنوں
گیاں شوخیاں ڈنگیاں بھل اُڑیاں لیا شاہ سوار سنوار اوسنوں
اُتے اگ ہویا کڑھ کڑھ شیر کھویا باقی رہی نہ کوئی اپار اوسنوں
خطرہ پے گیا اُبل کے وِیٹنے دا ایہی وقت کوئی لوے اُتار اوسنوں
عزت بیگ سردار ولائتاں دا کرنے پے گئے صاف بازار اوسنوں
چاکر شاکر یار دی چاکری وچ ہور بھل گئے کل افکار اوسنوں
شیریں واسطے شاہ فرہاد وانگوں کٹنا پے گیا کوہ ادبار اوسنوں
ہمت رہس سراجؔ بلند شالا ملسی مزدوری آخرکار اوسنوں

مقولہ شاعر

توبہ نار العشق دی وچ بھٹھی ڈٹھے نرم کئی فولاد ہوندے
چھوڑ آکڑاں شان مغروریاں نوں سدھے تیر وچ ایس خراد ہوندے
کئی شاناں اُمیداں دے ناز پرورنا کام اُتے نامراد ہوندے
چھوڑ آبادیاں بے بنیادیاں نوں وںج خراب آباد آباد ہوندے
ایسدے دام وچہ خبر نہیں کیہ لذت قیدی ایسدی قید وچہ شاہ ہوندے
ایہدے دفتر نہیں حد رہائیاں دی قیدی قیداں کٹ آزاد ہوندے
سفر العشق وچہ سکھ آرام کیہا نت سجرے دُکھ ایجاد ہوندے
ایہدے حکم وی نہیں اپیل کوئی ایہدے خود مختار ارشاد ہوندے
ایہدے اک اشارے دے نال ڈٹھے طور جیہے بلاد برباد ہوندے
بیٹھ آریاں چیر دا عاشقاں نوں پھر بھی عاشق ڈٹھے شاد شاد ہوندے
ایس بندہ نواز دے پیش پئے کے چھوڑ چین دے چین فرہاد ہوندے
سٹن ایسدے پیش ہتھیار سارے باوجود لشکر امداد ہوندے
زور چور کردائے موتی چور ایسدا عاری پہلوان اُستاد ہوندے
قصہ ٹور سراجؔ دس گل اگلی منزل عشق وچہ ایہو سواد ہوندے

مرزے دی نوکری تے تُلے دا خوش ہوناں

وچہ یار دی نوکری مست مرزا کوڑا نت آنے سر تے چا یارا
وانگ گولیاں حکم قبول سارے رکھے خدمتاں کل بجا یارا
کاماں بن کے ٹکیا کامیاں دا نا یہہ عشق ہے بری بلا یارا
پھرے گھٹیاں وچہ خراب ہوندا موتی بلخ دا بے بہا یارا
بیٹھا ذات صفات بھلا ساری ٹیکہ ننگ ناموس نوں لا یارا
اکو یار دی نوکری مست پھردا رہیا گن پیار دے گا یارا
پالے وطن تے بھین بھرا سارے دتے ساک آشنا بھلا یارا
کٹھا پریم پریت دی ریت پالے پرتیت دے قول نبھا یارا

جسدے پیار وچہ ایڈا خوار ہویا اُس نوں پتہ نہ کوئی پروا یارا
ایسے واسطے رہے ملول خاطر رہے نین اوسدے ترسا یارا

اپیر نال بہانے کم دے جی رہے ویکھدا اکھ چرا یارا
مکھ ویہد یاں دُکھ بھلا چھوڑے دیوے چاکری نوں سجرا تایایارا

عزت بیگ نے کول دُکان تُلے دتیاں کئی اروڑیاں لا یارا
تُلہ ویکھ کے اوسدے کم تائیں آکھے ایہ کاماں باوفا یارا

بناں کہے دے رہے دھیان لگا جاندا کم نوں نہیں گھسا یارا
جاپے مرد عقیل اصیل جایا ہووے جھڑکیاں نہیں خفا یارا

نازک بدن کمزور لطیف جیہا دتا خاک دیوچہ رُلا یارا
ویکھ ویکھ کے کار سراجؔ اوسدی تُلہ رہے کہندا مرحبا یارا

مرزے ول سوہنی دی توجہ

قصہ مختصر ایہوسی شغل ہردم مغل صاحب شان شوکت دے نوں
اوہ وڈیائیاں شاہیاں بھل گئیاں والی بلخ دی سلطنت دے نوں

کلر ہوندا پھرے گجرات اندر آفرین اوس مرد ہمت دے نوں
ہائے افسوس اج ملکہ نوں کون دسے ویکھے آکے حال کنت دے نوں

چوری چوری سوہنی بھی رہے تکدی مغل سرمٹی گھٹا گھت دے نوں
آوے ترس آکھے خبرے طلب کہڑی ایس چپ کیتے نوکروتدے نوں

گل پچھنے نوں جیوڑا سوچدا سو آوے موج جدوں قلزم رت دے نوں
اپیر عشق دی اجے سی شروع منزل حاوی خیال رکھے لج پت دے نوں

گھن عشق دا جاوندا سی ہولی ہولی تھم شرم دی چھت دے نوں
اُتوں پیڈڑا کھا جیا گیا اندروں ڈگا سمجھو کوٹ تبت دے نوں

حضرت عشق سراجؔ عجیب منصف نہیں بھن دا حق محنت دے نوں
کھول دس مزدوریاں کویں ملیاں اُوس چاک غریب مدت دے نوں

مرزے دا مہینوال بناں

شوہدا مغل دم دم اپنے شغل شاغل نت اُٹھدا اسہج سویرا آہا
اپنی نوکری ٹوکری پھاوڑی دی اوندا وچ گلیاں جھاڑو پھیرا آہا

پھیرے پھیریاں تے گیڑے گیڑیاں تے اگلی سٹدا چاوندا فیرا آہا
کیتے صاف ویہڑے آوی کول نیڑے دِتا لا اروڑیاں ڈھیرا آہا

صبح وشام بلکہ پنجے وقت شوہدا اوندا شہر سارے جھاڑو پھیرا آہا
اوہدے دل ودماغ دی سلطنت نوں کیتا عشق سلطان نے زیرا آہا

تلہ غنی سی بخت بیدار اوہدے کول مال مجھیں گائیں ڈھیرا آہا
کھوتے بنھدا کھولدا رہے مرزا ہر کم دے وچ اگیرا آہا

آخر کوڑا چھڈا کے مغل کولوں دتا نال مجھیں اوہنوں چھیڑا آہا
اوس دن مرزا عزت بیگ شوہدا بن گیا مہینوال چوفیرا آہا

انج تے شادسی نوکری یار دی وچ پینڈے عشق دیوچہ دلیرا آہا
آوس یاد پر جدوں سراجؔ پیچھا شوہدا بہہ جاندا اتھروں کیرا آہا

مہینوال

مغل یار دی طلب دیوچہ ڈاہڈا ہویا خاک اندر خاک رہیسی
اللہ اللہ مزدوریاں ملن لگیاں ستا بخت ہو گیا بیدار ہیسی

اک دن بہا کے کول اوسنوں تلے آکھیا نال پیار ہیسی
بس چھوڑ ہن کوڑا ہونجنے نوں سانوں اتنا ہی درکار ہیسی

گھٹے وچ نہ ہو بے حال پیا مجھیں سانبھ تے چار ہن کار ہیسی
مرزے پھاوڑی سٹ ہتھ پھڑی کھونڈی اوس مناں حکم سرکار ہیسی

ہن مجھیاں چارنے جان لگا کدی بیلے تے کدی بار ہیسی
بھل گئے یار آشنا قبیل کنبے گیا چیتیوں بلخ بخار ہیسی
مجھیں چاردا ماردا رہے آہیں رہندا رووندا خون گزار ہیسی
سوہنی نال جد نین دو چار ہوون شرم کھاوندی شرمسار ہیسی
کتے ونج نوکیلا رو لیندا آنسو ویٹ لیندا بے قرار ہیسی
اکو آسرا زندگی شام ویلے ہوندا یار دا جدوں دیدار ہیسی
اوس دن نام مہینوال دھرا لیا عزت بیگ نے واسطے یار ہیسی
اکو یار دی دے وچ مست پھردا اپیرا جے نہ گل گفتار ہیسی
آوے شام ویلے ویکھے شام تائیں کجھ قرار دل بے قرار ہیسی
مہینوال غریب دے وچہ سینے سکوں ہووندا ہور لنگار ہیسی
ہائے جانیاں نہیں معلوم تینوں مر گیا تیرا جھڑ اخدمت گار ہیسی
ویکھے جدوں سراجؔ محبوب تائیں دیندا دکھ تمام وسار ہیسی

مہینوال

کوڑا ڈھوڈھوکے رت چوچوکے شوہدے مرزے دا برا حال ہویا
شان رب دے بلخ دا شاہزادہ مجھیں کھوتیاں دا چرِ وال ہویا
سہہ گیا سب سردیاں گرمیاں نوں ہکو جہیا اُنہاں سیال ہویا
مال بنھے کھولے کدھے نال بولے ہیسی کون اوسدا محرم حال ہویا
ہوندے سوہنی دے پئے جذبات زندہ جیوں ویکھدی چاک بے حال ہویا
نہ اوہ پچھ سکے نہ ایہ دس سکے ہیسی مشکل جہیا سوال ہویا
حکم من کمہار دا چپ کیتا کھونڈی پکڑ لئی مال دے نال ہویا
عزت بیگیاں رُل گئیاں وچہ گھٹے ہن نام اوسدا مہینوال ہویا
اوہ چمکدا بدر منیر چہرہ سک مک کے وانگ ہلال ہویا
ہر حکم کمہار دا منہ متھے کدی ناہ اوہ رو سوال ہویا
نال نوکراں کھل کے گل کرنی کڑیاں کواریاں امر محال ہویا
ایہو حال سراجؔ مہینوال داسی دھکے کھاوندے نوں پورا سال ہویا

سوہنی دا مہینوال نوں پریشان ہوندا ویکھناں

اک دن سوہنی گئی تے ویکھیو سوشوہدا بیٹھ ہنکڑا رو رہیا اے
کسے ہوری زبان دے بول بولے کوئی درد بھری ورتی چھور ہیاں اے
ڈاہڈا دُکھی ہوکے بھرے پیا ہوکے بڑیاں نال دُکھاں ڈھارو رہیا اے
کھلی ہوئی چپا تڑی کول سوہنی آکھے بڑا اوکھا شوہدا ہور رہیا اے
سر گوڈیاں دیو چہ دھریا ہویا چھم چھم اوہدرا اتھروں چور رہیا اے
جاپے ڈونگھے وا ہن وچہ پیا ہویا غوطے کھاوندا روح ڈبور رہیا اے
سوہنی پئی ویکھے پونجھ پونجھ شوہدا چہرہ اتھرواں دے نال دھور رہیا اے
ہوئی کیڑ سراجؔ بے تاب مرزا اُٹھ کے بنھ کے ہتھ کھلور رہیا اے

سوہنی دا مہینوال کولوں پہلی وار پچھناں

سوہنی پچھدی چاک مہینوالیا وے کیوں دُکھی پریشان ایں توں
ویکھ ویکھ تینوں رہندی سوچنی آں دیندا نوکری نال دھیان ایں توں
بابا کدی کدی کردائے گل تیری میں سنیائیں مغل پٹھان ایں توں
گھاٹا پیا و پار وچہ دسدے نیں ہن آیا اُدھار مکان ایں توں
انج پیار رووناں ئیں چیکاں مار ڈیکاں بھریا جاپدا درد طوفان ایں توں
توں کدی نہیں بھکھ تس دسی رہنداچپ کیتا نموں جہان ایں توں
خریدار رہیائیں ساڈیاں بھانڈیاں دا رکھی شہر دیو چہ دکان ایں توں
چپ چپ بکل ماری لگا پھرنا ئیں انج جاپدائے بے زبان ایں توں

لنگھ جاوسی گھڑی مصیباں دی اتنا کیوں بے آس حیران ایں توں   کہے واعدے پئے سراجؔ تینوں ہس کھیڈ جے اجے جوان ایں توں

سوہنی دا تسلیاں دیناں تے مہینوال تے ترس کھاناں

نہ جھک میں پچھ کے جاونائیں سچی گل تینتھوں مہینوالیا وے   چیتا رکھ پیا پچھتاویں گا جے توں نال بہانیاں ٹالیا وے
کہے واعدے وخت جنجال تینوں چن جیہی تدھ دیہی توں گالیا وے   ایہ لے میرے دوپٹے دے نال پہلوں اتھروں پونجھ اپنے روون والیا وے
دس کہڑا پردیسیا دیس تیرا پنجاب دھرتی رُلن والیا وے   آب وگل اُجاڑ وچ پھریں اڈدا کسے باغ دیا گل لالیا وے
کتھے سٹ آیائیں جمن والیاں نوں بڈھیاں اکھیاں دیا اُجالیا وے   مرگئی ہوسی رو رو کے جس نال نازاں تینوں پالیا وے
جنہاں ماواں تے پت کھڑا چ جاون اونہاں نئیں کدی ڈیوا بالیا وے   پچھدیاں رہن چوراہے وچ راہیاں تھیں کسے لال میرا ڈٹھا بھالیا وے
تیرے جہیاں نئیں سجدیاں چاکریاں نازوں سیج سجاون والیا وے   کہنوں روگن وراگن کرآیائیں کسے تتی دے ہیاں دیا چھالیا وے
بول پنچھیا او پرے دیس دیا کہڑے طمے تینوں پنجرے ڈالیا وے   میں اج پچھ کے جانائیں سراجؔ تینتھوں سچی دس مینوں مہیانوالیا وے

مہینوال دا سوہنی نوں رو رو کے اپنی ورتی دسنی

مہربان تک کے جانان تائیں مرزے پھولیا درد بے تابیاں نوں   رُنا زار وزار لاچار کے ہو کے جگروں کڈھیاں اضطرابیاں نوں
سینے وچہ چروکناں لئی پھردا ہیسی تنگیاں بے حسابیاں نوں   کدوں تیک پچاوندا ضبط کردا بے تاب آہیں سیمابیاں نوں
دھاگے صبر تروڑے شوہدے ہتھ جوڑے پیر چم کے شرط آدابیاں نوں   اگ عشق دی حوصلے ساڑ چھڈے نینوں چھنڈ یا درگلابیاں نوں
دتا رو کے گوش گزار سارا جو کچھ ورتیاں جگر کبابیاں نوں   آکھے اجے نہیں تینوں خیال سجناں آیا جھل میں کیڈ خرابیاں نوں
چھڈیاں شاہیاں تیرے پیار پچھے جھلیاں سختیاں بے حسابیاں نوں   آکھے سال ہویا ایسے حال اندر پئی جھلدی جند گردابیاں نوں
میں نہیں کوڑا چایا سر کوڑا دتا چھڈ میں شان نوابیاں نوں   بنیاں چاک کم ذات گجرات اندر جھلیاں سختیاں بے حسابیاں نوں
بے پرواہ پیار یا کٹھیاں ول کدی موڑدوں نین شرابیاں نوں   وطن دور پردیسیاں تیریاں دا نہیں بلخ دی سار پنجابیاں نوں
والی بلخ ولایت دا تدھ پچھے چڑھا جوٹھیاں پھرے رکابیاں نوں   حد ہوگئی بے پرواہ سجناں ہن تے چہریوں پلٹ نقابیاں نوں
چاک چاک سینہ تیرے چاک دائے پھاٹاں جویں کباب شہابیاں نوں   مرسی ہجر دیوچہ سراجؔ جیر دیسیں کی جواب جنابیاں نوں

ایضاً

والی بلخ بخارے دا خان ہو کے کاماں آن میں بنیاں کمیاں دا   لنگھ گئی خوشی دی لہر دوپہر میری سایہ سر میرے چھایا غمیاں دا
لمی رات فراق دی پیا کٹاں کدی دس پیسی تارا دھمیاں دا   یا نصیب سراجؔ اُمید رکھیں پندھ مک جاسی واٹاں لمیاں دا

ایضاً

تیرے کان مہینوال سدوایا میں چھڈ دتیاں عزتاں وڈیاں نیں
صدقے تیریاں بے پرواہیاں دے کاہڈاں میریاں چنگیاں کڈھیاں نی

تیرا نوکراں ول دھیان ناہیں کلر ڈھونڈیاں گھسیاں اڈیاں نی
کہنوں روکے دوس افسوس دیواں آساں درجناب تھیں وڈھیاں نی

ہن آ ترسانہ ترسدے نوں درداں میریاں نے کوہراں چھڈیاں نی
خون ماس سراجؔ دا جل گیا ہن جلن پیاں دُکھی ہڈیاں نی

ایضاً

بے پرواہ سجناں کدی سوچیائی کتھے میں تے نال دے یار کتھے
کتھے گیا اوہ قافلہ سنگ میرا زلو جیہے سنگی غم خوار کتھے

ہائے کدے اوہ ویلڑا شوخیاں دا خبرے گئے اوہ شوق شکار کتھے
کتھے گئے اوہ محفلاں لان والے میرے رات دن غم گسار کتھے

کتھے نوکری تلے کمہار والی شاہ سلیمان دا عالی دربار کتھے
کتھے گلیاں شہر گجرات دیاں میرا وطن اوہ بلخ بخار کتھے

کتھے دوستی شاہ جہان والی اتے کرنے صاف بازار کتھے
ادب روکدائے مگر ضرور کہساں کتھے میں تے تلّہ کمہار کتھے

ہائے کدے نزاکتاں شوکتاں تے دُکھی ماں دے لاڈ پیار کتھے
مینوں سوہنیئے غضب دی ڈاہ پوندی کتھے میں میرا پروار کتھے

ربا میریا او دلی سفر ویلے کرناں ماں دا حال پکار کتھے
اللہ جاندائے بڈھا باپ میرا پیا ہووندا ہوسی خوار کتھے

ملکہ مانگ نوں ہوسی تاہنگ رہندی اوہدے وانگ کوئی دکھیار کتھے
روندی ہوسی اوس وقت نوں یاد کر کراوہنوں ماڑیاں وچہ قرار کتھے

ماری چھال قلزمِ عشق میٹ اکھیں اللہ جاندائے ایہدا پار کتھے
سن سن کے آوے سراجؔ حیرت کتھے توں تے تیرے اشعار کتھے

ایضاً

بھلا جاناں کیہ سی حرج ہوندا کدی کھیویاں نیناں نوں موڑ دوں چا
ایڈی بے پرواہی قربان جاواں ایہ نازنخرے کدی چھوڑ دوں چا

لنگھیا سال مٹی گھٹا جھپدے نوں کدی حال ہی پچھیا ٹور دوں چا
جے تے ناہ سراجؔ نوں پار کرناں ایہ بھلا سی وچہ ہی بوڑ دوں چا

ایضاً

جان جان نہ جان توں جان میری جاساں اپنا فرض نباہ ایویں
بے پرواہیاں ویکھ نہ چھڈ جاساں توں رہو بھاویں بے پرواہ ایویں

لئی عمر دی نیت نماز عاشق جاتا فرض دا ترک گناہ ایویں
مینوں عشق تیرے اس راہ لایا کہ کدی چھوڑ نہ جاوساں راہ ایویں

ولیاں جال میں انگ پتنگ وانگوں سڑ مار کے ہووساں ساہ ایویں
جاساں وانگ چکور نہ ہور کدھرے رہساں ویکھدا اکھڑا ماہ ایویں

تیرے واسطے بلخ بخار چھڈ یا دتا ننگ ناموس نوں لاہ ایویں
جدوں مراں گا کھڑاں گا عشق نالے رہسی قبر وچہ بھڑکدی بھاہ ایویں

جاسی ایہ ارمان نہ جان میری رہساں رووندا میں اُبھے ساہ ایویں
قدماں وچہ بہا کے دُکھیئے نوں ڈھٹھے نہ اٹرے گھاہ ایویں

صدقہ حسن دا نہ ترسا اتنا کدی مکھ تھیں پلڑا لاہ ایویں
ہن نہیں تاب بے تاب دے جیوڑے نوں اُٹھے غضب دی پسلیوں ڈاہ ایویں

جی جی توں مان جوانیاں نوں رج رج کے سدھراں لاہ ایویں
اساں جی کے کیہ بناوناں ایں مر گئے تے مکسی پھاہ ایویں

رکھیں یاد جوانی دا واسطہ ای مر چکیاں نوں ساہ ساہ ایویں
کس تے دوس افسوس سراجؔ دھراں مڈھوں لکھیا لیکھ الاہ ایویں

جم جم توں مان جوانیاں نوں تیری عمر نادان دی خیر شالا
مالِ حسن دی دیہہ ذکات مینوں تیری اُٹھدی جوانی دی خیر شالا

جی جی ہنڈاتوں جوڑیاں نوں تیرے ڈورییۓ دھانی دی خیر شالا
تیرے دھانی پھلکاری دی خیر ہووے میری تن عریانی دی خیر شالا

تسے روح نوں نہ ترسا اتنا تیری پاک دامانی دی خیر شالا
پا خیر جوانی دا واسطہ ای تیرے حسن لاثانی دی خیر شالا

تیری نویں نویں آس نوں رنگ نواں میری آس طولانی دی خیر شالا
دردنال سراجؔ محبوب اگے اپنی عرض زبانی دی خیر شالا

مہینوال دی زاری

سجناں تیری جوانی دی لہر تازہ اُتے سجرا شوق لباس دا بھی
ذرا موڑ کھاں نازاں دی فوج تائیں ویکھ حال اس عاشق اُداس دا بھی

تیرے واسطے میں اس حال پوہتا چیتا بھلیا بلخ دی واس دا بھی
بیٹھا ذات صفات رڑھا اپنی کدی سندوں حال بے آس دا بھی

ذرا نازاں اندازاں نوں چھوڑ کے تے پچھدوں حال اک چاک اُداس دا بھی
ایڈی بے پرواہی میں کیہ آکھاں ذرا رکھدوں ہتھ دھرواس دا بھی

اگے روح مجروح کمزور میرا اُتوں زور فراق گھراس دا بھی
بھلا جانیاں کہنوں میں دوس دیواں جھلی جاوساں نہیں اُکاس دا بھی

ہائے میں کیہ دساں گن گن دُکھڑے نالے ہجر تے زور افلاس دا بھی
اک میں ہاں ڈولیا نہیں ہن تک چور ہووندا قلعہ رہتاس دا بھی

جس جاتی میں بہہ کے رورناں ہاں قطعہ سڑ جاندا تے آس پاس دا بھی
قلم اگ دی سٹ سراجؔ ہتھوں سڑ یا جاوندا ئے رُخ قرطاس دا بھی

ایضاً

مہینوال نے رو رو یار اگے سارا درد طومار اظہار کیتا
جویں پچھلی عمرے ماپیاں گھر اللہ پاک اوہنوں پیداوار کیتا

جویں نازاں نال پروان چڑھیا جویں گھر پیا کاروبار کیتا
ہوئی ملکہ شہزادی دینال نسبت اسلم بیگ جویں برخوردار کیتا

دلی دیکھنے دا شوق جاگ پیا دانے پانی جویں بے اختیار کیتا
جویں لئی رُخصت روندیاں ماپیاں تھیں جویں قافلہ اوہناں تیار کیتا

دلی پہنچ کے جویں سوداگراں نے لین دین دا رج وپار کیتا
جویں شاہ جہان نے سد کے تے دربار اپنے منصب دار کیتا

پھر دسی لاہور واپسی دی استقبال جویں صوبیدار کیتا
رو رو کے دسیا گجرات آ کے ڈیرہ قافلے نے شہروں باہر کیتا

سن کے تیرے باپ دی کاری گری تیرا پہلا آن دیدار کیتا
تیری پہلی نگاہ دی کیہ دساں اپنا دین ایمان نثار کیتا

تیرے نت دیدار دے واسطے میں پیا بھانڈیاں نال وپار کیتا
کیہ دساں میں سونیئے تُلے تائیں دے دے کتنا مالدار کیتا

میرا ویکھ کے جھل کو لل پیا ترلا نوکراں بے شمار کیتا
آخر بھکھیاں ویکھ کے چھوڑ گئے میں بھی نہیں خیال زنہار کیتا

کجھ اونہاں دے وس نہ رہیا میرے مینوں عشق آہا بے مہار کیتا — تیرے واسطے آ کے چاکری دا ترلا تُلّے اگے حدوں پار کیتا
ہر شے جانیاں تیتھوں ہزار صدقے کدی یاد نہیں گھر بار کیتا — تدھ پچھیائے تاں میں جانیاں اوئے تیرے سامنے پیش لنگار کیتا
مغل جوش جنوں دے وچہ اپنا گریبان سارا تار تار کیتا — ورتی کھول سنائی سراجؔ اوس نے مرضی نال جاوے اعتبار کیتا

ایضاً

دھاگے صبر دے عشق دی اگ ساڑے مہینوال رُنا زار و زار یارا — کہندا اک تیرے دیدار کارن پیا جھلناں دُکھ ہزار یارا
مینوں نوکری دی بھلا ٹور کہڑی چھوڑ آیا میں نفر ہزار یارا — تیرے عشق نے لکھ نہ چھوڑیا ئے جھاڑو دیوندا پھراں بازار یارا
اسی وِک گئے تیری چھک اندر توں کر نہ کر اعتبار یارا — وطن جاوناں نہیں نصیب میرے تیری زُلف داہاں گرفتار یارا
دتا شان بھلا سرداریاں دا بن کے کامیاں دا خدمتگار یارا — ایس پردیس دھرتی تیرے باجھ بھلا ہور کون میرا غم خوار یارا
کیہی شاہ گماشتی نال تُلّے کیہا بھانڈیاں نال وپار یارا — ہور کوئی مقصود نہ غرض مینوں ہکو دید تیری درکار یارا
توں من نہ من ایہہ سچ میرا مینوں نہیں پرواہ زنہار یارا — تیری شمع جمال کمال اُتوں ہوساں وانگ پتنگ نثار یارا
سوہنی چپ چپاتڑی سنے پئی اکھیں نیویاں تے شرمسار یارا — اندر بول گیا دل ڈول گیا سن کے درد بھری گفتار یارا
گئی گل نکل کلیجڑے تھیں ہو گئے جگر دے ٹکڑے ہزار یارا — پائی عشق تاثیر تقریر اندر لئی پلک اندر سوہنی مار یارا
منتر عشق دے ول ول جکڑ لیا سنی سن ہووے پئی بے قرار یارا — لیا عشق نے مار سراجؔ اوسنوں سدا رن دا ایہہ سالار یارا

سوہنی نوں سن کے اثر ہوناں تے محرم حال ہوناں

مہینوال کنگال بے حال شوہدے ڈاہڈا رو رو حال ونجایا سو — دُکھی ہو کے یار دی جھڑ قدمیں زخمی کالجہ چیر دکھایا سو
سوہنی کھول کھلو کے رہی سندی سندے سار قرار سدھایا سو — پے گئی چِنگ باردودی کوٹھڑی وچ قلعہ شرم دا ساڑ گوایا سو
لگی اگ مہینوال دے ہوکیاں دی پتھر دل نوں جیوں موم پگھلایا سو — پیا ازل دا یاد اقرار اُلفت لوں لوں وچ ذوق سمایا سو
بے اختیار ہو کے بے قرار ہو کے ہو کے مہینوال نوں گلے لگایا سو — گئے سینیوں چولی دے ٹٹ دھاگے انگی وچہ نہ بدن سمایا سو
ہویا روح نوں ایسا سرور حاصل بس ہستیوں وہم بھلایا سو — حسن عشق دیو وچہ تحلیل ہو کے ظاہری باطنی فرق مٹایا سو
ہو گئے ناز نیاز یک جان باہم حسن عشق دیو وچہ ملایا سو — لیندی پیار نہ رجدی مول سوہنی گویا جمدا رُوح ادرایا سو
اللہ اللہ مہینوال دی کیہ دساں روح فلک الافلاک پہنچایا سو — صدقے جایئے عشق دی بندگی تھیں حق سچ معراج کرایا سو
بھلے چیتیوں کون و مکان اوسنوں کونے کون مکان چھپایا سو — سارے سال دیاں مزدوریاں دا صلہ عشق نے اج عطایا سو
کیتا مست بے ہوش آغوش دلبر وصل یار دے ہوش بھلایا سو — اج اتنا ہی شادمان کیتا جتنا عشق نے پیا روایا سو

روندا بس نہ کردا درد بھریا جھولی وِچ دریا وگایا سو — سوہنی لوے پیار تے نین پونجے مل مل کے برم گرایا سو

واگاں چھٹ گیاں ہوشاں لٹ گیاں تنیاں ٹٹ گیاں جوش آیا سو — ہو کے ہم کنار سراجؔ سوہنی دل عاشق دا انج ٹھیرایا سو

کلامِ سوہنی

صدقے جاواں گھماواں میں جان تیتھوں اتنا رونہ ماہی بے وسیاوے — ہائے میں مرگئی رُلدا رہیوں ایڈا اگے کیوں نہیں مینوں دسیاوے

میں تے دیکھ دیکھ تینوں رہندی سوچدی ساں ایہ زُلف کسے وچہ پھسیاوے — ہائے میں کیہ جاناں زُلفاں میریاں نے تینوں ناگناں بن کے ڈسیاوے

مار گھتیائی لاڑیا بلخ دیا دس کے حال توں جیوڑا کھسیا وے — گھول گھتی آں محنتاں تیریاں تھیں کلر ڈھونے تے لک کسیاوے

جے میں جان جاندی تینوں طلب میری تیرا اتنا روح ترسیاوے — تیری قسم میں قدمیں جھٹری رہندی کردی رہندی تیری تپسیاوے

ہن توں جانیاں اگلی بھلا دلوں تیرا عشق میرے من رسیاوے — جو بن مٹ شراب طہور میرا ایہہ لے پی گھن بھر بھر تسیاوے

صدقے جاواں توں چھوڑ مسرتاں نوں حسرت وچہ مکان وسیاوے — سہندوں دکھڑے کیوں سراجؔ اتنے جیکر توں ہوندا مینوں دسیاوے

کلام مہینوال

عاشق آ کھیا سوہنیے سچ دساں رہیا چپ میں تاں آ گاہیاں تھیں — سنے یا نہ سنے خدا جانے ڈردا رہیا میں بے پرواہیاں تھیں

تیری بے نیازی تھیں رہیا جھکدا جاواں متاں نہ خشک گراہیاں تھیں — میں ہکلڑا ایس پردیس دھرتی ایسے ہووندے نے کم باہیاں تھیں

دُکھی روح تے ڈھیر مجروح ہیسی ایپر رکھیا باز میں ساہیاں تھیں — ویکھ ہنے دلدار سمہال کرسی حال پچھسی گا دردخواہیاں تھیں

وچو وچہ میں حوصلے رہیا دیندا دُکھی جی نوں توہیاں لاہیاں تھیں — نہ توں پچھیا نہ میں دس سکیا رہیا جیوندا تیریاں ساہیاں تھیں

توں جان پیاریا بھلا ہووی کہڑا عذر پردیسیاں راہیاں تھیں — کیتی لاٹ سراجؔ تے جند صدقے سریا ایہو پتنگ سپاہیاں تھیں

کلام سوہنی

مہینوالیا ایہ تے گل نہ کر جے توں دسدوں میں نہ من دی کیوں — پہلے دن ہی دُکھڑے ونڈ لیندی ایڈی بے پرواہ میں بن دی کیوں

جس ویلے توں خریدار آہیں جے میں جان دی گھر ول تن دی کیوں — اللہ جاندائے تینوں ہوڑ لیندی سکی بنی رہندی مال دھن دی کیوں

میں تے جھورنی آں اوس ویلڑے نوں گل نہ پچھی تیرے من دی کیوں — پردہ رہیا تیناں اکھیں میریاں تے آئی نظر نہ چانی چن دی کیوں

جے توں کجھ بھی دسدوں حال اپنا بھلا شرط پیار دی بھن دی کیوں — ہائے افسوس اج ہووندی ایہ حالت تیرے نازک تن بدن دی کیوں

ہائے میں تتی کارے ہار پاپن مینوں جمن والڑی جن دی کیوں — جے میں کجھ بھی سوچ سراجؔ کردی تیرے نال تکلیف ایہ بن دی کیوں

کلامِ مہینوال

بھلا سوہنیے اگلی تے گئی گزری گزر گئی داناں جہاد کریئے ایہ قول ہے بھلیاں دانیاں دا گزر گئی نوں نت نہ یاد کریئے

میں ڈھیر ہنڈائے نیں دُکھ پئے ہن غماں تھیں جان آزاد کریئے اگوں ہن حیاتی دے دن جھڑے رل کٹھے ہک مراد کریئے

رج رج رُنا دل ہجر بھنا ہن ایس ناشاد نوں شاد کریئے دیوے ربّ تاں ہنڈالواں دلوں فکراں نوں کڈھ آزاد کریئے

سچی بارگاہ پاک جناب اندر دونویں رل کے کوک فریاد کریئے اللہ کرے تے رہس بہار تازہ ایہ عشق دا باغ آباد کریئے

اگلے عاشق گئے نبھا واری فرض اپنا اسی ہن یاد کریئے پیر پایئے عشق دے وچ پینڈے ذرا نفس دے روسواد کریئے

جاوے گل ایپر جاوے گل تائیں ثابت قدمی وانگ فرہاد کریئے سوزِ عشق تھیں سڑ سراجؔ وانگوں دلوں بدی دے دور فساد کریئے

کلام سوہنی تے پیار دا اعتبار

قدم چم کے یار دے کہے سوہنی میری جان تیتھوں بلہار ماہی میں مقتدی توں امام میرا تیرے امر تھیں نہیں انکار ماہی

تیرا رُخ ہے صفحہ قرآن مینوں دید حق ہے تیرا دیدار ماہی خانہ کعبہ ہے کعبہ ہور ناں دا میرا کعبہ ہے بلخ بخار ماہی

صدقے جاواں نہ رہ گئی مول کوئی دکھاں تیریاں وچہ اپار ماہی اگلی گئی تے پرتدی نہیں میتھوں اج تھیں میں تیری جاں نثار ماہی

لیساں پا جھولی دُکھاں تیریاں نوں ہن غماں دا بھار اُتار ماہی چاہیا ربّ نے تینوں نہیں خوف کوئی دم دم رہساں خدمت گار ماہی

اللہ چاہے ہن قول دا تول ہوسی جاساں ڈول نہ میں زنہار ماہی لج لیک کو لیک نوں جھاگ ویساں تیرا چھوڑ ساں نہیں پیار ماہی

گولی بنی رہساں رہساں وچہ قدماں بھاویں دکھڑے سہے ہزار ماہی ہن جیون مرن تیرے نال میرا میرے سچ دا کر اعتبار ماہی

میں روونی آں اوس ویلڑے نوں جدوں توں آہیں خریدار ماہی میں سوچدی رہی پرناں پچھیا جھلی بنی رہی شرمسار ماہی

نبھا رکھ میں انت قربان تیتھوں چیتا توں ناں ہمتوں ہار ماہی تیری میں تے توں سراجؔ میرا دلوں نند چھوڑے کمہار ماہی

کلامِ مہینوال

تیرے پیار دے واسطے سوہنئے نی دساں پئے جھلے نقصان کیہ کیہ دانت پت گئی عقل مت گئی مک رت گئی دساں جان کیہ کیہ

وطن بھل گیا رُل ڈل گیا میرا مُل گیا ٹُٹا شان کیہ کیہ میں سوہنئے ایس پردیس دھرتی تیرے رکھساں یاد احسان کیہ کیہ

نہ میں سوہنئے جاکے ذات پچھی کردے ہوسن شریک زبان کیہ کیہ اللہ جان دائے میرے ماپیاں نوں مہنے دیوندے ہوسن پٹھان کیہ کیہ

خبرے تیرے شہر گجرات والے ہوسن آکھدے لوک نادان کیہ کیہ مینوں سوہنیئے نہیں ایہ زخم تھوڑے بنھاں پٹیاں کراں درمان کیہ کیہ

کرناں پیا جوانی دا بیٹھ ماتم بیٹھا روہڑ میں شان گمان کیہ کیہ ہائے میں کس نوں پھول سراجؔ دساں میرے دل دیو چہ ارمان کیہ کیہ

سوہنی دیاں منتاں

مہینوالیا اگے میں شرم ماری مہنے مار نہ پیا شرما ہن تے — میں جے آکھنی مینوں پتہ نہیں سی گزر گئی نوں دلوں بھلا ہن تے
آکھیں سچ نقصان تے ہن تھوڑے اپیر ڈکھڑیاں دی انتہا ہن تے — قدمی جھڑ معافیاں منگنی آں بھل گئی نوں بخش خطا ہن تے
ہن جانیاں چھوڑ الاہمیاں نوں دتی مرض تھیں ربّ شفا ہن تے — پیڑاں لواں گی چن وجود وچوں لوں لوں تے لیساں دوا ہن تے
منزل ختم ہوئی نثر نظم ہوئی پوہتوں وطن تے وطن بھلا ہن تے — مہینوالیا سمجھ ایہ رمز میری پئے ملن گے ساک بھرا ہن تے
فاذکرونی اذکرکم گئی کیتے دی مل جزا ہن تے — گیرے چھوڑ سراجؔ افسوس نہ کر لیوئی زُلف دیوچہ پھسا ہن تے

مقولہ شاعر تے دوہاں دا پیار

حسن عشق دی ازل تھیں ذات ہکو اک دوسرے دے بھائیوال دونویں — ہویا شروع تھیں انہاں دا سنگ پکا آپس وچہ ایہ ہم خیال دونویں
ظاہر حسن تے باطنی عشق نامی کامل رکھدے جاہ جلال دونویں — طاقت ہیچ جہان دی انہاں اگے ہر شے نوں لین سمہال دونویں
جدوں نال اتفاق دے ہون متفق دیون غیر نوں گھروں نکال دونویں — حسن عشق دوو چھڑے ملے جانی ہوئے مل کے بہت نہال دونویں
سوہنی نال مہینوال دے اک ہوگئی مل گئے جلال جمال دونویں — ہویا پک پیار تیار دتے رخت صبر و حیا دے جال دونویں
گئے صبر وضبط دے چیر پینڈے چلے تیز پیار دی چال دونویں — اک گھڑی نہ وسدے ملن کولوں ساعت جان دے سال مثال دونویں
دتا شرم تے بھرم مٹا سوہنی ہوئے عشق دیوچہ کمال دونویں — جدوں ہسدے رل کے ہسدے سن جدوں روندے ہون ملال دونویں
مہینوال کنگال نوں چین آیا ہوئے دیدڑے کجھ بحال دونویں — راضی ہو کے چار دا مجھیاں نوں گئے غم والم دے کال دونویں
شامیں جدوں مجھیں لے کے گھر آوے ہون مل کے بہت نہال دونویں — سارے دن دے ہجر دے چھیڑ قصے نال شوق کرن قیل وقال دونویں
فرصت پاکے تے سوہنی دے ماپیاں تھیں بہندے ہونو کیلے لال دونویں — سوئی اُلفت دی دوہاں دے دل سیتے ہن ٹٹنے ہوئے محال دونویں
مئے شوق دا پیوندے جام بھر بھر پیاروں گل گلوکڑی ڈال دونویں — رچی خوشی سراجؔ دو جانیاں نوں پئے لذتاں لین وصال دونویں

سوہنی دا پیار

گوہرا پیار پایا سوہنی نال ماہی گئی بھل اوہ صبر سہارنے نوں — بہندی کھول قرآن مجید مصحف صرف یار دا درد چتارنے نوں
کعبہ سمجھ کے یار دے وطن تائیں کردی سجدے بلخ بخارنے نوں — اتناں کتناں وتناں بھل گیا بھلی جاوندی اے ہر کارنے نوں
مہینوال نت فجر نوں پکڑ کھونڈی مجھیں لے جاندا بیلے چارنے نوں — کھلی رہے چبارے تے راہ تکے رہیا صبر نہ دن گزارنے نوں
خوئیں بدلیاں چال تبدیل ہوگئی گئی جھاگنے جھاگ نکھارنے نوں — کیتا چھاننی کالجہ یار کارن شربت پیار دا صاف نتارنے نوں
جدوں شام نوں شام نوں دیر ہووے نین اُبلدے خون اُبھارنے نوں — ماہی مجھیاں دے کیوں چرلایا چھاتی پھڑکدی سی ڈھاہیں مارنے نوں

جاوے پیش نہیں کوئی سوہنی دی جاون دیوے نہ مجھیاں چارنے نوں   مرن مجھیاں سائیاں سنے شالا چنتا کیہی میرے دلدار نے نوں
گھڑیاں گندیاں دن دیاں جان گھڑیاں پونچی صبر دی چل گئی ہارنے نوں   بلدا بھٹھ محبوب بن گھر دسے شالا اگ لگے گھر بار نے نوں
بھلیاں تاوناں گنھ پکاونیاں کم کارنے گئے وسارنے نوں   راضی ہویا سراجؔ مہینوال پھرے لیا موہ کڑی کمہار نے نوں

ایضاً

یارو نال سوہنی عشق حد کیتی مہینوال اُتوں جند گھولدی آ   فرصت پا کے تے چوری ماپیاں تھیں کول بہ کے دُکھڑے پھولدی آ
سیاں وچہ نہ چین آرام اوسنوں سارا دن رہندی تاہنگ ڈھولدی دا   مجھیں چار جدوں شامی گھر آوے نال رل کے بنھدی کھولدی آ
جھلدی ناز نہ رجدی لاڈ پیاروں جی جی کردی جدوں بولدی آ   کردی رہے سپرد مچھانیاں نوں کریں لال پراوٹھی ڈھولدی آ
بیلے وچہ بہانیاں نال جاوے چھناں گھیو تے ددھ دا گھولدی آ   مہینوال سنگ دُکھڑے پھولنے نوں رہندی وقت نویکلا ٹولدی آ
رہندی حوصلے رہے مہینوال تائیں بندی صدق تھیں ہن نہ ڈولدی آ   ہویا پک سراجؔ مہینوال تائیں سوہنی پکی دِس گئی قولدی آ

ایضاً

ذوقِ وصل کیتی مخمور سوہنی مستی چھا گئی گرب گہیلیاں دی   جویں رلکدے صبح نسیم جھونکے کلی جاوندی کھل چنبیلیاں دی
بناں یار نہ چین قرار اک اونہوں کھاوندی لگ حویلیاں دی   کھلی رہوے چبارتے گھڑی گھڑی اونہوں بھل گئی تاہنگ سہیلیاں دی
کرے بتراں ڈیگری یار خاطر سازے زُلف خمدار پھیلیاں دی   مژگاں پلکاں تیر انداز ترکھے ترکھی دھار اکھیں سرمیلیاں دی
بانے بدلدی یار مناونے نوں جویں اُٹھدی آس نویلیاں دی   چھوڑ ہانڈیاں تاوناں بجھ نکلے جدوں رنگ سینوندی ڈھیلیاں دی
اللہ بسم اللہ میں قربان صدقے آہی جان بے تاب اکیلیاں دی   ہویا عشق دا حسن سراجؔ راہبر مرضی اک ہوگئی دوہاں بیلیاں دی

مقولہ

بلبل دا دل ہے گل چماں دل گل دا بلبل سودائی بیٹھے   اک دوسرے نوں قابو کرن کارن دونویں دام تزویر وچھائی بیٹھے
پاسے ربدے جس نوں فتح حاصل باقی نیت تے دونویں ہرائی بیٹھے   جتنے حسن بازار سراجؔ ساکن غرض مند تمام قصائی بیٹھے

ایضاً

طالب اُتے مطلوب اک جان ہو کے حسن عشق دیو چہ ملا چھڈ یا   بلبل تے گل نے مل مل کے ذات پات دا فرق اُڈا چھڈ یا
سالک پہنچ کے منزل مقصود اُتے ماضی رنج نوں دلوں بھلا چھڈ یا   گویا عشق نے حسب دستور اپنے معشوق نوں عاشق بنا چھڈ یا
کیتی بوند نے بود نابود جس دم بس دوئی دا وہم مٹا چھڈ یا   ہویا ذات وچہ ذات شمار قطرہ جدوں اپنا آپ گوا چھڈ یا

ہم خیال ہو کے مہینوال تائیں سوہنی ذائقہ وصل چکھا چھڈیا ۔ بے خود ہو فضائے عشق اندر ہتھوں جیوڑا دوہاں اُڈا چھڈیا
بل گل دا بلبل چم چم کے رتا لال گلال بنا چھڈیا ۔ اگوں گل بھی اوسدی وچہ اُلفت زخمی کالجہ کھول وکھا چھڈیا
بارور ہو کے باغِ پریم اندر سوہنی اپنا آپ نوا چھڈیا ۔ جیوے پئی سراجؔ گل گونڈھی عزت بیگ مہینوال بنا چھڈیا

سوہنی دی بے اختیاری محبت

سوہنی اوج اقبال پونچا دِتا ہتھوں چھوڑ پتنگ پیار دے نوں ۔ جل گئی پروانے دے ہار مطلق شمع سمجھ کے رُخ دلدار دے نوں
بھتہ لے کے جاوندی نت بیلے راضی رکھدے چت دلدار دے نوں ۔ چھیڑ و کہن دوجے رج بہار یار واس جا کڑے تلے کمہار دے نوں
ڈیگر نال مہینوال دے اون ویلے ساز رکھدی پلنگ نوارے دے نوں ۔ اوہدیاں دیکھ خوشامداں پیار بھریاں بھس پئے گیا جنگ بھنڈار دے نوں
قصہ مختصر ہاڑ سیال گزرے مہینوالڑے مجھیاں چار دے نوں ۔ چیتا بھل گیا وطن تے ماپیاں دا لئی وتدا شوق دلدار دے نوں
ترناں پئے گیا عشق چنہاں مارو عزت بیگ سلطان بخار دے نوں ۔ دیہہ دعا سراجؔ مہینوال تائیں شالا ونج دیکھے ساحل پار دے نوں

عاشقاں دے پیار دا ظاہر ہوناں تے اُونہاندے اندیشے

مٹھا پیار دوہاں بیلیاں دا ڈٹھے لامکان یرانیاں دے ۔ ملے باہجہ نہ لنگھدی اک ساعت چھپ ملدے نال بہانیاں دے
اک دوسرے دی شمع جمال اوتے جندوار گئے وانگ پروانیاں دے ۔ پچھوں تاوندے نیر برساوندے نیں ویلے کر کر یاد دہانیاں دے
مہینوال ونج چار دا مجھیاں نوں وچہ بیلڑے دے جھل کانیاں دے ۔ بیٹھا ذات صفات رڑہا ساری جھگے گال چھڈے مغل خانیاں دے
چڑھیاں ہو یا سرمستیاں پریم دیاں دونویں وتدے وانگ دیوانیاں دے ۔ پی پی کے جام گل فام شیدی ہو گئے مست قلوب مستانیاں دے
سوہنی یار دے پیار سرشار کیتی خوف بھل گئے بھیت بھانیاں دے ۔ کردی رہے دلداریاں یار دیاں نال ون پونیاں بانیاں دے
دیکھ پینترے دوہاں دی چال والے شبے آ گئے دل بیگانیاں دے ۔ گئی گل نکل گجرات اندر بھیت کھل گئے اللہ آنیاں دے
حاسداں چغل خوراں اتے نظر بازاں کیتے سدھے تیر نشانیاں دے ۔ تھوڑی گل ودھا کے ہون لگ پئی جدوں آ گئی منہ زنانیاں دے
لگی ہون وچار بازارگلیاں وچہ ترنجناں تے چکی ہانیاں دے ۔ پے گئے رولے بھنڈ تندور بھٹھی وچہ داریاں مجلساں خانیاں دے
آتش عشق تے مشک نہ چھپدے نیں ایہ قول اگے مرداں دانیاں دے ۔ اونہاں واسطے پئی از غیب بجلی گئے اُلٹدے دور زمانیاں دے
دتے عشق نے ڈھول وگا گھر گھر بس کھل گئے بھیت پرانیاں دے ۔ لئی عاشقاں بھی سن گل ساری بجلی کڑک پئی سر تنانیاں دے
کوئی جان دا خوف نہ جانیاں نوں بس خوف آہے وچھڑ جانیاں دے ۔ ماہتاب گلاب شاداب چہرے ہو گئے وانگ پھلاں کرمانیاں دے
پے گئے فکراں اندیشاں وچہ دونویں سوچاں کرن وانگوں نمھوں جھانیاں دے ۔ بیڑی پئی سراجؔ طوفان اندر بھل گئے حواس مہانیاں دے

اونہاں دے پیار دا ظاہر ہوناں تے مقولہ شاعر

دوہاں بیلیاں مٹھڑا پیار پایا حسن عشق دا گرم بازار ہویا
دل سکدے سکدے دک گئے شربت پیار دا پک تیار ہویا

اجے رج نہ وصل دے جام پیتے ناہ سدھریں ونڈ پیار ہویا
شبہ اَچن چیت تروٹکاں دا گجھا عشق دا بھیت اظہار ہویا

گل نکلدی نکلدی نکل گئی سماں بدلیا کج رفتار ہویا
وچہ ترنجناں تے چکی ہانیاں دے اس گل دا شروع وچار ہویا

چال سوہنی دی ویکھ کے تاڑ گئے بدظن سارا پروار ہویا
جاسن کدے ایانے بال سائیاں ویری جان دا کل سنسار ہویا

جیوں جیوں سوہنی نوں دساں پین لگیاں سرآن غماں والا بھار ہویا
ربا کویں ایہ بیت سی عمر میری جے تے یار دا نہ دیدار ہویا

ہٹ جان بھی بہت محال ہیسی پکا رشتہ سی نال یار ہویا
کھیڈاں بھلیاں چرخہ نہ بھاوے سر چرخے دی گردش ہار ہویا

عشق اپنا آپ وکھان لگا نہیں ایس تھیں کدی اُدھار ہویا
سٹے پٹ ترٹیاں ایہ ظالم پہلوں جاپدائے غم خوار ہویا

مٹھا کھان دیوچہ تریاق وانگوں اُترے حلقوں تے زہر مار ہویا
اوہ دربدر خوار ہویا جہڑا عشق دائے خریدار ہویا

سروں کڈھ شہزادیاں نشر کردائے نہیں کم ایسدا استر دار ہویا
کرن نام مشہور یوں جو غیرت اونہاں وچہ جگاں اشتہار ہویا

اُلی پھرے ولوہنیاں وانگ اونہاں سر جہاندے عشق سوار ہویا
عشق اوہدیاں زہدیاں روہڑیاں نیں جہڑا سب جگوں روزہ دار ہویا

بھارا بھار پریت دا دوجگوں ہر کوئی نہیں ایسدا طلب گار ہویا
دیناں سر تے سر نوں پالیناں ایہ عشق دیوچہ وہار ہویا

چالے کھاوندے نسدے کئی ڈٹھے لکھاں وچہ کوئی ہشیار ہویا
بدھا صدق دا جس سراج تلہا اُدہا ایس سمندروں پار ہویا

اونہاں دا عشق عام لوکاں تائیں دُھم جاناں

جدوں حاسداں فاسداں بھیت پایا گل وچہ گجرات رُسوا ہوگئی
ہر جاتے تذکرے ایہو جاری چرچا شہر وچہ جابجا ہو گئی

پے گئے بھنڈ بھنڈار تندور بھٹھی کارن عاشقاں بددُعا ہوگئی
رہی جا نہ مول سمیٹنے دی اوڑک ہاسیوں گل سبھا ہو گئی

جوڑے منہ زنیاں جوگناں نیں سوہنی چاک اُتے مبتلا ہوگئی
سن سن کے بول گواہنڈناں دے اوڑک وچہ ظناں اوہدی ماہوگئی

حضرت عشق دے ڈھول گڑگج پائی آوازِ خلق نقارہ خدا ہوگئی
گل کھنڈ دی کھنڈی کھڈ گئی ساکاں ساریاں وچہ کہا ہو گئی

لگی کھمب داکاں بنان دُنیا خاص و عام وچہ گل کھنڈا ہوگئی
بھلا ایڈ موکالیاں کون جردا کالی رات کمہاراں دے بھا گئی

ظناں وچہ پئے گیاں پروار سارا سوہنی واسطے سحر عشا ہوگئی
چہرہ رشک گلاب کرما گیا جدوں تیز خزاں دی وا ہو گئی

پیا فکر امانت ازل والا گویا سند بلیٰ بلا ہو گئی
توبہ ملے گی کس دربار ڈھوئی جے تے عشق نماز قضا ہوگئی

ایہ اک منزل رشید سی راستے دی ایتھے لازمی بند غذا ہوگئی
الدنیا سجن العارفین ہے ایہو گھاٹی البلاء للولا ہو گئی

جویں کوفیاں بند فرات کیتا کارن سیداں کرب و بلا ہوگئی
حاصل ہون مدارج علیٰ جیکر خنجر تلے نماز ادا ہو گئی

لگے پیر نہ تحت الثریٰ تیکر جیکر ذرا بھی لغزشِ پا ہو گئی
تیری ابتدا سراجؔ اوتھے جتھے ہورناں دی انتہا ہو گئی

عشق دا اظہار تے سوہنی دی پریشانی تے فکر

قصہ خاص جد راز افشا ہویا سوہنی جی دیوچہ گھبران لگ پئی
ہائے کویں ایہ بتیسی عمر میری دُنیا ستیاں گلاں جگان لگ پئی

تنگ آ کے نت دیاں مہنیاں تھیں سنجی ماں بھی کرن گمان لگ پئی
ظناں وچہ پے گئے کمہار سارے سوہنی کو ہڑ ماں گل شرمان لگ پئی

ہو گئے راکھیاں دے درپے ظالم ساری قوم اوہنوں دبکان لگ پئی
دکھی سوہنی نادان دی جان نازک جھڑکاں سارے ٹبر دیاں کھان لگ پئی

کردی یاد انجام مقام اپنا سوچاں جی دیوچہ دوڑان لگ پئی
اُسر کجھ نہ آوندا سوچیاں بھی غوطے فکر دریا وچہ کھان لگ پئی

لہراں دیکھ کے قلزمِ عشق دیاں سوہنی بیڑی دیوانگ ڈولان لگ پئی
کویں لگ سی پار جے ہار بیٹھی اجے ہن ہی ڈگمگان لگ پئی

چشماں وچہ حسرت آرزو بن کے ہنجوں بارشاں وانگ برسان لگ پئی
پئی سوچدی سی اپنی پاک منزل مت کوئی ایہ سمجھے پچھوں تان لگ پئی

اوہدر راز دقیق عمیق مضمر گویا راز وچہ راز چھپان لگ پئی
بھلا اگ کیہ چھپسی وچہ دارو جھلی سوہنی کس دھیان لگ پئی

دانے آکھدے جن تھیں ظن مندا مائی شک تھیں پک بنان لگ پئی
اندروں اندری نال اشاریاں دے اوہنوں ہولی ہولی سمجھان لگ پئی

دھیئے ہوش کر خیر جے لوڑنی ایں تیری چال کجھ سانوں ڈارن لگ پئی
ٹھگ جو بناں سدا مہمان نہیں نی کوڑے شان تے کیوں اتران لگ پئی

جیوں جیوں سوہنی نوں دس پوے چوکھی ساڈی گل ہن ہون عیان لگ پئی
بھلا کویں پھر رہندیاں یاد کھیڑاں نال اٹکلاں گل چھپان لگ پئی

گھیری جان اندیشاں بھاریاں نیں رہن ہرویلے نمہوں جھان لگ پئی
شامی شام سراجؔ مہینوال تائیں سوہنی رو کے گل سنان لگ پئی

سوہنی دا مہینوال نوں دسناں

وکھرے بہہ کے یار مہینوال اگے سوہنی سنیاں پٹاریاں کھول دی اے
ماہی پیار ساڈا ظاہر ہو گیا پئی جان اندیشوں ڈولدی اے

آ گئی عام لوکاں منہ گل ساڈی پئے گئی گج اُچی ساڈے ڈھولدی اے
دیسن توڑ وچھوڑ تے مرویساں سوہنی پئی موتی ہنجوں ڈولدی اے

کسے تتڑی ماں نوں ظن پایا میرے بھیت تائیں رہندی رولدی اے
جھڑکاں دیندی اے وانگ متریاں دے گل گل اتوں رنج بولدی اے

ایہ پر رکھ تسلیاں جان میری بندی شیر وچہ سیر نہ گھولدی اے
تیری دید اُتوں قربان جاواں بندی سب لجاں پتاں گھولدی اے

سنسی جگ کہانیاں میریاں نوں جگ من جاسی پکی قول دی اے
اُنہوں خوف سراجؔ ابلیس دا کیہ جتھے ہتھ وچہ تیغ لاحول دی اے

مہینوال دا سن کے سوہنی نال جواب

رو رو سوہنی دلدار اگے جدوں کھول سنایا حال اپنا
بھر بھر دیدڑے ویکھدی رہی جھولی پیش رکھیا جگر نکال اپنا

دکھ یار دا ویکھ نہ جر سکیا دتا چیر ناسور مہینوال اپنا
آکھے رو کے تروڑ نہ پھٹ میرے میں رکھیائے زخم سمہال اپنا

اگے روح مجروح نوں ڈھاہ مارو پئی وسدی زور اُچھال اپنا
مساں مساں اُڑیا جڑیا دل ٹٹ جاوسی ویکھ کمال اپنا

تیرے رون تھیں آ روندائے عرش دِل دا گیا ہل جنوب شمال اپنا ‏ ‏ دُکھاں تیریاں تھیں صدقے جان میری بس رووَنجا نہ حال اپنا
جانی میریا کیہ تدبیر میری بیٹھا نام نشان میں گال اپنا ‏ ‏ بے سامان پردیسی سودائی تیرا اگے ربدے کرے سوال اپنا
ہائے ارمان ہک واری جے بلخ جاندا تینوں دسدا رُعب جلال اپنا ‏ ‏ ایتھے سوہنئے کیہ مقدور میرا جتھے دھریا نام چروال اپنا
مینوں سوہنئیے بے شمار پیڑاں دساں کیہ کیہ درد اُبال اپنا ‏ ‏ کرسی دان سلیمان دا ہوکے کیتا مالک ایتھے کلال اپنا
شیدی میں قیدی میں زُلفاں تیریاں دا آ یا یاد نہ بخت اقبال اپنا ‏ ‏ دکھ وطن وچہ میرے ضعیف ماپے ہوس نت اُڈ یکدے لال اپنا
میرا جاوناں وطن محال ہویا گیا بجھ ایتھے وال وال اپنا ‏ ‏ تیری قسم نہیں شوق سرداریاں دا بس دیوندا رہو جمال اپنا
پچھیں سوہنئیے کیہ صلاح میتھوں جویں چاہیں ورت خیال اپنا ‏ ‏ رہساں نوکری عمر تمام دیندا خادم سمجھ مہینوال کنگال اپنا
چھوڑ خوف وسواس بے آس نہ ہو رکھ آسرا ذوالجلال اپنا ‏ ‏ کرسی آپ نوازشاں سائیں سچا لجاں پالسی گا پردہ ڈال اپنا
اللہ آسرا ای لمے پندھ دیئے لگا عشق وکھان جلال اپنا ‏ ‏ پہلی ایہو دشوار گزار گھاٹی کر دل مضبوط کمال اپنا
عشق قلزم دا ترن اوکھائے پہلوں دیکھ لے ڈھم سمہال اپنا ‏ ‏ جے تے ڈرنا ئیں پیر پائیں ناہیں رکھ دل مضبوط سمہال اپنا
وٹ وٹ لنگوٹڑا صدق والا رکھ آسرا خضر ابدال اپنا ‏ ‏ کدھی پارلی ونج ستار لاوی ویکھیں جا مقام تعال اپنا
قادر کرے گا فیصلے نیتاں دے جیوڑا کر نہ مول ملال اپنا ‏ ‏ ازلی سنگ سراجؔ پتنگ دونویں ہن سنگ نہ سنگ سمہال اپنا

سوہنی دا مہینوال نوں ازماون واسطے بیان

ہوکے چول مچولڑی دلوں سوہنی کوڑی مچی دا پئی ڈرآ وندی آ ‏ ‏ اندرلین نوں یار مہینوال تائیں اُتوں ہوکے پئی ازماوَندی آ
آ کھےواری آں سوچ کے بھار چاویں ایہ جا پردیس دے تھاوندی آ ‏ ‏ ان پچھیاں تروڑ نہ پھل باغوں جیکر جان سندی خیر بھاوندی آ
رکھ خوف کجھ میریاں ماپیاں دا غیرت بیٹیاں جان تپاوندی آ ‏ ‏ عزت واسطے دیساں دے دیس کس گئے قدم پت بھاری اس ناوَندی آ
پاسن سار کمہار گجرات والے او ہناں غیرت جری نہ جاوندی آ ‏ ‏ پلی ہوئی اصطبلاں تے کھوتیاں دی ہوہڑی جیہی ایہ نسل سداوندی آ
جاہ نس جاہ اپنے دیس ماہی گھڑی گزر گئی ہتھ نہ آوندی آ ‏ ‏ میرے واسطے تدھ نوں حرج ہووے بندی ایس گلوں شرماوندی آ
پردے وچہ اگے لنگھ گئی چنگی ہن ہور پئی رنگ وکھاوندی آ ‏ ‏ جاہ مل ہن اپنے ماپیاں نوں چھاتی پئی ہلدی ہوسی ماوندی آ
سوہنی سفر العشق وچہ پین لگی پئی جانچ کے قدم اُٹھاوَندی آ ‏ ‏ جھاتی گھت کے یار دے من اندر پئی اوہدی وفا ازماوندی آ
پئی یار دے نال کلام کردی اندروں آپ پئی گھبراوندی آ ‏ ‏ رگڑ رگڑ کے پئی سراجؔ ویکھے سونے تا سلاخ لگوندی آ

مہینوال دی پریشانی تے سوہنی نال سواب جواب

مہینوال سن کے حال لال کولوں گھبرا گیا سخت حیران ہویا ‏ ‏ اکھیں پیش غبار انھیر چھایا وچہ غوطیاں جی غلطان ہویا

کہندا موڑ نہ سوہنیئے عشق ولّوں بے وس ایہ جی نادان ہویا — چھٹا تیر نہ مڑے گا کدی واپس جھڑا چھوڑ کمان روان ہویا

ٹُٹی شاخ تھیں پھل نہ ہرے ہوون دانا لکھ توڑے باغبان ہویا — جڑیا نہیں اوہ نال مصالیاں دے جس شیشے دا ٹٹ نقصان ہویا

دُکھی جیوڑا وس تھیں باہر میرا نشہ پریم دا رچیا جان ہویا — قیدی زُلف دا بیٹھا وسار ہر شے کویں وطن ول ہووسی جان ہویا

سوہنیئے اوس نوں موت دا ڈر کہڑا ہک وار جو مر کے فان ہویا — مہینوال ہن نس نہ جاوسی گا بھاویں سر لکھ قہر طوفان ہویا

ذرا سوہنیئے غور خیال تے کر میرے نسب دا کیڈ نقصان ہویا — کہڑی گل نوں چاک کمہارا گے عزت بیگ اصیل پٹھان ہویا

مینوں سوہنیئے نہیں ارمان تھوڑے گمنام میرا خاندان ہویا — اج ہونجدا پھرے اروڑیاں نوں مہربان جس تے شاہ جہان ہویا

میرا سوہنیئے تیرے بیان کولوں تار تار سارا گریبان ہویا — کاہنوں سوختاں لا جلاوُنی ایں جے تے درد دا نہیں درمان ہویا

رج کر لئے بے وفائیاں نوں کراں عذر ہوواں بے ایمان ہویا — تیرا پکڑسی اُٹھ سراجؔ دامن جدوں حشر دا گرم میدان ہویا

مہینوال

ورج سوہنیئے مول نہ عشق ولّوں اساں عاشقاں پاک نمازیاں نوں — آکھیں نس جاہ موت دا ڈر دسیں کیہا ڈر پروانیاں غازیاں نوں

اساں پیراں دے پیر دے پیر پکڑے دِلوں چھوڑ کے تے جعل سازیاں نوں — دتا عشق سمندر وچہ ٹھیل بیڑا حامی سمجھ غریب نوازیاں نوں

ڈرساں مول نہ کپراں غوطیاں تھیں رب لاوسی پار جہازیاں نوں — چاہیا رب تے کٹ وکھاوساں میں مشکل گھاٹیاں دور درازیاں نوں

سچی پاک جناب تے صاف روشن میریاں حقیقتاں اُتے مجازیاں نوں — جاویں ڈول سراجؔ نہ عشق ولّوں دیویں ہار نہ جتیاں بازیاں نوں

ایضاً

اساں سوہنیئے جانائیں لطف ربی سر عشق دے غضب دی سانگ ہوسی — دو جہان وچہ عشق ایمان میرا اک میں ہوساں تیری تاہنگ ہوسی

لئی عشق دی نیت نماز خبرے سنی ہوئی الست دی بانگ ہوسی — چاہیا رب تے یوم نشور تیکر میرے راز کمال دی دھانگ ہوسی

میرے عشق دا فخر شیرازیاں نوں بھاویں وچہ پنجاب کرانگ ہوسی — بھاویں برے نصیب سن ماپیاں دے نت ڈنگدا ہجر دا نانگ ہوسی

راہ ویکھدے ہوو سن نت شامی میرے آون دی اوہناں تاہنگ ہوسی — ہوسی باپ نوں تاپ جھاپ والا میری ماں اڈاوندی کانگ ہوسی

ہوسن پچھدے راہیاں پاہندیاں تھیں کوئی دُکھی نہ انہاندے وانگ ہوسی — ڈبوے من دے رہن مسیت خانے میرے جاونے دا نہیں ٹانگ ہوسی

لیکے داغ منگیوے دا عمر ساری دُکھی پئی میری ملکہ مانگ ہوس — اوہدے لیکھے کو لکھنے لیکھ آوے اوہدا نت دا ماتمی سانگ ہوسی

مڑ ساں مول نہ اپنی روش کولوں منزل پار دی اک ڈولانگھ ہوسی — آہ تیز تر برق سراجؔ کولوں ویکھیں ہفت افلاک دو پھانگ ہوسی

مقولہ شاعر

ساقی ماہ رُخ جدوں دا بخشیا اے پُر کر کے تے ہِک پیمانہ — مستی جام گلگوں نے کر چھڈیا مینوں وچہ یگانیاں بیگانہ

شالا حشر تک رہے آباد دم دم میرے پیر مغاں دا مے خانہ
دسی جدوں دی عشق نماز مینوں گئی بھل نماز پنج گانہ

اوس کن میرے وچہ پھوکیا اے مینوں یاد اوسدا قول ناصحانہ
جیکر پاونا ئیں کعبے والڑے نوں تاں کعبے نوں سمجھ لے بت خانہ

والاضام جد کناں پایا اے نال بتاں جے رشتہ دوستانہ
حق سچ ہر پاسے دِسدائے اوس دن تھیں جلوۂ جانانہ

برا بھلا نہ آکھ پجاریاں نوں باز آ صوفیا ناداناں
کدی صنم خانے وچہ جھات پاویں بجھو دست آویں جبہ صوفیانہ

جھلیا سر ملامتاں شہرتاں نوں غرض مند جیوں آکھدے دیوانہ
اساں نچ کے یار مناونا ئیں گل پالیناں جنجوں کافرانہ

جے میں اپنی موج وچہ آجاواں ذرا کراں قائم بزم شاہانہ
آوے بدل کے بھیس جمشید ویکھن گل پا لباس فقیرانہ

جے میں تان چھیڑاں دُکھی نغمیاں دی ہووے اثر کیوں نہ وحشی حیواناں
جھوم جھوم کے تے میرے پیر چجے بازو باورا باورا دیوانہ

بت ناز دا ناز انداز صدقہ کر چھڈیا جیوڑا نذرانہ
قیدی ہو گیا مرگِ دل میرا اوہدے رُخ دا ویکھ کے تل دانہ

واعظ بے تاثیر تقریر تیری میں ہاں شمع محبوب دا پروانہ
میں کدی نہ چھوڑ ساں بت پرستی رکھی رکھ اپنا شانِ زاہدانہ

عابد ساڑ مصلیٰ تے بھن کوزہ سمجھ جاہ اک نکتہ رندانہ
بندگی عمر دی یار دا اک جلوہ ایہو دسدائی مذہب عاشقانہ

میرے سخن نوں تولسن مرد عارف سمجھے کی بھلا جاہل ملوانہ
پچھو سچ تے ہویا سراجؔ تائیں حاصل بتاں کولوں شاں عارفانہ

مقولہ شاعر

دِلا کا سنوں اُچھلیا آونا ئیں ذرا ہوش ایہ جوش اُبال نہ لکھ
ہووے متاں فتور ظہور کوئی ایڈا ہو کے بے سمھال نہ لکھ

تینوں وحشیانت سمجھاوناں ہاں باز آ توں ایسے خیال نہ لکھ
ملاں تنگ دل سن کے مارنی گے ایڈی دوستی بتاں دیناں نہ لکھ

توبہ کر نہ کر کول جھلیا کعبہ دیر دی اک مثال نہ لکھ
ایہ سجرے ویر جگانا ئیں اگے مفتیاں مفت سوال نہ لکھ

کجھ حفظ مراتب نوں رکھ چیتے جگہ ہجر دی ذوق وصال نہ لکھ
کیہے کرنا ئیں پیا تحریر نسخے بدلے ورق دے ورق ہڑتال نہ لکھ

گھٹی رکھ اک گھٹ جے پی بیٹھا ئیں وانگ چاتراں قال مقال نہ لکھ
بیٹھوں پھول دیوان دیوانیاں دا شرح لکھ توں متن تعال نہ لکھ

گیا گزر منصور دا دور دورہ انا الحق دا نعرۂ قال نہ لکھ
ضبط سرمدی جام نوں میخوارا جذباتی حال احوال نہ لکھ

قصہ لکھ جے سکھ عروض بیٹھوں نظر خوردبین دی بھال نہ لکھ
ازلی سبق رکھ یار سراجؔ اپنا اللہ لکھ ست سری اکال نہ لکھ

پھر اصلی گل ول شاعر دا اوناں

قلمے آ پھر مرکز خاص اُتے جدھے وچہ مضمون نگاری آ ہی
قصہ یاد کر کھاں اگے سوہنی دے شروع مہینوال دی زاری آ ہی

جدوں یار تائیں ازماونے نوں سوہنی گل بنا سنواری آ ہی
توبہ کیہ آکھاں جھلی جان بجھ کے سٹی وچہ بارود انگیاری آ ہی

مہینوال کنگال بے حال تائیں لگی چوٹ کلیجڑے کاری آ ہی
درد دے کے آکھدا سوہنیے نی میری اگے ہی جان ازاری آ ہی

مینوں موت تھیں اج ڈراونے دی تدھ کی دلیل گزاری آہی — توں انج تے آ کھناں ناہ مینوں لینی کالجے مار کٹاری آہی
ذرا سوچ کے تے ہتھ پاوناں سی جے ایہ گڈھڑی جاپدی بھاری آہی — جے توں انت نوں ہار کے نسناں سی پہلوں کیوں شطرنج کھلاری آہی
انی ٹھگننے ملک بنگال دیئے تیرے کول کوئی بڑی عیاری آہی — اج رو رو کے پئی دسنی ایں کل یاد ناں ایہ خواری آہی
مینوں سوہنیئے اج معلوم ہویا تیری نیت تے مدھوں ہی ہاری آہی — منگوں بابلے دا چروان کارن کیتی پئی میری خاطر داری آہی
بھلا دس کھاں کیہ سی لوڑ مینوں رکھی بھانڈیاں دی خریداری آہی — صرف ظالماں میں تیری دید کارن کیتی پئی ایہ زرشاری آہی
رہیا ڈھووندا سال اروڑیاں نوں کیتی رج کے ٹہل گزاری آہی — لگدا کیہ سی تلہ کمہارا میرا ایہ سب تیری خاطرداری آہی
مینوں سوہنیئے کدی نہ بھل جاسی کیتی وطن تھیں جدوں تیاری آہی — پوندی غضب دی ڈاہ کلیجڑے نوں چھڈی روندی ماں پیاری آہی
اللہ جان دائے اوہدا حال توبہ اوہ تے اگے کمزور بیچاری آہی — گلیاں وچہ پھردی پریشان ہوسی اوہدی سکھ دی گھڑی ادھاری آہی
میں تے بھل جاساں جو کجھ سر آئی ایہو آکھاں قسمت ماڑی آہی — کہسی حشر تک پیا جہان سارا ڈائن خون پینی کمہاری آہی
تیرے جوبن جوانی دی خیر شالا کدی میرے بھی سرمایہ داری آہی — جم رج بے فکرا ناز بھریا میری بلخ وچہ مہر سرکاری آہی
دولت عزت شرافت خاندانی سارے شہر ساڈی سرداری آہی — صبح شام خوشامدی تاجراں دی نفراں نوکراں فوج ہزاری آہی
پٹیا ہند پنجاب دے شوق مینوں گھر رج کے ناز برداری آہی — ایہ سب کارستانیاں عشق دیاں لکھی ہوئی گجرات خواری آہی
وطن نس جاواں دسیں ہن جدوں پھر گئی ہر شے اُتے بہاری آہی — اُجڑ گیاں دا گھر سراج کہڑا اپٹی کانگ نے چار دیواری آہی

مہینوال دا بیان

ہن میں سوہنیئے چھوڑ گجرات تیری کدی بلخ بخارے نوں نہ جاساں — جھلساں دکھ تے دکھ ہزار پیا تیرے چھوڑ دوارے نوں نہ جاساں
بھاویں نہیں کوئی چارہ پیش جاندا ایپر چھوڑ کے چارے نوں نہ جاساں — سر رہوے نہ رہوے پرواہ نائیں سروں سٹ کے بھارے نوں نہ جاساں
ہویا حشر نوں جنت دا حکم مینوں تیرے سمجھ اشارے نوں نہ جاساں — تیری دید تھیں ہشت بہشت صدقے تیرے چھوڑ نظارے نوں نہ جاساں
کافی وافی ہے مینوں دید تیری کدی طور چمکاوے نوں نہ جاساں — جلساں سوز تھیں پیا سراج وانگوں تیرے چھوڑ جھلکارے نوں نہ جاساں

سوہنی دی شرمندگی تے یار اگے منتاں زاری

مہینوال زخم خوں فشاں اپنا جدوں یار نوں چیر وکھایائے — لالہ زار ہیسی زخمی دل اوسدا داغاں نال تمام سوہایائے
روندا دیکھ عاشق خستہ جگر سوہدا جیوڑا سوہنی دا پچھتایائے — ہائے میں ظلم کیتا اپنی جان اُتے کیوں پیا مظلوم ستایائے
کامل مرد دے ویکھ جذبات کامل لوں لوں وچہ خوف سمایائے — تھر تھر کنب گئی دلوں جھنب گئی ہائے میں کوڑ دا کیوں ازمایائے
سیف طبع تیز زبان اِسدی سان عشق تے چاہڑ چمکایائے — توبہ دو جہان نہ ملے ڈھوئی جے تے کجھ اس موہوں الایائے

رہی تاب نہ ہو بیتاب اُٹھی سر قدماں وچہ وگایائے
ہائے میں بھل گئی بخش گناہ مینوں ناحق دُکھ دِتا کلپایائے
بھلن ہار پاپن کیتی نادانی ہن کیتے دا پھل پایائے
چا کر معاف تقصیر میری سڑ جائے جیبھ میں کیوں ستایائے
جہڑا قدمی جھڑ کے بھل منے چاہیے اوس تے رحم کمایائے
پردے کج میرے پردہ پوش سائیاں بھلن ہار بندہ بھلدا آیائے
کدے جاوسی بدنصیب نوکر جے تے مالکاں مار ہٹایائے
ونڈاں نت سراجؔ شیرینیاں میں جے تے یار نے قرب عطایائے

سوہنی دا بیان

سوہنی یار دی قدمی جھڑی ہوئی سجدہ عشق دا سمجھ حلال دل تھیں
میں جانیاں انت غلام تیری شک شبہ تمام نکال دل تھیں
نہ رو نہ دُکھیا ہو اتنا سوہنی تیری اے ہر حال دل تھیں
تیری تیری ہاں موئی تے جیوندی بھی کیتے قول وکھاوساں پال دل تھیں
تیرے راہ دی خاک نوں کراں سرمہ دیساں پئی جھاڑ وزُلفاں نال دل تھیں
جوڑ ابناں گی جوڑیاں وچہ بہساں پیر جھاڑنے کان رومال دل تھیں
سوہنی سوہنی ہوکے مرے شالا کراں رب دے پیش سوال دل تھیں
تینوں پگ داہڑی مینوں شرم بندے ضامن دتائے ذوالجلال دل تھیں
دو جہان میں تیری امان سوہنی ہوساں وچہ قدماں پائمال دل تھیں
ٹٹ جان والا رہیا نہیں رشتہ تیرے نال پریا وال وال دل تھیں
دستگیر میراں لجپال حامی کرے واہر شاہ دولا ابدال دل تھیں
کعبہ مکھ سراجؔ محبوب دے نوں سجدے کراں گی شوق دے نال دل تھیں

ایضاً

میں قربان گئی جانیاں رکھ نہچا چکے بھار نوں توڑ چڑھاوساں میں
بھلساں نہیں ایہ لذتاں پیار دیاں سر دیوساں سر نہ چاوساں میں
کر خوف وسواس نہ جان میری تیرے دکھ اپنی جھولی پاوساں میں
میری طرف تھیں رکھ یقین کامل ایہہ امانتاں سانبھ وکھاوساں میں
کعبہ جانیاں جانیاں جان تیری کویں کعبیوں مکھ بھواوساں میں
شاہد رب رسول تے پیر تریجا کسے ہور دِی نہ سداوساں میں
توہیں روگ تے توہیں دوا میری تیرے نام داوِرد پکاوساں میں
تیرے دل رکوع سجود میرے عشق نیت نماز اداوساں میں
سڑمراں گی عشق دی چِخہ اندر تیرے نام اُتوں صدقے جاوساں میں
کیتے قول سراجؔ دے ربّ پالے جگ ویکھسی جویں نبھاوساں میں

ایضاً

تیری ہو رہیاں دو جہان اندر شالا کر قبول میں مندڑی نوں
نام رب دے والیا روناں ئیں گولی کر کے رکھ لے مندڑی نوں
دامن پھڑے دِی شرم تے لج تینوں منظور کرکو ہجڑی گندڑی نوں
تیری قسم کوئی ہور نہ لوڑ دو جگ تیرا آسرائے آساونڈڑی نوں
پئی وسدی وسدی وانگ بدلی تدھے پٹیا سکھ دسندڑی نوں
لاجونتاں لاج سراجؔ ہوندی چھڈیں نہیں پکار کرندڑی نوں

ایضاً

جے تے سمجھ نکارڑی ردیوئی بندی کون وسیلہ ڈھوسی وے
اگلی بخش خدا دا واسطہ ای اگوں کدی بے ادب نہ ہووسی وے

جے توں ہتھ چایا سایا لطف ربی عمراں پئی یتیمنی رووسی وے
شالا ہے منظور کم ذات بندی پئی پیر کنگالنی دھووسی وے

بندی میں توں بندہ نواز آقا تیری بندگی دا فخر ہووسی وے
تیرا چھوڑ کے در سراجؔ پاپن کہڑے در تے جا کھلووسی وے

سوہنی دیاں یارا گے عرضاں

جاگے بھاگ میں پایا سہاگ تینوں ہو یا عجز منظور سوالنی دا
یا نصیب پھر ہور کیہ ہلوڑ مینوں جے تے لقب پاواں مہینوالنی دا

تینوں لج کوچجڑی کوہجڑی دی پردہ رکھ او یار کنگالنی دا
جیہی جاچ وکھاوسی پئی تینوں کرنا چ منظور کلالنی دا

کیتا ودھ پروار تھیں ونج تتی اللہ چاہڑے توڑ پلالنی دا
پالے لاج سراجؔ دی میرا نور اوہا آسرا نین اُبالنی دا

دوہاں دا نویں سروں وفا دا اقرار

قصہ مختصر دوہاں نے ہو وکھرے پیا ناز نیاز اظہار کیتا
کڈھ شکویاں گلے اُلاہمیاں نوں شکر رنجیاں نوں بر کنار کیتا

دشت عشق نشیب و فراز کولوں اک دوسرے نوں خبردار کیتا
جاون گل پر گل نہ جائے مطلق پکا دوہاں نے قول اقرار کیتا

کرنے واسطے طے مجاز پینڈا دوہاں زادِ سفر تیار کیتا
گھوڑا نفس سرکش لگام صبروں کاٹھی صدق دی پا ہموار کیتا

گھاٹا پوے نائیں شالا عشق ولوں سودا تاجراں پریم بازار کیتا
اساں تن من چا قربان کرناں دوہاں بیلیاں جی تیار کیتا

منگی ہتھ اُٹھا دُعا دوہاں فانی جگ تھیں دل بیزار کیتا
اللہ کرے تے پان مقصود قاصد قاصد قاصداں ہوشیار کیتا

دتی ہاتف غیب تھیں خوش خبری تساں بحر مجاز نوں پار کیتا
دیسی عشق سراجؔ مراد تینوں جس منزلاں دا راہ وار کیتا

ایضاً

دوہاں جانیاں گوشے دیوچہ بہہ کے سر دین دا متا پکایائے
شالا دوہاں جہاناں تھیں جائے دانجا جس نس کے ساتھ ونجایائے

اک دوسرے دے ہتھ ہتھ دے کے پکا قول اقرار پھڑایائے
وچہ اوس جوان لیا ضامن جس بڈھڑی پت ملایائے

سوہنی آکھیا جانیاں تدھ پچھے میں ہن بھار ملامتاں چایائے
رنگن شوق دے عشق رنگ ریز رنگی مینوں ہولی رنگ نہ بھایائے

جس تھیں نوریاں پئی پناہ منگی اوس بھار نوں عاشقاں چایائے
فیر ہتھ اُٹھا دعا منگی مولا توں رحمان کہایائے

چا مقصود پونچا مسافراں نوں لماں قاصد سفر اُٹھایائے
بخش ثابتی صدق یقین ربا جاوے قدم نہ مول ڈولایائے

لیا گھیر چوفیر تھیں حاسداں نیں تدھ باجھ جہان پرایائے
توہیں آسرا ہر بے آسرے دا ڈاہڈا دوتیاں شور مچایائے

توہیں آپ ایہ دِلاں دی گڈھ ماری توہیں دوریاں تروڑ ملایائے جاوے ٹٹ نہ پریت دی تند کچی کچے جگ تھیں دل گھبرایائے
ساڈے صدق یقین دی لاج تینوں لج پال تدھ نام دھرایائے کجیں کج سراجؔ دے واسطائی تیرا رحم و کرم سوایائے

مقولہ شاعر سوہنی نوں مت

جاگ سوہنیئے پکیئے صدق دیئے مشکل پینڈ ڑائی کر غور لئیں نی سفر العشق مجاز ہے موت بازی بنھ ہمتاں دی گھنگھور لئیں نی
وڑن لگی ایں تیغاں دی واہڈ اندر پہلوں ڈھونڈ اپنا کفن گور لئیں نی ایتھے سر دتیاں سر پاؤندے نیں سر تے جھل جہان دے جور لئیں نیں
توں ملنا ئیں چن یار تائیں پہلوں سوہنیے بن چکور لئیں نی جے تے اُڈ دی اُڈ دی جھڑ پیوں منگ ہمتاں عشق تھیں ہور لئیں نی
گر بن نہیں لبھدی گت جھلیے کر گرو دی ٹہل ٹکور لئیں نی سیوا کر جے ہووی نصیب میوالا ساری حیاتی دا زور لئیں نی
ایس عشق دے ناڑے تے چڑھن لگیاں پہلوں پیر اُستادنوں سور لئیں نی اوا گون برباد نہ ہو جاویں دے مالکاں دے ہتھ ڈور لئیں نی
چک لے امانت ازل تائیں پہلوں تول اپنا بھار زور لئیں نی حَمَلَہَا الانسان انہ کان ظلُومًا جھولا پڑھ حکم ربی فی الفور لئیں نی
پاسیں شان شہادت وانگ سسی پہلوں اپنا چھڈ بھنبھور لئیں نی مومن عشق شہید محروم کفنوں ہن چھوڑ نشان تے گور لئیں نی
توں نچ کے یار مناونا ئیں مور پائلاں دی سکھ ٹور لئیں نی اج ایہ پکا جے یاد رہوی بھلکے سبق سراجؔ تھیں ہور لئیں نی

مقولہ شاعر

میریا ساقیا سکیا ویلڑائی پونچ حامیاں دل ناشاد دیا کوئی نہیں دھیر فقیر نوں باجھ تیرے نصب العین میرے اعتقاد دیا
اُٹھ اُٹھ ویکھناں ہاں نت راہ تیرا دستگیر ضامن امداد دیا لیا ویریاں گھیر سراجؔ تائیں چھیتی بوہڑ سلطان بغداد دیا

بھیت دا عام ظاہر ہوناں تے سوہنی نال ماں دیاں گلاں

یارو عاشقاں دا فلک جنم ویری مندیاں گردشاں ایس شریر دیاں ملیاں دلاں نوں ویکھ نہ جر سکے مڈھوں عادتاں ہین بے پیر دیاں
بدل بھیت دے پاڑ ویران کردائے گجاں گھت چو فیرو ہیر دیاں ایہ ایس غریب دے وس کتھے لکھیاں مڑ دیاں نہیں تقدیر دیاں
جھولی وچہ انگیاریاں کدوں چھپن تار تار تائیں جاون چیر دیاں عشق مشک بھلا کدوں چھپدے نیں بنھوں پٹیاں لکھ تدبیر دیاں
کھل بھیت گیا بچاریاں عاشقاں دا گیاں نوبتاں وچ تشہیر دیاں لگیاں عاشقاں دا بھیت پاونے نوں نظراں کل صغیر کبیر دیاں
مگر عاشقاں دے نظر باز ہو گئے جو جو ہستیاں بد ضمیر دیاں اونہاں پالیا بھیت عاشقاں دا رکھاں ہون شالا دستگیر دیاں
تھوڑا سچ تے جھوٹھ ہزار حصے گلاں جوڑ بنا تقریر دیاں دسیاں سوہنی دی ونج ماں تائیں الف یے تائیں کل آخیر دیاں
ماں سوہنی دی سن حیران ہو گئی گیاں طاقتاں اڈ سریر دیاں اپنے اپنے گھر ہزار ہوون عزتاں ہر غریب امیر دیاں
گل سندیاں چوٹیوں لنب نکلی گیاں طاقتاں اڈ سریر دیاں ہائے سوہنی کر پلیت چھڈ یاں دھاراں پی کے ماں دے شیر دیاں

غصبوں زور نہ ڈکیا جاوندا سو چمکاں اکھیاں وچہ شمشیر دیاں — سوہنی سد کے کول سراجؔ مائی بیٹھی کا پیاں پھول تفسیر دیاں

سوہنی نوں ماں دِیاں متیں

مائی کول بہا کے سوہنی نوں ہتھ پھیر دی نال دِلاسیاں دے — دھیئے دھیاں شرم حیا گہناں اکھیں بند نہ تکئے پاسیاں دے

بچہ ڈھولک مار سنسار نگری خوف رکھئے جگ دیاں واسیاں دے — لوکی چڑی داکاں بناوندے نیں اج سچ پئے بن دے ہاسیاں دے

تیری عمر نہیں باہر وتنے دی سمے پرت گئے بے قیاسیاں دے — اج جگ کجھ ہور دا ہور ہویا لہندے داغ نہیں لٹھیاں خاصیاں دے

ونج کھوٹیوں انت نوں پوے گھاٹا ایہ قول نے حق شناسیاں دے — دھیان بیٹیاں دی رکھ چال دھیے پھڑ راہ نہیں وسواسیاں دے

چادر سانبھ حیا دی ستر ہووی چھڈ آسرے کوڑ بھرواسیاں دے — ضبط نفس سراجؔ جہاد اکبر حکم وچہ قرآن قرطاسیاں دے

سوہنی نوں ماں دیاں متیں

مینوں سوہنیے انج معلوم ہوندا تیرا اگلا اوہ دھیان نہیں نی — دِتی چھوڑ نماز میں ویکھ رہی آں کدی پھولیا تدھ قرآن نہیں نی

دھیے کوئی نہیں سماں ہاسیاں دا چھڈ دا کسے گلوں ایہہ جہان نہیں نی — خود سمجھ لے ہور میں کیہ آکھاں تیری اپنی عمر نادان نہیں نی

نال کامیاں ہناں براہوندائے دھیے رانئے تیری ایہہ شان نہیں نی — لگ جان جو چٹیاں چادراں نوں جاندے دھوتیاں اوہ نشان نہیں نی

مڈھوں راہ بھلیاں دیاں جائیاں دا داغ ننگ ناموس نوں لان نہیں نی — جا کے پچھ کھاں بھلا سراجؔ کولوں تیر نیچ کوئی خاندان نہیں نی

ماں دِیاں گلاں سن کے سوہنی دیاں سوچاں اندیشے

اندر مائی دا قہر طوفان تایا جبھ وگدی تیز تلوار پئی — سوہنی چپ چپاتڑی سنے پئی متیں دیوندی ماں ہزار پئی

ماری شرم نے مہر زبان اُتے آوے بن نہ مول گفتار پئی — جدھا دھڑ وہ سی وچہ وجود میرے شاید ڈھک اوہو آن کار پئی

لوں لوں وچہ خوف سا گیا تھر تھر کنبے بید ہار پئی — بھیت کھلیا کاریاں میریاں دا بجلی ٹٹ کے سروچکار پئی

سوچاں ڈال دتے ڈیرے وانگ لشکر فوج عقل دی بن یلغار پئی — بابل زندیاں مول نہ چھوڑسی گا جیکر اوس تائیں ذرا سار پئی

لاسن لیک کولیک شریک سارے ہوسی جگ دیوچہ پکار پئی — کاپے کھاوسن جگر دیوچہ ماپے پچھلی اونہاندی ہو خوار پئی

منیاں وچہ برادری باپ تیرا سنسار اندر بھلی وار پئی — توبہ میری نہ اُچیاں بول سکسی مہنے دیوسی قوم کمہار پئی

کپر قہر کمایا میں نرتھی عزت بات دی نہیں شمار پئی — بریاں آکھسی کل جہان مینوں دل ماپیاں بے اعتبار پئی

چڑھے فکراں خیالاں دے گھنے بدل بھا سوہنی رات غبار پئی — عشق کول کھلوتڑا ویکھدا سی جا توس ایہہ کڑی دلوں ہار پئی

اینھوں فکر ولایا لا گلیں مگر عقل دے ہوا سوار پئی — چالے دِسدے دِسدے نسنے دے پچھان مڑن نوں ہوتیار پئی

پچھد انہیں ایہ ہوکے نفر میری جاوے ہوراں دے وچہ شمار پئی — میرے ہوندیاں غیر نوں فتح ہووے میری شاہ زوری وچہ نار پئی

گرز آتشی پکڑ کے عشق حیدر آیا وچہ میدان للکار پئی
آمد ویکھ کے شیر دی پڑ وچوں فوج غیر سب ہوفرار پئی
گجیا وانگ غضنفر عشق حیدر سنسار اندر دھکار پئی
للکر شیر دی سن سراجؔ سوہنی ستی خواب تھیں ہو بیدار پئی

ماں نوں سوہنی دا جواب

سوہنی خواب تھیں جدوں بیدار ہوئی گلاں عشق کرائیاں سانبھیاں
کہندی ماں نوں کھول کے دس مائے لغتاں گجھیاں میں نہ جانی آں
مینوں کھول ذرا سمجھا تے سہی رسم جگ دی ناں پچھانی آں
کویں سچ پئے بن دے ہاسیاں دے اجان آں کجھ نہ جانی آں
گلاں تیریاں آیائے ڈر مینوں گیاں میریاں پرت پیشانی آں
کہیا خوف شیطان دا دسیائی میں شیطان مردود نوں رانی آں
کدوں ویکھیائی کتے جاوندی نوں چرخہ رہاں کتدی وچہ ہانی آں
کھوٹا تخ نہ کراں گی رب چاہیا کھوٹے کھرے نوں عقل وچہ چھانی آں
پھڑاں کدی نہ چال گمراہاں دی حکم رب دے تھیں مسلمانی آں
چاہیا رب تے شرم دی لج ہوسی کیہ سمجھیائی بے ایمانی آں
ایہ کوڑ دا جگ فناہ بیڑا کس چادراں بہ کے تانی آں
کھیڈن دیہہ سراجؔ نوں وقت ایہو سدا نہیں رہناں چٹیاں چانی آں

مائی

دھیے خبر نہیں سکھیاں تدھ کتھوں گلاں ترکھیاں ایڈ لا ہوردیاں
بن اُستاد نہ گل چھپا میتھوں ہن چھڈ دیہہ ہک دے زوردیاں
تیری نظر ہی ہوردی ہوردسدی چالاں ہور جاپن تیری ٹوردیاں
تیریاں اکھیاں وچہ حیا نہیں تکاں تریڈھیاں نی جویں چوردیاں
میں جانی آں وچہ ترنجناں دے واراں گاونی ایں مغل چھوہردیاں
مجھیں چار جدوں گھریں اوندائے پاویں پائلاں اُٹھ کے موردیاں
میتھوں سچ اکھوانہ تینئے نی تینوں دُدھ ملائیاں پھوردیاں
بھل گئے نی کم کاج سارے تدھ شامتاں چائیاں جوردیاں
تدھ ورگیاں دے اِلاں کھان بیرے ریجھاں رہ جاون کفن گوردیاں
جویں سسی ضد دیوچہ مرگئی جائیں چھڈ کے شہر بھنبھوردیاں
مریں سوہنیئے باپ دی ویکھ عزت خوئیں چھوڑ دے پٹھڑے طوردیاں
جاپے شہر گجرات بدنام کرسیں پین جگیں دُھماں تیرے شوردیاں
شوہری ہوکے مریں گی جاپدائے چالاں تیریاں دسدیاں ہوردیاں
بین بدی دا فصل سراجؔ بدی انتاں مندیاں نرتھ کلوردیاں

سوہنی

مائے جھوٹیاں بدراں لانائیں گلاں سن کے چغل خور کولوں
گڑا گھت نہ واسطا ربدائی بابا سچ منسی تیرے شور کولوں
کدی شرم تھیں پیر نہیں باہر میرا تدھ کی ڈٹھا میری ٹور کولوں
اکھیں نیویاں لنگ حیا ساتھی خوف کھاونی آں نفس چور کولوں
مائے سنیاں سنائیاں نہ بنھ پلے ہتھ روک اپنے ایس جور کولوں
لوتی باز سنسار دا کی جاسی گھاٹا گھرے دا گھرے دے کھور کولوں
حکم رب دے نال میں پک دامن مینوں فتح شیطان کمزور کولوں
کرن لکھ حسود مردود پئے ہوسی پک سراجؔ دی گور کولوں

مائی

چتر بن نہ سوہنئے رکھ نیچا جاپے اپنی آپ قطئی ہوئی ایں — مینوں تینئے انج معلوم ہوندا ئے توں دوہاں جہاناں تھیں گئی ہوئی ایں

وڈی ہوئے ماں نوں فیر ٹھگیں اجے وچہ پنگھوڑے دی پئی ہوئی ایں — تینئے تانہیں جگریاں ساڈیاں نوں اساں منتاں من من لئی ہوئی ایں

تیریاں اکھیاں وچہ حیانا ئیں مینوں اج توں سوہنئیے سہی ہوئی ایں — مندے تت توں رج کے گھول چھڈے اجے پاک دامن توں رہی ہوئی ایں

کوئی ہور بھی اے تیرے جیہا آیا یا توں جہان تے نئی ہوئی ایں — تیرا حمدیاں ہی قصہ پاک کردی جے میں جان دی توں اجیہی ہوئی ایں

آ کھے لگ جا ہن بھی ویلڑا ئی نہیں تے پک جانیں مرگئی ہوئی ایں — کھاہڑا چھوڑ سراجؔ دے لگ آ کھے گھر چنگیاں دے توں ڈھئی ہوئی ایں

ایضاً

مینوں وکھریاں بہ کے مت دتی سگوں ساہو یاں کرن تیار ہوئی — کدھر سوہنئیے گیا حیا تیرا منع کیتیاں تیز طرار ہوئی

تینوں کدوں دی میں سمجھان لگی ودھدی جانی ایں آپ مہار ہوئی — شالا چاک نکارے دامان ٹُٹیؔ اتے آپ بھی مریں خوار ہوئی

کیتے مائی تے باپ دے رد کریں جاپے تینوں نصیباں دی مار ہوئی — ماں باپ دا عاق سراجؔ جہڑا اوس تھیں رب دی ذات بیزار ہوئی

ایضاً

توبہ کر خدا دے ڈر غضبوں ایڈی ہو نہ نافرمان کڑیئے — اُچی ہوناہیں اُچا اگ جوگا ایہ مثل مشہور جہان کڑیئے

شالا روندیاں گورنوں ٹور ہووی رہویں عمر ساری پریشان کڑیئے — اوہنوں گھر وچہ کسے نہیں رہن دیناں جس چاک دائے تینوں مان کڑیئے

اب جوبناں بدلاں چھاں وانگوں دو دن دا حسن مہمان کڑیئے — لکھاں وانگ سراجؔ نہال گلشن پئے چپ کیتے قبرستان کڑیئے

سوہنی

سچ مچ جہان فناہ منزل نہیں ایسدے وچہ وفا مائے — تاہیوں آکھنی آں ایس زندگی دی جاواں کسے سروری چڑھ مائے

میں ہن مہینوال نہ چھوڑ سکاں ایسا گل تے میرا مکا مائے — ماہی نال سراجؔ جو کیتیاں میں میں جاوساں توڑ چڑھا مائے

مائی

کڑیئے شرم کر ایڈی نہ ہو اتھری تینوں کدوں دی پئی ولاونی آں — جوانی ٹُٹیّ مُٹھیے چاک دیئے پئی دانتی نوں سمجھاونی آں

ہنے آوندائے گھر اُڈ گیا تینوں اوس تھیں اج کٹاونی آں — منج وانگ کُٹا کے مور تیرے بھوہ کھل خوب بھراونی آں

تینوں دے دے لاڈ وگاڑیا ئے تیرے نخرے اج مکاونی آں — پتے رج وگاڑ دے پالیسیں بھل جاوسیں یاریاں لاونی آں

سوہنی

مائے آئی ان آئی نہ کڈھ موہوں اُچا بول کے جگ سنانی ایں کیوں   مہنے دینی ایں وانگ شریکناں دے ایویں بدو بر بنانی ایں کیوں

کجھ ویکھ کے عیب لگا متھے کوڑیاں تہمتاں لانی ایں کیوں   مہنے چاک دے دینی ایں دھی تائیں ان سنیاں پئی سنانی ایں کیوں

مائے سنی سنائی نوں بنھ پلے تاڑی مار سنسار ہسانی ایں کیوں   گھاٹا اپنا منگ نہ واسطائی میرے باپ دا نام شرمانی ایں کیوں

کدوں چاک دے نال اتفاق میرا ایویں مفت الزام لگانی ایں کیوں   کڈھ ظن ایہ جن تھیں برا آکھن کواری دھی نوں یار بتانی ایں کیوں

مائے رہ جا واسطا رب دا ئی پئی ننگ ناموس گوانی ایں کیوں   متھے بدراں لا سراجؔ دیاں مینتھوں کوڑ دا سچ بنوانی ایں کیوں

مائی

چتر چتر نہ کر کم ذات کڑیئے مینوں ٹھگ نہ نال چترائیاں دے   عزت باپ دی ویکھ جے جان لوڑیں رکھ دلوچہ خوف رسوائیاں دے

پچھلی کرخوار نہ ماپیاں دی برے ہووندے نی مہنے جائیاں دے   باپ سن کے مرسی یار مار چھڈسی پتے پاوسیں اکھیاں لائیاں دے

تیرے باپ نوں جان دائے شہر سارا منیاں وچہ تمام لوکائیاں دے   اوہنوں شہریاں کرنہ شہر اندر جاون داغ نہ کالکاں لائیاں دے

چھڈ چال کو چال کمینیاں دی پکڑ راہ بھلیاں دیاں جائیاں دے   پٹ پٹیاں تیریاں ساڑ چھڈاں کیڈے چانی عطر گندائیاں دے

کرکر چاوڑاں چاک نوں دسنی ایں بانے لانت نویں پرنائیاں دے   دس کھلی چوبارے تے کیہ ویکھیں نین ٹڈ کے بے حیائیاں دے

سانوں جیونے ہار نہ چھڈ یائی مہنے کھا گئے نت ہمسائیاں دے   مندے ڈھکدے ہو سراجؔ آخر انتاں ایہو جیہیاں مندیاں چائیاں دے

سوہنی داماں اگے پیار دا اظہار تے منتاں

آخر مائی اگے ہتھ جوڑ سوہنی کہندی جھوٹھ بنیاد نہ کا مائے   جہڑی گل کھلنی اج کھول چھڈاں رکھساں کدوں تائیں گل چھپا مائے

آکھاں سچ ہن دس نہیں جی رہیا لیا چاک دی کھس ادا مائے   وری وردی خیر ہمیش شالا وڈی ہیں توں دیہ دعا مائے

جے میں بھل گئی سودا کر بیٹھی ہن سودیوں نہ بھنوا مائے   ساجھی دھی دی بن کے واسطائی چا بابلے نوں سمجھا مائے

تینوں دلے دا حال میں دس چھڈ یا اگوں اپنی وات رضا مائے   ماواں دھیاں دا پاج سراجؔ ہووَن عیباں میریاں تے پردہ پا مائے

مائی

پوی قہر خدا دا ترٹ مریں کجھ سوچ کے سخن الا موئیے   متاں ٹٹ کے پوی آسمان سر تے ڈر خوف خدا دا کھا موئیے

لکھیں ہتھ نہ پت پرت آوے خاندان نوں لیک نہ لا موئیے   نہ کر جگ دیو چہ بدنام سانوں چھڈ چاک کم ذات دا چا موئیے

ایہ چاک کم ذات کیہ ساک ساڈا خبرے کون اوہ چھٹھہ بلا موئیے   سو بھا کھٹسیں کیہ جہان وچوں نین رُلدیاں نال لگا موئیے

اوہ قدر کیہ جان دے دوستی داجنہاں کھاوناں منگ گدا موئیے | اجے ہئی ویلا سدھ سمہال اپنی نہیں تے جاسیاوقت وہا موئیے
کاہنوں نیت پلیت نوں کریں ظاہر باپ دیسیا مار مکا موئیے | تینوں دیوناں نہیں سراجؔ تائیں نہ رکھنا ئیں گھر بہا موئیے

سوہنی

اوہنوں چاک کم ذات نہ آکھ پئی کجھ سمجھ کے بول زبان مائے | اوہ بلخ ولایت دا خان زادہ عالی نسب مغل خاندان مائے
تیری چاکری دی نہیں لوڑ اوسنوں ایویں بھل نہ پئی نادان مائے | بدھا قولاں دا دیوندائے پیا پاہرا اصل نسل ولوں عالی شان مائے
جے میں بھل گئیں آں توں کج میرے کرمہر میری مہربان مائے | تیری جائی آں تینوں ہی درد میرا کسے داہور نوں کدوں دھیان مائے
ہتھ رکھ مہینوال دے سر اُتے تیرا جانساں عمر احسان مائے | شالا کرے قبول سراجؔ مینوں جہدی ازل تھیں میں امان مائے

مائی داغصہ

مائی سن سن جائی دے بول اوہرے غصبوں تپ کے وانگ انگیار ہوئی | کہندی ماردوہتھڑ سوہنئیے نی توں نج گھر ساڈے مندے وار ہوئی
ذرا ٹھہر جا ایڈی نہ پوکا ہلی پتے یاریاں دے تینوں لاؤنی آں | جے میں کسے کمہاری دی دھی ہوئی تاں اج چاک تے گھروں کڈھاونی آں
کرنی ہاں کتے ساڑ بال تیرا یا تے اصلوں ہی سروں مکاونی آں | نی مکالئے کالیے کتیں نی تیری لیک تے مگروں لہاونی آں
چھریاں پنج ٹوکا مڈھی اتے بوری گڈھیس تیرے ویاہ دیاں پاونی آں | جنج اجل دی تے ملک الموت لاڑا گن گن کے لاگ ورتاونی آں
نی سدھراندیئے وٹیّے شگناں نوں ریجھاں تیریاں سب مکاونی آں | تیرے لک بنھا کے لال سالو لاواں نال سراجؔ دِواونی آں

سوہنی

مائے بس بے وس نوں جھس نائیں حد ہوگئی متیں تیریاں دی | وانگ کانگ نہ مغز کھپا پئی مینوں مت نہ دیہ بدخیریاں دی
ہن مڑن نہیں ہووندا اگل مکدی کچی بیہنہ نہیں نیتاں میریاں دی | میری خاک نمودا اُڑا اونے نوں جاہ چاہڑ لے کانگ انھیریاں دی
جالا لے زور جو لگدائی اگے واہر تھوڑی پکھراں تیریاں دی | واہرو دستگیر سراجؔ شالا جڑھ پٹی میریاں ویریاں دی

ماں داغصہ تے غضب

لے کے سوہنی تھیں صاف جواب مائی ہوئی بھج کے وانگ کباب بھاویں | پیچ وتاب کھاندی گئی اُٹھ کولوں سن کے دندشکن جواب بھاویں
فکراں وچہ شوہدی پئی سوچدی سی پچھلی ہوئی اے آن خراب بھاویں | جو کجھ دھی دے پل پایا سی لیا اج مکا حساب بھاویں
مائی اہناں دلیلاں دیو چہ آ ہی بیٹھی گم سم ہو بے تاب بھاویں | اچراں تلہ بھی گھر آ گیا کر کے بند دکان دا باب بھاویں
آیا اوہ بھی سن کے حال کتوں ہیسی تڑپدا وانگ سیماب بھاویں | اگوں آوندے تے ماں سوہنی دی دتا جلے تے ڈال تیزاب بھاویں

کھول الف تھیں بے تمام دسی کھول مصدری کل ابواب بھاویں   تینوں دھی دانہیں دھیان شاید پیا پھرنا ئیں پی شراب بھاویں
گھٹے وچہ رلدی پئی جا پدی اے تیری عزت عطر گلاب بھاویں   ایہ ہن جان دی نہیں نصیحتاں نوں کرو پیار دادیہو عذاب بھاویں
سانوں چاک نے خاک در خاک کیتا بدنام وچہ ہند پنجاب بھاویں   چاکاں مٹھیاں کدی نہ ڈھٹیاں نی ویکھو ہیر دی پھول کتاب بھاویں
چھیتی کر علاج جو ہوسکی روہڑ وڈھ دریا تالاب بھاویں   نالے چاک نوں دیہہ جواب شامی اوہدے نال مکا حساب بھاویں
دھندا ایس دا جھب مکامیاں ایہدی شادی دا کر اسباب بھاویں   پاسی دکھ نہ لکھ سراج میری ایہنو دے مار کے عذاب بھاویں

ایضاً

وے تو وتنا ئیں کاہنوں ہو گیر اذرا ویکھ کھاں اکھیاں پٹ میاں   تیری پینگھ ہلا رے تے پینگھدی دا سروں گیائی لٹر ترٹ میاں
جہڑا رکھیائی سا ہن بیلڑے دا ٹکر مار گیائی موہندیاں سٹ میاں   جے ہن اُٹھیوں تاں میں جانساں گی پیار وہن داڑھی نوں پٹ میاں
لگیاں سوہنی نوں بدراں چاک دیاں گئی گل گجرات وچہ پھٹ میاں   بھریا مٹ ہیسی تیری دانتی دا اوہدے وچہ نہیں رہ گیا گھٹ میاں
بار بار میں کر اصرار رہی ساں ایڈے لٹ تے لاڈ نہ سٹ میاں   آکھے کسے دے توں نہ لگنا ئیں ہور دیہہ سوچوریاں کٹ میاں
تینوں اوس دن بھی میں جے ہوڑ یاسی تھالی وچہ توں لون ناں کٹ میاں   ہن روپیا بہ کے جن دیاں نوں گئے چور تیرا جھگا لٹ میاں
ساڈا لکھ نہیں چھوڑیا کڑی چندری ایہدی واگ گئی ہتھوں چھٹ میاں   متاں نواں کوئی چن چڑھا جاوی مار ایس نوں کر کے بٹ میاں
مرجانیاں ہن تے لگ آکھے گیا تیر نشانے تے چٹ میاں   گھروں کڈھ اس چاک ناپاک تائیں بوٹا ایہ فساد دا پٹ میاں
میں تے جھلیا اپنی دانتی نوں اگے ڈھیر رکھی گل گھٹ میاں   ہن رکدی نہیں سراج کولوں پے گئی شہر سارے کڑ کٹ میاں

تلے دا گل سن کے گھبرا جاناں

پئی ترات کمہار دے مغز جا کے کھول حال دسیا جدوں زال اوسنوں   توبہ برے موکالے نیں جائیاں دے جا پے زمیں اسمان بھونچال اوسنوں
اکھیں پیش غبار انھیر چھایا جاپے دھرت انبر سارا لال اوسنوں   مٹھیں میٹ گھبرا کے بیٹھ گیا لگی غیر توں چوٹ کمال اوسنوں
ہائے اس چاک حرامی نے برا کیتا ہیسی سمجھیا نمک حلال اوسنوں   کیڈے اوس دن اوس نے لے ترلے جدوں رکھیا سی چروال اوسنوں
میرے برے نصیب میں رکھیا سی رُلدا دیکھ کے کوئی کنگال اوسنوں   ناہا پتہ آخر نمک حرام ہوسی کیہ کٹھیا اے پال پال اوسنوں
جاتا اندروں بھی انجیں صاف ہوسی ملیا ظاہری جویں جمال اوسنوں   ہوندا اصل تے پالدا لاج ایہو سمجھی رکھیا اپنا بال اوسنوں
اوس چاک نکارے دا عذر کہڑا شامی دیوساں اج نکال اوسنوں   بھنساں منہ چپیڑاں دے نال اوس دا اگوں واسطے رہے خیال اوسنوں
توہیں دس میں کڑی نوں کیہ آکھاں اوہدی ماں ایں توں سمہال اوسنوں   کسے وقت نہ کریں وساہ اوسدا رکھیں ہر ویلے اپنے نال اوسنوں
بے شک چاک حرامی بھی برا کیتا میں نہیں آکھدا نمک حلال اوسنوں   پر جے اپنے گھر نہ ریت ہوندی ایسا کرن دی ناہی مجال اوسنوں

توں ہن کڑی نوں ویسرانہیں کرناں زیرنظر رکھیں ہر حال اوسنوں — جے تے خیر خدا تھیں ہووندی اے دیندا کسے دیناں پنجال اوسنوں

اندرسد کے کول بہا کے تے جھڑکیں چنگے رنگ اکھ دکھال اوسنوں — آکھیں مار ونجاسیا پیو تینئے اجے میں نہیں دسیا حال اوسنوں

ماواں ہار ولا تلا کے تے نال کے بہانے دے ٹال اوسنوں — میں بھی نہیں بےفکر سراج رہندا کتے روہڑ چھڈ ساں ایسے سال اوسنوں

سوہنی دی ماں

میاں میں اُس کڑی بےشرم تائیں اگے ڈھیر ولا سمجھا رہی آں — پُھریا اک نہیں میرا اوس اُتے منتر کئی کروڑ چلا رہی آں

جانوں ماروَنجاسیا پیو تینیں میں تے انج بھی اوہنوں ڈرا رہی آں — اوہنوں کسے دا شرم حیا نائیں لکھاں جھلویاں نال ولا رہی آں

اندرسد کے اپنی دانتی نوں اوہنوں واسطے رب دے پا رہی آں — کڑیے ویکھ ذرا کمہاریاں نوں سانوں مہنیاں نال ستا رہی آں

جاتا جدوں ولائے نوں جان دی نہیں اکھیں گاہریاں لال وکھا رہی آں — کم بخت نہیں من دی اک میری زور اپنا لا ازما رہی آں

نہ میں ماں تے نہ اوہ دھی میری بس میں رج اوہنوں جن جا رہی آں — چھیتی سٹ اوسنوں کسے کھوہ کھلڑ بار بار میں تینوں جتا رہی آں

سچ پچھنائیں تاں میں نال اوہدے سارے ورہے دا سر کھپا رہی آں — جا کے پچھ کھاں بھلا سراج کولوں کیہ کیہ میں سن سنا رہی آں

ایضاً

کوئی ہئی علاج تے کر چھیتی نہیں دیر ہن مول درکار میاں — متاں گال جاوی نام کوڑمے دا نہیں ایسدا کوئی اعتبار میاں

دتی اج میں مت سی سوہنی نوں سنے اک سناوندی چار میاں — دیہہ چاک نوں صاف جواب شامی مجھیں گھر آوے جدوں چار میاں

ڈیگر نال مہینوال بھی آ گیا مجھیں آ رنکیاں باہر وار میاں — مال چھوڑ دا دوڑ دا گھر آیا پاواں یار دا ونج دیدار میاں

تلہ دیکھ کے اوسنوں جل گیا ہویا اوسنوں جرن دشوار میاں — آ نے لال اُبال سراج اوسنوں لگا غضبوں کہن کمہار میاں

تلے دا مہینوال نوں رِنج ہوناں تے گھروں کڈھناں

چا کا بس ہن مجھیاں چارنائیں تیتھوں اساں نوں نفع کمال آیا — مجھیں کھلیاں بھون دیہہ وچہ ویہڑے آپے بنھ لیسی جد ہامال آیا

میری دانتی نوں ہتھ پان لگوں کتوں بن کے وڈا چروال آیا — گیوں بھل بے لنگیا اوہ ویلا جدوں ہو مینتھے خستہ حال آیا

دھیاں بیٹیاں تے تکاں رکھنائیں مینوں سمجھیائی کوئی کنگال آیا — دفعہ ہو کمینیاں نکل ایتھوں تیتھوں رج کے نمک حلال آیا

تینوں سمجھ پردیسی پالیا سی جاتا ہو شوہدا مندے حال آیا — پیا رج کے نفع بھلیا یاں دا ساڈیاں عزتاں وچہ زوال آیا

کسے گھر بھی رہ کے ویکھیائی اکے توں چھدا جوٹھی دال آیا — لگوں کھا کے کرن پلیت بھانڈے تینوں کتیا نہیں خیال آیا

تینوں چپ چپاتڑا جان دے ساں ساڈے گھرتوں تر لیاں نال آیا — بریا انت بریائیاں گھولیاں نی مندے وقت نوں بدخصال آیا

بریوں انت بریائیاں پون پلے انت نیک تھیں نیک اعمال آیا — کیتوئی شہر دیوچہ بدنام مینوں مندے وقت توں کوئی چنڈال آیا

جاہ دور ہو میریاں اکھیاں تھیں مینوں جا پدائے جرن محال آیا ۔ تینوں خوف خدائی تھیں جان دیواں نہیں تے جان دوں جویں اُبال آیا
آوے کوئی نہ بن جواب اوس تھیں سوچاں وچہ شوہدا مہینوال آیا ۔ غیرت جری نہ گئی کمہار کولوں دھکے دے کے باہر نکال آیا
مہینوال کنگال ملال شوہدا بھوری کھونڈڑی موہڑیوں ڈال آیا ۔ لیا یار دے مار لحاظ اوسنوں غصہ اندر و اندرے نال آیا
غصہ مغل دا جان دائے جگ سارا مڈھوں بدلدا موت دینال آیا ۔ مندیاں جھل سراج کمہار کولوں اُٹھ علی بیگ دا لال آیا

مقولہ شاعر عزت بیگ دا کمہاراں دے گھروں نکلناں تے غصے دی حالت

مندیاں سن کے تلے کمہار کولوں عزت بیگ ڈاہڈا بے قرار ہویا ۔ توبہ ویل نہ دیوندی پئی دھرتی شوہدا ڈھیر سارا شرمسار ہویا
غیرت مغل جوان دی جوش کھاہدا رعب خاندانی ہوشیار ہویا ۔ پیا جاگ اوہدا اثر سلطانی گالیں سن کے سرو خمار ہویا
غیرت وٹ کچیاں جوش کھاوے آکھے کیڈا ایہ قہر قہار ہویا ۔ جدھے پیش ناہ کسکدا ابلخ سارا اوہدے سامنے اج کمہار ہویا
لگے اگ بے دانتی دوستی نوں ایسے عشق تھیں میں بیزار ہویا ۔ چل اوئے چھوڑ بے قدر گجرات نگری اثر غیرت دا اصرار ہویا
مفت نوکری دیواں تے لواں گالیں بھلا ایہ بھی کوئی وہار ہویا ۔ ایسی دوستی نوں پاواں بھٹھ اندر نہیں ایسدا میں طلبگار ہویا
توبہ میری اج ویکھدا انہیں بابل عزت بیگ جتنا بے وقار ہویا ۔ گالیں سندا پیائے کمینیاں تھیں اگوں نہیں جواب تکرار ہویا
مائے میں ننگ خاندان ہو کے نالائقاں وچہ شمار ہویا ۔ دفع کر کوچیاں یاریاں نوں اج میں بے عزت حدوں پیار ہویا
مغل رووندا سوچدا جاوندا سی حضرت عشق اگوں نمودار ہویا ۔ پئی اوس نوں دس اوہ نس چلیا جہڑا مساں مساں سی شکار ہویا
کہندا مغل نوں کملیا کدے چلیا ئیں کہڑی طرف نوں توں تیار ہویا ۔ پرہاں چھوڑ حکومتاں عزتاں نوں نہیں عاشقاں شان درکار ہویا
ایہ تے پھل دی سی جھلیا جھل لیندوں پیر پکڑ لیندوں عذردار ہویا ۔ میں حیران ہاں تدھ نبھاونی کیہ جنہوں اتنے وچہ لنگار ہویا
اجے توں نادان ایں مغل چھوہر انہیں ایس رازوں واقف کار ہویا ۔ جنہاں نام نمود نابود کیتا اوہناں عاشقاں دا بیڑا پار ہویا
ذرا دیکھ کھاں قیس سلطان ولوں کیڈا عرب دیوچہ سردار ہویا ۔ باندر بن قلندراں نال پھریا تاں یار دا ونج دیدار ہویا
روڈ امر دجلالی دے عشق پچھے چھوڑ شاہیاں تخت لوہار ہوویا ۔ پنوں کیچ مکران دا شاہزادہ آکے دھوبیاں دا خدمت گار ہویا
اگوں نونہال دی ویکھ ہستی کیڈا اوہ تاجر مالدار ہویا ۔ صرف شاہنی دے پیار دیدار کارن دردر اُتے بھکھیار ہویا
پٹنہ چھوڑ لیا گل پا پٹناں کیڈا پیا معیار خوار ہویا ۔ بائی نجم نسا زنانیاں سن کیڈک اوہناں دیوچہ بلکار ہویا
اگوں ویکھ کوہ کن فرہاد تائیں راج بھاگ تیاگ معمار ہویا ۔ نہر پٹ آندی تیشہ مار مویا تاں عاشقاں وچہ شمار ہویا
رانجھے جدوں شریکاں دے وگ چارے اوہ ناہ اوسدن شرمسار ہویا ۔ کہڑے کہڑے میں تینوں گن دساں مرزا راویوں قتل اوار ہویا
پچھاں چل نہ کر کول جھلیا شکر کر ویلے خبردار ہویا ۔ آخر یار دا باپ ہے اوہ جانے جے تے رنج تلہ بزرگوار ہویا
بھلی نیت دے نال مڑ چل واپس نہیں تے سمجھ اس شیر دا وار ہویا ۔ کیڈی یاد آئی عزت خاندانی کیڈا غیرتاں دا خوددار ہویا

دتی عشق نے مغل نوں مت جدوں نہیں اوس کولوں انکار ہویا　　آکھے مرشد دے لگ سراجؔ مڑیا بوہے تلے دے تے منت دار ہویا

مہینوال دا مڑ کے تلے دے گھر اوناں تے منتاں ترلے

مہینوال نوں باہر نکال کے تے بیٹھا آپ سی ہڑا چڑھا بابا　　عاشق چم چوکاٹھ مہاٹھ کہندا مینوں نمک آندائے پرتا بابا
بے شک میں نادان تھیں بھل ہوگئی غلطی رج کیتی نمک کھا بابا　　توہیں واسطائی شیر شرم ہو کے عیباں میریاں تے پردہ پا بابا
من لیا ہے صاف انصاف شاہی مجرم اپنی لوے سزا بابا　　غلطی رج ہو گئی نادان کولوں بھلاں منیاں بخش خطا بابا
جے تے مار دُھرکا ہٹایوئی جاسی کدے عاجز بے نوا بابا　　وطن بلخ بخار بہوں دور ایتھوں اوتھوں گھل نہیں لگدی واء بابا
صاحب توں تے میں غلام تیرا پیا رج کے ہو خفا بابا　　جیکر عذر کراں کافر ہو مراں سٹے دوزخاں وچہ خدایا بابا
ناہی نیت تے کوئی پلیت میری مینوں نفس لیا ورغلا بابا　　ظلمت نفسی ہزار ہزار توبہ ہو گئی نوں چا بھلا بابا
ایس نفس شریر دے لگ آکھے بیٹھا دے مقامِ علیٰ بابا　　نہیں گل شرمندگی کرن دیندی روسیاہ تے رحم کما بابا
ہیٹوں کڈھ نہ سمجھ بیکار مینوں آوے عشق دے گھت پکا بابا　　منے جگ سارا کاری گری تیری میرے کھوٹ نوں کر کھرا بابا
شفقت کر عاصی بھلن ہار اُتے عیباں بھرے دے عیب چھپا بابا　　تیرے باجھ سراجؔ دا کون ایتھے جاسی کدے عاجز بے نوا بابا

تلے دا ناراض ہوناں تے جھڑ کناں

تلہ آکھدا فیر کیوں آوڑیوں ایتھوں نکل کم ذات اچکیا اوئے　　نمک کھا ہویوں بے وفا آخر تدھ دانتی نوں نہیں تکیا اوئے
چلیاں نال پوایا سی ددھ تینوں جھولی وچہ توں بہ کے لکیا اوئے　　بچیا سپ دیا بنیوں انت ویری ڈنگ ماردیاں نہیں جھکیا اوئے
کھا کھا دُدھ ملائیاں پاٹ گئیوں مندے جوش نوں جر نہ سکیا اوئے　　چنگے پج کے فائدے دے چلیائیں مینوں انت نوں میریا سکیا اوئے
تینوں وانگ فرزنداں دے پالیا سی کسے چیز ولّوں نہیں ڈکیا اوئے　　ہونددوں اصل کمینیاں قدر پاندوں بے اصل آہیں تینوں تکیا اوئے
پایوئی ہتھ شریف دی پگ تائیں بے عیب الماس نوں ٹکیا اوئے　　نت آکھا ساں ہنے سمجھ جاسی میں آہس چروکناں شکیا اوئے
سمجھی رکھیا تینوں شریف زادہ باہروں میسیا اندروں پکیا اوئے　　عذر چھوڑ تے لوڑ ہن جان اپنی دفع ہو میں تدھ تھیں اکیا اوئے
کیتے اپنے دا نہیں علاج کوئی تدھ آپ ہتھیں موہرا پھکیا اوئے　　تینوں دسیا ناہ سراجؔ اگے انت برے تھیں جاوسیں دھکیا اوئے

مہینوال دے ترلے

مہینوال پھر جوڑ کے ہتھ دونویں گل پٹکا پا سنواریا اوئے　　رُنا نین اُبال کنگال ہو کے شوہدے بھر بھر خون گزاریا اوئے
بوہیوں باہر کھلو کے کرے عرضاں کر معاف بابا کمہاریا اوئے　　لج پال توں اپنی نیکیاں دی جے میں برا کیتا جھکھ ماریا اوئے
میری دیکھ غریبی نہ رد بابوں میریا مہرباناں پالنہاریا اوئے　　میں غلام مدام بے دام تیرا اگلی کج میری کجن ہاریا اوئے

کہڑا ہور گجرات دا بوہا کھلسی جیکر توں اپنا بوہا ماریا اوئے　دھکا دیہہ نہ واسطا ذات دائی میریا تقویا اتے سہاریا اوئے
توں چھڈ اپنا نہیں آئین شاہی جے میں اپنا فرض وساریا اوئے　ظَلَمْنَا اَنْفُسَنَا میں برا کیتا چا بخش سائیں بخشنہاریا اوئے
والکاظمین الغیظ والعافین عن الناس رب نیکاں دی شان اُتاریا اوئے　بھلے نال تے ہر کوئی بھلا کردا ئے توں کر برے تے بھلا پیاریا اوئے
عاصی میں عاصی خاطی میں خاطی پاپی میں پاپی اقراریا اوئے　عصیاں کار سراجؔ دی شرم تینوں میریا دو جہان سہاریا اوئے

تلے دا جواب آخری

تلہ آکھدا چا کانہ بن چاتر ایتھے کار نہ تیری چترائی ہووے　بریاں نال بھلا کرناں انج ہوندا ئے جویں بھلیاں نال برائی ہووے
مینوں یاد ہے تیرا علاج چاکا تیری اُلٹی کھل لہائی ہووے　تیری ایہ ملعون ناپاک ہستی اگے توپ دے دھر اُڈائی ہووے
ہووے ظالماں تاں معلوم جگ نوں انت برے دا بدلہ برائی ہووے　تیرے جیہاندی ایہو سزا چاکا اپر مانع خوف خدائی ہووے
پیریں آپ کہاڑا ماریائے توں خیر آکھنائیں کوئی دوائی ہووے　سمجھ بہتری ہو جا دفعہ ایتھوں متاں موت تیری ایتھے آئی ہووے
اصل ہوویں تے ڈبُ کے مر جاویں جیکر شرم تیرے وچ رائی ہووے　جتھوں کھاوناں اوتھوں دا برا منگناں بھلا ایہ کہڑی دانائی ہووے
لنگھن سنگ کے فیر دانا جتھوں ہکواری زک پائی ہووے　چلا جاہ سراجؔ اصرار نہ کر میرے گھر نہ تیری سمائی ہووے

ایضاً

قصہ مختصر چر تک رہیا اوتھے ایسے طرح جواب سوال ہوندا　جتنا بولدا سی تلہ گرم ہو کے اتنا نرم اگوں مہینوال ہوندا
مغل طمعے دیدار نوں سہکدا سی تاہیوں پیا ذلیل کنگال ہوندا　رہساں جھلدا انت بے عزتیاں نوں اپیر یار دار ہے جمال ہوندا
سجدے پیکے تے بوہیوں باہر شوہدا قدماں وچ پیا پامال ہوندا　درجہ کوئی نہ چھوڑیا ترلیاں دا راضی پیا نہ تلہ کلال ہوندا
آخر تلہ کہندا غضب ناک ہو کے چاکا توں نہیں ہن بحال ہوندا　پاندوں ہتھ نہ میریاں عزتاں نوں تیتھوں کجھ جے نمک حلال ہوندا
میں ہن سمجھیائے اتفاق تیرا ہرگز نہیں مرے نال ہوندا　ثابت رہیوں نہ اپنے قول اُتے بول پالدوں جے قول پال ہوندا
گھر بار سارا تینوں سوپیا سی تیتھوں ناہ مخفی کوئی مال ہوندا　عزت اپنی آپ پنا لیندوں جیکر توں لائق چروال ہوندا
مینوں ہوڑ دا رہیا پروار سارا متر کدی نہیں سپ دا بال ہوندا　او بے عزتیا پالدوں لاج ایہو جیکر کجھ بھی تینوں خیال ہوندا
دیوے دغا ہک وار شہتیر جہڑا دوجی وار نہیں استعمال ہوندا　ایتھوں نکل سراجؔ نہ کر وادھا کجھ نہیں ترلیاں وچہ نکال ہوندا

مہینوال دا نااُمید ہو کے گھروں نکل جاناں

مہینوال جدوں نااُمید ہویا کہندا بس او روحا لاچار دیا　سنے طوطی دی کون نقار خانے کر بس ہن بازیاں ہار دیا
طلب تر گئی تیری نوکری چل نوکرا تلے کمہار دیا　تیتھوں نبھ گئی اوہدی اوہ جانے مغلا کملیا حدتھیں پار دیا

مغل چمیاں پاک مہاٹھ تائیں رُخصت قبلیا عاشق زار دیا
ادب نال ٹردا جاندا پیر پچھلے دھن عاشقا ادب چتار دیا
شوہدے ونج پچھاوڑے ڈھاہ ماری الوداع نوری گھرا یار دیا
فلکا توں کیہ کھٹیا بے تر سا مڈھوں ہلیا کج رفتار دیا
عشقا آ ذرغیب تھیں چیر پردے مردا حامیاں جگر فگار دیا
عزت بیگ نوں خاک در خاک کر کے کدھر گیا ایں وعدے وسار دیا
اج آ کے ویکھ لنگار میرے گریبان غریب دا پاڑ دیا
لامکان جائیں لا مکان تائیں لامکان سائیں سنسار دیا

رُنا کوسدا گردشِ فلک تائیں واہ وا بختا نابکار دیا
نانصیب اج آخر طواف تیرا حج عمریا آخری وار دیا
دل نہیں آکھدا چھوڑ دہلیز جاواں تیری قبیا پاک انوار دیا
گلی یار دی سی مینوں حج کعبہ ہائے ظالماں ظلم اطوار دیا
کتے لائی ونج خانہ بدوش تائیں میر قافلہ بے مہار دیا
ہن آ کوئی راہ دکھا مینوں متیں دیندیا تے طعنے مار دیا
کجھ دس جاہ ہن بے وس تائیں جھگے وسدے پٹ اُجاڑ دیا
پالیں لاج سراجؔ محتاج دی ہن بگڑے جگ دے کاج سنوار دیا

مہینوال بچارا

مہینوال ہراس بے آس ہو کے ایویں روندا کھلا دیوار پچھے
واقف کسے داناہ یتیم بنیاں ہکی نوکری تلے کمہار پچھے
مڑ مڑ ویکھدا اجھاتیاں پانکروں متاں نکل آیا ہووے یار پچھے
اج رج کے دُکھڑے رولواں کدوں لبھ سی وقت گفتار پچھے
جاندی وار نہ یار دیدار دتا کرسی ایہ ارمان خوار پچھے
کملا ایہ ناہ جان دا یارنوں بھی اج ماریا نے ایسے خار پچھے
شوہدا جدوں ڈاہڈا نا اُمید ہویا ڈِیک نکل گئی درد قہار پچھے
الوداع پیاریو سکھ وسو ہسو اپنی موج بہار پچھے
ہو گئے پنج پنج من دے پیر بھارے قدم اگاں دل بیقرار پچھے
چڑھیا کٹک خونی پریشانیاں دا اجے دسدا سود ھندوکار پچھے
گھیر اندوہاں دی فوج مارو اکھیں چوندیاں درد طوپار پچھے
مال چاریا پیا اک یار کارن چھڈ کے اپنے نفر ہزار پچھے
گولا رہیا بنیاں اگے گولیاں دے دلدار دے پاک دیار پچھے

گئیاں ٹٹ آساں آکھے کدھے جاساں ڈھائیں ماردا ایس ازار پچھے
کول پاس وی چیز نہ نظر آئی جلوۂ یار دے تیز چمکار پچھے
لواں آخری پاجمال اوسدا کھلا رہیا ایسے انتظار پچھے
پتہ لگ جاوے دلربا تائیں شوہدے گالیں لیاں تیرے پیار پچھے
کون جان دائے کدوں میل ہوسی ظالم ہجر لگا دھاڑے پار چھے
خبرے کس درگ وچہ سٹیا نے حضرت عشق دے خوف یلغار پچھے
جزع فزع کردا نزع وانگ بسمل دردِ بے درمان طومار پچھے
جاناں بھل نہیں چھڈ چلیاں نوں یاد رکھناں گزرے پیار پچھے
دھکے مار کے باہر کمہار کڈھیا اجے کھچدائے عشق مہار پچھے
توبہ ایہو انجام محبتاں دا ایہو دسدائے رنگ پیار پچھے
نہ میں اگاں جوگا نہ میں پچھاں جوگا کدھے جاوساں بازیاں ہار پچھے
بھکھا دیدداو یچدا رہیا بھانڈے ہیساں موتیاں داخریدار پچھے
ماہی جانے نہ جانے سراجؔ مرزے گالیں جھل لیاں اوہدے پیار پچھے

مقولہ شاعر

توبہ عاشقاں دے کیڈے نرم جگرے خانی خان جوان کم ذات ہوگئے
جگ جنہاں نداں آ ہا غلام سارا اج کوئی اوہ وچہ گجرات ہو گئے

کیڈا سخت لحاظ پیار دائے مندیاں سن کے چپ چپات ہوگئے
مثیاں جنہاں داعلم چوغلطیاں بھی اوہ اج اک کمہار تھیں مات ہوگئے

دتا جنہاں داکل جہان کھاوے ظالم عشق کولوں بےاوقات ہوگئے
بے پرواہیوں خوف سراجؔ دم دم ڈِٹھا زاہداں عشق دی گھات ہوگئے

مہینوال بچارا

لیکے صاف جواب کمہار کولوں بکل مار مہینوال روان ہویا
دھکے مار کے باہر کمہار کڈھیا کدھر جاوسی سخت حیران ہویا

گلیاں وچہ ہراس اداس پھردا ٹٹی آس وچہ پاس غلطان ہویا
آوے نظر چودھار غبار اوسنوں بناں یار ویران جہان ہویا

خیریں ہسدا کھیڈ دا نال ماہی ناہ وچھڑن دا کدی گمان ہویا
وچہ پلک دے ہوردا ہور بنیاں ویری آن خونی آسمان ہویا

کدی روندا جاوندا ول بیلے کدی آوندا شہر نالان ہویا
لین چین نہ نین دن رین دونویں کدی بیٹھ جاندا نمھوں جھان ہویا

نہ کوئی غم گسار نہ یار دردی سارا جگ جاپے چان بھان ہویا
میلے ویس چپا تڑا رہے بھوندا ڈور بھور ہویا پریشان ہویا

جکوں بیٹھ نوکیلا رہے روندا چشماں تر تے خشک دہان ہویا
اگے روندیاں دن گزاردا سی ہن ڈھیر عرصہ درمیان ہویا

ڈھائیں ماردا کدی خاموش ہوندا ٹھاہراں بھالدا ے پھر حیران ہویا
بنی سخت لاچار سراجؔ اوسنوں مشکل گھر کمہاراں دے جان ہویا

مقولہ شاعر

یارو برا ذوق پیاریاں دا ایہ ستم نہ جھلیا جاوندائے
پچھو جا شوہدے مہینوال کولوں کویں اوس دے نال وہاوندائے

ایویں واویلا وانگ جھلیاں دے وچہ ویہڑیاں پھیریاں پاوندائے
اُڈی بھکھ تے تس وجود وچوں خون پیوندا جگر نوں کھاوندائے

کعبہ جان دا سمجھ مکان دلبر نت نیت نماز اداوندائے
نال ہنجواں کر تیار وضو صدق جا نماز وچھاوندائے

کیتا مالیاں باغ دا بند بوہا وانگ بلبلاں پھیریاں پاوندائے
آیا وچہ فانوس چراغ نوری کویں صبر پتنگ نوں آوندائے

چھایا ہجر گرہن ماہتاب اُتے کویں تاب چکور لیاوندائے
اک وطن پرایا نہ کوئی محرم نالے یار دا ہجر ستاوندائے

جدھر جاوندا جاوندے دردنالے رہندا گیت فراق دے گاوندائے
گزرگئی نوں یاد سراجؔ کر کے ہنجوں بارشاں وانگ برساوندائے

مقولہ شاعر تے مہینوال دا حال

یارو برے جہان دے روگ سارے مندا سب تھیں روگ جدائیاں دا
ایہدا وصل دے باہجہ علاج نائیں ایہ نہیں ازار دوائیاں دا

عاشق موت نوں کرن قبول اس تھیں جویں قیدیاں حکم رہائیاں دا
پچھو جا بھاویں مہینوال کولوں ہوندائے پک گلاں آزمائیاں دا

پیاسہ دید دا پیا شہید ہوندا دِسے کوئی نہ ڈھب رسائیاں دا
ایہااوسنوں فائدہ پیااوڑک گلیاں ہونجھ کے صاف کرائیاں دا
جھگے گال چھڈے مغل خانیاں دے چھیڑوبن کے مجھیاں گائیاں دا
ہن رووندا پھرے حیران ہویا ایہوانت ہے اکھیاں لائیاں دا
وانگ بوریاں وتدا شہر سارے واقف رب اوسدی جھلیائیاں دا
دن رین نہ چین سراجؔ اوس نوں نصب العین ہو گیا بلائیاں دا

ایضاً

مرزا بے درمان حیران پھردا اج کون کرے غم خواریاں نوں
ہو کے دیوندا ے پھر گجرات اندر سر چک غماں دیاں کھاریاں نوں
نہ دستار پاپوش نہ گل جامہ اوہ ویکھ لئو قسمتاں ہاریاں نوں
اج عشق ایسا بے سامان کیتا ہیسی مان دا کدی عماریاں نوں
پھرے وانگ سودائیاں رات ساری گیا بھل اوہ نیند خماریاں نوں
روندا کر کر یاد برباد ہویا راتاں ماہی دینال گزاریاں نوں
نہ کوئی یار محرم ہمدم آپے گٹھیں لگ کردا رہندا زاریاں نوں
ماپے دور تے یار مجبور اوہدا ہور کون کرے دلداریاں نوں
ملے وال بے حال کنگال والے جتاں لمکن جویں مداریاں نوں
عزت بیگ اج منگ کھڑا پھردا دسے کون جا بلخ بخاریاں نوں
بوہے یار دے جاوندا رات ادھی کھلا رہے کردا انتظاریاں نوں
متاں سن لاں یار دی گل کوئی کن لا کھلوندا باریاں نوں
لیندا رہے کنسو کھلو چوری چکی ہانے دیاں پھڑ کے باریاں نوں
ساری رات اوہ رہے طواف کردا بیت یار دی چار دیواریاں نوں
ہائے ارمان کیہ کھٹیا وٹیا سو نال چا ملاں لا کے یاریاں نوں
الغیاث سراجؔ ہن کدھے جاوے مہینوال چھڈ بے قراریاں نوں

ایضاً

وانگ بوریاں دے مغل دیوانہ پھرے وچہ گجرات دے غل پاندا
نہ اوہ ویکھدا پھول کتاب ماضی نہ اوہ وچہ مضمون دے بھل پاندا
کر کر یاد نزاکتاں وطن دیاں شوہدا سر مٹی اُل اُل پاندا
زلف یار کیتا گرفتار ڈاہڈا کویں وطن ول جان دی کھل پاندا
یار وایہ تے کوئی اچرج نائیں جھڑا پاوندائے ایویں رُل پاندا
قیس عامری چھتری سال شوہدا رہیاں نجد پہاڑ تے غل پاندا
کتھے سخن شناس غلام بنی ہوندا کول تے شعر دا مُل پاندا
میرے گُلِ سخن اُتوں ہو شیدا ہنجوں لکھ وانگوں بلبل پاندا
میرے دیکھ دردِ لازوال تائیں آپ چلن ناہا بالکل پاندا
میرے بے نیاز معشوق تائیں جا کے واسطے ختم رُسل پاندا
چل دیکھ اپنے کشتہ ناز تائیں نیشِ ہجر تھیں جگر کڑل پاندا
ہوندے تم الم سراجؔ جیکر نظرِ کرم شاہِ دُلدل پاندا

ایضاً

پھردا وچہ گجرات یتیم مرزا بھریا درد طومار افسوس داسی
ماپے دور تے یار مجبور اوہدا ہور کون دردی بھلا اوس داسی
زاغاں بے دماغاں دے ہتھ آیا نازک گل باغِ فردوس داسی
پیا کھیڈ دا خار دی نوک اُتے پاک بازنوری قطرہ اوس داسی
مضطرب پپیہے دے وانگ شوہدا پیا تپش ہجر تھیں توسداسی
بے آس ہراس سراجؔ ہو کے رہندا گردشِ فلک نوں کوسداسی

ایضاً

میریاں نارسائیاں ویکھ نائیں اوہ بے رحم تے کینہ طراز فلکا
وچہ پل دے ساڑ گوا وسیا میری آہ دا سوز و گداز فلکا

میری اک چنگاری دی مد نائیں تیرا شرق وغرب دراز فلکا
جلیاں دلاں نوں کیوں جلاونائیں آ ظلم وستم تھیں باز فلکا

لالچ لا کے تے وطنوں کڈھیائی کیتوئی بے وطن دغاز باز فلکا
ماں باپ چھڈائے نی عمر چھوٹی کیتا رج نہیں حاصل نیاز فلکا

شوقِ ہند دا پا کے طوق مینوں آندا قید کر کے وچہ آز فلکا
کدے گیا اوہ لطف جو بخشیا سی مینوں شاہجہان اعزاز فلکا

کرسی دے کے کول بہاوندا سی کر مصاحباں وچہ ممتاز فلکا
ہائے کدے اج قافلہ سنگ میرا کدے گیا زُلو محرم ساز فلکا

گھاٹے جھل جھل ویچدا رہیا بھانڈے دے دے بازار آواز فلکا
ایدوں ودھ بے عزتیاں کیہ سہندا پیا ہونجیا گند براز فلکا

ناہی رسم ساڈی مجھیں چارنے دی آہی شان دے گل مجاز فلکا
توں جاننائیں خاندان میرا ہیسی ملک وچوں سرفراز فلکا

مشکل یار دے بوہے تے پونچیا ساں کٹ کٹ کے سفر دراز فلکا
بھلا ویکھ کھاں محنتاں میریاں نوں کیڈے پئے کٹے تگ وتاز فلکا

جھلدا رہیا مصیبتاں سجریاں نوں ہووے قضا نہ عشق نماز فلکا
گلی یار دی سی مینوں حج کعبہ او بے انصاف غماز فلکا

وطنوں پٹیوئی جھوٹے دے لارے کر کے طبع میری ناساز فلکا
کیڈا پیا بے زار خوار کیتو او ٹھگ ظالم چالباز فلکا

نہیں مغز وچہ بوئے شباب رہ گئی گئے چیتیوں ناز انداز فلکا
کتھے جوہ گجرات دے بیلڑے دی کتھے خطہ بلخ شیراز فلکا

مویاں مرن گے نہیں ارمان میرے رہ سن قبر وچہ دل نواز فلکا
حیلے ختم سراجؔ مہینوال والا گیا رڑے تے رڑھ جہاز فلکا

ایضاً

مغل روندا وتدا وچہ گلیاں کدی جاوندا بیٹھ بازار کدھرے
بناں یار سنسار ویران سارا پاوے مول نہ چین قرار کدھرے

پھرے بھالدا کھوہ تندور ٹھاہراں متاں نظر آوے دلدار کدھرے
بوہے یار دے راتی ضرور جاندا جاندی روندیاں گزر دہنوار کدھرے

پھرے وانگ دیوانیاں وچہ گلیاں ناہ پاوندا صبر زنہار کدھرے
پھر پھر کے تے جدوں تھک جاندا شوہدا بہہ جاندا بکل مار کدھرے

روندا کر کر یاد زمانیاں نوں گئی خوشی دی لنگھ بہار کدھرے
رہا میریا او دھندے مک جاون جے تے جاوندا مر دکھیار کدھرے

اس زندگی تھیں بہتر موت مینوں بناں یار نہیں لطف قرار کدھرے
خبرے تاں بھی کوئی تدبیر بندی جے تے پائیاں نوں ہوندی سار کدھرے

یا تے چک کھڑدے اپنے دیس مینوں تاں بھی چھڈ داجند آزار کدھرے
بناں یار دے مشکل جیوناں سی مینوں سانبھدے گھت مزار کدھرے

وچہ ویہڑیاں جھانکدا پھرے کملا جاوے بھوندیاں گزر دہنوار کدھرے
روٹی اوس یتیم نوں دے چھڈ دا کھا کے ترس کوئی نیکو کار کدھرے

آ گئی سختیاں دے منہ جان اوہدی ناہ سکدا انس دکھیار کدھرے
ظالم پکڑ چماڑیاں مگر ہوون جے تے ویکھ پاون کمہار کدھرے

بھری ویریاں نال گجرات ساری آوے نظر نہ کوئی غم خوار کدھرے
نمھوں جھان سراجؔ حیران شوہدا روندا لے لے منہ دیوار کدھرے

ایضاً

عزت بیگ ہر اس بے آس شوہدا ڈاہڈا درد فراق ستایائی — توبہ چھڈ کے شان حکومتاں نوں پھرے وچہ گجرات ڈولایائی

کتے ونج ویرانے وچہ رہے روندا اوہدا واسیوں چت گھبرایائی — جوش فرقت نہ سانبھیا جاوندا سو مجنوں جنوں بنایائی

لمے واں ورا گیاں وانگ ہو گئے خور دونوش نوں دلوں بھلایائی — سچ مچ دا ہو گیا بن مانس گویا ہستیوں وہم مٹایائی

گیا راز دقیق نوں پا عارف نقشِ ہستی دا نقشہ مٹایائی — انا انت وہم ہے بے معنی معنی ہست نوں سمجھ کے پایائی

موتو قبل انت موتو والا اُس سبق صحی پکایائی — گویا اپنا آپ گوا کے تے اوس اپنے آپ نوں پایائی

خاراں وچہ بھی گلاں دا نور مخفی اوہدی نظر بصیر نے پایائی — ہویا ذات وچہ ذات شمار قطرہ وہم انا جد اوس بھلایائی

ہر ہر وچہ ہردا بھیت رچیا مہندی پتریں رنگ رچایائی — گلاں پھلاں اندر بلبلاں اندر اوہ آپ ہی آپ سمایائی

شاعر بے دھیان نادان نہ بن کیوں سجرا ویر جگایائی — تینوں یاد نہیں ایسے راز پچھے سیس شاہ سرمد کٹایائی

اس راز نوں رہن دیہہ راز ایویں کیوں شرع سر پوش اُٹھایائی — گل دور نہیں منصور تائیں کل عالماں دار لٹکایائی

توبہ کر اس گھر نہ پا پھیرا کیوں پینترا چال بدلایائی — چل ویکھ کنگال مہینوال تائیں پھردا درد و الم ستایائی

ڈانوا ڈول پھرے وچہ وہڑیاں دے کسے پکڑ نہ کول بہایائی — کون سنے تے کسنوں رو ردسے پالے دور تے وطن پرایائی

مہنے عشق نوں دیندا درد بھرے عشقا ویریا دغا کمایائی — کہڑی گل پچھے مینوں کڈھ وطنوں آ کے وچہ پردیس رُلایائی

عشقا توں خونخوار بلا دا ایں کیڈا ازلوں روح ترہایائی — جیندے پیش پیوں گیوں لے اوسنوں دس کسنوں پار چڑھایائی

سارے جگ اُتے تیرا بول بالا کائنات نوں مار نوایائی — کہڑی جا جتھے تیرا نہیں سایہ پرچم ہر میدان لہرایائی

دس کھاں نال بھی رہیں پراج تیکر اپنا آپ نہ کیوں جتایائی — عشقا آپ ہی جھاک کے پردیاں تھیں موسیٰ سنے کوہ طور اُڈایائی

دیویں ذاکر معصوم نوں ہیٹھ آرے یونس لقمہ حوت بنایائی — آفرین او مرد میدان دیا پتر پیو تھیں ذبح کرایائی

کیڑے پائے نی تن ایوب اندر اسی سال یعقوب روایائی — جانے کون تیریاں مہربانیاں نوں یوسف کھوہ وچہ کیوں وگایائی

دند پاک احمدؐ بے میم والا ہائے میں کیہ آکھاں تڑوایائی — عشقا ویکھ کھاں اک لعین کولوں شاہ حسین معصوم کہایائی

وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ سخت تیرا امتحان ہوندا کیڈیاں سختیاں نال ازمایائی — بن بن کے آونا ئیں سانگ سجرے نت اوپرا اویس وٹایائی

پہلوں آپ فرہاد دے نال رل کے نہر پٹنے دا ذمہ چایائی — بھلا کہڑے اوس ڈھائے سن بت تیرے تیشہ مار کے سروں مکایائی

گھر بار چھڈ کے نجد اُتے مجنوں مثل کریر سکایائی — کیڈے پئے غریب نے لے ترلے کیوں نہ اوس تے رحم کمایائی

سستی تھل وچہ تڑپدی رہی تتی تیرے قول نوں اوس نبھایائی — بدل بن کے اوس یتیمنی تے کیوں نہ انبروں مینہ وسایائی

پھردا پھردا آن پنجاب وڑیوں ڈیرہ تخت ہزارے لگایائی — چٹک ہیر دی لا کے رانجھنے نوں ونج ٹلیوں مون منایائی

ساری عمر چروا کے چھیڑ اوس تھیں ڈولا کھیڑیاں گھر پوچایائی
توں کھرل جوان سنگ کیہ کیتی اوہنوں زندیاں ساڑ جلایائی

جاتوئی اجے بخارے دا رہیا کھپہ پھٹہ بلخ نوں ونج لگایائی
مینوں دِلّی دی سیر دا لوبھ پا کے گلاں مٹھیاں نال ولایائی

آہی باپ غریب دی عمر پچھلی بڈھی جان اُتے ستم ڈھایائی
لسہ روح ناہ جھلدا ایڈ موساں دھکا دے سر موہند وگایائی

ڈھہندا وندا ہووسی نابینا ہائے اوس تے ترس نہ آیائی
علی بیگ دے باغ دی داب تائیں کتھوں پٹیائی کتھے لایائی

عزت بیگ چھپا کے نام میرا مہینوال چروال سدایائی
ہور کیہ آکھاں عشقا بھلا ہووی چنگا دُکھی دا دُکھ ونڈایائی

مینوں کڈھ کے مائی دی گود وچوں کہیا پٹڑے وانگ ٹپکایائی
اللہ جاندائے میرے ہجر اندر کی اوس دے نال وہایائی

عمر بیت جاسی بھالاں دیوندی دی جس راہ اوس لال کھڑایائی
اونہاں ماواں دے برے نصیب لوکو جنہاں تکدیاں ساتھ لٹایائی

ملکہ ہائے غضب میری مانگ ملکہ اوس منڈرا لیکھ لکھایائی
اوہدے کیہے کو لکھنے لیکھ آہے اوہنوں نت نت الم سوایائی

مانن کونت سیاں اوہدے نال دیاں کیڈا اوس دا روح سدھرایائی
آیا کرن سوداگری ور اوہدا اونہوں وچہ گجرات بہایائی

مندا رہیا میں تیریاں کیتیاں نوں جو جو بھی پیا فرمایائی
پر ایہ ظلم غضب میرے نال ہویا جہڑا یار تھیں جدا کرایائی

عشقا اپنا زور ازماونے نوں کیڈا پنجہ غضب چلایائی
پئی نہیں کھلووندی رت میری کیڈے قہر دا پھٹ ڈکھایائی

کجھ ویکھ تے سہی مہانیاں اوہ کیڈا بھر کے پور کھپایائی
توہیں دس ہن جاواں تے کدے جاواں ایتھے کون میرا مائی جایائی

پا اوصل حبیب دا خیر مینوں میرا رج کے روح اُدرایائی
رکھناں کیہ سراجؔ نے یاد تیرا جیکر نزع نہ یار ملایائی

ایضاً

روندا پھرے گجرات دیو چہ مرزا واقف کوئی نہ اوس دی جان داسی
ہو یا مغل منگتا اگے مانگتاں دے عالی فرد عالی خاندان داسی

پہلو وچہ لئی پھردا شوق عشق بھریا وندا درد ارمان داسی
بے در دو دیوار دے کوٹھڑے تے پایا چھت فلکی سائبان داسی

ویکھو عشق دیاں کارستانیاں تھیں حکمران افغانستان داسی
اج بہن دی جا نہ شہر سارے واہ شان اللہ رحمان داسی

روندا جاوندا اوس سراں جتھے اول بھارلتھا کروان داسی
ڈیکاں مار کے بے قرار ہوندا عرش کنب جاندا یزدان داسی

خون جگر دا پیو ناں پیا اونہوں نام یار دا ورد زبان داسی
چشماں تر تے لباں سوخشک دونویں کرما گیا بوٹا پان داسی

آپے رووندا تے آپ چپ ہوندا ایہو حال اوس بے سامان داسی
وجے سر تاں خبر سراجؔ ہووے کون پیڑ پرائی نوں جان داسی

ایضاً

برج حمل و ساکھ دا چن نور چمکاں ماردا وچہ جمال اپنے
جلوہ گر ہے کرسیٔ فلک اوتے تارے گن مصائب نال اپنے

شاہِ شب طرب دیو چہ بیٹھا ضوریز ہے وچہ جلال اپنے
زہرہ مشتری زُحل مریخ ثاقب پہرے پہرواں لے سمہال اپنے

کوکب کہکشاں تابان نیر لا کے بسترے رُخِ شمال اپنے
کائنات ساری نورونور وساری ظلمت نس گئی سام کے جال اپنے
سکھاں وچہ تمام جہان ستا شاہ اپنے گھر کنگال اپنے
پیا دسدائے سکھ زمین اُتے ماواں لے کے ستیاں بال اپنے
رُوح چوتھے فلک تے وندا سوکردا پیا الہام دی بھال اپنے
کیفی مست الست جہان کولوں خوش خوش بیٹھا وچہ حال اپنے
کیہ معلوم ہے کول دیاں ستیاں نوں ستے سب وسار جنجال اپنے
مہراں وچہ ہے ساقیئے مے خانہ حاضر پیش تے رِند قوال اپنے
تسے روح دی ویکھ کے تس ساقی دتے مٹ دے مٹ اگھال اپنے
پی پی کے جدوں مدہوش ہویا کرے نغمے شروع قوال اپنے
پانی ندی دا اپنی وچہ مستی وگیا جاوندائے جوش اُچھال اپنے
شاعر کدھی تے وندائے گنگناندا سب فکر اندوہ نکال اپنے
شاعر سن فریاد بے تاب ہویا قائم رہیا نہ وچہ خیال اپنے
نیڑے ہوکے پچھدا کون ایں توں کریں رورو کے دیدے لال اپنے
چکوی آکھدی پچھنائیں کیہ اڑیا دساں کیہ میں درد وبال اپنے
وے توں کیوں پچھانیاں نہیں مینوں ذرا کر حواس بحال اپنے
چنگا ہم شناس ایں منصفا توں نہ پچھان سکیں بھائیوال اپنے
خیر کیہ ہویا کوئی گل نائیں توں بھئی دکھی ہویں وچہ ملال اپنے
تینتھے رُوح ہویا راضی عاشقاں دا کرن رب تے نت سوال اپنے
رونواں پئی مہینوال دیاں جھوریاں نوں ماپے آیا سی کر بے حال اپنے
چیتا رہیا نہ اوسدی نوکری دا مطلب لیو نے جدوں نکال اپنے
اوہ اُڈیا تے میں پھاہی پھاتھی دونویں رووَنے ہاں جگر گال اپنے

چوکیدار شہاب بھی آپو ہتالے کے نال سارے کوتوال اپنے
چٹی چاننی چن دی دُدھ ورگی جگ تے پرتوے ڈال اپنے
عاشق بستر عیش تے پئے جھومن بغل لے کے ماہ جمال اپنے
جے ہے جاگدا تاں اک دُکھی شاعر مستغرق ہوئے وچہ خیال اپنے
ویلا برات دا پیا اُڈیکدائے بیٹھا ساز و سامان سمہال اپنے
پھلاں وانگ پئے دسدے شعر عرشوں چن چن لیندا اتھلے ڈال اپنے
شاعر نعمتاں نال نہال ہویا محو ہو کے وچہ خیال اپنے
ساقی دیوندا تے شاعر پیوندائے دونویں شروع نے وچہ زگال اپنے
نالے پیوندا جام گلفام شاعر نالے شعر جوڑے پال و پال اپنے
پیکر خیال لب دریا پوہتا قدم پٹ کے تے چال چال اپنے
سطح آپ تے نچدیاں جان لہراں دس دس کے ناز اولال اپنے
سنی اک آواز گداز بھری رووے جویں کوئی درد اُبال اپنے
ویکھے کیہ بریتی نے ہک چکوی پئی نوچدی اے پر وبال اپنے
بنی چکوئے کیہ تکلیف ایسی مینوں کجھ سنا کھاں حال اپنے
میں ہاں تلے کمہار دی دھی سوہنی آ ہے جمدیاں نرم اقبال اپنے
نت لکھنائیں داستان میری بھردا رہیں وچہ دفتر حال اپنے
اُنج تے میں نت ویکھدی رہاں تینوں راتیں رورو بھریں رومال اپنے
بھلا ہووی کر بہنائیں یاد سانوں پٹنے تینوں بھی ڈھیر جنجال اپنے
شالا ملی مراد مراد وندا پاویں جا مقام تعال اپنے
میریاں ماپیاں نہیں انصاف کیتا عمراں رہے چراوندے مال اپنے
دھکے مار کے چا کڈھیو نے کرسی عدل جناب عدال اپنے
اگے حق دے حشر سراجؔ رو کے دیساں چیر ناسور وکھال اپنے

ساقیا

محفل بادہ آشامی سہا مڑ کے پا لطف و کرم دی جھات ساقی
شوق مشربی اے رنداں تیریاں نوں کدے گیوں چھڈ کے خرابات ساقی

العطش العطش پکاردے نیں تیرے دیوانے دن رات ساقی
پیا سکدائی فردوس اُلفت چا وصل دی بھیج برسات ساقی
روندے نال وراگ دے جاگ دے دی ڈھم پئی جوانی دی رات ساقی
خبرے کس قصور تھیں مگر میرے لگی ازل تھیں ہجر آفات ساقی
میرے نال دے ہور بھی کئی لکھاں بھری پئی ساری کائنات ساقی
ہر کوئی بیلیاندے نال رنگ رتا دن عید تے رات شبرات ساقی
کر ہن کرم کریمی داواسطائی پئی رووندے دی تھک وات ساقی

بزم رنداں تباہ برباد نہ کر لامحفل عیش و نشاط ساقی
کر ختم تارکھیئے غارِ فرقت دس چشمہ وصلِ حیات ساقی
ہن تے فجر بڈھیپے دی آ گئی اے دس کدوں کرسیں ملاقات ساقی
لیکے لیہہ ڈگا دربار تیرے مینوں ایس تھیں بخش نجات ساقی
آیو اپنی جائی تمام سکھیا دُکھیا اک میرے دُکھی ذات ساقی
میرے واسطے ماتمی دیس سجرا نت کاغذ قلم دوات ساقی
اوگن ہار سراجؔ دا آسرائے تیری ذات بابرکات ساقی

سوہنی دا ہجر وچہ حال تے ماں دیاں متیں

جس دن کمہاراں دے گھر وچوں گئی چوگ نکھٹ مہینوال دی سی
بکل مار مہینوال روان ہویا چلی کوئی نہ پیش گنگال دی سی
اوہدے بھادی رات ہنیر پئے گئی پئی تڑپدی سمک مثال دی سی
ہیسی جس جائی مہینوال بہندا اوتھے رورو نیرا اُچھال دی سی
نکل جاوندی ڈیک بے وسڑی دی جدوں رنک سنیوندی مال دی سی
چیتا رہیا نہ ہسنے کھیڈ نے دا کڑیاں نال نہ جنڈیاں ڈال دی سی
نہ اوہ شوخیاں مستیاں وچہ نیناں نہ اوہ رہی نزاکت چال دی سی
کیہا ونجناں وچہ ترنجناں دے رہندی رووندی کانگ اڈال دی سی
بھلیاں تاؤناں گنھ پکاونیاں اوہنوں سرت نہ کسے جنجال دی سی
مائی ویکھ کے حال تباہ اوسدا رہندی نال بہانیاں ٹالدی سی
گزر گئی نوں فیر کیہ یاد کرناں چنگی گزر گئی جھڑے حال دی سی
خبرے پنچھی یا ہیسی اوہ مارواڑی بیکانیری یا چھٹہ بنگال دی سی
دسیے ہوندا جے بلخ دا خان زادہ کیہی سانجھی جا چروال دی سی
اوہ جے آکھدائے رغبت نال میرے شاہ جہان شاہِ اقبال دی سی
دسیے جھوٹھ دی کیہ بنیاد ہوندی شاہی اوسدی بس خیال دی سی
جس لائی گلئیں اوہدے نال چلی جھلی دِھی بھی ایس مثال دی سی

اندر بیٹھ کے چپ چاپ سوہنی بھنڈی رہی سندی سارے حال دی سی
سوہنی واسطے اوہ دہاڑ گویا کوئی حشر دہاڑ دینال دی سی
ایویں بوریاں دے وانگ لال تائیں باہروں اندروں وتدی بھال دی سی
مڑ مڑ چمدی یار دی کھونڈڑی نوں ہائے ایہ کھونڈی میرے لال دی سی
ہائے وقت اے ماہی دے آونے دا رورو کے نین اُبال دی سی
سیاں بھل گئیاں کسے کھوہ پیاں بھری وتدی درد اُبال دی سی
میلا ویس تے کھلڑے کیس گل وچہ کھلیاں مینڈھیاں نہ سمبھال دی سی
رہ گئی بو نہ نازنہوریاں دی دُنیا اوس بھانے کھیڈ بال دی سی
چیتا رہیا نہ لاونے سیونے دا دن رین اوہ روندیاں جالدی سی
دسیے ہوش سمبھال نہ بن کملی کیہی دوستی چاک چنڈال دی سی
ہیسی جدوں دا دفع ہو گیا اوہدر تتی کھری کوئی اوس چنڈال دی سی
بوہے بوہے اوہ پالدا پیٹ پھردا بس خورش اوہدی جوٹھی دال دی سی
میں تے جانی آں جائداد اوہدی بس اک زنبیل رومال دی سی
میں حیران ہاں اوس سلطان تائیں لبھدی شکل نہ ایسدے نال دی سی
گلاں نال اوس لیا ولا تینوں طبع تیری بھی جمدے بال دی سی
ہس کھیڈ توں ایڈے نہ لاجھورے گزر گئی اوہ خواب خیال دی سی

اوہدے واسطے رونہ ماں صدقے اوہ تے شکل منحوس چنڈال دی سی — شکر پڑھ مگروں لتھی ساڑستی اوہ تے کلکل فجر تر کال دی سی
کجھ اپنا آپ بھی رکھ چیتے نسبت کوڈیاں وجہ کیہ لال دی سی — کتھے توں تے کتھے سراجؔ چا کر وِتھ موکلی گگن پاتال دی سی

سوہنی داماں نوں جواب

بول مائی دے سن کے کہے سوہنی متیں دیہہ نہ ماں ہتیاریئے نی — چپ کر رہ کجھ نہ آکھ مینوں میری اگے ہی جند ازاری اے نی
مائے رحم کر واسطہ ربدائی میری طبع ڈاہڈی دُکھیاری اے نی — کیہ مارناں ربدیاں ماریاں نوں ہتھوں حوصلے دے سہاریئے نی
جیوڑا ساڑنہ نال نصیحتاں دے اگے ساڑیا عشق چنگاری اے نی — ایپر عشق نوں تیری بلا جانے تدھ لاڈھی نہیں یاری اے نی
سوجھا کر زبان سمھال اپنی کجھ سوچ کے بول کمہاریئے نی — نی اوہ علی بیگ دا لاڈلائی اوہدی بلخ سارے سرداری اے نی
مائے سوچ زمانے نوں جدوں اوس نے رکھی بھانڈیاں دی خریداری اے نی — کر کھاں یاد پردیسی دے کول بھلا چھڈ یا کی تدھ پیٹ تگاری اے نی
زر نال بھریا اوس گھر تیرا کردا اج نہ کوئی وپاری اے نی — رہیا ہو نجد اعمر اروڑیاں نوں شوہدے پئی کیتی خاطر داری اے نی
ڈھیرے مارداسی کھوتے چارداسی کیڈی پئی اوس ٹہل گزاری اے نی — رس چوپ کے اوہدے وجودوچوں سٹیوئی گٹک وانگوں کارے ہاریئے نی
سارا ہند اوہدے ملاقاتیاں داشاہ جہان داخاص درباری اے نی — اونہوں چٹھ جہان دی آکھنی ایں جیندی بلخ وچہ مہر سرکاری اے نی
کر کھاں یاد جد شہر گجرات اندر اوہدی جھولدی وڑی عماری اے نی — شوہدا التھاسی رات گزارنے نوں آب ودانے کیتی گرفتاری اے نی
سچ پچھیں تے حوصلہ کجھ نائیں اوہدی طبع ڈاہڈی دُکھیاری اے نی — ظالم عشق نے پکڑ کے قید کیتا وطن جان دی بنی لاچاری اے نی
ہائے نی انبڑیے جمدیوں نج مینوں مینوں ڈھیر ساری شرمساری اے نی — اج وانگ مسافراں پھرے روندا منے کون ایہ خان بخاری اے نی
ہائے میں کیہ آکھاں وطن نس جاسی مینوں یاد اوہدی وفاداری اے نی — جاسی چھوڑ نہ کدی گجرات تائیں اوہدی ایتھے ہی حج گزاری اے نی
میں ہی برا کیتا بے وفا رہی میتھوں ہوگئی غلطی بھاری اے نی — جاندے ڈھول نوں کیوں نہ پکڑ لیا ایسی عقل نصیباں نے ماری اے نی
ایپر یاد رکھیں مائے گل میری جیکر رب نے خیر گزاری اے نی — گن گن لاہوساں بھاجیاں یاردیاں بھاجی میرے سر اوہدی ادھاری اے نی
جوگن بن کے دیس بدیس پھرساں پچھے یار دے وانگ مداریئے نی — ہتھ بنھ مناوساں ڈھولنے نوں پکی نیت اس گل تے دھاری اے نی
دِتا یار نوں دستگیر ضامن وعدے کر کے کیوں وساریئے نی — ہووے دوزخاں دے تھلے جال جیکر کیتے قول زبان تھیں ہاریئے نی
ماہی نال میرا اونج بودیاں دا دامن پاک اندر لائی یاری اے نی — اَلْعِلْمُ فِی الصغر کاالنقش علَی الحجر دیکھ کیڈی حدیث پیاری اے نی
مائے کدی نہ مڑاں گی یار ولوں مینوں قسم قرآن دی بھاری اے نی — کرساں قضا نہ نیت نماز چھڈی کرنی یار تھیں جان نثاری اے نی
گھر بار دی کوئی نہیں لوڑ مینوں سانبھ اپنا گھر کمہاریئے نی — ٹھلساں مگر سراجؔ دے وانگ سسی کرنی رب نے پار اُتاری اے نی

سوہنی دی ماں دیاں سوچاں

مائی دیکھ کے سوہنی دے نین خونی جاتوس ایہ لوہے وانگن تپ گئی اے
بہتر ہے میں اپنی پت رکھاں ایہہ تے حد بے حدنوں ٹپ گئی اے
میں تے جاتاسی کڑی اے سمجھ جاسی پر ایہ بن سہلی کولوں سپ گئی اے
کولوں چپ چپاتڑی اُٹھ گئی دفتر پند ونصائح دے ٹھپ گئی اے
ایہہ تے با ہک گئی اے وانگن ڈین ہلکی جھڑ البھیا کر ہڑپ گئی اے
چیہے چڑھی ایہ کڑی نہ مڑی جاپے میری جان سمجھاندیاں کھپ گئی اے
گل کیتیاں پوندی اے گل اگوں بھاویں موت دا پلڑا نپ گئی اے
ساڑ چھڈ یائے اہنوں روگ گھجّی ایہ تے روندیاں روندیاں کھپ گئی اے
نویاں لگیاں تے آپے سمجھ جاسی اجے اڑی معصوماں دی نپ گئی اے
ایہدے نال نہیں جاوندی بسر میری بھاویں وانگ سودائیاں کھپ گئی اے
توبہ ایہ تے کوئی آفات ڈکی اس تھیں کن بلا بھی نپ گئی اے
چتے ایسدے ویکھ کے جاپدائے ایہ کوڑے دا نک کپ گئی اے
کیہ لینائیں سن جواب ساہویں ڈروٹ کے تے اندر چھپ گئی اے
چھٹ بلی دا ہتھ زنانیاں دا ایہ شرم حیا ترپ گئی اے
مول ایس نوں رنگ نہ بھاوسی گا ایہ تے رنگن عشق وچہ رپ گئی اے
چتر چتر کرے وانگن طوطیاندے ایہ تے سکھ وڈی لپ جھپ گئی اے
متاں ڈُب مرے کسے کھوہ اندر مائی ایس گلوں ذرا جھپ گئی اے
ایس قسم دی سوچ سراج کر کے مائی منہ متاں کولوں ڈپ گئی اے

سوہنی دا ہجر وچہ حال

وچھڑی یار تھیں بے قرار سوہنی رہندی روندی حال ونجاوندی آ
بناں یار نہ کتے قرار اونہوں خالی جا ڈراوندی کھاندی آ
ڈور بھور ہوئی وانگن جوگناندے کھلی زلف نہ پچھاں ہٹاوندی آ
کدی لاہ باری ویکھے ول باری ڈھوڑ ڈھمدی مال دی آوندی آ
ناں اوہ ہسدی کھیڈ دی نال سیاں نہ اوہ وچہ بھنڈار دے جاوندی آ
پیا بھٹھ چرخہ اونہوں نہ بھاوے سارے شوق آرام بھلاوندی آ
کسے چیز دی نہ تمیز رہ گئی کے کم نوں ہتھ نہ لاوندی آ
پیا غضب وچھوڑا چکوی نوں ایویں تڑپدی رات لنگھاوندی آ
بھلے چین تے چا شباب والے والیں تیل پھلیل نہ لاوندی آ
نہ اوہ ہس ہس رکھناں دل تازہ نہ اوہ راگ سہاگ دے گاندی آ
نہ اوہ ہتھ سومہندیوں لال رتے نہ وچہ چوڑیاں بانہہ سہاوندی آ
نہ اوہ وتناں کتناں اتناں سوسیاں نال نہ من پرچاؤندی آ
رجھے اندرے اندرے وانگ ہانڈی آہیں گجھیاں رہے جلاوندی آ
اندروڑ کے تے چوری ماپیاں تھیں گھڑے ہنجواں دے برساؤندی آ
کدی چڑھ کوٹھے ویکھے ہر گٹھے بھالن کان گوشے گوشے جاوندی آ
ماہی مجھیاں دے کیوں چرلایا ایویں پئی اوہ اوسیاں پاؤندی آ
موہندی پلنگ تے رہے بے رنگ ڈھٹھی رہندی گیت وچھوڑے دے گاوندی آ
اندروڑے تے سڑے بے تاب ہووے ایویں پیر پچھلے باہر آوندی آ
جاوے سڑ جے پلک اک پلک لاوے پلک پلک نہ پلک لگاوندی آ
رہووے وین دن رین بے چین کردی نہ پیوندی تے نہ کھاوندی آ
نہ اوہ تاب گلاب دی مکھڑے تے ناہ اوہ زلف خمدار رہناوندی آ
نہ اوہ وقت کلام دے ناز کیوں انگلی ہوٹھاں دے نال کھاوندی آ
میلے ویس چپاتڑی رہے بھوندی کسے نال کلام نہ بھاوندی آ
کنڈا مار کے تے چوری ماپیاں تھیں پئی کونج دے وانگ کرلاوندی آ

دن گزر دا رووندی دھوندی نوں تارے گندیاں رات دہاوندی آ　　سیج سیج برابری دکھیانوں دکھاں والڑی جند ازماوندی آ

ایویں وانگ دیوانیاں وڑ گٹھے رہندی ماردی سد بلاوندی آ　　چھیتی آ کتوں مہینوالیا وے پئی جان غریب تر ساوندی آ

اک بری جدائی ستائی ہوئی پئی دیدیوں خون چواوندی آ　　دوجا قید لاچار دکھیار تائیں ماں مہنیاں نال ستاوندی آ

کھلیاں مینڈھیاں وانگ وراگناں دے پئی جوبناں خاک رُلاوندی آ　　دن رین نہ چین سراجؔ اوسنوں پئی اپنا آپ ونجاوندی آ

ایضاً

سوہنی یار دے ہجر بےتاب کیتی اوہدیاں شوخیاں جاندیاں مردیاں نی　　بناں یار دے نظر اُجاڑ آوے کھان ڈُھک رہیاں کدھاں گھر دیاں نی

کھلے وال نہ مول سمہال رکھے اکھیں روندیاں بس نہ کردیاں نی　　لیا ہجر دی پیڑ نپیڑ اوہنوں گیاں مکھڑے تے ورت زردیاں نی

ندیاں نیناں دیاں اُچھل وگیاں سوکا نگاں آیاں چڑھ ہجر دیاں نی　　گوہر ریز خوں ریز دو نین اوہدے گیاں طاقتاں اُڈ صبر دیاں نی

اوہدا کھاوناں پیوناں زہر ہویا اتے سون لوکوں اکھیں ڈردیاں نی　　نہ موئی نہ جیوندی درد کٹھی ورت گیاں قضا قدر دیاں نی

سیاں نال نہ ہسدی کھیڈدی سی راتاں روندیاں جان گزردیاں نی　　اوہنوں چین تے چاہنیں یار رہندے چوٹاں جھلیاں جنہاں جگر دیاں نی

اوہدا روناں دکھیا ہو دوناں جی کارن ماپیاں دے سر دردیاں نی　　آساں ٹُٹیاں ہور سراجؔ سبھے تکاں بس خدا دے در دیاں نی

ایضاً

سوہنی یار تھیں وچھڑی رہے روندی کسے نال نہ کھیڈدی ہسدی آ　　خیریں وسدی اُجڑ گئی درد ماری ہن وانگ بدلی پئی وسدی آ

جگر مرض فراق دی کھا لیا پئی ناگن بن کے ڈسدی آ　　رہے سادمرادڑی چپ کیتی زیور گہنیاں تھیں پرہاں نسدی آ

ماڑی چڑھ لاوے تاڑی چار پاسے نیناں تسیاں تس درس دی آ　　آوے نظر نہ جدوں دلدار کتوں ڈِیک جاوندی نکل بےوس دی آ

روندی آ کے پلنگ تے جھڑے موہندی وانگ چھاننی پئی برس دی آ　　بیٹری پئی نواڑے نوں تتڑی دی سد مار مہانیاں دسدی آ

لا دوا ایہ روگ پریم دائے نہ ہر طبع طبع کس دی آ　　ایہ ہجر میدان بہوں کٹھن پینڈا جان کنبدی کس ونا کس دی آ

درد جھلنے کان انسان بنیاں بیدرد مانند خرس دی آ　　جانن اوہ کیہ لذتاں درد دیاں دینی نوکری جنہاں نفس دی آ

جیوندی جان وچہ گور دے پین سوکھا ایہہ جان جدائیوں نسدی آ　　تیرے شعر دی گرز سراجؔ بےشک پئی حاسداں دے سر وسدی آ

ایضاً

سوہنی گھیر چو فیر تھیں لئی درداں اوہدا لکھناں درد طومار کہیا　　دکھ یار دے پکڑ دکھیار کیتی ایہدے واسطے سکھ سنسار کہیا

صدمہ گاہ بلادی جان اوہدی ظالم آسماں کج رفتار کہیا　　ریجھاں ساریاں اوسدے من رہیاں اوہنوں سدھراں تلخ نجار کہیا

پھردی چپ چپاتڑی مار بکل نیناں بناں دیدار قرار کہیا　　سیاں ڈھیر ولا بلا رہیاں اوہدا جاوناں وچہ بھنڈار کہیا

نہ اوہ انگیاں رنگ برنگیاں سو اُتے چولیاں نقش ونگار کہیا　　نکوں نتھ سہاگ دی چھک سٹی کنیں بندیاں دا چمکار کہیا

ونگاں گجرے تروڑ مروڑ سٹے پیریں جھانجراں دا چھنکار کہیا　　کونت جنہاں دے ٹر پردیس جاون اُہناں بھاوناں ہار سنگار کہیا

مارخور بلاوا عشق ظالم لوے اپنی ڈھونڈ شکار کہیا　　کڈھ ڈبیوں سچیاں موتیاں نوں کرے گھٹیاں وچہ خوار کہیا

اول بن غم خوار پیار دیندائے خیر چبھدائے بن کے خار کہیا　　پہلوں بنے دل کش تے فیر دل کش رنگ بدلدا عشق مکار کہیا

تھیا تھئی نچاوندائے زاہداں نوں بھن شوخیاں لوے سنوار کہیا　　آن عشق دی من سراجؔ توں بھی اگے ایسدے عذر انکار کہیا

ایضاً

کیتی ہجر ازار بیمار سوہنی رہے وین دن رین دکھیار کردی　　ماپے ویری تے یار نہ نظر آوے بھلا کردی تے کیہ لاچار کردی

راتی نیند نہ آوندی بسترے تے شوہدی رہے دلیلاں ہزار کردی　　ہائے جے اج ہوندا میرے کول ماہی سینے لا کے رج پیار کردی

پاسے پرتدی تڑپدی وانگ پارے تارے گندی فجر بیمار کردی　　تارے گندی گندی تھک پوے دُکھی ساہاں دا رہے شمار کردی

وانگ جوگناں کھلڑے کیس گلو چہ ناہی زُلف بنا خمدار کردی　　جدوں چین ہی ناہ وجود اندر بھلا کیہے پھر ہار سنگھار کردی

ناہ وچہ پروار غم خوار کوئی اگے جسدے درد اظہار کردی　　پھرے چپ کیتی جھلے پئی بیتی کسے نال نہ ہس گفتار کردی

خون پیوندی کھاوندی جگر اپنا ایسے طرح اوہ رات دہنوار کردی　　قیدی ہو کے دُکھی سراجؔ سوہنی وانگ بلبلاں رہے پکار کردی

ساقیا

آ ساقیا کرم کما میتھے تینوں وَل ہے کرم کماونے دا　　ہتھیں اپنی آپ پلا مینوں اک ٹاس پیاس بجھاونے دا

محفل لا پیار دی رل بہیئے حیلہ غم اندوہ ونجاونے دا　　دم دم چوٹ نگاریاں کوچ دیاں کہیا آ سرا جھٹ پرا ہونے دا

لے ہن الوداع دوستو سکھ وسو کارا آ گیا ساڈے جاونے دا　　رل ویریاں متا پکایائے سانوں ظالماں دے وس پاونے دا

چٹی چانی چار دن رل کھیڈے ویلا بیتیا سہرے گاونے دا　　میلے قسمتاں نال وچھنیاں دے اجے چاسی ہان ہنڈاونے دا

اچن چیت وللیئے کڑیئے نی لاگی آ گیا گڈھیں پاوَنے دا　　چھاتاں تلیاں ہتھ مروڑنی آں کیتا آہر نہیں داج بناونے دا

رین ستیاں بیت گئی جھلڑی دی وقت آ گیا کات تلاونے دا　　پیاں پونیاں میریاں پڑ اندر سدا آ گیا چرخے چاونے دا

ودعیا کرو مینوں سیو نال دیو ہن کیہ فائدہ رو پچھتاونے دا　　دِتا نویں سہاگ نے نواں دھکا سانوں ندیوں پار وگاونے دا

چوگاں چگیاں تے کارے مک آئے جھولا جھلیا رُت پرتاوَنے دا　　بھل چک معاف چا کرو سیّو ایہ ویلڑا بھل بخشاونے دا

چیتا مت چیتے وچوں بھل جاواں چیتا راہی جویں پرا ہونے دا　　رکھناں یاد سراجؔ پردیسیاں نوں رب آنسی وقت ملاونے دا

ماپیاں سوہنی دا رشتہ کرناں تے ویاہ دی تیاری

تلے گھروں نکالیا چاک جدوں آیا جی نوں کجھ قرار یارو
بیٹھ زال دے نال صلاح کردا دھی واسطے سوچ وچار یارو
کیتی جمع برداری تلے اپنی ساک سین سارے رشتہ دار یارو
بھائی نیڑیوں اک برادری دا اوسے شہر دیوچہ کمہار یارو
ہن ویکھ اکٹھ برادری دا ہویا فیر اوہا منت دار یارو
تلے سنے برادری دکھ اُسری لکھے لیکھ ہوئے نمودار یارو
چٹ منگنی پٹ ویاہ وانگوں اوہ ترت ہو گئے تیار یارو
دونویں گھر تیاریاں وچہ ہو گئے لگے اپنے اپنے آہر یارو
کڑم تلے دے جامیوں باہر دِسن ستے بخت ہو گئے بیدار یارو
دیون پئے مبارکاں ساک سارے ملے نہیں پئی خوشیاں وار یارو
در سوہنی دا وچہ ہانیاں دے پھل پھل پیا ہوندا چار یارو
شالا مرے ہتیارا نہ ہووے سیج سوہنی دا روا دار یارو

جاتا سروں پہاڑ دا بھار لتھا ہویا رب دا شکر گزار یارو
ناطہ سوہنی دا کتے کرن کارن اوس سدیا کل پروار یارو
بیٹھے رل بھرا کمہار سارے سارے دانتی دے حصہ دار یارو
اگے تلے کولوں ساک سوہنی دا منگ چکیا سی کئی وار یارو
بھائیو دیہو مینوں رشتہ سوہنی دا رہساں عمر ساری خدمت گار یارو
دتا اوس تائیں ساک سوہنی دا سبھناں دُعائے خیر چتار یارو
ٹھیری رات برات دے آونے دی اوسے چن دا اٹھویں وار یارو
بھاجی دار سارے کارن سدنے دے گڈھیں گھلیاں پار ارار یارو
ساک تلہ نے نونہہ خورسند سوہنی ہور کیہ منگے منگن ہار یارو
شابا تلے نوں آکھدا جگ سارا حق ویکھدا نہیں سنسار یارو
جاپے وار ویاہ دا دور اوسنوں گن گن لنگھاوندا وار یارو
حق حق سراجؔ رسید شالا ہے عشق دیانت وار یارو

مقولہ شاعر

ہائے جگر میرا پیا پھٹدا ائے اس ویاہ دے وار بنان اُتوں
کھوندے پئے پردیسی دا حق ظالم ڈردے نہیں پئے ظلم کمان اتوں
آساں تروڑ چھڈ یاں مہینوال دیاں ہن لیناں سو کیہ جہان اُتوں
چھانی خاک مزدور نے دن سارا اک شام دا رزق بنان اُتوں
وختاں نال کسان نے بیں سٹیا قرضہ چک کے کسے دُکان اُتوں
پکا فصل تے گڑے تباہ کیتا فیض بھیجیا فیض رسان اُتوں
مہینوال مزدوریاں رہیا کردا کلر پیا گزاریا جان اُتوں
چوری سوہنی تھیں وار بنایو نے ڈر کے اوسدے شور مچان اُتوں
توبہ اج مہینوال نوں کون دسے بازی ہر گئی تیری میدان اُتوں

اہناں ظالماں دے سمجھاونے نوں کیوں نہیں ٹٹ پیندا آسمان اُتوں
فَاَمَّا الْیتیم فَلا تَقْھَر آیت ویکھدے نہیں قرآن اُتوں
اگے رووندا سی وچھڑ جاونے نوں پیا نواں ایہ غضب طوفان اُتوں
مرضی رب دی گھر دے رہے بھکھے پے گئے کھان والے مہمان اُتوں
رہیا جھلدا سال مصیبتاں نوں گرمی سردی نہ سنگیا کھان اُتوں
ویکھ کھیتی دا ناس ہراس ہو کے شوہدا ویکھدا پیا کسان اُتوں
اج اوہ نہ کسے نوں یاد آیا گیا چک انصاف جہان اُتوں
لگے کرن تیاریاں کاج دیاں اپنے اپنے قدر پران اُتوں
ہن رہ بھاویں ٹر جاہ وطن اپنے لکھیا لے لیائی ہندوستان اُتوں

سوڈا اہڈیاں دا مرضی اپنی تے چھڈن پنج نہ ست گنان اُتوں آساں پوریاں ہون سراجؔ جیکر موڑے واگ اج شاہ جیلان اُتوں

شادی دی تیاری تے سوہنی دی سہیلیاں سن کے سوہنی کول آونا ں

تتلیاں بلبلاں وصل اُمید اُتے روڑا قہر قلور گزار آئیاں
کیتا مالیاں باغ دا بند بوہا جدوں تکدیاں رُتیں بہار آئیاں

پکا اٹھویں وار تیار کر کے دونویں طرفاں ہو تیار آئیاں
کارن کاج وہا جدے پئے سودے جو جو جنساں درکار آئیاں

چاول اکبری بیگمی باسمتی کھنڈ بوریاں بے شمار آئیاں
تڑکن پئے کڑاہ سموسیاں دے دیگاں ٹلیاں وانگ جھنکار آئیاں

سنی ویاہ دی خبر سہیلیاں بھی ترنجن وچہ اوہ سندے سار آئیاں
گھروں نکل کے نال بہانیاں اتن ول سیاں وارو وار آئیاں

اڑیو چلو نی سوہنی دے کول چلئے جھڑیاں ہوا ایتھے غم خوار آئیاں
سنیا ئیں اوسدا کاج رچاونے نوں دونویں دِھراں ہو تیار آئیاں

سب نکیاں وڈیاں اُٹھ کھلیاں آپو اپنے کم وسار آئیاں
چھڈ چکیاں ہانڈیاں تاؤناں نوں چرخے سٹ کے وچہ بھنڈار آئیاں

وچے کواریاں اُتے پرنائیاں بھی گھوڑے ناز دے ہوا سوار آئیاں
رنگ رتیاں متیاں حسن کھیوے کول سوہنی دے دھنبلا مار آئیاں

ماہ جمال کڑیاں ہم خیال سبھے اک دونی نوں نال ونگار آئیاں
زندہ دل سہیلیاں ہو کٹھیاں لین سوہنی دا اندر وار آئیاں

انی اُٹھ کے بہو کھاں سوہنئے نی تیرے نال اک کرن گفتار آئیاں
مرجانئے اُٹھ کے دس تے سہی تیرے ویاہ داسن کے وار آئیاں

جے تے سوہنیے نی پرنین دیاں ریجھاں تیریاں ہو بیدار آئیاں
کتے لائی جاویں مہینوال تائیں اسی کرن تاکید بسیار آئیاں

تیرے جیہیاں سوہنیے جگ اُتے زندگی اپنی کرن خوار آئیاں
جنہاں پریت دی ریت نہ توڑ چاہڑی بھٹھ ایسیاں وچہ سنسار آئیاں

کڑیئے جس بازار اج جال تیری ایتھے اسی بھی جھٹ گزار آئیاں
توں کوئی نویں نہیں نی وڑی پڑاندرا گے اسی بھی کھیڈ کھڈ کار آئیاں

رہیا جس دکان تے ونج ساڈا کراوہناں تائیں شاہو کار آئیاں
جاکے پچھ بازار تھیں ساکھ ساڈی جے تے کیسدا کھا اُدھار آئیاں

کڑیئے سدا ایہ وقت نہیں نال رہناں گھڑیاں جوبن دیاں دو چار آئیاں
جنہاں نال ہووے ونج بودیاں دا ٹھگیاں اُوہناں سنگ نہیں درکار آئیاں

خیر جنہاں نے لا کے نہیں ڈھٹی اوہ تے اڈھوں ہی بر کنار آئیاں
ان پھل رکھ بھی کئی نے وچہ دُنیا نہیں ایسیاں وچہ شمار آئیاں

جنہاں لاکے ادھ وچکار چھوڑی کرن دوجیاں نوں بے اعتبار آئیاں
جیکر ناہی نبھاونی کیوں اوّل قابو بلی دا کر اقرار آئیاں

ہوسن حشر نوں اوہناں دے منہ کالے جھڑیاں لا کے تروڑ پیار آئیاں
سیاں اوہ سراجؔ سہاگناں نیں بہنوں لا جو عمر سنوار آئیاں

ایضاً

سدا نہیں جوانی دی رُت کھیوی سدا نہیں ایہ حسن جمال کڑیے
سدا نہیں لباس دا شوق تازہ سدا نہیں نخرے وچہ چال کڑیے

سدا نہیں رُخسار انار ورگے سدا ہونٹ نہیں سوہے لال کڑیے
سدا نہیں چنبے پھل دند کلیاں سدا نہیں لڑیاں پال و پال کڑیے

کنڈل سدا نہ سر میلڑے نین بانکے سدا سیس نہ پٹیاں ڈھال کڑیے
سدا شوق نہیں ونگاں گجریاں دا سدا ہتھ نہ مہندیوں لال کڑیے

سدا نہیں دُکان تے بھیڑ رہنی سدا نہیں وچہ حسن دلال کڑیے
ایہہ حسن مہمان کوئی جھٹ دائے سدا نہیں اس نبھناں نال کڑیے
اوڑک خاک دیو چہ سماونا ئیں ایہ جھٹ کوئی خواب خیال کڑیے
اج ویلائی ویچ لے رسدا اپنی بھلکے رب جانے کیہ حال کڑیے
توں سے سیج سہاگ دی مانیں گی دس کیہ کرسی مہینوال کڑیے
تینوں نویں سہاگ دا چاچا مل جا گیا شوق تینوں وال وال کڑیے

چیتا کر لے نی جدھر گیا بنیا جاسی رسد بھی اس دے مال کڑیے
اللہ بس باقی ہوس وَیَبْقٰی وَجْہُ رَبِّکَ ذو الجلال کڑیے
سو بھا کھٹیں کیہ جہاں اُتوں ٹھگی کر کے متراں نال کڑیے
جدوں سروں پچھاویں نے ڈھل جاناں پھر ہوسیا کون لوال کڑیے
جدوں اوسدی پینگھ تے پینگھدی سیں نا ہے اوسنوں یاد کلال کڑیے
مہینوال دے نال سراجؔ ٹھگی لیکھے لیسیا جل جلال کڑیے

سوہنی دیاں سہیلیاں نال گلاں

سوہنی غمدی کوٹھڑی پئی آ ہی سیاں کول اوہدے سبھے آئیاں نی
سندے سار ویاہ دی سار سوہنی تن من نوں کنبنیاں آئیاں نی
ہتھ مار منہ متھے تے پٹ کڈھی کھچ مینڈیاں دھرت وگائیاں نی
ہائے بھا میرے ایہ کی ہون لگا سیّاں خبراں کیہ سنائیاں نی
لگی کہن سہیلیو سچ منوں مہینوال تھیں گھول گھمائیاں نی
کونتاں والیو نی نال مہنیاں دے تساں ہڈیاں میریاں تائیاں نی
رنگ رتیو اپنے ہان اندر سیجاں مخملی تساں وچھائیاں نی
منگیاں ہتھ نہیں آوندی موت بھنیاں ایپر جرن محال جدائیاں نی
دیہو دُعا سہیلیو واسطا جے شالا یار منظور کرائیاں نی

اگے جل رہی سی اُتوں جالیو نے بھر بھر کے بولیاں لائیاں نی
گردش کھاڈ گی شوہدی سرے پر نے گرداں کالیاں وسدیاں چھائیاں نے
اگے جھور دی سی وچھڑ جاونے نوں نویاں ہور مصیبتاں آئیاں نی
رَل حاسداں ویریاں گھیر پائے ونج ستیاں گلاں جگائیاں نی
میرا وس نہیں چلدا اک رتی زوری یار تھیں جدا کرائیاں نی
تسی سچیاں ہوا ایس طرح دیاں تساں مشکلاں نہیں ازمائیاں نی
ریجھاں میریاں ویریاں کھس لیاں کیہے وار کولڑے جائیاں نی
میرے صدق یقین نوں ربّ جانے جانبھا وسی جس چکائیاں نی
دم دم خوف سراجؔ پیارے دائے اگوں سجھدیاں بے پروائیاں نی

سوہنی دی بے قراری تے ماں نال جھگڑا

سوہنی سنی ویاہ دی خبر جدوں ہویاں دل وچہ بے قراریاں نی
گھیری فکر اندیشیاں جان اوہدی لگا جیوڑا لین اُڈاریاں نی
ڈولی پا کے دیوسن ٹور مینوں جاسن پیش نہ میریاں زاریاں نی
دُکھاں انگلیاں مار بے تاب کیتی دُکھی جیوڑے جرن لاچاریاں نی
سوہنی روندی ماں دے ول آئی مائے پایاں تدھ خواریاں نی
مائے وانگ متریاں برا کیتوئی انج کرن نہیں ماواں پیاریاں نی

اگے رووناں سی وچھڑ جاونے دا ہور آفتاں ربّ اُتاریاں نی
ربا حاسداں ظالماں اڑی بدھی میرے کول امانتاں بھاریاں نی
ربا بھا میرے ہن کیہ ہون لگا تدھ باجھہ اج کسدیاں یاریاں نی
ہاٹھاں سجریاں بنھ کے درد اُٹھے لیاں مل اوہناں گٹھاں ساریاں نی
کوئی دیہہ بلا کھپا مینوں جے تے میریاں ایڈ بیزاریاں نی
دشمن بن کے ہاؤ نہ سٹ دے نے دھیاں ہوندیاں جنہاں پیاریاں نی

جھڑے ساک سہیڑے نی کڑم وڈے کاہنوں کریں اوہناں دیاں داریاں نی　　مر جاوساں جاوساں نہ اوہدر تیریاں ویکھ لیساں کڑماں چاریاں نی
ڈولی جان نہ پوے گی مول ڈولی مہینوال تھیں میں بلہاریاں نی　　جنہاں غیر دے حق تے نیت رکھی ربّ جڑاں اہناں دیاں ماریاں نی
مائے تدھ تے ڈھیر اُمید آہی کرسیں میریاں توں دلداریاں نی　　میرے درد دی ضامنی چاکے تے چنگیاں کیتیاں میریاں کاریاں نی
ہوسی تدھ نوں پت دا شرم بھاویں مینوں یارلوں شرمساریاں نی　　مہینوال دے اک اک وال اُتوں لکھ وار میں واریاں واریاں نی
کیوں ساڑنی ایں سڑی جلی تائیں اگے ساڑیا عشق چنگاریاں نی　　طاقت بھلے دی نہیں سراجؔ جیکر کاہنوں برے اُتے نیتاں دھاریاں نی

مائی دا جواب

مائی آکھدی چھوڑ خیال کملے کاہنوں پئی وکھانی ایں جھل بیبا　　کدھاں کن ہوندے متاں سن پاون ویری دانتی دے تیری گل بیبا
شابا کہیا جگ جہان سارا کہے باپ تے مائی دے چل بیبا　　میں ماں قربان نہ رو پئی چنی لے سرے اُتے ول بیبا
سدا بھاگ سہاگ تے بخت قائم شالا رہے ساوی تیری ول بیبا　　دُدھیں پتریں رنگ سراجؔ تینوں ہووی رب دا کرم فضل بیبا

سوہنی داماں نوں جواب

مائے رب دے فضل دی آس ہوندی مہینوال تھیں گھول گھمایاں نوں　　مینوں نہیں سہاگ دی لوڑ کوئی گھت وچہ چلھے کڑمایاں نوں
واج دَون جو دیونائیں نہ دیویں لاواں اگ میں لیف رضائیاں نوں　　مت مت دیویں مت نہ دیویں مت ماردی عشق ستائیاں نوں
ایویں کوڑ دے کریں سمیان پئی میں نہیں کراں گی بے وفائیاں نوں　　جھل جھل نہ جھل سراجؔ والے میرا جھل جھلیوندائے سائیاں نوں

مائی دیاں جھڑکاں

دھیئے چاک نکارے دا کیہ ڈھو ہکے بھلی ایں ویکھ کے چھتیاں نوں　　کرماں ماریئے باز نہ آونی ایں پئی تاونی ایں اساں تتیاں نوں
کوئی نواں ہی چن چڑھا جاسیں پیا جاپدائے تیریاں چتیاں نوں　　کوہ مار کمہار نگھار ولیسن پاویں سنے سراج دے پتیاں نوں

سوہنی دا جواب

مائے موت دا ڈر نہ دس مینوں میں تے اگے ہی جیونوں رجیاں نی　　پچھے یار دے لکھ لکھ موت جھلاں کافر ہو مراں جے تے بھجیاں نی
مائے اک فراق دی اگ ساڑے توں بھی چھلی گھت کے چھجیاں نی　　بول بول ان بول قبول مینوں جے تے یار سراجؔ تے کجیاں نی

مائی دا جواب

دھیے اوہ نہیں ہوندا کج کوئی جدھے وچہ نہ شرم دی لج ہووے　　اُونہوں کھاکے کسے نہ رجنائیں جدھے ویکھیاں دل نہ رج ہووے

لگے داغ نہیں جاوندے کالکاں دے جنہوں وقت کواردی بج ہووے   دِھیاں ساہورے جدوں سراجؔ جاون ظاہر تاں سوچ کورچ ہووے

سوہنی

مائے ساہورے کیہے تے کیہے پیکے کیڑی توں میرے کولوں اکی ایں نی   تیہا سوہریاں بھی پہرہ دیونا ئیں جیہی توں اگے میری سکی ایں نی

منتاں واریاں زاریاں نہ منیں کسے وڈے خیال دی پکی اے توں   اگے ڈھیر سراجؔ تے دین تیرے کیڑی مہر کماوندی تھکی اے توں

سوہنی

مینوں تاہنگ نہیں سوہریاں پیکیاں دی اٹھی حرص من بلخ بخار مائے   میں تے چاک مہینوال دی چاکنی ہاں دلوں تج چھڈے کمہار مائے

رج رج گجرات ہنڈا لئی پیا نفع نہ ایس دیار مائے   ویکھاں ماہی دا دیس سراجؔ بانکا جے تے کرم کرے غفار مائے

مائی

پینڈے بلخ بخار دے دور دسن اوتھے پونچدی نہیں دلیل دھیے   منزل بلخ دی نہیں آسان کٹن پروبال جل جان جبریل دھیے

وچہ راہ دے لکھ اُڑانیاں دے اوہدا اک اک قدم ثقیل دھیے   کارن لٹنے پاہندیاں راہیاں نوں بیٹھے لکھ قزاق بخیل دھیے

جوشاں وچہ ہزار دریا موجیں قطرہ اک اک اونہاں دا نیل دھیے   کویں لنگھسیں پار بتا اوتھوں بناں کسے ملاح وکیل دھیے

باشک ناگ خونی خونی ڈنگ والے نہیں من دے کسے دی کیل دھیے   نبھن حوصلہ نہیں سراجؔ سارے پونچے کوئی کوئی مرد جمیل دھیے

سوہنی دے حوصلے

سوہنی کہے نہ حوصلے توڑ میرے ہوندے صدق دے راہ آسان مائے   راہ نما خضر مہینوال میرا اوہنوں واقفی اوس میدان مائے

ہادی مہدی اوس دے بار کہڑا واقف کار رموزِ یزدان مائے   سالک سلک دی منزلوں پار چڑھیا ونج پونچیا لامکان مائے

جاوے لامکان اِمکان کسدا بناں مہینوال دی جان مائے   آگاہ اوہ منزلاں ساریاں دا مہینوال میر کاروان مائے

دامن پکڑ مہینوال دا ٹھل پئی آں وچہ بحر عشق بے پایان مائے   خضر ناخدا پار چڑھا لیسی ہوسی راہ اندر نگہبان مائے

دامن گیر میں دستگیر دی ہاں کون اوس تل ہور جوان مائے   دامن پھڑے دی لاج سراجؔ اوس نوں جیدا پاک معراج ہے شان مائے

ساقیا

مئے خانے دیا ساقیا واسطائی اج ویکھ کھاں حال تباہیاں دا   کدے گیا ایں دردونڈا و یا اوئے ذمہ چاکے تے دردخواہیاں دا

ساقی تیرے مئے خانے دی خیر شالا اج کھول دیہہ منہ صراحیاں دا   یا نصیب پھر کدوں رل بیٹھنا ئیں کیہ پتہ مسافراں راہیاں دا

جنج بن کے سوہنی دے نبھنے نوں بھلکے آونائیں جنج سپاہیاں دا ۔ دیہ امل وچہ عمل دے آ کے تے گاواں گیت اج وداعیاں دا
دل آکھدائے قصہ چھوڑ کے تے لاواں بھیس میں سادھواں ماہیاں دا ۔ ڈولی چڑھدیاں سوہنی نوں نہ ویکھاں نہیں حوصلہ بجھدا کاہیاں دا
ویکھو رب دی اپن اپار قدرت سودا عجب ہے بے پرواہیاں دا ۔ تاج شاہاں دے سرے تھیں لاہ کے تے لئی جاوندائے پتر گھاہیاں دا
جھلیا شاعرا او تیرے رونے تھیں ہوئے اثر نہ مول سرساہیاں دا ۔ سر پر جنج آ کارے تے ڈھکنی ایں کہیا آسرا کوڑیاں ساہیاں دا
سدھا ہوتے رو نہ مول لا لا کر فکر دوات سیاہیاں دا ۔ گھراں والیاں گھریں ضرور جانائیں پیکے کھہڑا زوریاہیاں دا
کیوں سنگنائیں پار لنگھنے نوں پلے بنھ لے خرچ ملاحیاں دا ۔ ڈولی قبر دیوچہ سراجؔ ہوسی کلمہ آسرا اساں گناہیاں دا

سوہنی دا سہیلیاں نوں بلاوناں

آوَ آوَ نی سہیلیو کھیڈ لئے مڑ چانی ہتھ نہ آونی ایں ۔ جھوٹے دیہو مینوں سیو نال دیو پینگھ آخری اج پینگھاونی ایں
گڈھیں پے گیاں میرے کاج دیاں جنج ملک الموت لیاونی ایں ۔ ڈیگر نال گھڑولی نوں بھر آنو سیو چک لیونی جس چاونی ایں
میرے سالو دے پھڑ کے لڑ چارے کھارے چڑھدی دی چڑ تل گاونی ایں ۔ مل مل نہوا کے گنڈری نوں میرے گل وچہ چولڑی پاونی ایں
توبہ توب سہیلیو کیہ کرساں کیڈی پہلی رات ڈراونی ایں ۔ اوتھے واہ ننان دے نال میری اوس طرح طرح ازماونی ایں
سنیا اے اوتھوں دیاں کڑیاں ڈاہڈیاں نیں اونہاں ون ون مشکل پاونی ایں ۔ کوئی اک یا دو تن چار نائیں ترے سوسٹھ سہیلڑی آونی ایں
کیہ پچھسن تے میں کیہ دساں اوتھے کسے نہ مت سکھاونی ایں ۔ مہنے دیوسن انی کوچجئے نی توہیں جھگڑی کیہ وساونی ایں
دھروئی ربدی ڈولی تے چڑھن لگیاں کوئی آخری گل سناونی ایں ۔ کجھ کملی نوں دسناں لاگ بھیناں کویں ورتن ونج ورتاونی ایں
لڑیا بولیا کرو معاف سیو دُکھی سوہنی جھٹ پراہونی ایں ۔ اج چین دی رین سراجؔ بھلکے رات ان ڈٹھے گھر آونی ایں

مقولہ شاعر

آیا اٹھویں وار ویاہ نیڑے اساں آپ ہی کاج رچاونائیں ۔ اپر کا سنوں کاج رچاونائیں جے تے سوہنی نوں نہیں بھاونائیں
کاہنوں ملول کلامیاں کرایویں پیا زور دماغ دا لاونائیں ۔ پونجے رنج سوہنی مہینوال تائیں ہائے میں اوہناں نوں رنج نہ لاونائیں
جے تے بلخ بخاریوں جنج چڑھدی اتے سوہنی بلخ نوں جاونائیں ۔ نہ سوہنی بلخ نوں جاونائیں نہ اساں نیں کاج سوہاونائیں
سوہنی بنھ کے اونہاں نے ٹور دینی اساں رورو حال ونجاونائیں ۔ منگ مہینوال دی کھس جاوے اساں لکھدیاں بھی شرماونائیں
جنہاں نونہہ سہیڑ یا سوہنی نوں ایویں اونہاں نے بھی قرض چاونائیں ۔ خبریں وسناں کدوں سراجؔ اوہناں جنہاں اٹھویں وار بناونائیں

کاج دی تیاری تے سوہنی دی بے قراری

پکا اٹھویں وار ویاہ دائے لگیاں دونویں دھراں تیاریاں نوں ۔ رشتہ دار بھاجی دار سدنے نوں گڈھیں ٹر گیاں گٹھاں ساریاں نوں

گھر تلے دے میل دی دس آ ہی تھوڑا چامل ناہ کمھاریاں نوں
رنگارنگ رنگیوندے پئے بھوچھن درزی لاوندے پئے کناریاں نوں
آمد جنج دی سن کمھار نڈھے کرن رات دنیں انتظاریاں نوں
دوہاں گھراں ول جشن مناونے دا چامل چا آہے سنگتاں ساریاں نوں
دُکھی سوہنی اپنے آہر اندر دن رات کردی رہندی زاریاں نوں
راتی کر کے منہ بغداد دے ول ظاہر کردی بےقراریاں نوں
کدے گیا ایں حامیاں مہرباناں کیوں لایائی ڈِھلاں بھاریاں نوں
راتی اُٹھ اُٹھ ویکھدی رہے شوہدی غوث پاک دیاں اسواریاں نوں
منیاں توں ایں دستگیر کامل بنے لاونا ئیں منتاریاں نوں
رہڑی جاونی آں غم دے بحر اندر منگاں ہوراج کسدیاں باریاں نوں

خالی ہو گئے ہٹ بزازیاں دے سوڑ بھیڑ پے گئی للاریاں نوں
سخی حاجی گل گودا باغ ہریا جوبن جویں گلاب کیاریاں نوں
بازاں وانگ شوقین مزاج گبھرو مارن لگ پئے تیز اُڈاریاں نوں
آپو اپنے آہر تمام لگے شوق گاونے دا مٹیاریاں نوں
کسے لاہم نہ چین قرار اوس نوں رہے روندی قسمتاں ہاریاں نوں
دستگیر دلگیر نوں دھیر تیری آ میریاں ویکھ لاچاریاں نوں
کجھ دس اج ٹراں تے کدے ٹراں شطرنج دیاں گاٹیاں ہاریاں نوں
ہن آ جے واہر وا آونا ئیں فیر کدوں کرسیں مددگاریاں نوں
چھیتی بوہڑ گیلانیاں واسطائی کر کر تھک پیاں انتظاریاں نوں
سدھ باہجھ سراجؔ دا کون محرم کس آن کرنا ئیں دلداریاں نوں

سوہنی دا مائیں پاناں

قصہ مختصر چن دی ستویں نوں مائیاں سوہنی نوں مائیں پا چھڈ یا
سوہنی کھچ کے تروڑیا مینڈھیاں نوں گانا تروڑ کے پرہاں وگا چھڈ یا
کڑیاں سوہنی نوں مہندی لان آئیاں جھرمٹ کول دوالے پا چھڈ یا
لگ سوہنی نوں مہندیے شگناں دیے کیوں نہیں توں رنگ حنا چھڈ یا
مینوں کجھ نہ کہو سہیلیو نی میری مہندی نے رنگ چا چھڈ یا
کیہ کہندیاں ہو خصم پٹیو نی تساں کیوں مینوں کلپا چھڈ یا
جاؤ گھرو گھری اڑیو واسطا جے کیوں پٹی نوں تساں پٹا چھڈ یا
مینوں ماردائے خوف لڈ کڑے دا کرساں کی جے اوس ہٹا چھڈ یا
سوہنی تاں ہوساں سیو میریو نی جے میں قول بلی نبھا چھڈ یا
اوہ بے نیاز دربار عشق جنہوں چاہیا دان عطا چھڈ یا
نی میں دیونا ئیں لیکھا ڈاہڈیاں دا اوہناں پہلوں سی قرض چوا چھڈ یا
میرے کول اوہ پاک امان آہی ہائے نادان میں اوہنوں گوا چھڈ یا

لٹاں کھل گیاں ہوشاں بھل گیاں گانا باہیں دے نال بنھا چھڈ یا
گانا غیر دا کیوں میں ہتھ پاواں ایہ ماہی نوں ہتھ پھڑا چھڈ یا
کھل کھل رنگ رتیئے مہندیے نی اوہناں گاون دا شگن منا چھڈ یا
گاؤن گاندیاں شگن مناندیاڈں نوں اگوں رورو سوہنی سنا چھڈ یا
رنگ رتی آں ماہی دے رنگ اندر مولی رنگ میں دلوں بھلا چھڈ یا
ایسے ہتھ دے نال میں یار تائیں ضامن دستگیر دوا چھڈ یا
مینوں کوئی نہیں چا ویاہ دائے میں ایہ چامل دلوں بھلا چھڈ یا
توبہ توب سہیلیو کیہ کرساں جے تے سائیاں نے چت چا چھڈ یا
نہیں تے کوہجیاں دی کوہجی ہور کوہجی انجیں سوہنی نام دھرا چھڈ یا
اوتھے فرق نہیں سوہنیاں کوہجیاں دا بس جس تے کرم کما چھڈ یا
سچا دُر حیاتی دا بیش قیمت کھیڈاں کھیڈ دی کتے کھڑا چھڈ یا
کیہ منہ لے کے پیش سراجؔ ہوساں مندا رج کے بیں وگا چھڈ یا

جنج دا آوناں تے قاضی نکاح خوان

کارا آوندیاں مول نہ ڈھل لگے نیڑے ڈھک ویاہ دے وار آئے
نزع وقت بہار تے آپوہتا جنج جوڑ بنا کمہار آئے

سٹ موہنڈیاں تے کالیاں صافیاں نوں خچراں کھوتیاں کر سنگار آئے
سوہے پٹکے سر گجراتیاں دے لک لاچیاں دے چمکار آئے

دتی پا گھنون گڑ گج ڈھولاں دھراہ دھراہ گولے شرر بار آئے
پیا طبق گجرات دا کنب سارا ایسے فلک شگاف کھڑکار آئے

کوئی گھرے نگارے موت والے ڈفاں ڈھولاں دے بول گھمکار آئے
دتی گھت گھنگھور کرنا تریاں ملک الموت دمامے مار آئے

چھپدی لکدی سوہنی دی جان نازک ہائے ایہ کیہے غیبوں دھاڑے مار آئے
دھراہ دھراہ کرے سینہ خوف زدہ جیوں جیوں گولیاں دے دھکار آئے

کڑیاں جنج نوں آئیاں لین اکوں ٹولے خوباں دے بنھ قطار آئے
ڈھک ڈھک مہراجیا ویلڑائی تیرے ڈھکنے دے ویلے کار آئے

بیٹھی بیٹھک دیو چہ جنج ساری حاضر نفر نوکر خدمت گار آئے
ددھ کھنڈ ملا پلاوندے نیں عطر دانیاں دے چھنکار آئے

آئیاں سالیاں نوشے دامنہ ویکھن بدل حسن دے کرن فوہار آئے
سہرا متھے تے ہتھ مہراج کھونڈی سر تے مکٹ سنہری تار آئے

ناہی تلے دے گھر بھی تھوڑ کوئی کھانے رنگ برنگ تیار آئے
گزری رات برات دی دن چڑھے کارن عقد دے بزرگوار آئے

بیٹھک وچہ دریاں فرش غالیچے قاضی وجہ بھی بنھ دستار آئے
بیٹھی ہو برادری جمع ساری ساک سین سارے رشتہ دار آئے

آیا لین اجازت گھروں قاضی جویں شرع وچہ حکم اذکار آئے
جہڑے فرض اسلام دے موموناں تے اُہناں کولوں نہ کسے انکار آئے

بدنصیب سوہنی دیاں ماپیاں تھیں ہو کے ساری گلوں واقف کار آئے
سوہنی کسے گٹھے موہندی پئی ہوئی سی اوہدے کول اُستاداں دے ہار آئے

برخوردار یئے جاگ اُٹھ پڑھ کلمہ ہتھ پھیر دے نال پیار آئے
مسئلے کھول سراجؔ سنان اوہنوں جہڑے اُس وقت درکار آئے

قاضی دی سوہنی نال گل تے نکاح دی اجازت لینی

قاضی آکھدا سوہنئے رانئے نی پڑھی لکھی ایں توں مسلمان ایں توں
تیرے حق نکاح دا وقت آیا تیری رضا پوچھاں جے جوان ایں توں

تیرے ماپیاں دی سدی جنج بوہے تینوں پتہ اے کدوں اجان ایں توں
ایہ عارضی گھر سراجؔ ہیسی ہو نال اصلی گھر روان ایں توں

قاضی

پڑھ بسم اللہ عقد فرض ربی زندگی وچہ ایہ نویں بہار آئے
تینوں نال دُعائیں دے کرن رُخصت ساک سین تیرے رشتہ دار آئے

سوہنی سنی نکاح دی خبر جدوں گویا پیراں ہیٹھ انگیار آئے
اوہ سمجھ گئی عمر دی قید کارن میرے ہین سارے غم خوار آئے

ہتھ بنھ کہندی اُستادجی سنو میری جے تے رحم کسے میرے بار آئے
میں نہیں رہی نکاح ویاہ جوگی ایہ جنجال میتھوں دشوار آئے

ماپے جان دے نیں میرے روگ تائیں کرعلاج شوہدے بے شمار آئے
ورہا ہو گیائے مرض ودھدی گئی ٹونے کوئی بھی نہیں درکار آئے

ہاہڑا منوں تسی سروپا پچھے کرن کیوں مینوں گرفتار آئے
نویں سروں نہ کہن سراجؔ لوکی قاضی مڈھوں ہی رشوت خوار آئے

قاضی

قاضی آکھداروک زبان کڑیے کدوں عالماں وڈھیاں کھاہدیاں نی   اسی جگ نوں کھول سناونے ہاں گلاں جوقرآن تھیں لاہدیاں نی
اُجرت فتویاں رزق حلال فتویٰ بھلاایہ پھروڈھیاں کاہدیاں نی   سنے لوٹیاں ماہل فناہ ہوسی کیوں اُلٹیاں گیڑیاں گاہدیاں نی
تینوں شرع شریف دی خبرنائیں کڑیے کیوں کریں پئی ایویں واہدیاں نی   عالم مجتہداسلام دے نیں کوٹاں عالماں نیں چارے ساہدیاں نی
تھکاں نال نہیں ہووندے چن داغی جگ عالماں تے دیسی شاہدیاں نی   رشوت خوارسراجؔ نہ ہون عالم دوزخ جاپیسن جھڑیاں آہدیاں نی

سوہنی

سوہنی آکھدی شرع تھیں عذرآناں میری کیہ مجال انکارآئے   شرع سنت سرورِ دو عالم شک و شبہ نہیں زنہار آئے
شرع دین متین دی شرح برحق اسدے ذرّے بھی نورانوارآئے   پرایہ ملاں کیہ دین دے رکھوالے بددیانت تے رشوت خوارآئے
راہ زن اسلام دے قافلے دے ایہ وٹاوندے رنگ ہزارآئے   اَتاْمرُونَ الناس باالبِرِّ وَتَنسَوْنَ اَنفُسَکُم بڑے دین دے دعویدارآئے
لے مل خرید یزید عالم کر کے وچہ دمشق اقرار آئے   لکھیا باغی حسینؑ داقتل جائز فتوے لگ اٹھاراں ہزار آئے
کیتا شرم نہ آلِ رسولؐ والا انھے لالچوں بد کردار آئے   تسے ریت تے تڑپدے رہے غازی ایپر شکر الحمد گزار آئے
کیتی بند فرات یزیدیاں نیں ہاٹھاں بنھ کے بے شمار آئے   منی بیعت نہ مول رسول جایاں کلمہ پڑھ پڑھ جاناں نوں وار آئے
دتا جنہاں تے دُکھ بیدوسیاں نوں اوہناں حشر تیکر پھٹکار آئے   اوہناں سدا اصلوات سراج جھڑے خنجراں ہیٹھ نماز گزار آئے

قاضی

حق سوہنی تھیں سن کے سمجھیو سوایہنوں نہیں بیان تھیں ہار آئے   ایہ علم دیوچہ کمال جاپے ایہدے نہ نال بسر زنہار آئے
تاں سوہنی نوں آکھداسن بی بی تینوں شرع شریف دی سار آئے   جھڑا امر خدا دا موماناں تے اوہدیوچہ نہ مول انکار آئے
کارن حق نکاح پڑھاونے دے حکم وچہ قرآن اظہار آئے   نالے مرضی ماں باپ اُستادوالی رستے نیک کارن برخوردار آئے
صفی آدم تھیں اج دے تیک بی بی فااَنکَحُوادا امر گزار آئے   جھلی جنہاں سراجؔ تکبیر ربی اوہا کھاونے دے درکار آئے

سوہنی

سوہنی آکھدی حق نہیں شک اس وچہ فَاَنکحُوہے دین داراہ میاں   پر جے ہون دونویں فرد دلوں راضی بس ایہو ہے امرالاہ میاں
قاضی میں نکاح تے نہیں راضی بار بار میں کراں آگاہ میاں   میں مل لیائے مہینوال دل تھیں پاواں غیر دے سر وچہ ساہ میاں
میرا نال مہینوال دے عقد ازلی میرے رب رسول گواہ میاں   جبریل میکیل وکیل شاہد حق بات تھیں ہو آگاہ میاں

لکھیا لوح محفوظ دیوچہ جتھے عام پونہچدی نہیں نگاہ میاں / تینوں پک اعتبار دے واسطے میں دیواں ہور کیہ پک سناہ میاں

جبراً پڑھیں نکاح نہ مول میرا جھلیں نہیں غریباں دی آہ میاں / آہ مظلوماں دی ساڑ گھتدی اے وہین وگدے تے سادے گھاہ میاں

لاویں لیک ناہیں اپنے علم تائیں ناجائز عقد دیوچہ شباہ میاں / جنہاں کسے دے حق نوں غصب کیتا دو جہان وچہ روسیاہ میاں

لالچ پچھے ایہ ظلم کمائیں نائیں بڑی سخت جہنم دی بھاہ میاں / وَلَا تَشْتَرُو وما بِاَیَاتی ثَمَنًا قلیلاً کرے آیت پاک آگاہ میاں

آکھے لگ کے میریاں ویریاں دے کویں واسطائی نہ وناہ میاں / عالم عمل دے باہجھ سراجؔ جہڑا اوہدے دوئے جہان تباہ میاں

قاضی

قاضی آکھدا سوہنئے ازل کولوں ایہ گل ہے زیر نگار کوئی / شرع عالی ہے عقل تجویز کولوں عزت ایسدی اے حدوں پار ہوئی

مؤمن جو جے گھر مومناں دے کن وچہ بانگ اوہدے روادار ہوئی / ایسے طرح نکاح دی شرط لازم کارن ہر مومن دیندار ہوئی

پیا عاشقاں صادقاں حکم منیاں جنہاں شرع شریف دی سار ہوئی / بناں شرع عشق بھی کفر لازم میری سوہنے سچ گفتار ہوئی

کر کھاں یاد زلیخا داعشق کامل جہڑی عاشقاں وچہ سردار ہوئی / دُکھی ہو کے جمد یاں رون لگی روندی روندی گور کنار ہوئی

جھلی بوری نہ کسے بھی کمدی رہی کیڈی پئی غریب خوار ہوئی / صدقے کر کے نین پران اپنے جھک وانگ کمان خمدار ہوئی

آخر اوسدے صدق نوں رنگ لگے جدوں فیر جوان مٹیار ہوئی / پڑھیا شرع نے جدوں نکاح اوسدا تاں اوہ قابل اعتبار ہوئی

ہیسی اوہناں دا بھی اگے عقد ازلی اپیر ایہ بھی شرط درکار ہوئی / جے تے نہیں سی شرع نکاح جائز کیوں لوڑ اوہناں دو جی وار ہوئی

قائم شرع تے دین محمدی اے ایہدی گل ہے خودمختار ہوئی / نہیں شرع داادب سراجؔ جنہاں اوہناں رب رسول دی مار ہوئی

سوہنی

سوہنی آکھیا سچ سووار حق حق اس وچہ نہ شک روال ہے وے / برحق زلیخا داعشق صادق ہوئی عاشقاں وچہ کمال ہے وے

اوسدا ذکر قرآن حکیم اندر کیتا رب دی ذات ارسال ہے وے / جھلیوس جدوں تکبیر نکاح والی کیتی شرع نے تاں حلال ہے وے

ہیسی نال جسدے اوسدا عقد ازلی پڑھیا تیتھے بھی اوس دے نال ہے وے / اللہ پاک حافظ والی عصمتاں دا اوہدا عاشقاں ول خیال ہے وے

سر میرا بھی خم ہے عشق اگے میںنوں عذر دی کیہ مجال ہے وے / اپیر باہجھ مہینوال دے ہور دسیں تاں ایہ گل محال ہے وے

ٹل جاہ مظلوماں تھیں واسطائی پیا ویکھدا اجل جلال ہے وے / سمجھا سگوں میریاں ماپیاں نوں تاں منساں تیرا کمال ہے وے

پنجاں ویاں داطمع نہ کر رُک جا ایہ دُنیا خواب خیال ہے وے / دس کھاں اوس دن کیہ سراجؔ کرسیں کھلناں جدوں نامہ اعمال ہے وے

قاضی

چتر چتر نہ کر بے شرم کڑیے اگے بہوں سنیاں اگوں حد نہ کر / ساہواں بولنی ایں اگوں عالماں نوں ایڈی طبع اپنی ملحد نہ کر

جے ہے ربدے فضل دی لوڑ تینوں کیتے مائی تے باپ دے ردنہ کر
چھڈ سین کو سین نوں لوڑنی ایں بدنام کمھاراں دی جد نہ کر
تیریاں ماپیاں جنہوں منظور کیتا اوہنوں چھوڑ دوجا نامزد نہ کر
چاک منگنی ایں ایدوں سنگنی ایں باز آ جا ایسا قصد نہ کر
ہووے پشیمانی انجام جس دا اوہ کم خلاف خرد نہ کر
رقم منگنی انت سراجؔ شاہاں ایویں خرچ فضول نقد نہ کر

سوہنی

سوہنی آکھدی رہ جاہ لالچیا اتنا ودھ نہ تیز طرار ہویا
کیوں آکھیائی ملحد میں نوں توں آپ ملحد سو وار ہویا
طمع واسطے جھگڑ نائیں نال میرے طمع انت گناہ دی مار ہویا
اک مائی تے باپ نہیں ترس کھاندے تریجا توں بے رحم وچکار ہویا
میں حیران ہاں قاضی ایس گلوں دشمن چاک دا کیوں پروار ہویا
ایسے خان دے مال تے جگ جانے تلہ باپ میرا مالدار ہویا
چاک نال میرا عقد پڑھیا ہویائے ہے میثاق دا قول قرار ہویا
ہن میرا نکاح نہ پڑھے کوئی سو وار میرا انکار ہویا
صبح ازل روحاں جسماں جوڑ میلے پیوند ساڈا باوقار ہویا
اوس دن سی ایہ کلال کتھے جھڑا اج ایتھے دعویدار ہویا
ماہی نال میں پک پکایا سی سودا چھپ کے ناہ زنہار ہویا
میں نہ چھوڑساں کدی سراجؔ اوس نوں میرا صاف انصاف انکار ہویا

جبراً نکاح

ایویں چر تک جھگڑ پیا رہیا ناحق تے حق شناسایاں دا
سوہنی کملی دے سمجھاونے نوں کھلا جھنڈ سرتے ماواں ماسیاں دا
ماں باپ سارا زور لا تھکے مہراں منتاں تے جھڑکاں جھاسیاں دا
سوہنی ہکو نانہہ پکائی ہوئی زور ٹھڈا گیا نراسیاں دا
ہوندے چارے تکبیر نوں کون جھلے دھکے نال دیندے حکم پھاسیاں دا
ٹل حوصلہ سوہنی دا ویکھ کے تے گیا حوصلہ ٹٹ اجلاسیاں دا
پئے جنج نوں رنج ایہ کیہ بنیاں ہویاں کڑماں حال اُداسیاں دا
چھپ کے وِلا کے دیو چہ گیا شملہ طرہ پگاں آلواسیاں دا
لاڑا ماڑا ایوے تے بھرے ہو کے اندر سوڑ تے زور اُباسیاں دا
مڑ مڑ سور دا دولہ شاہ ولی تائیں ٹکہ تارساں ونج چھپیاسیاں دا
ملاں مڑ مڑ ریش تے ہتھ پھیرے اوہنوں طمع سی دولتاں خاصیاں دا
پیا سوگ نمانیاں کمیاں نوں پیا مردا لاگ مراسیاں دا
تلہ سوہدا پیا مرے دانتی نوں خون پت دیاں ستیاناسیاں دا
آخر جبراً اوہناں نکاح پڑھیا کہڑا ہووندائے پھڑ کن پھاسیاں دا
بار بار کو کینڈری رہی سوہنی کجھ تے ترس کھاؤ اللہ راسیاں دا
اوڑک ایہو مہینوال نے پاوناں سی نفع خدمتاں بے قیاسیاں دا
سنی کسے نہ کوک فریاد اوہدی سنگی کوئی نہیں حال ہراسیاں دا
دھکے نال انہوں سٹو وچہ ڈولی فیصلہ ہو گیا اجلاسیاں دا
کسے کہیا نہ اج دی رات رکھو حوصلہ ٹٹ گیا اللہ راسیاں دا
ہووے گور دیو چہ سراجؔ شالا کلمہ پاک سنگی اساں عاصیاں دا

سوہنی نوں تیار کر کے ڈولی وچہ پاوناں

بھیناں سوہنی نوں کھارے بہا کے مل مل کے خوب نہوایا سی
میل مائیں دی لاہ وجود اتوں گل دُمٹیاں دا جوڑا پایا سی

سروپا اک چولڑی اک انگی تناں تنیاں دا بند پایا سی
جوڑا تیور اوہدے ویاہ والا اوہناں اگدوں جوڑ سنوایا سی
گھر ساہورے سوہنی دے گھلنے نوں اوہناں ہر طرح نال پھبایا سی
کڑیاں سوہنی نوں ڈولی وچہ پان لگیاں کلمہ نبیؐ دا پڑھ سنایا سی
بھائیاں چک لئی ڈولی موہنڈیاں نے اُہناں اُچڑا شور مچایا سی
مائی لا کلیجے دے نال رُنی رج رج کے برم مٹایا سی
سیاں ملن پیاں وارو واراوس نوں ہر اک دا روح سدھرایا سی
آخر فی امان اللہ آکھ کے تے لڑ ڈولی دا چا پرتایا سی
پتلے کلاں دی تار تے بولدے دی ٹُٹّی تار مڑ ساہ نہ آیا سی
دھاڑا پیا راتو راتیں غیب کنوں جنہاں جنج دا دیس وٹایا سی
جھلے آس پرائی تے رہے بھلے ناہی سار ایہ مال پرایا سی

کر کے زیب تن جوڑا عروس بانکا کجھ عطر عبیر چھنکایا سی
چونڈاں کھل گیاں بندے لاہونے نوں اوہناں ترت سنیار بلایا سی
سوہنی بن گئی ووہٹی روپ رنگی چا اگلا نام وٹایا سی
لے نی سوہنیے بیلی نی عمل اپنے بیں جمسیا جو وگایا سی
بھیناں گاندیاں جاندیاں نال ڈولی وچھڑن لگیاں دل گھبرایا سی
دھیے دھریں نہ دوس یتیمنی تے مڈھوں ایہا توں لیکھ لیکھایا سی
پیاں دیندیاں خرچ سلام آخر چار تکبیر دا نام دھرایا سی
لے نی سوہنیے آسرا رب دائی جھولی پے گیا جو لکھایا سی
چھٹی قید تے رُوح آزاد پنچھی پنجرا خاک دا چھوڑ سدایا سی
اج اونہاں دا کوئی نہ سیر رہیا جنہاں پالیا جمیاں جایا سی
چلی کسے دی پیش سراجؔ ناہیں کول کھلیاں ساتھ لٹایا سی

سوہنی دیاں ڈولی وچہ کوکاں

ڈولی چڑھدیاں روندی پئی سوہنی میرا کوچ چلاوناں بابلا وے
تیرے شہر وچوں لٹی جان مینوں سندے نہیں کرلاوناں بابلا وے
جم دھی نوں پالیوئی نال دُکھاں دُکھاں وچہ نہ پاوناں بابلا وے
سارا جگ تیرا دتا کھاوندائے میرا نہیں سماوناں بابلا وے
جے تے دھی غریب دی لوڑ ناہی پتراں گھر وساونا بابلا وے
رکھ اج اجوکڑی رات مینوں بھلکے آپ چھڈ آوناں بابلا وے
گڈیاں کھیڈدی رہی میں گھر تیرے سکھیا نہیں سکھاوناں بابلا وے
اک میں کملی نالے دیس دوجا اوہناں چج ازماوناں بابلا وے
نام رب دے رکھ لے دھی تائیں گولی پیا سداوناں بابلا وے
کوڑ کوڑ لوکا دنیا کوڑ دی اے ایتھے چت نہ لاوناں بابلا وے

وسے سکھ پیا تیرا دیس شالا اساں وت نہیں آوناں بابلا وے
پایا ای وس بیگانیاں آپ مینوں ہور کیں چھڈاوناں بابلا وے
دھیاں انت بیگانیاں مال ہوندا گھر نہیں بہاوناں بابلا وے
اساں اپنی چوگ نکھیڑ لئی کھاہدا رج کے کھاوناں بابلا وے
دھی جمدی دا گل گھٹ کے تے ہیسی مار مکاوناں بابلا وے
رج مل لواں سیاں سنگتاں نوں رہسی نت ادراوناں بابلا وے
اگلے جگ دا کجھ نہیں چج مینوں ہوسی کویں ورتاوناں بابلا وے
اگوں میں کوچجاں دے نال بھری کہڑا چج وکھاوناں بابلا وے
شالا پتراں دے سدا رنگ تینوں بھین جنہاں بلاوناں بابلا وے
راتی آن کروان سراجؔ لتھا دھی کوچ بلاوناں بابلا وے

سوہنی دا مائی نال روناں

کوکے پاہر یا پاہر یا پئی سوہنی حال حال مائے حال حال مائے
جم جم پساراں نوں رنگ لاون نوہاں تیریاں نی پیڑھے ڈال مائے
رکھیں یادنشانیاں میریاں نوں چرخے رہے ٹنگے کدھاں نال مائے
موڑے کون تقدیر دے تیرتائیں لکھ غوث تے ولی ابدال مائے
رکھ لے اج اجو کڑی رات مینوں دُکھ سکھ کرساں تیرے نال مائے
جے تے بھل بھلیکڑے گھر تیرے کتے آوڑے مہینوال مائے
میری ایہ سپرد اخیر دی اے رکھیں اوسدا دلوں خیال مائے
ہوندائے دل یتیم دا عرش ربی مہینوال یتیم کنگال مائے
رُلدا عشق انھیری دے وچہ آیا کسے کرماں دی کٹھی بال مائے
ہائے اوہ دردستایا کدے جاسی اگے وچہ دکھاں اوہدی جال مائے
وانگ پتراں اوس نوں ہتھ پھیریں کریں اوسدی بہت سمہال مائے

لے ہن جن دیئے الوداع رہیں راضی گیا جائی دا پنج کال مائے
سانوں اگلے دیس دی تاہنگ ہوئی خبرے کیہ اوتھے ورتن چال مائے
جے تے دھیاں دا گھر سا ہوندا دیندا پٹ کے کوئی نہ وال مائے
ساجن دم دیئے سکیے میریے نی جاندی دھی نوں لے سمہال مائے
بکل مار مہا جلے اُٹھ ویساں شامی گھروں نہ دھی نکال مائے
پھیریں ہتھ یتیم دے سر اُتے اوہ بھی کسے نمانی دا لال مائے
روندا پھرے نہیں ڈانواں ڈول ہو یادیویں اوس نوں حوصلے حال مائے
لویں کول بلا بلا اوہدی چم چم اوہدا وال وال مائے
سچ عشق دے قول تے رہیا ثابت مائی سچ کر جمیاں لال مائے
تتی میں ہتیارڑی ظلم کیتا چھڈ ے سر اوہدے بالن بال مائے
جا تا جنہاں سر اج کنگال تائیں جانے اونہاں نوں جل جلال مائے

مائی نال فریاداں

مائے سکیے جن دیئے دھی تائیں ہتھ پھیر پردیس ٹر چلیاں نوں
نال بودیاں گڈیاں کھیڈ دی ساں کیہے ملے سینہوڑے جھلیاں نوں
مائے سانبھ رکھیں چرخہ سوہنی دا رکھیں سام کے پونیاں چھلیاں نوں
مائے دِھر مکھ کیہ بناوسیں نی گھروں کڈھ کے جھل وللیاں نوں
مائے رب دے نام دا کج شالا دھیاں جاندیاں باہر ہکلیاں نوں
اپنی دھی نوں ویکھ نہ رجدی سیں کویں پاوسیں ہن تسلیاں نوں
کوئی واہ روی بنے تے اج پکڑے لائے سنگ آ کے سنگوں بھلیاں نوں

سدھراں رہے گی جنہاں دے وچہ کھیڈی رنگ رب دے پیکیاں گلیاں نوں
تیتھوں اپنا داج نکھیڑ لیا اج چگ لیا چوگاں رلیاں نوں
چھوپے ماواں دے دھیاں دے گئے نکھڑ کتھوں پے گئی دھاڑ اولیاں نوں
جان دیہہ پر جان نہ دیہہ مائے گھر رکھ گھرے وچہ پلیاں نوں
کیوں پایائی وس بیگانیاں دے مائے کر نہ ایڈ کولیاں نوں
اج کر کوئی کارا نال میرے کدوں آن ملیں سوہرے گھلیاں نوں
نوہاں اون دیاں دھیاں جان دیاں رُتیں ویکھ سر اج بدلیاں نوں

سوہنی دا سہیلیاں نال روناں وداعیا ہوناں

سوہنی مار دی سد سہیلیاں نوں دیہو آخری اج دیدار سیو
پیا جا پڑائے اج تھیں بند ہویا میرا آوناں وچہ بھنڈار سیو

سوہنی روندی دے اج کوچ ڈیرے سبھے مل جاؤ آخر وار سیو
کجھ نہیں سجھدا جاوسی کس پاسے لڑوں ترٹ کے کونج دکھیار سیو

کونتاں والیو نی سیو کنت کھیڈ وونڈ ووراں دے نال پیار سیو
چولی چنزی بھری بنری دی ہائے ہائے بختاں دتی ہار سیو
ماہی نال میں اٹڑی متڑی ساں ہیسی جو بنے دا بلکار سیو
اُچی پیلی تھیں ٹُٹی پینگھ میری تتی جھڑ پیاں دنداں بھار سیو
جیکر گلیاں وچہ ہراس ویکھو مہینوال میرا دلدار سیو
سو بھاتے دلداریاں کرنیاں جے میری طرف تھیں لکھ لکھ وار سیو
اول دعا ہے سنا ادبوں ہوناں فیر اوسدا منت وار سیو
راضی رہے تقدیر قدیر منے میں ہاں اوس ولوں شرمسار سیو
ہونداوس تے جاوندی نس ایتھوں سنجے جی نوں نہیں قرار سیو
لاواں نال کلیجڑے ڈھونڈ ماہی کراں کالجے نوں ٹھنڈا ٹھار سیو
آئی ڈاہڈیاں دے وس جان میری کردے نہیں ظالم اعتبار سیو
چارا کرو کوئی اڑیو واسطا جے مہینوال میلو آخر وار سیو
ہائے میں تتی کئی گھر تائے مندا جنم پایا مندی نار سیو
مہنا جگ دا سرے لے چلی بدنام ہند بلخ بخار سیو
کڑمی سوہنی سمجھدی رہی واری موت اپنا کر گئی وار سیو
دھروئی رب دی کجھ سراجؔ تائیں نہ ہی ایس انھیر دی سار سیو

مہینوال نوں یاد کرناں

لے وے بس مہینوالیا بس ہوگئی تینڈی مینڈی بس مہینوالیا وے
دس کیہ میرا وس چلدائے پئے گئی ظالماں وس مہینوالیا وے
کرسیں کیہ گجرات دے وچہ رہ کے جاہ وطن نوں نس مہینوالیا وے
ساڈی عمر دی آس اُمید ساری لئی ظالماں کھس مہینوالیا وے
دساں جا کے دلے دا حال کینوں دس توں ہی دس مہینو الیا وے
وسدے شہر وچوں لٹی جاوندی اے تیری سوہنی بے کس مہینوالیا وے
نزع وقت بیمار تے پوہنچ کتوں تیرے مکھ دی تس مہینوالیا وے
موئی ہوئی بھی سر کمہاریاں دے گڑا جاوساں وس مہینوالیا وے
جے میں جان دی ویریاں دغا کرناں لاندی رج کے دس مہینوالیا وے
ہائے ہائے کو بیلڑے سار ہوئی ہوئی آں سخت بے وس مہینوالیا وے
کتوں بن کے نور تے دیہہ آ کے ڈولی وچہ عکس مہینوالیا وے
نہیں تے رووندی چووندی نین رہساں بھر بھر بس بس مہینوالیا وے
فانی دُنیا سمجھ فناہ منزل ایہدے وچہ نہ پھس مہینوالیا وے
چلو چلی آواز سراجؔ دیوے دم دم جرس مہینوالیا وے

ایضاً

لے وے یار مہینوالیا جا پدائے رل بہن والی گھڑی ہور ہوئی
کہڑا زور تقدیر دے پیش جاوے میری ڈاہڈیاں دے ہتھ ڈور ہوئی
ڈولی ویکھ سامی دے میں ڈول گئی آں جیوندی جان میری وچہ گور ہوئی
بیلے خوشی دے کانگ فراق چڑھی ندی نیناں والی زور شور ہوئی
پایا کیہ کجھ فائدہ جگ اُتوں ساری عمر رہی ڈور بھور رہی
روندے آئے سراجؔ جہان اُتے اج روندیاں روندیاں ٹور ہوئی

ایضاً

سدھر رہی مینوالیا من میرے کدی بلخ بخارے نوں جاوندی میں
ویہدی جا کے وطن یتیم تیرا جھاتی وت گجرات نہ پاوندی میں
پیہڑا اڈاہ کے سس دے کول بہندی علی بیگ دی نونہہ سداوندی میں
لاواں تیریاں شوق دے نال لیندی گودی لال گلال کھڈاوندی میں

نک ہووندی نتھ سہاگ والی ہتھیں نت سجری مہندی لاوندی میں
دن عید تے شب برات ہووندی نت سجرا سیس گنداوی میں
نوشوہ میر یاوے تیرے شوق اندر نت رانگلی سیج وچھاوندی میں
علی بیگ دے قدماں دی دُھوڑ ہوندی گولی بنی رہندی تیری ماوندی میں
ہائے میں ہتیاڑی نج جمدی یا تے جمد یاں ہی مر جاوندی میں
تیرے باہجہ سراجؔ خدا جانے رہساں کونج دے وانگ کرلاوندی میں

سوہنی دیاں آخری فریاداں

لے ہن فیر مہینوالیا خیر ہووے شالا تیریاں رد بلائیاں وے
اللہ واسطے دیویں نہ دوس مینوں زوری ماپیاں نے ڈولی پایاں دے
تیری سوہنی نوں بنھ کے ٹور چھڈ یا انہاں ماپیاں وڈھ قصایاں وے
سنی کسے نہ لوگ فریاد میری رو رو کے ڈھیر کرلایاں وے
آئی ڈاہڈیاں دے وس جان میری کھا کے ترس نہ کسے چھڈایاں وے
شالا تیری امان دی خیر ہووے نیتاں اج رقیب بدلایاں وے
ایپر رکھ تسلیاں جان میری ایویں کوڑ دی میں پرنایاں وے
تیری تیری ہاں موئی تے جیوندی آساں ہورناں کوڑیاں لائیاں وے
رکھساں سام امانتاں تیریاں نوں کرساں نال رقیب لڑایاں وے
توبہ میری نہ ملسی کتے ڈھوئی جے تے پکڑ رقیب جوٹھایاں وے
اج رات میرا امتحان ہوناں ایسے واسطے میں گھبرایاں وے
اللہ کجّ سی اج یتیمنی دا آساں اوسدی ذات تے لایاں وے
مراں نہیں حرام دی موت شالا اگے عشق دی ذات جوائیاں وے
جیکر صدق تیرا مددگار ہویا مینوں کوئی نہیں فیر لوائیاں وے
کتوں بن کے نور تے وچہ ڈولی کرونج جلوہ نمایاں سایاں وے
چھیتی آ سراجؔ ہن ویلڑائی قسم رب دی ڈھیر ادرائیاں وے

سوہنی دا رُخصت ہوناں

حال و حال پکاردی سوہنی دی کسے سنی نہ کوک پکار لوکو
آخر پڑھ تشہد تے چک لیندے ڈولی چار کہار قہار لوکو
روح اُڈ اسمان چڑھیا رہیا بت پچھے بے قرار لوکو
بلبل مار اُڈاریاں اُڈ گئی گئی ٹٹ پنجرے والی تار لوکو
ودعیا سوہنی نوں رل کے کرن آئے ساک سین سارے رشتہ دار لوکو
پئے دیہن تسلیاں جی تائیں ہتھ پھیر سارے وار و وار لوکو
سوہنی واسطے ماپیاں وچہ ڈولی دتا بسترا خوب سنوار لوکو
آخر فی امان اللہ آکھ کے تے بوہا ڈولی دا چھڈ یا مار لوکو
اکھیں سامنے لٹیا ساتھ جاندا کھلے ویکھدے رہ گئے یار لوکو
کوئی سیر نہ رہ گیا پچھلیاں دا ہن اگلیاں ہتھ مہار لوکو
سوہنی اک ہکلڑی دور پینڈا نالے ڈاہڈیاں دے گرفتار لوکو
اگے اوس نوں پئے اڈیکدے نیں ترے سوسٹھ کھلے اسوار لوکو
اگے شوہ مارٹھیں پیا گجے خرچ دے کے لکھنائیں پار لوکو
ہووے گور دے وچ سراجؔ شالا کلمہ پاک ساڈا مددگار لوکو

مقولہ شاعر

رہا حال اوئے سوہنی نوں لئی جاندے ایہ تے زیب وزینت جگدی سی
راتو رات پئے وانگن ڈاکواں دے ناہی جنج کوئی دھاڑ بجگدی سی
جو کجھ ہوناں سی ہو کے رہیا آخر گل ورہے دی آوندی تگدی سی
اج مالکا بن گئے اوہ مالک سوہنی جنہاں ندی کجھ نہ لگدی سی

اوہدی دید تھیں رہنداسی رُوح تازہ اوہ خوراک میری رگ رگ دی سی
وقت پیاس دے پیندا ساں بک بھر کے پئی نہر شراب دی وگدی سی

ویکھ ویکھ کے اوس نوں جیوندا ساں اوہدی ہر ادا دل ٹھگدی سی
میرے نال نہ بولدی اوہ جانے گلیاں وچہ پھردی سوہنی لگدی سی

اوہدی شکل جیسی مینوں وچہ اللہ آئی یاد نہ کدی سرگ دی سی
سوہنی ٹر گئی چھوڑ ٹکانیاں نوں رسی ٹٹ گئی شاہ رگ دی سی

ڈیگر نال سوہنی ساتھوں وداع ہوگئی کھیڈ اُجڑی جاپدی جگ دی سی
وقت وداع سراجؔ گلزار اندر شکل ماتمی ہر ہر برگ دی سی

مقولہ شاعر

اُٹھ شاعرا ہو تیار توں بھی سوہنی دیس بیگانے نوں چلڑی اے
تیرا فرض ہے اوس دے نال جاناں دوجا دیس تے اوہ ہکلڑی اے

اج عقل اوہدا فراموش ہویا کجھ اگے ہی جھل وللڑی اے
ہووے تنگ نائیں امتحان اندر اوہدی منزل بہت کولڑی اے

اوتھے چنگ چنگیریاں ڈول جاون جتھے اج شوہدی سوہنی چلڑی اے
پاسے رب دے جنہوں فتح حاصل اج ہونی جنگ دوولڑی اے

اونہاں جانہیں ویکھناں حال اوہدا جنہاں بنھ کے تے پچھو گھلڑی اے
توہیں چل مت جاوے ہراس نائیں اگے رورو کے ہوگئی جھلڑی اے

اگے اوسدے داغ لگاونے نوں بیٹھا مار رقیب پتھلڑی اے
اللہ کج سی اج سراجؔ اوہدا اونہوں اج دی رات اولڑی اے

ساقیا

ساقی آ امداد دا ویلڑا ئی سنیا ئیں دوہاں جہاناں وچ راج تیرا
واہرو بن مظلوم دا واسطائی شالا ابد قائم تخت و تاج تیرا

ساکاں سکیاں دغا کمایا اے اج میں مسکین محتاج تیرا
ویلا پہنچ بغدادیا واسطائی پھاتھا ظالماں وچہ سراجؔ تیرا

سوہنی دا سوہریاں گھر پہنچناں

ڈولی سوہنی دی گھر سوہریاں دے دتی آن کہاراں اُتار آہی
آئی ہسدی ہسدی سس اگوں چامل چاتے پیندی وار آہی

لائے رب نے بھاگ سہاگ والے پڑھدی شکر الحمد پروار آہی
دتیاں آن ودھائیاں مانگتاں نیں ملدی نہیں مبارکاں وار آہی

کڑیاں سوہنی نوں ویکھن آیاں جی ترے سوسٹھ رل کے ٹیار آہی
گھٹاں بنھ کواریاں آن کھلیاں جویں چن دے گرد پروار آہی

سوہنی ساد مرادڑی کل وانگن چپ چاپ بیٹھی بکل مار آہی
زُلف مکھڑے تے پریشان پھردی جھوٹھے کھاوندی ہوشار آہی

چہرہ چمکدار چودھویں چن وانگر ہتھوں چن بھی باج گزار آہی
شفق ویکھ اوہدے عارضاں دی بیٹھی چھپ غروب کنار آہی

کڑیاں ویکھ جمال نہال ہوئیاں کتیا حسن ڈاہڈا شرمسار آہی
رُعب حسن تھیں بول نہ سکدیاں نیں مرعوب ہر کڑی ٹیار آہی

سوہنی چپ چپاتی وچہ فکراں گھبرائی ہوئی لاچار آہی
گور پہلی رات دا خوف دل تے امتحان دی گھڑی دشوار آہی

اک جان ہکلڑی دیس دوجا نامحرماں دے گرفتار آہی
ہو کے سخت ہراس سراجؔ شوہدی ہوئی رب تے عرض گزار آہی

سوہنی دیاں ربّ اگے عرضاں

لگا تار کاری چوٹاں دل اُتے جویں وجدی سٹ ودان سائیں
اوہنوں فکر ازمایشی رات پہلی اج زندگی دا امتحان سائیں

سجدے پئی ہوئی عرضاں کرے پئی مولاتوں میرانگہبان سائیں
پیش منکر نکیر در پیش خطرہ بڑا سخت دسدائے امتحان سائیں

اج باجھ تیرے دسے حال کسنوں اپنا حال بندی بندیوان سائیں
مشکل کرآسان احسان مندا میرے خطا ہو گئے اوسان سائیں

کراج بے یار دی آپ یاری شاہد ایہ مشکل میدان سائیں
بخش تیغ لاحول دی تیز مینوں ہووے ردملعون شیطان سائیں

مینوں بخش نجات اس شرکولوں اگے لکھ تیرے احسان سائیں
استقامت بول بلیٰ والی رہے ثابت دین ایمان والی

کون مشکل کشا اج باجھ تیرے میری مشکل کرے آسان سائیں
دنیا جگہ سراجؔ ازمائشاں دی نترے کوئی کوئی مردجوان سائیں

ازمائش

نیڑے آوے پیاوقت آزمائش قوتِ عشق اوہدی مددگار ہوئی
اپنے پنجے ہتھیار سمہال سوہنی بیٹھی ہوئی سی خوب تیار ہوئی

ہتھ وچہ تلوار لاحول والی قوتِ ایمانی سپردار ہوئی
کلمہ طیب شہادت تمجید طاقت چارطرف اوسدے ☆مضمار ہوئی

آیا بوہے دے جدول رقیب نیڑے سوہنی وانگ بجلی کڑک دار ہوئی
خبردار مت کوئی فضول حرکت سمجھیں تیغ ثاقب آر پار ہوئی

اوس ویکھیا پلنگ تے شیرنی ایں غضبناک بیٹھی خون خوار ہوئی
چمکی اچانک برق شہاب ثاقب ہیبت جھلنی اوہنوں دشوار ہوئی

عشق کامل رقیب نوں زیر کیتا غضبوں سوہنی دی جھم تلوار ہوئی
غیظ وغضب نہ رد کیا جاوندا سی اوہ برق بن کے شرر بار ہوئی

کھلا بت مثال رقیب باہر جان کنب کنب بید دے ہار ہوئی
قدم اُٹھ نہ سکیا رُعب کولوں جاپے گرد جادو والی کار ہوئی

اوس سمجھیا ضد نقصان کرسی مندی چھیے چڑھی آ کھن نار ہوئی
آپے سمجھ جاسی کجھ وناں پچھوں جدوں پچھلی گل وسار ہوئی

بہتر ہے میں اپنی پت رکھاں نویں نوں دن دی انتظار ہوئی
گیا چپ چپاتڑا نکل اوتھوں سوہنی رب تے شکر گزار ہوئی

رکھی عشق دی لاج جناب سچی فتح سچ نوں جھوٹھ نوں ہار ہوئی
نہیں کسے دا خوف سراجؔ اوس نوں ذات پاک جھدی مددگار ہوئی

مقولہ شاعر

عشق اپنے طالباں صادقاں تے فیض بخشیاں نہیں ادھار کردا
دے دے جلوہ نمایاں عاشقاں دے دل وذہن نوں رہے تیار کردا

امتحان لے کے دان انعام دے کے کامران کردا کامگار کردا
آخر اپنے جان نثاراں تے چہ نار بھی گل وگلزار کردا

لائق نہیں دیدار دے غیر محرم بھاویں کوششاں رہے ہزار کردا
ہووے عشق دی کول رسید جیکر تاں یار بھی نہیں انکار کردا

آہے طور تے ہور بھی نال موسیٰ خندہ ریزیاں رہیا دلدار کردا
جلوہ یار دا غیر نہ جھل سکے اکو رہیا کلیم دیدار کردا

☆مضمار (جہاد دا میدان)

غیر محرم تمام ہلاک ہو گئے محرم رہیا مضطر انتظار کردا
توڑے تیز سی برقِ لقا پھر بھی ربّ اَرِنی رہیا پکار کردا

موسیٰ بناں تمام سن غیر محرم کویں اونہاں نوں یار پیار کردا
عاشق ہوندے تے کدی نہ چھوڑ جاندے رہندا نور تجلیاں یار کردا

جہڑا منتظر برقِ لقادائے پہلوں اپنی نظر تیار کردا
ویکھے دیدۂ عشق جمالِ دلبر حسن عشق وچہ رہے اظہار کردا

کیہ مجال نامحرم دی جھل سکے جلوہ اکھیاں ساڑ بیکار کردا
کویں سوہنی دی مان دا سیج دوتی محرم ہوندا تے یار پیار کردا

عشق عرش پوچاوندائے عاشقاں نوں مدد نہیں تھوڑی مددگار کردا
عشق منگ سراجؔ جناب وچوں ایہ عشق منظور دربار کردا

سوہنی دا ساہوریاں دے گھر حال

پائی دوتیوں جدوں نجات سوہنی لکھ لکھ الحمد بجاوندی آ
رہی عشق دی لاج نہ داغ لگا سجدے پئے کے شکر الاوندی آ

ہوئی فجر تے اُٹھ کے سیج اُتوں نہا دھو نماز اداوندی آ
فارغ ہو دوگانیوں درد کٹھی چت یار دے ول لگاوندی آ

نوری شکل محبوب دی رکھ حاضر رو رو کے حال سناوندی آ
دُرِ اشک خوں ناب بنا لڑیاں ہدیہ یار دے پیش ٹکاوندی آ

چھیتی آ اج بندی دی ویکھ حالت بحرِ غم اندر رڑھدی جاوندی آ
ماہی پونچ اِمداد دا ویلڑائی اوکھی بنی تے پئی بلاوندی آ

موہندی پلنگ تے رہے بے تاب ڈگی کم کارنوں ہتھ نہ لاوندی آ
کسے نال نہ گل کلام اوہدی نہ پیوندی آ تے نہ کھاوندی آ

اندر سڑے تے دُھوں نہ کرے ظاہر آہیں گجھیاں پئی چلاوندی آ
ہووے جدوں بے چین تے وڑ گوشے گوشے جگر دے کٹ وگاوندی آ

لنگھے دن سارا آہیں ماردی دا تارے گندیاں رات وہاوندی آ
دن رین نہ چین قرار اوس نوں آنسو خون دے پئی وساوندی آ

گئیاں شوخیاں شیخیاں بھل اونہوں نہ اوہ چال خلخال ہساوندی آ
اونہوں یاد نہ چاویاہ والے ایس تیل پھلیل نہ لاوندی آ

نہ اوہ رنگ برنگ دے انگ بانے نہ اوہ زُلف خمدار بناوندی آ
دھڑی میتھوں جھڑی تے جھڑی موہندی اُتے ورنہ وری چڑھاوندی آ

وانگ جوگناں رہے بے روپ شوہدی پئی جوبناں خاک رماوندی آ
رلی نال نناں نہ جان اوہدی اتے سس نوں بھی نہیں بھاوندی آ

سس نال نہ ہس کلام اوہدی دلوں نند نوں نند گواوندی آ
وچھڑی یار تھیں رہے سراجؔ روندی ڈٹھی خوشی نہ کسے مناوندی آ

ایضاً

سوہنی یار دے ہجر نے تنگ کیتی اوہدے واسطے جان وبال ہوئی
کسے نال نہ ہی قیل وقال اوہدی دن رات اوہ رہے ملال ہوئی

فرصت پا کے سس نناں کولوں رہے نت روندی ان بھال ہوئی
وِیٹ وِیٹ کے خون کلیجڑ یدا چولی چنزی اوس دی لال ہوئی

پیاں سس نناں ولان دونویں اونہاں نال نہیں بول چال ہوئی
اوہدا چت سی یار دے چت اندر دسدی اوہ خوش حال ہوئی

ہو یا کھاوناں پیوناں زہر اوہدا شوہدی ماندڑی وانگ ہلال ہوئی
کون سنے تے کس نوں رودسے اندر بھڑکدی دیگ اُبال ہوئی

ساڑی جند مواتیاں گجھیاں نیں بھج بھج کے سوڑ کمال ہوئی
ڈائن ہجر دی کالجہ بھن کھاہدا سیخیں اوس دی جان کنگال ہوئی

کوئی دم نہ دم دا بنے ہمدم دسے جس نوں حال حلال ہوئی
آپے روندی تے آپے چپ ہوندی آپے تڑپدی رہے بے حال ہوئی

آئی وچہ نامحرماں چال اوہدی اوہدے واسطے خوشی محال ہوئی
رہے چپ چپاتڑی کلی وانگن کدی گل نہ کسے دے نال ہوئی

اک جان تے درد ہزار لاگو اگے ساریاں دے شوہدی ڈھال ہوئی
جانے کوئی نہ اوسدا راز مخفی فریاد اوہدی وال وال ہوئی

سنجے لوک بے قدر نہ قدر جانن شوہدی کوڈیاں دے وچہ لال ہوئی
جویں سوہریاں گھر سراجؔ سوہنی تویں کج فہماں میری جال ہوئی

ایضاً

سوہنی ہجر آزار بیمار کیتی اونہوں سرت نہ کسے بھی کم دی آ
پکڑ ظالماں پنجرے قید کیتی اوہ تے بلبل باغ ارم دی آ

ہوئی نیند آرام حرام اوس نوں اوہدی رات دلیلیں دھمدی آ
سیج سیخ بن چبھدی دردیاں نوں تراٹاں ماردی پیٹر پرم دی آ

اوہدا کھاوناں پیوناں کوڑ ہویا خورش اوسدی درد و الم دی آ
پیوے پیوے تے جگر دا خون پیوے لذت اوس نوں اپنے دم دی آ

اوہدے دُکھ تھیں روندا فلک اُچا اوس ویٹدا پیا شبنم دی آ
اوہدے دکھ تھیں روندے رہن تارے کھلے صف بنا ماتم دی آ

رہندی رووندی چووندی دیدیاں نوں بوندا بوند جویں چھم چھم دی آ
پئی پیوندی جگر دا خون گٹ گٹ تسی جاپدی کسے جنم دی آ

اوہدے ازل تھیں نرم نصیب آہے لکھی اوس نوں ملی کرم دی آ
لکھن لگیاں درد سراجؔ اوسدے نوک جل گئی میری قلم دی آ

سوہنی دا حال

سوہنی سوہنی رہی نہ وچہ درداں شاناں سوہنیاں اوس بھلایاں نی
لئی یار دی پیڑ نپیڑ شوہدی سوہنے مکھڑے چھایاں چھائیاں نی

سوگن جوگناں وانگ وراگناں دے لٹاں کھلیاں گل وچہ پایاں نی
بھلے ناز انداز شباب والے اوس شوخیاں روہڑھ گوایاں نی

نہ اوہ شان گمان سووہٹیاں دا کڑیاں نویاں جویں پرنایاں نی
جاگ جاگ جوانی دی نیند اندر اوہدیاں اکھیاں بھی پتھرایاں نی

نہ کنڈلاں والی زُلف خونی نیناں وچہ نہ اوہ مستائیاں نی
ساری رات اوہ ساہاں دی کرے گنتی سڑ جاون جے اکھیاں لائیاں نی

لتھی دھڑی سہاگ دی لتھڑی دی متھا بھن کے تے دھڑیاں لایاں نی
سس نال نہ ہس کلام اوہدی جنڈیاں نال نناں نہ پائیاں نی

لئی کھول زبان نناں چندری کردی سس بھی نت لڑایاں نی
جدوں سکیاں رہن نائیں کدوں سکیاں بنن پرایاں نی

نازیں پلی ہوئی جان بے تاب پھردی اللہ تیریاں بے پرواہیاں نی
ہائے افسوس سراجؔ جے سجناں بھی ساڈے نال عداوتاں چایاں نی

ایضاً

سوہنی سوہنی رہی نہ وچہ درداں اوس ہار سنگار نوں کیہ کرناں
جدوں چین ہی ناہ وجود اندر اُس مجمع بھنڈار نوں کیہ کرناں

رہے رووندی چووندی دیدیاں نوں اس صبر قرار نوں کیہ کرناں
سکھاں نال وسے پیا جگ سارا اُس وسدے سنسار نوں کیہ کرناں

پئی وانگ بیماراں دے مل منجی اُس کم تے کار نوں کیہ کرناں
گزرے رات جس جاگدے روندے دی بھلا اُس دہنوار نوں کیہ کرناں

خشک ہو گئی اُس دی کلی دل دی اُس ابر بہار نوں کیہ کرناں
جدوں توس پپیہا ہلاک ہویا ابر موسلا دھار نوں کیہ کرناں

جدوں نقش ہی منہدم ہویا فیر لوحِ مزار نوں کیہ کرناں
خاک نہیں تے خاک فضول باقی کسے سنگِ آثار نوں کیہ کرناں

جسدے وچ نہ گلِ گلاب ہووے بلبل اوس گلزار نوں کیہ کرناں
کتے مرجاسی مضطرب شوہدی اُس اُجڑے دیار نوں کیہ کرناں

ہووے اثر نہ وچ کلام جیکر شاعر وزن اشعار نوں کیہ کرناں
تیری قلم دی واہڈ سراجؔ تر کھی تدھ پکڑ تلوار نوں کیہ کرناں

مہینوال دا حال

اوہدر سوہنی اگ دیوچ بوٹی ایدھر حال ایسا مہینوال دا سی
رونداپھرے گجرات دیوچ شوہدا واقف کوئی نہ اوسدے حال دا سی

وانگ جھلیاں وتدا شہر سارے پھردا چیز گوائی نوں بھال دا سی
اُڈی بھکھ پیاس وجود وچوں پھردا ریت پریت دی پال دا سی

دنے وانگ دیوانیاں پھرےَ ھجدا راتی بوریا خاک تے ڈال دا سی
کیہی رات دہاڑ تمیز اوس نوں اونہوں وقت سارا ہکی حال دا سی

ظالم عشق نے سٹیا پکڑ دھرتی پیا بکرے وانگ حلال دا سی
سڑ مکیا عشق دی کچھ اندر پیا اپنی جان نوں جال دا سی

سوہ سوہ کے خون کلیجڑے دا راہ نیناندے پیا نکال دا سی
سینے سردنوں عشق دے چاہڑ چلھے رہندا دیگ دے وانگ اُبال دا سی

سنی جدوں ویاہ دی خبر اوس نے آیا طبع نوں چرخ بھونچال دا سی
رہی سہی بھی آس اُمید ٹٹ گئی گیا کالجہ پھٹ کنگال دا سی

جس لوبھ نوں شان گمان چھڈے رہیا اوہ نہ لوبھ بھنڈھال دا سی
اگے روونداسی وچھڑ جاونے نوں اُتوں پئے گیا گڑا کمال دا سی

اوہ تے سایاں آپ سمہال لیا غرض مند جمد اجھڑے مال دا سی
دُنبہ پکڑ بگھیاڑاں نے چیر کھادا رہیا آجڑی مال سمہالدا سی

اونہوں دیوندی ویل نہ پئی دھرتی اوہدا جیوناں برے جنجال دا سی
رہندا تڑپدا پھڑکدا درد بھریا رُوم رُوم تیزاب اُچھال دا سی

جیندے واسطے عزتاں شرم لاہے لیا نام دھرا مہینوال دا سی
رہیا نامراد مراد کولوں ایویں لکھیا ذوالجلال دا سی

بازی کھیڈ کھڈکارنے نرد ہاری پاسہ اُلٹ گیا اوہدی چال دا سی
مارشینہ داکھس کے نس گیا ویکھو حوصلہ کیڈا شغال☆ دا سی

لٹیا عشق دا پھرے بے تاب ہویا کسے نال نہ بول داچال دا سی
رنگ رب دے پیا سراجؔ ویکھے بھریا وتدا درد ملال دا سی

ایضاً

مہینوال کنگال نے کسے کولوں سنیاں جدوں سوہنی پرنی گئی اے
ڈِگا تاڑ زمین تے کھلا تلا اوہدی آس اُمید کپی گئی اے

نہ کوئی سرت جہان دی رہی باقی ایسی سندیاں پے غشی گئی اے
ساہ ست نہ رہیا وجود اندر گویا جان مسافر تھی گئی اے

ایویں چرتک رہیا بے ہوش ڈگا آئی ہوش تے ہوش لٹی گئی اے
پیا تڑپدا پھڑکدا نیم بسمل جند مچھلی وانگ تلی گئی اے

کٹھے وانگ کبوتر دے پر مارے وگ اوس تے چھری صحی گئی اے
تیلی عشق تے درد فراق پنجن دیہی روں دے وانگ پنجی گئی اے

جاتا نکل گئے تھم افلاک والے اتے دھرت بنیاد پٹی گئی اے
رو رو آکھدا مالکا ایہو چنتا میرا خون وجود دا پی گئی اے

☆ شغال (گدڑ)

روندا وطن تھیں نکلیا بدقسمت وسدے گھر وچوں قسمت چی گئی اے
مائی باپ چھٹے سارے سیر ٹُٹّے بس قید گجرات دی ڈھی گئی اے

کیتے مال متاع قربان سارے کول رہ نہ اک پائی گئی اے
پیا ککھ نہ فائدہ انت مینوں میری رُلدیاں جڑھ پٹی گئی اے

میں تے جاتا سی وچہ دربار تیرے میری عشق نماز پڑھی گئی اے
الغیاث یتیم نے کیہ کھٹیا بازی وچہ پنجاب ہری گئی اے

ماپے دور تے یار آشنا کوئی نہ پلے رہ ایک بے کسی گئی اے
آئی پرت آواز سراجؔ اوس نوں تیری کوک درگاہ سنی گئی اے

ایضاً

توبہ مغل ڈاہڈا بے قرار پھردا لکھاں کیہ میں دردطومار اوسدا
کون سنے تے کس نوں رو دسے وطن دور سی بلخ بخار اوسدا

گلیاں وچہ پھرداوانگ جھلیاں دے ہیسی عشق جنون اُلار اوسدا
بھلا مہر دلاسڑا کون دیندا ایتھے کون دردی غم خوار اوسدا

ذاتی خواہشاں سب وسار بیٹھا کھان پین تھیں چت بیزار اوسدا
غزلاں فارسی گاوندا پھرے کملا ایہو کم سی لیل و نہار اوسدا

رنگ رب دے کجھ نہیں کہیا جاندا شان عجب ہے اپن اپار اوسدا
اوہا مغل نوں آکھدے دیوانہ جھڑے کھاوندے رہے ادھار اوسدا

بھلا کردا تے کیہ لاچار کردا ہیسی لاعلاج ازار اوسدا
جدھے واسطے عزتاں گالیاں سو اوہ بھی رہیا نہیں وفادار اوسدا

رو رو آکھدا مالکا عمر ساری گولا رہیا بنیاں خدمت گار اوسدا
کتیا یاد نہ ننگ ناموس اپنا کلر ہونجدا رہیا بازار اوسدا

مائی باپ چھڈے ہور ساک رشتے اک بن کے تے خریدار اوسدا
مینوں کیہ سی لوڑ خوشامد دی ہیسی صرف منظور دیدار اوسدا

دُکھی دم نوں ڈھیر اُمید آہی ہن درد ونڈاوسی یار اوسدا
بنے معاملے تے اوہ بھی چھوڑ گیا مینوں انج تے ناہ اعتبار اوسدا

میرے نال اوس رج کے کھیڈ چھوڑی کدی بھلسی نہیں اُدھار اوسدا
ماہی جانے سراجؔ یا نہ جانے میں نہ چھوڑ ساں کدی پیار اوسدا

مہینوال دا حال

مغل وچہ گجرات دے آوارہ پھرداوانگ کسے بے سامان جیہے
ہوون لگ پئے اوہدے دماغ اندر پیدا کجھ آثار خفقان جیہے

اگے نازک تے فیر سی تن لاغر چکنے پئے گئے کوہ آسمان جیہے
اوس بھار ادبار دے ہیٹھ ہوون چکنا چور رُستم پہلوان جیہے

تن بدن دی سرت نہ سار کوئی وحشت زدہ وحشی بیابان جیہے
چھالے چھالے ہو گئے کنڈیاں تھیں اوہدے پیر نازک برگ پان جیہے

خم کھا گیا اوہدا قد بانکا ہیسی وانگ سرو بوستان جیہے
سڑ سڑ کھنڈوری دے وانگ ہوئے نازک وال سنبل ریحان جیہے

مضطرب بے تاب جہان والے اوہدے سامنے طفل نادان جیہے
قیس عامری اتے فریاد کوہ کن ابراہیم ادھم سلطان جیہے

اوہدے قلب حزین دے وچہ مضطر لکھاں محشر حشر میدان جیہے
شعلے پر ارمان سوزان لانبو بے قرار شرر افشان جیہے

اوہدے پہلو وچہ کئی طوفان مارو لہراں مارے دے نوح طوفان جیہے
چکر کھاوندے اوہدے دماغ اندر بے شمار حمام گردان جیہے

مقناطیس نے اوسدی تڑپ کولوں شعلے لے کجھ پر ارمان جیہے
اوہدے صدر وچہ جلوہ گزین ہو گئے مخفی نور انوار عرفان جیہے

اوہدی مرض نوں ہتھ نہ پا سکن بقراط سقراط لقمان جیہے
آہِ تیز تر برق سراجؔ کولوں قلعے جل بل جان ہرمان جیہے

ساقیا

ساقی سوختہ جگر دی ویکھ حالت کیڈک ہجر نے ساڑ جلایائے
لِللّٰہ دیہہ اک جام وصال مینوں ہوئیاں مدتاں روح ادرایائے

عمراں بیتیاں صبر کماوندے نوں انت حوصلہ تدھ ازمایائے
اگ عشق دی حوصلے ساڑ چھڈے بے صبر ہن نام دھرایائے

اکملتوب نصب الملاقات جویں کسے دردمند سچ فرمایائے
آون سکھ سہنوڑے سجناں دے ہویاں مدتاں روح اُدرایائے

میرا ایہ ارمان نہیں جان ہارا رہندا رڑکدا نت سجایائے
اسی جنہاں دے پیراں دی خاک ہوگئے سانوں اونہاں بھی چت نہ لایائے

کوئی کسے دائے کون کسے دائے کسے کسے دا درد ونڈایائے
مینوں کوئی نہیں آوندا نظر اپنا تیرے باجھ جہان پرایائے

ناہی ایہ اُمید پیاریاں تے جویں کر کے اونہاں دکھایائے
ہائے صد افسوس سراجؔ اساں دھروں مندڑا لیکھ لکھایائے

سوہنی دا حال تے صوباں سہیلی دا اوناں

دُکھی سوہنی سوہریاں گھر شوہدی رہندی روندی حال ونجاوندی آ
واٹاں بھالدی جالدی پئی جندڑی فالاں پاوندی وقت لنگھاوندی آ

اندر پیڑ پریم دی دُھم گئی لسکاں ماردی جان کلپاوندی آ
بہتا رون تے گل کلام تھوڑی چپ چاپ اوہ وقت لنگھاوندی آ

سو وار جے کرے کلام کوئی ہک وار جواب سناوندی آ
ول آوندی کسے نہ نال سوہنی سنجی سس بھی پئی ولاوندی آ

دل بجھیا بجھ کے ساہ ہویا ہن آپ بھی بجھدی جاوندی آ
میلے ویس تے کھلڑے کیس گل وچ سوہنا مکھڑا نہ چمکاوندی آ

سولاں پون سولاں سولاں والڑی نوں سولاں ہار سنگار نہ لاوندی آ
کتوں آ مہینوالیا واسطائی رہندی پیر فقیر مناوندی آ

ہاہیں ماردی تڑپ دی پھڑکدی نوں ہتھوں ہجر دی اگ ستاوندی آ
اندر باہر نہ چین آرام اونہوں کسے جا نہ دل لگاوندی آ

صوباں نام اک کڑی دانا جیہی بڑی عقل دی تیز سداوندی آ
خاص الخاص سہیلڑی سوہنی دی ملن سوہنی نوں کتوں آوندی آ

اگے سوہنی غم دے کھوہ اندر پئی ڈبدی تے غوطے کھاوندی آ
اوہدا ویکھ کے حال تباہ صوباں مٹھیں میٹ کے تے بہ جاوندی آ

ہائے ہائے نی سوہنیے کیہ ہویائی تیری حالت غیر دساوندی آ
مرجانئے اُٹھ کے دس تے سہی کیہی مرض ایہ کھاوندی جاوندی آ

سوہنی اگے بے تاب سی درد کٹھی سکی جھل نہ لہر چھناوندی آ
دُکھی نین گلیڈ واں بھر کے تے موتی رانگلے باہر وگاوندی آ

روروآکھدی نی بھینے کیہ پچھیں مینوں ہجر دی اگ ستاوندی آ
کیہا پیڑ پرائی دا کسے صرفہ اوہا جان دی جو ازماوندی آ

چھری ہجر دی کیتائے نیم بسمل دل ول تکبیر چلاوندی آ
ہویاں مدتاں یار نہیں نظر آیا مینوں کوئی بھی خوشی نہ بھاوندی آ

کوئی ڈھب سبب نہ جاپدائے کوئی جان نہ درد ونڈاوندی آ
صوباں تدھ تے ڈھیر امید آہی جاتا ایہ جائی میر ماؤں دی آ

توں بھی تینئے وت نہ وات پچھی کویں اوسدے نال وہاوندی آ
تدوں سجناں بھی بھل جان چیتے جدوں قسمت کجھ نندراوندی آ

میرا اپنا آپ تے جویں ہوسی بھاویں جیوندی یا مرجاوندی آ
خبرے کیہ مہینوال دے نال ورتی کوئی اوسدی خبر نہ آوندی آ

کسے آسرا بھین بھرا والا دھیرج کسے دے دم نوں ماں دی آ — وطناں والیاں وطن دامان ہوندائے اوہدی جا پردیس دے تھاوندی آ
ہائے جمن والڑی نج مینوں جم جا کے گود کھڈاوندی آ — مہنے دیوسی بلخ بخار سارا کالک ایہ نہ دھوتیاں جاوندی آ
مہنے سچلے سن کے سوہنی تھیں صوباں بھل منی شرماوندی آ — عذر معذرت کر کے سوہنی تھیں گزر گئی نوں پئی بخشاوندی آ
دیندی حوصلے اتے تسلیاں جی پئی اوسدا من ٹھہراوندی آ — کریئے مہر سراجؔ یتیم اُتے مہر ربّ دی ذات کماوندی آ

سوہنی دا صوباں اگے روناں

صوباں توں جے تتئے آ کھیا سی تیرے سوہنے درد ونڈاوساں نی — ویلے بنی دے آوساں کم تیرے نال میں قول نبھاوساں نی
مندی کیتی اے ماپیاں بیدرداں بھلے اونہاں دے کویں بھلاوساں نی — عمر قید تے چالان میرا کدی نال نصیب لنگھاوساں نی
ہجر یار دے لیا نپیڑ مینوں کتھوں تیک ایہ درد ہنڈاوساں نی — ہویاں مدتاں یار نہیں نظر آیا کتنا چر میں صبر کماوساں نی
فیر اپنا تے مینوں نہیں صرفہ پئی جگر تے جان جلاوساں نی — خبرے کیہ مہینوال دے نال ورتی کویں خبر کنگال دی پاوساں نی
چھڈی گال گنگال دی عمر ساری ہائے بے وفا کہاوساں نی — جے تے نال نصیب دے کدی ملیا کویں اوس نوں منہ وکھاوساں نی
میرے نال اوس کیتیاں توڑ دیاں میں ہن جھات بخارے نہ پاوساں نی — ملکہ مانگ دی کوئی نہیں تاہنگ مینوں تیرے نام داور دپکاوساں نی
اوہ اپنے قول تے رہیا سچا کوڑی میں سنسار سداوساں نی — اوہ سچا تے میں کم ذات جھوٹھی ہائے حشر تیکر شرماوساں نی
چھڈے ساڑ میں بلخ پنجاب دونویں پھوکاں نال کیہ اگ بجھاوساں نی — تتی میں اُجاڑ کے وسیاں نوں کویں اپنا گھر وساوساں نی
لانبو تیز ملکہ دیاں ہوکیاں تھیں کویں اپنی جان بچاوساں نی — میرا پکڑسی حشر دے روز دامن اگوں کیہ جواب سناوساں نی
مینوں آکھسی دیہہ سہاگ میرا بھلا کیہ میں عذر بناوساں نی — اوہدا بھاگ سہاگ کھڑا چھڈ یا کویں اوس تھیں لڑ چھڈاوساں نی
اوہدیاں ماپیاں بھی میتھوں پچھنائیں توبہ اُس ویلے کدے جاوساں نی — دیسی مول نہ ویل زمین مینوں کتھے اپنا آپ چھپاوساں نی
کئی گھر میں کر تباہ چھوڑے خونن جگ دیوچہ سداوساں نی — صوباں دس کرساں تے کیہ کرساں کیہ کیہ کلک مٹاوساں نی
ہائے میں تتی کارے ہار مندی مندیاں ایڈیاں کویں پچاوساں نی — یا نصیب جہان کیہ آکھسی گا جدوں خاک دیوچہ سماوساں نی
کوئی ہئی علاج تے کر صوباں نہیں تے میں روندی مرجاوساں نی — کتھوں ڈھونڈ لیا مہینوال تائیں تیرے بھلے نوں نہ بھلاوساں نی
اک وار جے آ گیا نظر مینوں اگوں فیر وساہ نہ کھاوساں نی — رُٹھے ہوئے دلدار دے پیر پھڑ ساں گل پلڑا پا مناوساں نی
اوس مان متے جھلے کملے نوں مل مل کے برم مٹاوساں نی — کرساں فیر نہ کدی وساہ اوہدا جدھر اوہ گیا نالے جاوساں نی
اللہ واسطے کر تجویز کوئی صوباں گن تیرے پئی گاوساں نی — جیون کوڑ سراجؔ دے باہجہ میرا پئی رووساں جان جلاوساں نی

سوہنی نوں صوباں دیاں تسلیاں

صوباں آ کھدی سوہنیئے رکھ نہچا مہینوال نوں ڈھونڈ لیاونی آں
پئی رو کے چونہ دیدیاں نوں جویں بنے گی تویں بناونی آں

تیرے دم دے واسطے سوہنیے نی غم اپنے دم نوں لاونی آں
ہک وار تے اوس پروانڑے نوں تیری شمع تے آن جلاونی آں

میرا ازل تھیں سوہنیئے کم ایہو دلاں ٹُٹیاں فیر ملاونی آں
کڑیے ایہ تے کوئی نہیں کم وڈا ویکھ ہنے میں کر وکھاونی آں

میرے وچ کمال رہے روندیاں نوں ہکی گل دی نال ہساونی آں
سنتیاں مار سنوار نگاہ غمزے ملکاں نوریاں دھرت ٹپکاونی آں

میرے بالکے سامری جیہے ساحرنی میں اوپرا سبق پڑھاونی آں
اپنی موج وچ روح پر چاونے نوں تارے اُنگلیاں نال نچاونی آں

پھڑیا جس نے سوہنیئے لڑ میرا میں اوسدے درد ونڈاونی آں
بیڑا نوح دا آپ ملاح بن کے طوفان تھیں پار چڑھاونی آں

کیہ کیہ دساں گن کارنامے جتھے کوئی سدے اوتھے آونی آں
ایسے واسطے صوباں ہے نام میرا صوبے نویں میں نت نواونی آں

تینوں ڈنگیا ہجر دے ناگ بسلے جڑی بوٹیاں گھول پلاونی آں
پڑھ کے منتراں کیل کے علم سیتی اوسے سپ تھیں زہر چٹاونی آں

انی تسئے کرب و بلا دیئے تینوں کوثروں جام پلاونی آں
تیرے دل دے قلعے نوں اگ لگی پانی وصل دا گھت بجھاونی آں

تیرے جگر دیاں ٹانکیاں ٹُٹیاں تے مرہم وصل حبیب دی لاونی آں
حکم ربّ دے نال سراجؔ تینوں تیرا وچھڑیا یار ملاونی آں

سوہنی دیاں صوباں نوں دُعائیں

سوہنی پا تسلیاں کہن لگی صوباں لوں لوں میرا نہال ہویا
ربّ ہمتاں ہور عطائے تینوں تیتھے رُوح میرا خوشحال ہویا

جا ڈھونڈ لیا مہینوال تائیں میرا اوس بن جیون محال ہویا
اجر یتیماں نوں میل کے تے ہوسی اوہ بھی بہوں بے حال ہویا

صوباں آ کھدی سوہنیئے رکھ نہچا اقرار میرا تیرے نال ہویا
کھڑے لال نوں بھال لیاونی آں ہویا گگن یا بھاویں پتال ہویا

چاہیا ربّ نے پکڑ لیا وساں گی بھاویں جس جائی مہینوال ہویا
موئے ہوئے بھی روح میں کجھ آناں ایہ تے جیوندے دا سوال ہویا

تکڑی ہوتے اُٹھ کے دھو کپڑے ویکھاں کیڈ تیرا مندا حال ہویا
جوگن بن کے جوبن لٹایائی منج وانگ تیرا وال وال ہویا

رکھ آسرا ذوالجلال والا سمجھ دور خزاں جنجال ہویا
ڈِھل لاوساں اکھ جھمکاونے دی میرا کم نہیں ڈھلاں نال ہویا

اوہدے پاک دربار دُربار وچوں نا اُمید شیطان چنڈال ہویا
لا تَقْنَطُوْا ویکھ سراجؔ بخشش ایڈا کیوں ہیں توں نڈھال ہویا

صوباں دا مہینوال نوں جا کے ملناں تے خط

صوباں دے تسلیاں سوہنی نوں گئی اوسدا من ٹھیرا کے تے
ڈھونڈ بھال مل مہینوال تائیں لیا کول بہا بلا کے تے

کہندی دس مینوں مہینوالیا وے کویں پھیریں ایہ حال بنا کے تے
شالا خیر ہووی مدت ڈھیر گزری تیرا حال نہیں پچھیا آ کے تے

میں تے جاتا سی ٹر گیا بلخ ہوسی تلکن بازیوں کنڈ ولا کے تے
جہدے واسطے وطن وساریائی اونہوں لے گئے سائیں پرنا کے تے

مہینوال نوں رہی نہ تابِ ضبط ڈگا تاڑ بھوالیاں کھا کے تے ڈیک نکل گئی درد قہار کولوں رُنا جگر تے جان جلا کے تے
کچا ورم مہینوال دے کالجے دا گئی صوباں دی گل ڈکھا کے تے بدنصیب غریب دی اکھیاں تھیں چلیا خون دریا اُمڈا کے تے
سکے کر نہ گل کلام کوئی ایسا ماریا درد گچا کے تے صوباں کجھ نہ پچھ تتڑے تھیں کیہ لئیں گی پیڑ جگا کے تے
جھدے واسطے جگ دے سیر تروڑے بیٹھا شان گمان گوا کے تے رہیا شاد برباد ناشاد ہویا ماپے بھین بھرا بھلا کے تے
عمراں بیتیاں نوکری دیوندے نوں پھراں نام مہینوال دھرا کے تے جدھے دم نوں ایڈا اندوہ کٹے گیا اوہ بھی دغا کما کے تے
محنت پئی نہ مول قبول میری بیٹھا کھیڈ کھیڈ کار ہرا کے تے وطن جان بھی شرم تے ننگ مینوں پنجاب وچہ منگ کھہا کے تے
ایویں جیوناں وانگ شرمندیاں دے غیرت بلخ نوں لیک لگا کے تے ہائے افسوس بخارے دے ذہن والے مینوں اج نہیں ویکھدے آ کے تے
مینوں یار تے انج اُمید ناہی کرسی دھروہ پردیس پھسا کے تے مرضی اوسدی جانے یا نہ جانے جاساں اپنی توڑ نبھا کے تے
ہوئیاں مدتاں کٹھیاں ہجر دیاں جند نک اُتے کھلی آ کے تے ہوندے نیک نصیب غریب والے مرداد یدحبیب دی پا کے تے
نوری شمع رسالت دے پروانے سفر العشق اندر کامیاب سارے حسب قدر سراؔج انعام پا گئے صاحب قدر تے عزت مآب سارے

ایضاً

مہینوال نے خون اُبال اپنا اُتے ورقاں دے روہڑ وگایا نے راہ نیناں دے سڑے ہوئے کالجے نوں ہدیہ یار دے پیش لگایا ئے
ساڈی خیر ہے سوہنیئے ایس گلوں جے توں پریت نوں داغ نہ لایا ئے تدھ یار دی خیر درکار دم دم اساں اپنا آپ بھلایا ئے
لکھے خنجروں تیز مہینوال طعنے نی توں سوہنیئے دغا کمایا ئے ناہی مینوں تے انج اُمید تینتھے جویں کر کے تدھ وکھایا ئے
تیرے واسطے میں گجرات ملّی وطن ننگ ناموس گھرایا ئے کاماں بنیا رہیا میں کامیاں دا نام چاک کم ذات سدایا ئے
تیرے دم دی نوکری رہیا دیندا چنگا تدھ کولوں نفع پایا ئے انی جھوٹھئے قول قرار دیئے ڈولی چڑھدیاں شرم نہ آیا ئے
کتھے گئے اوہ قول اقرار تیرے قسماں جھوٹھیاں نال بھرمایا ئے بنے معاملے تے ڈر کے نس گئیوں دس کیہ میں عیب کمایا ئے
گھروں کڈھ کے وت نہ وات پچھی کیہ اوس دے نال وہایا ئے ساک سین کھہڑے اینتھے ہین میرے ماپے دور تے وطن پرایا ئے
تینتھے سوہنیئے انج اُمید ناہی تدھ دیدیوں خون چوایا ئے اپیر نال تیرے نہیں ضد کوئی اساں جیوڑے نوں سمجھایا ئے
بے وفائیاں تیریاں ویکھ کے تے جاسی قدم نہ مول ڈولایا ئے جاناں گل تھیں گل تھیں نہ جاناں سانوں عشق اُستاد پڑھایا ئے
ہن مل خدا دا واسطائی دُکھی جیوڑا ڈھیر اُدرایا ئے اُڈن ہار سراؔج دا روح پنچھی جاوے اُڈ نہ متاں سدھرایا ئے

ایضاً

صوباں توں جے بنی سیں بھین میری توڑے ملدیوں توں آ کے ہی تے توں ویکھ کے تے میرے بخت مندے مینوں چھوڑ گئیوں گھبرا کے تے

صوباں آ کھدی اگلی چھوڑ ویراالے ملی آں بہوں شرما کے تے
خط لکھ دے اپنے حال والا دیساں سوہنی دے ہتھ جا کے تے

اوہ بھی ہجر نے پکڑ ہلاک کیتی رونری جو بناں خاک رُلا کے تے
اوسیاں پاوندی وقت لنگھاوندی اے لٹاں کھلیاں گل لٹکا کے تے

تیرے صدق دیوچہ ہے اجے قائم بیٹھی نہیں اوہ قول بھلا کے تے
اوہدا وس نہیں چلدا مول ویرا رکھی ڈاہڈیاں قید کرا کے تے

اوس ساہورے گھر رقیب ولوں ڈٹھا کدی نہیں اکھ پرتا کے تے
سچ پچھیں تے ہن میں آئیاں اوہدے نال صلاح بنا کے تے

صوباں قلم دوات لیا دتی مہینوال نوں کتوں رسا کے تے
عاشق ورقاں تے روہڑ وگا دِتا خون کالجے دا اُلٹا کے تے

کیتا لختِ قلب تیار خامہ چشم تر دوات بنا کے تے
سطراں خم فراق وچہ رنگیاں سولکھیا رنگ بے رنگ وٹا کے تے

آ ہے عمر دے بند جذبات اوہدے لانبو چھوڑ دتے بھڑکا کے تے
دُکھی عاشق نے چا ملفوف کیتے پڑیاں وچہ انگار چھپا کے تے

خط لکھدیاں کدی بے ہوش ہوندا کدی اُٹھ دا ہوش سہا کے تے
نامہ لکھیا بند مہینوال کیتا اکھ مہر نشان لگا کے تے

کرکے بند پھڑاوندا ہتھ صوباں عاشق واسطے رب دے پا کے تے
ہو بے انداز نیاز کھلے لکھ لکھ سلام سنا کے تے

صوباں لے کے خط روان ہوئی دیندی سوہنی دے ہتھ جا کے تے
سوہنی ویکھ نامہ قربان ہوگئی اُٹھی شکر الحمد بجا کے تے

جویں بادِ صبا تھیں کلی کھلدی سٹے چولیاں چیر وگا کے تے
تویں ویکھ رقعہ سوہنی کھڑی ٹھری چُمے نال کلیجڑ یلا کے تے

کتے دور نویکلڑی ونج بیٹھی سس نند تھیں اکھ بچا کے تے
چم چم کلیجڑ ینال لاوے نامہ یار دا نامہ بنا کے تے

پئی ٹھنڈ کلیجڑے بھید ےنوں چوری پڑھن لگی فرصت پا کے تے
جیوں جیوں کھولدی خط دے پیچ سوہنی کھڑدی دلے دے پیچ ونجا کے تے

رقعہ کھول ڈٹھا سوہنی یار گھلیا مینوں درد دریا وگا کے تے
لکھیا کیہ سراجؔ مہینوال بھلا ذرا دس کھاں سانوں سنا کے تے

مہینوال دا خط

اللہ سچ رسول کریم برحق آل اطہار خلفا اصحاب سارے
سنگت خیر القرون سبحان اللہ بامراد سارے فیضیاب سارے

نوری شمع رسالت دے پروانے سفر العشق اندر کامیاب سارے
حسب قدر سراجؔ انعام پا گئے صاحب قدر تے عزت مآب سارے

ایضاً

ٹھگا کیتیوئی ٹھگی نال میرے کدوں ایہ دستور پیار دا ائے
تینوں پھل گلاب دا سمجھیا سی ناہی سارا ایہ پھل انار دائے

سوجھا رکھ کمہاریئے وٹیے نی اج تینوں جوش اُبھار دائے
بھل جاہ نی کوڑے جو بنے نوں ایہ جوبناں ٹھگ بازار دائے

کتھے جوش محبتاں پہلیاں دا کتھے زور اوہ نویں پیار دائے
جے توں انت نوں ایہو کچھ کرناں سی کاہنوں ٹھگیا دل دکھیار یائے

جے تے جانیاں نہیں پرواہ تینوں واپس موڑ دیہہ دل لاچار دائے
دھکا نال پردیسیاں نہیں چنگا ایہ مسافر دور دیار دائے

بھلا دس کھاں کیہ سی لوڑ مینوں کاماں رہیا میں بن کمہار دائے
مردار رہیا خوشامداں تیریاں نوں مجھیں کون کسے دیاں چار دائے

یارا بھولیا بھولیاں چھوڑ چالاں مندا منگدا یار نہ یار ائے   کیتے بول نہ وِسرن سجناں دے پھٹ جاوندا مل تلوار دائے
کر کے دوستی دشمنی چال کھیڈن شیوہ عجب ایہ جگ مکار دائے   کیہا فیر سراجؔ اعتبار اوسدا قسماں چک جھڑا قولوں ہار دائے

ایضاً

تینوں چاءسی بڑا پرنیونے دا جھل مبارکاں جے پرنائی ایں نی   خوش خوش وس اج تیرے نصیب جاگے وری ورمنظور کرائی نی
تیرا چا چا مل ساکاں ساریاں نوں جیٹھاں دیوراں دی بھرجائی نی   پردھانئے وِیٹے راہنئے نی نت ڈیوڑھی اتے سوائی ایں نی
انی بوٹے عشق دے باغ دیئے ہتھیں اپنی اساں نے لائی ایں نی   خون جگر پوا کے پالیا سی اج ہو کسے ہتھ آئی ایں نی
بھلی نیت پریت پرتیت تینوں ڈولی چڑھدیاں نہ شرمائی ایں نی   اج نظر تیری آسمان اُتے زیور گہنیاں نال سجائی ایں نی
جیون جو گئے مان جوانیاں نوں میری روح دیوچہ سمائی ایں نی   آمل سراجؔ مہینوال تائیں توہیں روگ تے توہیں دوائی ایں نی

ایضاً

رنگ رتئے نویں سہاگ اندر تینوں بھل اوہ قول قرار گیا   ہائے کجھ ناہ رہ گیا وس میرے جدوں بھل تینتھے بھلن ہار گیا
شادی سوہنئے تیریاں ماپیاں نوں ایویں مفت وچہ مجھیاں چار گیا   ڈُھا گھیو پرگل دی سمجھ آ گئی میری جان گئی تیرا اعتبار گیا
ایہ میں کل کارن کیتے تدھ کارن تیری شمع تے ہو نثار گیا   مینتھے بچ کے نیکیاں چاہڑیاں نی تیرے بھلے دا ہوا اُدھار گیا
توں نسیوں میں تے نسناں نہیں مینوں بھل اپنا گھر بار گیا   ہن رُل کے مراں گا شہر تیرے سمجھیں نہیں اوہ بلخ بخار گیا
اللہ جان دائے حال ماپیاں دا اوہناں غم فرزند دا مار گیا   اوہ تے اگے غریب سن گور نیڑے اوہناں واسطے سڑ سنسار گیا
رو رو فرزند دے غم اندر ہوسی اکھیوں نور سدھار گیا   سوٹی پھڑے گا کون نابینیاں دی بچہ ہو ایدھر گرفتار گیا
مائی باپ تیہے نال وطن چھٹا نالے سار گئی نالے یار گیا   تیرا جان کیہ ہویا سوہنئے نی علی بیگ دا رڑھ پروار گیا
رنگیں وس پئی ہن نوں نال سکھاں ورت اساں قہر قہار گیا   لکھیں بھاہ بے درداں دی دوستی اے سچ سچ سراجؔ پکار گیا

ایضاً

اساں سوہنئے وچہ پنجاب آ کے دل دی نگری گجرات سنواری ایں   پہلے دن جو عشق نے مت دِتی جان چلی جاسی نہ وساری ایں
چھوڑی بلخ ولایت دی شہنشاہی کدی بھل کے نہ چتاری ایں   صرف تیری شمع جمال اُتوں جندوا نگ پتنگ دے واری ایں
میرے نال توں کورتسلیاں دا ہتھ کھیڈ یا ٹھگ مداری ایں   میری بیڑی طوفان دیوچہ اڑ گئی اے اللہ فضل تھیں مار اُتاری ایں
جیون منگنی ایں نالے منگنی ایں کیوں پئی ایہ لاڈ چھنکاری ایں   لگی آ ڈولا نہ جیوڑے نوں کیوں پئی توں نیتوں ہاری ایں
دیہہ بانہہ ولیلیئے نانہہ نہ کر مرداں تارواں ڈبدی تاری ایں   جے تے رہ گئیوں بہہ تھلے فیر کسے نہ پکڑا اُبھاری ایں

کتھوں ایڈے بے ترسیاں سکھیاں نی موئے پئے غریب نوں مارنی ایں
جیون دیہہ یتیم نوں واسطائی بھلا ہووی کڑیے کمہارنی ایں
دِتا جنہاں نے دُکھ بیدوسیاں نیں اوہناں حشر تیکر پھٹکارنی ایں
اوہناں سدا صلوات سراجؔ جنہاں خنجر تلے نماز گزارنی ایں

ایضاً

اساں سوہنۓ عشق نماز نیتی چاہیا ربّ نہ کدی قضا ہوسی
بے وفائیاں تیریاں ویکھ کے تے دکھی جیوڑا نہ خفا ہوسی
رج کر لے بے وفائیاں نوں کتھوں تیک تیری انتہا ہوسی
بھاوج کھاونی نہیں آئین عشق نت ذوق تے شوق سوا ہوسی
لکھیا ازل دا پیا نصیب جھولی انجیں لکھیا قلم رضا ہوسی
شاکر صابر رہو سراجؔ ہر دم انت صبر دی بھلی جزا ہوسی

ایضاً

ہوئم سوختہ ہجر دی چِخہ اندر نہیں جل گیاں ول دھیان تیرا
کتھے گئے اوہ قول نبھاونے دے کتھے گیا اوہ عہد ایمان تیرا
کھڈھے ہوگئے برچھیاں نین تیرے کتھے قتل دا اوہ سامان تیرا
زخماں میریاں تے نمک پاشیاں نہیں بھاویں ختم ہویا نمکدان تیرا
سانوں وصل فراق ہے اک منزل صرف ٹورنائیں امتحان تیرا
ساڈے ولوں دی لوح تے لکھیائۓ قلم ازل دی رُخ سجان تیرا
تینوں ویکھ رہیاں ہر حال ظاہر بھاویں لامکان مکان تیرا
شیشہ دل دا ہووے شفاف جیکر چارے پاسے ہے نور عیان تیرا
اسی آسرے غیر بھلا بیٹھے تیریاں عاشقاں نوں مان تان تیرا
کر نور الابصار سراجؔ حاصل جلوہ طور ہے سارا جہان تیرا

خط پڑھ کے سوہنی دا حال

رورو خط پڑھیا دُکھاں نال بھریا رُنی رب تے گھت دوہائی سوہنی
ربا میریا تیری جناب وچوں اپنی کیہ تقدیر لکھائی سوہنی
ماپیاں گھروں کڈھی تے وسار چھڈی نہیں سوہریاں نوں بھی سکھائی سوہنی
یار ولوں بھی بے اعتبار ہوئی کیہی بری ساعت جمی جائی سوہنی
بلخ بخارے پنجاب گجرات اندر بدنام رُسوا سدائی سوہنی
جہدے واسطے سارے موکالے جرے اجے اوہ مراد نہ پائی سوہنی
تیری قلم تقدیر نے جس طرح ہیسی مورتی میری بنائی سوہنی
لکھن لگیاں کیہ سی حرج تیرا میری قسمت بھی جاندی بنائی سوہنی
دیہہ داد مراد فریاد سن کے تیرے اگے فریادن آئی سوہنی
یا نصیب سراجؔ ہزار شکر مہینوال دی جاواں سدائی سوہنی

سوہنی خط لکھ کے صوباں نوں چوری نال دِتا

لکھن بیٹھی اے سوہنی جواب نامہ خون کالجے دا اُبل آیا سو
ہائے میں کیہ لکھاں کوئی ہوش مینوں سوچاں سوچدی کجھ نہ آیا سو
ہائے میں کجھ نہ رہی دے پیار پچھے اپنا حال کنگال ونجایا سو
اپنی چھڈ کے گھرے دی بادشاہی ایتھے چاک کم ذات سدایا سو
جیوندے گوریں سٹ کے آیا ماپیاں نوں پھیر اپرت نہ پچھاں نوں پایا سو
ملکہ رانی دی گل نہیں بھل جانی اونہوں داغ منگیوے دالا یا سو

ہائے میں کتنے گھر اُجاڑ چھڈے سوچ سوچ کے تے غش آیا سو
تقدیر دی ماریئے تیرے پچھے دس کیہ ایتھوں نفع پایا سو
ایویں روندیاں روندیاں درد کٹھی لکھ چھڈیا جو منہ آیا سو
صوباں آئی سراجؔ تے نال پردے چوری چوری چاخط پھڑایا سو

صوباں سوہنی دا خط مہینوال نوں پوچاوناں!

خط لے چلی محرم عاشقاں دی ہتھ پھیر تسلیاں نال اوسنوں
کئی دن رہیا اڈیکدا سی مل گیا آوارہ مہینوال اوسنوں
دسیاوت وت کہے سلام سوہنی بڑی عاجزی تے منتاں نال اوسنوں
بے وس اے اوس دے وس کجھ نہیں رکھیا ہویائے گھر بہال اوسنوں
تیری بدر پچھے اونہوں ماپیاں نے دتا ویاہ کے گھروں نکال اوسنوں
ہن سوہریاں گھر بے تاب پئی اے کوئی نہیں اپنی سرت سمہال اوسنوں
سڑ سک گئی اے اکو مک گئی اے تن بدن دا نہیں خیال اوسنوں
نہ اوہ رنگ نہ روپ نہ رتن جو بن دِتا بھانبڑاں لانبواں بال اوسنوں
تینوں بھال لبھے تیرا حال دسے بھلا کون ملے محرم حال اوسنوں
کُجھی پیڑ نے لئی نپیڑ شوہدی جاپے زندگی سخت محال اوسنوں
صوباں پیر بچا کے آئی ہوئی سی نظراں بازاں دا ہیسی خیال اوسنوں
میں ہن جاونی آں مہینوالیا وے دتا جھولیوں خط نکال اوسنوں
عاشق خط چم کے دھریا اکھیاں تے لالیا کلیجے دینال اوسنوں
کتے دور سراجؔ اُجاڑ جائی لگا کھول کے پڑھن مہینوال اوسنوں

سوہنی دا خط

دم دم نال ثنائے خداوندی دردِ دل و زبان سبحان اللہ
لاتعداد سلام درود ہووے خدمت شاہِ جہان سبحان اللہ
اصحاب احباب تے آل اطہر حسنین ذی شان سبحان اللہ
محی الدین سید حسنی غوث اعظم میراں شاہ جیلان سبحان اللہ
عشق پاک امانت ازل دی اے حَمَلھَا الانسان سبحان اللہ
آمین سراجؔ ہزار وارث ثابت رہے ایمان سبحان اللہ

ایضاً

بعد حمد وصلوات سلام سجدے مہینوالیا میریا سایاں وے
تیری باندی شرماندی نیازمندی تیری حاضری دیوچہ آیاں وے
لکھن بیٹھی آں پتہ نہیں کیہ لکھاں سوچ سوچ کے تے گھبرایاں وے
قلم کنبدی پھڑ کدے ہوٹھ پئے آکھن ساون دیاں جھڑیاں لایاں وے
تیرے خط پھٹاں اُتے پھٹ پائے زخماں اگلیاں مارمکایاں وے
اُجڑ گئی نہ کسے بھی کم دی رہی کسے پاسوں نہ پوریاں پایاں نے
پچھ صوباں تھیں مینوں جیوں ماپیاں نیں ہتھ پیر بنھ کے ڈولی پایاں وے
میری میت آئی گھر سوہریاں دے من جاہ نہ جیوندی آیاں وے
کسے نال نہیں ایتھے سجا میرا ایتھے کسے نوں نہ سکھایاں وے
بیزار بیزار کمہار سارے کردیاں سس ننان لڑایاں وے
نہیں ماپیاں پرت کے وات پچھی منتاں من من کے مگروں لاہیاں وے
انہاں جھکھڑاں ولوہنیاں وچہ مینوں ہکو یاد تیری دیاں ساہیاں وے
کوئی پتہ نہیں کیہ میں لکھ رہی آں ڈھوڑاں میریاں عشق اُڈایاں وے
ایدھر بلدا پیا سراجؔ سینہ اودھر نیناں نے جھڑیاں لاہیاں دے

ایضاً

ثابت صادق ہاں بولی بلی اُتے شالا صدق تے ہووے نباہ میرا
سر تے آئی جرساں تیری ہو مرساں سچا وعدہ خدا گواہ میرا
بھا ماپیاں نج میں جائی جمی میرے واسطے نج ویاہ میرا
مینوں سمجھ نکڑمی رج کڑمی گھروں کڈھیا وڈھیا پھاہ میرا
تینوں ڈھونڈدی میں تیرے مگر رُلدی جے تے کجھ بھی نکلدا اساہ میرا
ویری سس نناں کمہار سارے کردے جھٹ بھی نہیں وساہ میرا
تیرے ولّوں شرمندگی کیہ آ کھاں انج حاصل اُمید تے ناہ میرا
خان زادیا پھریں پردیس رُلدا اُجڑ گئی آں سارا گناہ میرا
جیکر نیت پریت وچہ فرق ہووے دو جہان وچہ منہ سیاہ میرا
تیری یاد دیوچہ سراجؔ میرا پیا لنگھدائے ساہ ساہ میرا

ایضاً

ڈٹھیاں یار وریامیاں تیریاں بھی گیوں نس توں جان بچا کے تے
سارے بھار ملامتاں دوتیاں دے گیوں سر یتیم دے پا کے تے
اپنے سنگ تھیں نکھڑی کونج شوہدی تڑپے پئی زخمی تیر کھا کے تے
کھتیاں کھباں والی کدے جاوے مر گئی کرلا کرلا کے تے
عمر قید تے میرا چالان ہویا کدی چھٹساں قید نبھا کے تے
بے وس لاچار دکھیار تائیں کدی توں ہی ملدوں آ کے تے
میریا جانیاں تدھ ہی آ وناں سی کوئی اوپرا ویس وٹا کے تے
قیدی مل نہیں سکدے سجناں نوں سگوں ملدے نی سجن آ کے تے
جان رب دتی کیتی ذمے تیرے ربّ رسولؐ گواہ بنا کے تے
تیرا سر صدقہ ہو قربان جاساں ویکھ لئیں گا آپ ازما کے تے
چھیتی پونچ بیمار تے نزع طاری اُڈن ہار جندڑی پھڑ پھڑا کے تے
فیر نہیں افسوس سراجؔ کوئی جے تے مراں زیارتاں پا کے تے

مہینوال دا خط پڑھناں تے سوچناں

عاشق یار دا خط کئی وار پڑھیا پیا شکر الحمد گزار دائے
چم چم کلیجے دے نال لاوے پیا بھڑ کدے سینے نوں ٹھاردائے
جامے وچہ نہ میوے غریب پیا احسان میرے دلدار دائے
گل خط تھیں بوئے وفا پا کے وانگ بلبلاں اشک نثار دائے
کیتا یاد دلدار نے نویں سروں چیتا بھل گیا بلخ بخار دائے
فراموش گلے شکوے دُکھ ہو گئے فیر سجرا شوق اُساردائے
بیٹھا ہو یا نویکلا ملن دیاں سوچاں سوچدائے ڈھاہیں ماردائے
گھر یار دے کویں میں جاسکاں کردا عقل نہ کم دکھیار دائے
کوئی نہیں ڈھب ملاپ دا نظر اوندا نہ کوئی سبب لاچار دائے
پچھاں ماکاں ونج صلاح کس تھیں حامی کون اج جگر نگار دائے
شہروں باہر نویکلا بیٹھ کدھرے آپ ڈھاونڈا آپ اُساردائے
کدی وطن گھر بار نوں یاد کر کے بے اختیار پیا ہو کے ماردائے
کدی دلی لاہور نوں یاد کردا جیوں گجرات اوناں پہلی واردائے
ایہو جہیاں سراجؔ ولوہنیاں وچہ مندا حال عاشق بے قراردائے

ایضاً

ویری عشق جھاندے پیش پیا چال چھڈ گئے ہسنے کھیلنے دے
گئے وانگ نیپڑ نچوڑ چھوڑے پا کے وچہ فراق دے ویلنے دے
پہلوں حوصلے دے کے عاشقاں نوں بیڑے عشق سمندر وچہ ٹھیلنے دے
لاوے اپنا زور تران سارا اونہاں وچہ گرداب سارا دھکیلنے دے
دنداں بھاروگا وندائے انت ویری چھکے دیوندائے تروڑ کلیلنے دے
توبہ بھلی سرا آج اس عشق اگے جاوے پیش نہ ایس رہیلنے دے

یار دا خط پڑھ کے عاشق دی پریشانی

جدوں ہیر پرنا لے گئے کھیڑے اوہدا رنگ پور رُوح بیمار ہویا
کڑی قاصدہ ہتھ پیغام گھلیوس رانجھا سندیاں سار تیار ہویا
چھڈ کے سارے شان چوہدرایاں دے ٹلے گردوے تے مست وار ہویا
لیکے جوگ بابے گورکھ ناتھ کولوں ونج رنگ پور دادھوئیں دار دیاں
صاحباں کھرل نوں خط بنا گھلیا چنوں چودھویں چدھڑاں وار ہویا
نیت ہور کجھ ہے میریاں ماپیاں دی اجے توں نہیں خبردار ہویا
عاشق مول نہ کنبیا موت کولوں نیلی کالڑی پکڑا سوار ہویا
کہیا موڑ نہ سکیا صاحباں دا بھانویں راویوں قتل اورار ہویا
ابراہیم بلخی شاہزادہ سارے فارس دائے تاجدار ہویا
جدوں کن پیا سدا یار والا راج بھاگ تیاگ بھکھیار ہویا
سید ناصر علی اک مرد کامل ولی رب دا وچہ قندھار ہویا
کہندے نیں پنج ہزار مرید اوہدا ہر اک اولیاء شمار ہویا
شوہدا مرداسی اک پھلیرنی تے ہیسی دلوں اوسدا خدمتگار ہویا
دنبے رہے نہوندا نت اوہدے ایہو کم سی لیل و نہار ہویا
رہندی جھڑکدی رن پھلیریاں دی چوبر مگر کہیا مستوار ہویا
اک دن رو کے اونہوں کہن لگا چناں میں ڈاہڈا بے قرار ہویا
تنگ آ کے اک دن مرجاساں دل زندگی تھیں اوزار ہویا
کہیا ہس کے اگوں پھلیرنی نے میاں مرن تے کم دشوار ہویا
بھلا اک دن مر کے دس تے سہی جے ہیں زندگیوں ایڈ بیزار ہویا
عاشق جر نہ سکیا بول اوسدا چھرا مار حیاتیوں پار ہویا
محمود غزنوی ہیسی مرید اوسدا جدوں اوہ گلوں خبردار ہویا
کیتی خوب تجہیز و تکفین اوہدی قبہ اک عظیم تیار ہویا
کیتا عشق نے اثر پھلیرنی نوں چت اوہدا بھی بے قرار ہویا
آہ مار حیاتیوں پار ہو گئی کٹھا دوہاں دا اک مزار ہویا
آہا دولہ ولی گجرات مزار جیندا اوہ بھی مرد کامل مستوار ہویا
رانی نام ملاحاں دی وہٹڑی سی ہیسی اوہ اُسدا خریدار ہویا
اوہ ملاح چنہاں تے سن رہندے دولا جنہاں داسی گرفتار ہویا
پور ٹھیلدے سن مزدوریاں تے ایہو کم سی رات دھنوار ہویا
اک دن کانگیا واہن چنہاں والا لٹھاں کپراں دا کھڑکار ہویا
قدرت رب دی کجھ نہ سرت رہ گئی ونجھ لگنا بہوں دشوار ہویا
ترلا پیا مہانیاں بہوں کیتا غالب امر سی پروردگار ہویا
نٹھے لے کے تے اپنی جند سارے بیڑا غرق چنہاں وچکار ہویا
بیڑا روہڑ ملاح غم ناک بیٹھے جھرنے واسطے جمع پروار ہویا
اوہا رزق سی اوہناں بچاریاں دا اوہ بھی لے کے خضر فرار ہویا
دولہ وی بھی سن کے گل آیا غمی یار دی ویکھ لاچار ہویا
لگی چوٹ غریب دے کالجے نوں نمھوں جھان ہیسی اوہدا یار ہویا

رو کے آکھدا جانیاں میریا او تیرے فکر تھیں میں بیمار ہویا
رانی کہن لگی اوہنوں ہس کے تے جیکر ہیں سچا غم خوار ہویا
تاہیوں میں حیران ہاں سائیں میرے نقصان ساڈا حدوں پار ہویا
عاشق جدوں سنیاں امر یار والا نہیں اُس کولوں انکار ہویا
جھٹ گزر گیا عاشق جھٹدے نوں حضرت خضر غیبوں آشکار ہویا
دولا آکھدا بڈھیا کیہ جانیں نہیں ایس رازوں واقف کار ہویا
بابا جاہ نہ وقت گھسا میرا گلاں نال نہیں میرا پیار ہویا
خضر ولی نوں گل پسند آئی سن کے خوش اوہدی گفتار ہویا
باہوں پکڑ کے لگائیوس نال سینے اج تھیں توں میرا برخوردار ہویا
اوہ شاگرد تے خضر اُستاد ہویا قصہ جگ سارے اخبار ہویا
دولے شوہ دریا نوں حکم دتا ذرا اس دا بند شوکار ہویا
دولہ بودلا سخی بغداد دائے بڑا محنتی مرد ہوشیار ہویا
بے اولاد برباد ناشاد ہویا سائل جدوں اوہدے دربار ہویا
قصہ مختصر عاشقاں صادقاں نوں امر حق وانگوں امر یار ہویا
جنہاں زندگی یار دی بندگی ائے نہیں اونہاں تھیں کدی اُدھار ہویا
مہینوال جد یار دا خط پڑھیا دیگ وانگ اُبال اُبھار ہویا
مغل بے درمان حیران تائیں اج یاد زلو خدمت گار ہویا
زلو ظالماں اوئے کھلیاں چھوڑ جاسیں تیتھے انج تھیں ناہ اعتبار ہویا
زلو میریا پیڑ ونڈاویا او تیرے واسطے روح دکھیار ہویا
میریاں ماپیاں نیں تینوں ٹوریا سی آہیں توں میرا کاردار ہویا
زلولئی جائیں اک پیغام میرا جے توں وطن ول آپ مہار ہویا
میری مائی دیاں قدماں تے سیس دھر کے آکھیں قید تیرا برخوردار ہویا
ہوسی نت اڈیکدی بچھڑے نو سنجا اوسنوں بلخ بخار ہویا
زلو بیلیا اوئے ملکہ مانگ ولوں عزت بیگ ڈاہڈا شرمسار ہویا
زلو اوس نوں انج سمجھا رکھیں عزت بیگ جھلا حدوں پیار ہویا

کوئی کم لگا کھاں ذمے میرے ہاں دلوں میں فرمانبردار ہویا
جاہ جھٹ دریا چنہاں تائیں بیڑا اوس وچہ گم ندار ہویا
ہویا خشک دریا تے لبھ پوسی بیڑا جو غرقاب شکار ہویا
اٹھیا آکھ کے تے اللہ بسم اللہ لیڑے لاہ کے ترت تیار ہویا
ہس کے آکھدا جھلیا کت لگوں جھٹیاں ناں نہیں خشک بحار ہویا
سکے یا نہ سکے ایہہ واہن بابا میرا جھٹنے نال وہار ہویا
اساں نوکری یار دی دیونی ایں نیک و بد نہیں سروکار ہویا
اوہدا ویکھ کے صدق یقین کامل جانوس ایہہ پورا تابعدار ہویا
دتیوس ہتھ مہار چنہاں والی لے ہن توں اسدا مختار ہویا
اُس دن تھیں لے کے ولی دولہ دولہ دریائی اشتہار ہویا
بیڑا کھچ موکلاں کڈھ آندا توڑے اوہ سی بے آثار ہویا
کر کے کوششاں طے منازلاں نوں وچہ مستواراں سردار ہویا
آس نال دی تائیں نوں حال دیوے صرف امر حق درکار ہویا
ایما جدوں دلدار دا پالیندے نہیں کسے کولوں انکار ہویا
مارے پھٹ دے پچھاں نہ ہٹ جاون بھانویں دتے سودا سروں پار ہویا
جیوڑا سوچیا جان گھماونے نوں شوہدا وانگ پتنگ تیار ہویا
ہوندا کول تے کوئی صلاح دیندا جدوں ویکھدا مینوں لاچار ہویا
ناہیا دوستا انج پردیس کرنی مڈھوں آہیں ساڈا نمک خوار ہویا
اج آ کے دیکھ کھاں کیڈا اوکھا عزت بیگ تیرا سردار ہویا
کیہ دسیں گا میریاں ماپیاں نوں کیویں عزت بیگ گرفتار ہویا
ہتھ نبھ آکھیں میرے باپ تائیں میرا آوناں ہن دشوار ہویا
ہوسی گلیاں وچہ پھردی سودائی اوہدی آخری وقت خوار ہویا
ہائے میں ہتھیارا نج جمیاں کارن ماپیاں برا آزار ہویا
آکھیں اوس نوں دیوے نہ دوس مینوں ساڈا شگن ہی مندے دار ہویا
تیرے نہیں سہاگ دے رہیا لائق اوہ مجنوں وانگ بیمار ہویا

مہینوال سی ایہو خیال کردا حضرت عشق غیبوں نمودار ہویا
چنڈ مار کے مغل بیدار کیتا زائل اوسدا فکر خمار ہویا

اُٹھ چل تیار ہو نال میرے تیرے یار تیرا انتظار ہویا
کیوں قول تھیں بول تے ڈول ناہیں کیوں یاد وطن گھر بار ہویا

سدن یار تے سوچ وچار کیہی چل تکیہ برغفار ہویا
تاروشوہ دے چھال لگا دیون بھانویں وچ رہیا بھانویں پار ہویا

اُٹھ اُٹھ ہن حوصلے پست نہ کر انج نہیں عاشقاں دا معیار ہویا
چنڈ عشق دی کھا سراجؔ اُٹھیا تیار پروانے دے ہار ہویا

مہینوال دا حضرت دولہ دے مزار تے جاناں

خط یار دا یار نے جدوں پڑھیا دولا ولی دے گیا دربار روندا
لے ہن ضامناں دیہہ دوا مینوں پڑھ کے فاتحہ چم مزار روندا

توں بھی دولا دریائی سنیونائیں میں بھی شوہ دے پیا وچکار ہویا
گھمن گھیریاں لہراں دے وچ آ کے الغیاث غیاث پکار روندا

جوش فرقت نہ سانبھیا جاوندا سو پیا دل دے کڈھ بخار روندا
اندروڑ کے تے کنڈا مار کے تے لے کے چٹیاں وچ مزار روندا

جاگ جاگ مردا بچیا غوث دیا زار وزار پیا عاشق زار روندا
ہتھوں چھٹ گئی تازی دی واگ سایاں موت سامنے ویکھ اسوار ہویا

گوشہ لحد وچ نال آرام ستیا آیا سائل تیرے دربار روندا
جاگ دیہہ تسلیاں واسطائی نہیں تے مر جاسی بے قرار روندا

قصہ مختصر ولی دی حاضری وچ مہینوال پیا زار و زار روندا
کویں چپ کردا بھلا درد بھریا پیا جگر دے کر لنگار روندا

پئے گئی روندیاں روندیاں شام اوس نوں مضطرب پیا ڈیکاں مار روندا
کھلے ماتمی صفاں اسار سارے اوہ ویکھ کے تے بے اختیار روندا

کدی رووندا پکڑ غلاف تربت کدی لے کے منہ دیوار روندا
ہوگئی روندیاں روندیاں رات سرگی شوہدا سوں گیا بیقرار روندا

دتا ولی نے پاک جمال ستیاں جدوں دیکھیا رات دہنوار روندا
میاں بس کر تیرے رووݨے تھیں تعویذ مرقد تھار تھار روندا

جاہ دتائی کرم کما مولا تینوں ویکھ کے کھلا دربار روندا
بانہہ سوہنی دی دتی آ غوث اعظم تینوں ویکھ کے صدق سنوار روندا

گلی یار دی ویس وٹا جائیں اگلا چا لباس اُتار روندا
عاشق جاگیا پا کے خوشخبری ہسدا اُٹھیا ستا لاچار روندا

اللہ اکبر سحر صدا گونجی نسدا گیا شیطان مردار روندا
عاشق فاتحہ پڑھ سلام کر کے آیا شہر دیوچہ بازار روندا

توڑے حکم سی ویس وٹاونے دا پھر بھی گوڈری دی کر کے عار روندا
زُلفاں عطر عنبر دیاں پلیاں سن جاندی اونہاں دی ویکھ بہار روندا

جاندا دیکھ کے اک حجام تائیں ہو کے اوس اگے منت دار روندا
بابا واسطائی میریاں کٹ زُلفاں میں ایہہ سمجھ کے بھار ادبار روندا

تکیا پرت حجام گلفام جیہا سوہنا نوجوان لاچار روندا
پچھدا بیٹھ کے کیہ اے بنی تینوں انج کیوں ایں کھلے بازار روندا

کیتا پیا انکار حجام مڑ مڑ عاشق ترلے کر بسیار روندا
آخر کیتے نویکلے جا بیٹھے نائی اپنے کھول ہتھیار روندا

زُلفاں لوڑیاں کولیاں پٹ نالوں نائی آپ بھی بے قرار ہویا
کجھ کجھ سمجھ گیا اوہدی بے قراری اونہوں ویکھ کے انج لاچار روندا

عاشق آکھدا توں کیوں رووناں ئیں میں تے اپنی قسمت ہار روندا
سڑیاں دلاں نوں ساڑ نہ واسطائی رہن دیہہ مینوں ایسے تار روندا

آخر رکھ مقراض حجام دتی مہینوال دا دیکھ اصرار روندا
قینچی چیکدی آکھدی کیوں کٹاں وال وال پیا ڈھاہیں مار روندا

توبہ غم فراق نہیں سہیا جاندار وچھڑن وقت پیار تار تار روندا
دھرتی جھڑ دیاں دیکھ سراج زُلفاں ایہو جیسے پڑھ کے اشعار روندا

زُلفاں کٹیاں جاناں تے مہینوال دا روناں

بیٹھے اسی بھی کالیاں کٹ زُلفاں ویکھ ماہی دیاں کالیاں کٹ زُلفاں
لے ہن یار مبارکاں ہون تینوں ایہہ پھائیاں بنائی رکھ وٹ زُلفاں
زُلفاں میریاں ناگناں زہر بھریاں آئیاں بلخ وچ کیاں نوں پھٹ زُلفاں
آ کے وچہ پنجاب پریشان ہوئیاں عطر مٹ چہ بھنیاں مٹ زُلفاں
صرف یار دی اک نگاہ بانکی کر چھڈ یاں چوڑ چوپٹ زُلفاں
اج خاک در خاک گجرات اندر ملک بلخ دیاں لٹا لٹ زُلفاں
ہیسن جھلد یاں پیاں ناگنیاں کھاون مانند ریاں کٹ کٹ زُلفاں
منتر یار دے کیل پھسالیاں گیاں ہٹ تھیں میریاں ہٹ زُلفاں
سنبل عنبری نرم لطیف لچھے ناہیاں کچھ ریحان تھیں گھٹ زُلفاں
ہویاں خاک در خاک گجرات دھرتی دھوڑ دھوڑ ہویاں ملیا مٹ زُلفاں
جے تے نال نصیباں دے وطن گیوس جاساں وچہ گجرات دے سٹ زُلفاں
منہ سر چم کے پچھسی ماں میری کتھے تیریاں کولیاں پٹ زُلفاں
ڈیکاں مار کے ماں نوں انج کہساں میریاں لیاں کمھاراں نے پٹ زُلفاں
اگوں میں بھی نہیں انکار کیتا جدوں ویکھیا یار پلٹ زُلفاں
لے ہن جانیاں مان جوانیاں نوں جانی جوبنوں مول نہ گھٹ زُلفاں
رہنی سدا متواریاں مان متیاں شالا سدا دیوانیاں لٹ زُلفاں
زُلفاں تیریاں دا صدقہ سوہنے نی اسی کر بیٹھے صفا چٹ زُلفاں
کھڑی کھڑی میں گن سراج دساں میرے نال نہیں کیتی گھٹ زُلفاں

مقولہ شاعر تے گداگر نوں سمجھاوناں

جیکر سالکا یار دی گلی چلیوں سندا اک میری گفتار جائیں
زندہ باد تیرا ذوق شوق طلب اپیر سوچ سمجھ برخوردار جائیں
جم جم جاہ سکھاں نال یار دے گھر اپیرسن کے اس دربار جائیں
مشکل گھاٹی کٹھن پینڈا اراہ عشق عزم بالجزم دی نیت دھار جائیں
قدم قدم اُتے پھاہیاں لگیاں نی ذرا سوچ کے ایس بازار جائیں
رکھیں خوب سوجھا اڈ وکھوڑیاں دا بچیوں کھبیوں رکھدا اسار جائیں
وچہ راہ بلا وسن کئی تینوں کردا اونہاں اگے انکار جائیں
کریں دوپرا واسطائی بس چپ کیتا میرے یار جائیں
پھوک پھوک رکھیں قدم ایس وادی خوب تاڑ دا قرب وجوار جائیں
ہیبت ناک حملہ آور ڈاکواں تھیں رکھدا جان اپنی خبردار جائیں
سنگی کئی بن جاسنی ٹھگنے نوں ہو اونہاں نہ شکار جائیں
ٹریں اک اکلڑا واسطائی اپنی اونہاں تھیں کتر مہار جائیں
میاں منگنا ئیں خیر گھر وگھری جیکر سنگنا ئیں مڈھوں ہار جائیں
کتے بھوکنے تے جھڑکاں پینیدیاں نی کاوڑ نہ کریں پتہ مار جائیں
گھر یار دا وچہ دشوار گھاٹی ذرا سوچ سمجھ برخوردار جائیں
بھلے بھلے اگے بھل گئے ایتھے اونہاں وچ نہ ہوشیار جائیں
ویہڑے یار دے تلکن بازیاں نی ذرا ہوش وحواس سنوار جائیں
ایتھے کئی ڈھٹھے دنداں بھار جھڑ دے رکھدا قدم اپنے پائدار جائیں
ارھاں یار تھیں پنج گوہنڈ ناں نی ہوندا اُونہاں تھیں خبردار جائیں
وار و وار بلا وسن سب تینوں لنگھ چپ کیتا بکل مار جائیں
اُوہ نی جوگناں مڈھ فسادیاں ہو اُونہاں کولوں برکنار جائیں
جیکر ہو سکی دالا کے تے بوہیاں اونہاں دیاں نوں جندرے مار جائیں

اک اونہاں دے وچہ مضبوط جوگن اُونہوں ویکھ نہ ہمتاں ہار جائیں   دے کے اوس دے مکھ لگام صبروں گردن پکڑ کے ہو اسوار جائیں

وچہ راہ بونجڑا بیر ڈاکو سندا اُونہاں دا شور ککار جائیں   رکھیں سام کچکول نوں کول اپنے اپنی چیر نہ کوئی وسار جائیں

کئی ہور بھی غول مریلڑے نی کوئی پکڑ مضبوط ہتھیار جائیں   ٹریں نہ اکلیاں ایس پینڈے لے کے نال کوئی مددگار جائیں

ویری ہور بھی اک شاہ زور اگے اوہدا جھل نہ سالکا وار جائیں   رکھیں ہتھ تلوار لاحول والی کردا ذکر توبہ استغفار جائیں

میاں جے شطرنج وچھا بیٹھوں بن خوب دانا کھڈکار جائیں   سٹیں چال سنبھال کے ڈال یارا چیتا چیتا نہ بازیاں ہار جائیں

وانگن طالباں صادقاں رہیں صادق محکم نیت دلیل اُسار جائیں   رکھیں شوق ناہیں اُٹھاں گھوڑیاں دا ایویں دوڑیا سر دے بھار جائیں

مروا سالکا ایسا تاریک وادی تکدا یار دے پاک انوار جائیں   مثل نر شہباز پرواز کر کے پونچ یار دے پاک دربار جائیں

ہو کے سوختہ جلوۂ یار اُتے ہو ذات وچہ ذات شمار جائیں   واقف کار سراجؔ دے لگ آکھے ایہدی مت نہ مول وسار جائیں

مہینوال دا دیس وٹا کے سوہنی دے گھر جاناں

مہینوال ہتھ پکڑ زنبیل لئی جے ویکھ بھاونے رب غفور دے نوں   ہونا پئے گیا خاک در خاک یارو مغل بھرے ہوئے ناز غرور دے نوں

بھیس بدلنا پے گیاں پری کارن ملک بیت المعمور دے نوں   متھے تلک تے کھپری بغل سوہندی اس بچڑے بلخ دی حور دے نوں

نہ سرے عمامہ نہ گل جامہ ویکھو حال اج مغل معذور دے نوں   سڑ سڑ کے مثل انگیار ہویا جھل جھل کے تا تندور دے نوں

زری بافتے عشق دے راستے کیہ دفعہ کر لباس سمور دے نوں   پھرے شیدائی الفی گوڈری دا آفرین خیال مسرور دے نوں

ونگاں گجرے سجرے ٹپے منے ولوں تجیا شان تیمور دے نوں   ہائے ارمان اج ملکہ پون دساں ویکھے آ کے حال مغرور دے نوں

گلی گلی گجرات دی چھان ماری کارن لوڑنے در گنجور دے نوں   آخر کر کے طے منازلاں نوں جا چمیاں در حضور دے نوں

بیت یار دے ویکھ انوار ظاہر آیا صبر کجھ قلب مہجور دے نوں   چُمدا مول نہ رجدا در دِلبر لدھا ذائقہ وصل للور دے نوں

اُچے نال آواز نہ صدا کیتی پاؤ خیر مسافر دور دے نوں   سجدا حاجی گل گو دا باغ ہریا شالا رنگ اس پھل حضور دے نوں

سدا سکھ کمہاریاں بھاگ بھریاں ٹھنڈیاں ٹھریاں روز نشور دے نوں   اللہ جیبن لڈکیاں رنگ رتیاں مان جوبنے جوش بھرپور دے نوں

مڈھوں سخی کمہاراں دا سخی جھگا دیندے آئے نے دان مقدور دے نوں   ودھے باغ پروار گل گو والا سدا رنگ گلبدن مستور دے نوں

عاشق نال آواز صدا کیتی پاؤ خیر مسافر دور دے نوں   سوہنی سندیاں بول پچھان لیا دلوں جانچ گئی راز شعور دے نوں

پٹیاں وچ چھپاوناں کیہ بھلا اس جگری زخم ناسور دے نوں   نیناں وچ نہیں چھپدے داغ اُلفت مٹی وچ نہ لعل مقدور دے نوں

چھپی جائے نہ اگ بارود اندر کیہ دبناں دود فتور دے نوں   گھنڈاں وچ نہیں چھپدے مکھ سوہنے رہن چھوڑ دے پرتوے نور دے نوں

سوہنی نت اُڈیکاں دے وچ آہی کویں بھلدی یا گھنگھور دے نوں   اُٹھی آکھ کے تے اللہ بسم اللہ مولا لے آندا ماہی دور دے نوں

ٹری پائلاں پاوندی مور وانگن آئی لے کے صلے مزدور دے نوں   خیر دیدا چلی اے پان سوہنی اس وصل محبوب دے جھور دے نوں

کھلی آن دروازے دے وچ سوہنی جدوں ویکھیا سو نور طور دے نوں
ویکھ او پرا سانگ لڈ کڑے دا لگی چوٹ اگ قلب مہجور دے نوں

عاشق ویکھیا جدوں لقا دلبر کویں سہہ سکدا جلوے نور دے نوں
ڈگا تاڑ زمین تے کھلا تلا لگے ڈھاہ جیوں رُکھ کھجور دے نوں

سوہنی یار نوں ڈاہنڈیاں سار جھلیا دیندی حوصلے روح مغفور دے نوں
چیتا ہوش سمہال میں وار گھتی ظاہر کر نہ درد قلور دے نوں

جے تے ویریاں دوتیاں ویکھ پایا کویں دبساں درد قلور دے نوں
عاشق اُٹھیا جند سمہال مضطر جھل زخم ناسور پندور دے نوں

سوہنی آپ روندی درداں بھری اپیر دیوے حوصلے روح مہجور دے نوں
صنعت نال سراجؔ کلام کر دی سمجھن عام نہ راز شعور دے نوں

سوہنی دی گداگر نال گل

کویں وچ پنجاب دے آ پھا تھوں توں گداگر دور دیار دیا
کیہ ذات تے کون ہے بنے نام تیرا دس پنچھی سمندروں پار دیا

تیری طبع نہیں گداگراں وانگر بچیا لاڈیا کسے سردار دِیا
پیا کیہ گجرات تھیں لوڑ نائیں دس کملیا حد تھیں پار دِیا

بڑی جاپدی دُکھی صدا تیری گلی گلی وچ دُکھ کھلار دیا
جاپے بڑی کوئی شے کھڑائی ہوئی آ بوہے بوہے جھاتیاں مار دیا

کیہ وچ گجرات کھڑا بیٹھوں تختہ نرد تھیں بازیاں ہار دیاں
کھٹیوئی کیہ پنجاب دے وچ آ کے وطن بلخ بخار وسار دیا

جاگے بھاگ پنجابیاں ساریاں دے بگڑے جگ دے کاج سنوار دیا
کہڑی جوہ نوں رنگ لگا جاسیں چڑھیوں گھر کے ابر بہار دیا

اگے طور تے ہو منظور آیاں نیڑے دور انوار چمکار دیا
اج وچ گجرات دے پھریں بھوندا مخفی نکتیا رب غفار دیا

کتھے تاج سنہریاں رنگتاں دا ہد ہد قاصدا سبا دیار دیا
اج ہور دا ہور کجھ طور تیرا مِرْاٰۃُ الرَّحْمٰن دلدار دیا

مینوں جاپنا ئیں توں تے نور ازلی وچ گودڑی دے چمکاں مار دیا
آفرین مردا ہمتاں تیریاں نوں پالن ہار یا قول اقرار دیا

جاویں ڈول نائیں اپنے بول کولوں چکن والیا ازل دے بھار دیا
کری محنتاں یار قبول شالا سچیا عاشقا یار دلدار دیا

تیریاں نغمیاں مست سنسار کیتا زمزمہ توحید ملار دیا
گل کھول کے دس سراجؔ سانوں راز مخفیا کسے اسرار دیا

عاشق مہینوال دی حقیقت

راہی بلخ دا میں پنجاب وڑیا ٹریا لے کے کم وپار دا ہاں
میرے نال سنگت آہی ڈھیر ساری میر قافلہ اس پروار دا ہاں

دلی کجھ تے کجھ لاہور رہیا ایویں کئی جائی آیا ٹھاہر دا ہاں
اصلی وطن نہیں ملک پنجاب میرا وسن ہار میں جوہ بخار دا ہاں

آہی سفر دی حد گجرات تیکر ہن واپسی دی نیت دھار دا ہاں
ایہہ فرض میرے اتے نوکری سی رہیا نگر گجرات سنوار دا ہاں

نہ میں خاکی نہ آبی نہ ہاں بادی شعلہ میں نہ چمکدی نار دا ہاں
میرے راز نوں جاندی ہے دنیا مخفی سر خزینۃ الاسرار دا ہاں

میں اک لال کمال ہاں دلق اندر تاب نور کولوں چمکاں مار دا ہاں
میری چانئی جانئی مرد ناظر شرمسار نہ میں زنگار دا ہاں

جہڑا نور سی طور ظہور ہویا مظہر پاک میں اس چمکار دا ہاں
مسجود ہاں میں ملائکاں دا مستحق شان بے شمار دا ہاں

آیا جدوں دا میں پنجاب اندر پیا وگڑے کم سنوار دا ہاں
شیشے وانگ گجرات صفا کیتی دیون والڑا زیب دربار دا ہاں

میں ہاں نکتہ خفیف لطیف ازلی لطیفہ عالم امر اسرار دا ہاں
میر طبع قلندری قادری اے مڈھوں چلیا تیز رفتار دا ہاں

میں مبدا ظلمت دنیا گویا باعث خلق تمام سنسار دا ہاں
کاشف داج ہے شان سراج میرا چمکار میں پاک انوار دا ہاں

مقولہ شاعر

جائز قول ہے ایہہ مبالغہ نہیں گزرگاہ خالق خانہ دل دائی
مَنْ عَرَفَ نَفْسَہ، فَقَدْ رَبَّہ، اس گل وچ فرق نہ تل دائی

جویں عکس شیشے والا وچ شیشے معکوس قابل مقابل دائی
ایس راز نوں عقل سلیم چاہیے ایتھے ناقص فکر جاہل دا ئی

آدم سجدہ گاہ ملائکاں دی بالتفصیل ایتھے کم ڈھل دائی
ایدے شان کولوں منکر ہووے تھیں بیڑا غرق ہویا عزازل دائی

الانسان خزائنتہ الرحمن ایہہ بھی قول اک مرد قابل دائی
وحملہا الانسان انہ، کان ظلوماً جہولاً عالی شان اس مرد حامل دائی

قصہ چھوڑ کے تے کول پاس پھرناں اصلی ایہو مطلب میرے دل دائی
چر کے ملے تر ساوندے یار دونویں سکدا روح ہر اک بسمل دائی

مدتاں پا ملے وچھڑے دو جانی بہناں کول نہ کم عاقل دائی
رج رج کے بھرم مٹان شالا نت نت ایہہ وقت نہ مل دائی

دکھرے دل دلاں دیاں پئے پھولن مینوں پتہ حال مضمحل دائی
یاراں کول اغیار نہ بھاوندے نیں بھانویں کوئی سکا محرم دل دائی

شالا خیر ہووے دوہاں دوستاں دی غنچہ پیا قلوب دا کھلد ائی
ایسا خوش کن روح افزا منظر پیا حاسداں دے سینے چھل دائی

عاشقاں دے پکے ارادے تے صلاحیں

دل را بدل راہ دارہ وانگر یاراں اپنے یار پچھان لئے
مل مل کے ہجر تپائیاں نیں رج رج کے کڈھ ارمان لئے

وکھرے بہہ کے تے چوری گھر دیاں تھیں اک دوئے دے سن بیان لئے
دوہاں زخمیاں وصل دے نال پانی دھودلاں دے داغ نشان لئے

بوسے لئے کے تے کیتے دل کوسے روسے نس گئے اپنی جان لئے
توسے سان دوئے ہجر دی اگ کولوں جھڑی ساڑ زمین آسمان لئے

حق سچ گدا نے خیر پایا آیا دان کرم مہربان لئے
قسمت نال کچکول وچ خیر پوندا کھلے کئی زنبیل سلطان لئے

سکندر آب حیات نے پونچنے نوں ٹریا شوق دا نال طوفان لئے
کالی رات ظلمت دی چیر کے تے پوہتا چشمے تے صدا رمان لئے

بھلا کیہ دریا دا گھٹ جاوے اک بک جے پی انسان لئے
لکھیا ہویا سی نہیں نصیب اندر پی گھٹ اک آب حیوان لئے

دوہاں پیاریاں ماریاں ہجر دیاں صدمے آہے ہجروں بے کران لئے
کیتا منعم حقیقی نے کرم وافر تنبو ابر کریم نے تان لئے

سوہنی وصل نے کملی کر گھتی بوسے یار دے ہو قربان لئے
پا کے گل گلوکڑی دوستاں نیں مٹھے کر کجھ جوش طوفان لئے

مل مل یار نوں شکر گزار آکھے کیڈے رب نے چاہڑ احسان لئے
بے خود ہو کے یار دے وصل کولوں جھوٹے مثل سرو بوستان لئے

آکھے رکھ تسلیاں جان میری زور اپنا لا جہان لئے
بندی صدق تھیں مول نہ ڈول جاسی جگ تھیں دان ایمان لئے

ثابت ہاں اوہناں قولاں کیتیاں تے کیتے سان جو ہتھ قرآن لئے
؛تیری وچ امان نہیں فرق پایا ویکھ اپنا مہر نشان لئے

میرے حسن دے باغ داتوں سائیں جم جم عیش جاودان لئے
اج وچہ جوبن گل گل میرا ایہہ لئے سانبھ اپنا گلستان لئے

تیری تیری آں جانیاں رکھ نبھا میتھوں سجرے عہد پیمان لئے
قولاں کیتیاں دا دستگیر ضامن لج پال اُوہ شاہ جیلان لئے

کیتا ظلم ہے اوڑکا ویریاں نیں ساڈی عمر دے کھس سمیان لئے
روز حشر دے رووساں جور ماری دست پایۂ عرش سبحان لئے

آئی وچ نہ محرماں جال میری کتھوں حوصلے بے درمان لئے
صبر شکر کر کے انہاں ظالماں دے صدمے جھل جان ناتوان لئے

عاشق آکھدا جانیاں فکر نہ کر رکھ آسرا شاہ مردان لئے
خبردار زنہار نہ ہار جاویں عزم باالجزم اپنا ٹھان لئے

جاویں ہار نائیں حادثات کولوں کر دل مضبوط ہر مان لئے
لَا یُکلِفُ اللہ نَفْساً الا وُسعَھا آیت ویکھ وچ قرآن لئے

کامل درد غذا ہے عاشقاں دی منگ عشق تھیں تاب توان لئے
جگہ خون دی ہووندا درد پیدا جنہاں درد عشقوں بے درمان لئے

چوری نظر بازاں کولوں دوستاں نیں مٹھے کر کجھ سوز نہان لئے
دِتا چھوڑ الاہمیاں شکویاں نوں زیر بار کر اج احسان لئے

بھارا خوف رقیب دی بھین داسی کتے اوہ نہ گل نوں جان لئے
بجلی وانگ ازغیب تھیں کڑک پوسی جیکر راز نوں پانان لئے

سوہنی آکھدی جانیاں تدھ پچھے جھل سرے تے بارِگران لئے
جاساں ڈولی نائیں قول بول کولوں ضامن وچ اللہ یزدان لئے

توں ہن جاہ متاں بدخواہ کوئی پا راز تائیں درمیان لئے
کرسی مہربانی مہربان سچا رکھا آسرا رب رحمان لئے

آویں بھیس وٹا کے نت راتیں ایہہ سامنے ویکھ مکان لئے
تیری وچ اُڈیک رفیق میرے حاضر ہووساں اپنی جان لئے

چیتا جانیاں سر پر آونائیں مددگار اللہ نگہبان لئے
بندی رات نوں بھالسی اوٹ تیری ہتھ شوق والا شمعدان لئے

قصہ مختصر رات نوں آونے دے مہینوال کر عہد پیمان لئے
لئی تھاں مکان پچھان ساری رکھ نظر وچ صحن دالان لئے

دوہاں رو کے الوداع آکھی ضبط کر شعلے سوزان لئے
نکل آئے بےوس بےتاب آنسو کر چاک دوہاں گریبان لئے

توبہ یار جدائی دی مرض مندی کتھوں ایسدا کوئی درمان لئے
قبراں وچ مریض سراجؔ ٹرپن بھانویں ویکھ کوئی قبرستان لئے

عاشقاں دا ملناں تے خوشی

دونویں آتش ہجر تھیں جلے ہوئے سن آب وصل تھیں اگ بجھائیونیں
دلوں خوف رقیباں داسٹ کے تے لوئی شرم دی لاہ وگائیونیں

گئے قبضیوں نکل جذبات صدری ندی خون دی چا اُلٹائیونیں
خریدار بن عشق دے ہٹ اُتوں جنس روک بروک مٹائیونیں

دکھی نین چرو کے ترسدے سن رج رج کے تس مٹائیونیں
قصے دکھیاں دے کدوں مکدے نیں ورتھا درد پئی سنائیونیں

آ ہے تنگ میدان وچ ملے جانی حسرت رج نہ اجے مٹائیونیں
گل پا نہ لوے ننان ظالم دلوں اوس تھیں پئی چھپا ہونیں

اجے رج کے ناہ پیار ونڈیا روندیاں الوداع بلائیونیں
اک خاص مکان منسوب کر کے نت رات دی ارٹھ نبھائیونیں

گل گل گلوکڑی پا کے تے ظالم ہجر دی اگ بجھائیونیں
نامعلوم سراجؔ بجھائیو نے یا تے بجھدی فیر چمکا ہوئیں

سوہنی دی ننان

رکھی نام ننان سی سوہنی دی لوتی باز بدذات دارین آہی
جگوں وکھرا اوہدا اصول ڈٹھا عین حق نوں آکھدی غین آہی
راتی پھرے تے دِنے نہ امن پاوے گھر گھر پھردی دن رین آہی
منگی اوس نہ کسے دی خیر رہندی لاوندی اگ طرفین آہی
وسدے پٹنے اوسدی کارمڈھوں جاندی ساحراں سبق سکھین آہی
اوس کتنیاں دے بیڑے غرق کیتے اوہدی زندگی نجس کونین آہی
سوہنی نال سی اوسدا ویر مڈھوں دیندی سکھ دا ساہ نہ لین آہی
سارے گھر ہیسی اوہدی حکمرانی کردی اوہا سارا لین دین آہی
نہ کواری نہ رنڈی نہ پرنائی نہ جوان نہ بڈھی بے چین آہی
سدا اسن کے تے مہینوال والی سوہنی جدوں آئی خیر دین آہی
اگ غضب دی چولیوں لنب کڈھی تڑکاں ماردی جویں جوائن آہی
پیڈ وکھر کدی گھگھری چھنڈدی وی ہوگئی غضبوں طبع سودین آہی
بلی وانگ نچھی کچی پھنڈ گئی چنڈ حسد دی پئی اُذنین آہی

ناہی مہر و وفا دی بو اس وچہ بڑی طمع دی ظالم قصین آہی
تتی ہسدی کیہ اندر ماتماں دے وچہ شادیاں دے کردی وین آہی
رہندی مل خریددی جھگڑیاں نوں کسے وقت نہ پاوندی چین آہی
کینے بغض فساد کدورتاں تھیں بھری ہوئی شیطان دی بھین آہی
اوسدے بالکے بالدے پھرن بھانبڑ دیندی لا نہ فیر بجھین آہی
کوہ کن غریب فرہاد اُتے پوہتی ایہو ظالم خونی ڈین آہی
گل گل اُتے بھنڈی پابہندی سوہنی اوس تھیں بہون بے چین آہی
اوہدی گل کمہا نہ موڑ دے سن اندر باہر سارے اوہا سین آہی
تتی ہسدی سی کسے دی موت سن کے کردی شادیاں دیو چہ وین آہی
آپس وچہ جو کیتی کلام دوہاں گئی سمجھ شیطان دی بھین آہی
ہلکی گدڑی وانگ ہوانگ اُٹھی مشکل ہوگئی گل پچھین آہی
غضب روہ وچہ پسینیاں وانگ شونکی دیندی پوچھلی پیر نہ پین آہی
رالاں سٹ سراج پھر سوہنی نوں لگی ابلیس دی بھین آہی

رکھی دی سوہنی نال لڑائی

رکھی سمجھ گئی نال گدا کوئی بڑی لمی چھیڑی ہوئی اے گل بھابی
جاکے آکھدی انج چروکنی کیوں کھلی ہوئی ایں بوہے نوں مل بھابی
چھاپے پانہیں اُتے بھین صدقے میں سمجھ گئی آں تیری گل بھابی
میں جاننی آں صوبو چندری نوں دتے توں سنہیڑے کل بھابی
کیہ جاننی مینوں ایڈ کملی میرا ظاہری ویکھ نہ جھل بھابی
اگے پیکیاں کرم ونجایاں نوں آئیوں خوب مکالڑے مل بھابی
مُٹھیے چاک دیئے دن رات رہیں منجی وانگ ازاریاں مل بھابی
تینتھوں کلکدا رہے بھرا میرا اندر بجھ گیا بل بل بھابی

صدا سندیاں بجلی دے وانگ اُٹھ کے دوڑی گئی اے بوہے دے ول بھابی
اوہنوں اندر بلا کے پلنگ اُتے لاہ لیندی ادریواں ول بھابی
ایہ چوبرا چاک ای پیکیاں دا سدیوئی آپ سنہیوڑے گھل بھابی
اج بھیس وٹا کے آپوہتا روڈ بھوڈ ہو کے ساہ مل بھابی
تیرے جیہیاں لیندیاں سبق میتھوں تدھ ورگیاں دے جاناں چھل بھابی
ہن سوہریاں رنگ لگا جاسیں کوئی اوپرا لا کے ول بھابی
کہڑا دس کھاں سول ازار تینوں چڑھی گلھ اُتے تیری گلھ بھابی
چھ ماہ ہوئے تینوں ویاہ اندر اوہدے نال نہ کیتی آ گل بھابی

کسے گل نوں رہے لحاظ کردا میرا ویر امیر عقل بھابی
نی چوہدرانیے راجئے رانئے نی اج سمجھ لئے تیرے چھل بھابی
سانوں پیکیاں وانگ نہ سمجھ چیتا متاں ہووی کوئی بھلت بھل بھابی
سمجھ جاہ جے جیوناں لوڑنی ایں انتاں ایڈیاں تھیں ونج ٹل بھابی
ایپر موت تھیں ڈرن نہ تدھ جہیاں راتی چیر ونجن جل تھل بھابی
کسے کم نوں ہتھ نہ لاونی ایں گل کیتیاں پونی ایں گل بھابی
تینوں دانتی واسطے مت دیئے اگوں آکھنی ایں کیتا اے ول بھائی
آرہ جا ایڈی نہ ہو اوہری متاں قہر لوی غیبوں ول بھابی
مندے جوش نوں جرتے صبر تے مر شکر کرتے منگ فضل بھابی
دتا جنہاں دا کھانی ایں رات دنے اوہناں نال نہ آویں توں ول بھابی
اج جس مہمان تے مان تینوں جاناں ایس کروان نے چل بھابی
ایہ حسن جھٹ گھڑی دا دو پرا اے اوڑک جاوناں جوبنے ڈھل بھابی
سدا ہتھ نہیں مہندیوں لال رہنے سدا نہیں جوانی دا جھل بھابی
ایہو ویلڑا وت نہ لبھنائیں وڈا قیمتی آ پل پل بھابی
آبرو مکار دی عارضی اے اس آب ہیٹھاں دلدل بھابی
دُنیا کہیا سرورؐ کھیتی آخرت دی واہ نال یقین دے ہل بھابی

تینوں اجے نہ سمجھ تے موت آئی نت سجرے کریں کول بھابی
تیرے گھر والے تائیں خبر کرساں بھوہ نال بھرسی تیری کھل بھابی
راہ راہ دے جھلسن لاڈ تیرے تیرا وچہ چیتے رکھسن جھل بھابی
غصے غیر نوں بھرے بھرا میرے ندی روہڑسن کر قتل بھابی
مینوں جا پدائے سسی وانگ توں بھی جاسیں واہڈیاں نال اُدھل بھابی
انی وہٹیئے لوڈیئے قہر دیئے پویں جاتکاں وانگ مچل بھابی
جی جی کریندیاں رُت لنگھی اجے نہیں گیا تیرا ول بھابی
چھڈ یوئی اگے مکالے دا انت کوئی نہ آہن تے ہوش سنبھل بھابی
جھڑادیہی نوں نت کھرلاٹ دیوے ایہ ہے شہوتی جوش ہتھل بھابی
منگیں غیر دی خیر ایہ کارمندی ناشکریئے کریں کول بھابی
ستیاں ساتھ لدا اوسی رات ادھی رہسیں ویکھدی چڑھ محل بھابی
سدا نہیں سر میلڑے نین رہنے سدا نہیں ایہ زُلف کنڈل بھابی
سدا دند نہیں لڑی موتیاں دی اوڑک جھڑ جاسن ہل ہل بھابی
ہتھوں چھٹیا تیر نہ مڑے واپس پچھتاوسیں گی ہتھ مل بھابی
سچ سچ آخر جھوٹ جھوٹ ہوسی باطل حق نہ رہے گا رل بھابی
بھاویں پچھ لے ونج سراجؔ کولوں جیہا بیجیس جاوسیں پھل بھابی

سوہنی دا جواب

سوہنی سمجھیا تاڑ ننان لیا کویں ایس تھیں گل چھپا رکھئے
لگی کہن یتیمنی ہو کے تے تینوں نظر نے لیا بھلا رکھئے
ایویں توں ان بھوندیاں کڈھنی ایں کریں کجھ نہ شرم حیا رکھئے
منیاں میں گھر بار دی توں سائن میرا کوئی میرا کوئی نہیں سِیر لا رکھئے
آیا ترس مینوں اوہدی ویکھ صورت اوہدی ویکھ کے دُکھی صدا رکھئے
بھلا دس کھاں کیہ قصور ایڈا میرا تدھ ڈٹھا پردا جا رکھئے
مہنے چاک دے مڑ مڑ دیونی ایں خبرے ہیں توں کیہ بلا رکھئے

لوتی باز مفسد غماز کولوں کس طور مخفی مدعا رکھئے
نی ایہ چاک نہیں میریاں پیکیاں دا ایہ تے ہوراے کوئی گدا رکھئے
میرے نال کوئی ہڈاں دا ویر تیرا ایویں اُٹھنی ایں ارگھے لا رکھئے
جے میں خیر گدا نوں پا بیٹھی ایڈی کیہ ہو گئی خطا رکھئے
اگوں کسے نوں خیر نہ پاوساں گی چنگا کرتے اج ولا رکھئے
گل گل اتوں اُچھل وگنی ایں پویں گل میرے دُم چا رر کھئے
کون چاک تے کہیا اوہ ساک میرا مینوں کھول کے گل سمجھا رکھئے

تیریاں بولیاں تھیں تنگ آ کے تے کتے مرجاساں موہرا کھار رکھئے
کھلی بہویں پساراں وچہ ڈاہ پیڑھے نالے توں تے تیرا بھرار رکھئے

لکھاں آوندے نت گدا بوہے کوئی نہیں حساب دی جار رکھئے
بھلا جس کنگال نوں خیر پاواں اوسے نال ہے میرا سبھار رکھئے

اللہ واسطے ٹل جاہ عاجزاں تھیں کیہ لینا ئیں اِنج ستا رکھئے
دِلاں ٹُٹیاں رب دیاں ماریاں تے اتنی جائز نہیں جفا رکھئے

گھر بار سارا تیرا اپنا ایں مینوں کوئی نہیں چا مل چا رکھئے
پئی رونی آں جھوریاں ہورناں نوں میری مرضی ہے لادوار رکھئے

کہڑی گل میں نال فقیر کیتی کیڑاں رکھنی ایں کن چا رکھئے
پچھیا میں فقیرنی کدے تیری کہڑا ایسو چہ اوپرا دا رکھئے

ایویں کسے نہ گل تھیں واسطائی مینوں پئی نہ رُعب جتا رکھئے
اللہ ماریاں بے سہاریاں نوں سگوں حوصلے دے ٹھرا رکھئے

گل گل تے موت سناونی ایں کڈھیں جند ڈرا ڈرا رکھئے
کیہ مارناں رب دیاں ماریاں نوں جھلے جنہاں کلیجڑے گھا رکھئے

بے شک ڈاہڈیاں نے اج وچ چھڈ یا میری زندگی نوں سستے بھار رکھئے
جس جان دتی دتا شوق قلبی میرے جیونے دا اوہنوں بھار رکھئے

اللہ واسطے کھاہڑے نہ پو میرے خواہ مخواہ نہ پئی ستا رکھئے
آخر میں بھی کسے دی دھی ہاں نی مینوں اتنے دیہہ نہ تار رکھئے

میرے پیکیاں نیں کئی چاک رکھے کئیاں نال ہیسی حصہ بھار رکھئے
کہڑا اوہ جس نال اتفاق میرا ایویں گل نہ پئی ودھا رکھئے

میرے باپ نوں شہر تمام جانے عزت اوسدی بے بہار رکھئے
موہوں گندگی جھگ وگا کے تے اوہدی پگ نوں داغ نہ لا رکھئے

دلوں کڈھ کدورتاں گندگیاں نوں اپنے جیوڑے نوں دھودھار رکھئے
آوے نظر جہاں پھر صاف سارا جے تے اپنا دل صفار رکھئے

انی کتیے تیرا علاج ایہو تیرے گل کوئی کڈھلی پا رکھئے
راہیاں جاندیاں دی ٹھچیں وگنی ایں تیری بری اے ایہ ادار رکھئے

دُھر دُھر کریندیاں لے جاویں ایویں وڈھ کے جانی ایں کھار رکھئے
سوٹی نک تے پوی تے چاک ماریں چھڈ یا پیکیاں تینوں ٹھچھار رکھئے

کڈھیے پوچھلنیئے نی کسے قہر دیئے تینوں بنسری وچہ دبار رکھئے
تیرے پھر بھی وٹ نہیں جان ہارے ایویں اُٹھسیں گی کنڈل پار رکھئے

ایویں جھوٹھیاں بدراں لا کے تے ان سنیاں نہ سنا رکھئے
مینوں دسیا ہویائے سراج اگے کھریوں جاوسیں گڑا اوسار رکھئے

رکھی

بھابی پتے سارے تیرے جانی آں میتھوں اک چھپیا ہویا وال بھی نہیں
مینوں جھل وللڑی جانی ایں میں پچھان لیا مہینوال بھی نہیں

مینوں دس کھاں نی ایہو نال تلے رہیا بھانڈیاں دا بھائیوال بھی نہیں
اہدے نال مڈھوں تری گل آہی میتھوں بھلیا اک روال بھی نہیں

مینوں دس کھاں مکر سنواریئے نی ایہو رہیا چگا وندا مال بھی نہیں
بھتا لیکے جاندی سیں نت بیلے تیرے ایہو مڈھوں چلن چال بھی نہیں

چوری ماپیاں تھیں راتیں چوبرے نوں دتے چوریاں دے کٹ تھال بھی نہیں
اہدی پینگھ تے رات دن پینگھدی سیں آیا دانتی ول خیال بھی نہیں

کیتوئی منہ کالا پیا عمر ساری تیرے ذِمے اک نیک اعمال بھی نہیں
شہوت ماریئے لاڑیئے جاندی سیں سر تے ویکھدا اپیا جلال بھی نہیں

وچے گند گدھی رکھیا ماں تیری ڈٹھی اوس اوہری چال بھی نہیں
طمع دھن نوں وات نہ واہیو سو چھپیا اوس کولوں مثقال بھی نہیں

چنگا بھلا معلوم سی اوستائیں بھانڈا بھجنے نوں لنگھناں سال بھی نہیں
چنگی نہیں جیکر میری دھی رانی چنگا کسے پاسوں چروال بھی نہیں

اکھیں ویکھدی رہی کرتوت تیرے تینوں ٹھا کیا اکھ وکھال بھی نہیں
جھاٹا پٹ کے پٹیا فند ماری اوہدے وانگ مکار ادھال بھی نہیں
بھابھی دس کھاں نی تیری بدر پچھے دتا اوہناں نے مار نکال بھی نہیں
بھابی ہکی لیکھے اوہ بھی مرد نہیں سی پہلے دن جھلے سوچی چال بھی نہیں
نرے بادیے اوس بنا ڈٹھے جانے کجھ حرام حلال بھی نہیں
میں حیران ہاں دس نادان تائیں آہی جگ دی یاد مثال بھی نہیں
آخر چاک نے چاک لنگار کیتے رہیا تلے دے ہتھ رومال بھی نہیں
چاکاں پٹ تر ٹیاں سٹیاں نیں گل کسے کولوں ان بھال بھی نہیں
بھابی جنہاں نوں چاکاں بھی لائی لیٹی سکیا انہاں نوں کوئی سمہال بھی نہیں
کڑیے حسن اُٹھ پاہر پراوہناں اے سدا جوبنے نبھناں نال بھی نہیں
راتی آن مسافراں بھار لاہے بیٹھے رج پیاریاں نال بھی نہیں
رکھے خواب خیال بھی کجھ معنے ایہ جوبناں خواب مثال بھی نہیں
سدا نہیں سر میلڑے نین کھیوے سدا ایہ البیلڑی چال بھی نہیں
گلھاں سدا نہ وانگ گلاب رہسن سدا مکھڑا ماہ جمال بھی نہیں
کٹ کٹ سدا نہ کھاوسن نانگ بیشر رہنے سدا عطر بھنے وال بھی نہیں
کڑیے سدا نہ چھنکن ہتھ ونگاں سدا اُنگلیاں مہندیوں لال بھی نہیں
سدا حسن دی باغ و بہار نائیں سدا بلبلاں دی قیل وقال بھی نہیں
سدا نہیں دکان تے بھیڑ رہنی سدا رہنا حسن و دلال بھی نہیں
سدا راج نہیں راجیاں دے رہندے سدا بلند اقبال بھی نہیں
باغِ دہر وچہ سدا نہیں اک موسم سدا ہاڑ تے سدا سیال بھی نہیں
ایہ طرازیاں سب سپہر دیاں ماضی ماضی تے حال حال بھی نہیں
جھرمٹ سدا نہ رہے پروانیاں دا چہرے سوہنیاں تے سدا جھال بھی نہیں
جس جوبنے تے سوہنے پھرن کھیوے اس جوبنے سدا کمال بھی نہیں
سدا سکھ نہیں سدا دُکھ نہیں سدا عیش تے رنج و ملال بھی نہیں
سدا امن نہیں سدا عذر نہیں سدا صلح تے جنگ جدال بھی نہیں

جدوں گندگی دا بھج گیا بھانڈا جاتوس ایہن چھپدا حال بھی نہیں
تلے پچھیا تے اگوں ڈسک کہندی میاں دسنے دے لائق حال بھی نہیں
ناہے جان دے گھر جے صاف ہووے کسے غیر دی ہوندی مجال بھی نہیں
لون رکھ پنسیری وی سٹ مارو کون آکھسی ٹٹسی تھال بھی نہیں
گھر رکھ کے ساہن اربیلڑے نوں فیر پچھیا پرت کے حال بھی نہیں
بھیڈ اں کھاوسی پاڑ بگھیاڑ خونی دسدا سامنے جیکر ایال بھی نہیں
چٹی پگ نوں داغ جو لگ جاون لہندے فیر اوہ سجیاں نال بھی نہیں
رہیا اج جہان دیو چہ ایسا غیرت مند کوئی مرد رجال بھی نہیں
عمر کھپ گئی کیدو تے چوچکے دی وٹھی سا ہووے ہیر سال بھی نہیں
اوڑک ٹھگ بنارسی چھڈ جاسی دیسی جاندیاں کنڈ وکھال بھی نہیں
دھمی کوچ دا ڈاہڈیاں حکم دِتا اُف کرن دی رہی مجال بھی نہیں
ایہ تے اوہناں دی گل اے رُوپ رنگئے جاتا جنہاں خیال خیال بھی نہیں
سدا نہیں نخریلڑی لٹک رہنی سدا مور لٹور خلخال بھی نہیں
سدا سرخی نہیں دنداسڑے دی سدا ہونٹ رہنے سوہے لال بھی نہیں
سدا تازگی نہیں رخساریاں تے سدا دند رہنے پولو پال بھی نہیں
سدا قد نہ رہے گا سرو وانگوں سدا ایہ رہنی بانکی چال بھی نہیں
اوڑک گُل شباب دی شمع ہوسی ہونے سدا پتنگ حلال بھی نہیں
جدوں سروں پچھاویں نے ڈھل جانائیں فیر ہووناں کسے لوال بھی نہیں
سدا شاہ نہ رہن گے شاہ کڑیے رہنے سدا کنگال بلا بھی نہیں
خورشید اقبال کمال پوہتا ایہ کمال آخر الکمال بھی نہیں
مڈھوں گردشِ فلک دی چال ایہوڈ یگر پئی تے دور تر کال بھی نہیں
سدا نہیں معشوق رہنے سدا عاشقاں ذوقِ وصال بھی نہیں
سدا سوہنیاں نہیں آزاد پھرناں کٹنے قیدیاں سدا جنجال بھی نہیں
سدا نہیں جوانی دی طرز بانکی سدا عمر معصوماں دی بال بھی نہیں
سدا بھکھ نہ رہے گی بھکھیاں نوں سدا غنی غنی نال مال بھی نہیں

سدا جگ نہ رہے گا اک جیہا سدا کال تے سدا سوکال بھی نہیں
سدا رہے گا اک جوانت اکو اوہدی دائمی وچہ زوال بھی نہیں

سداتوں بھی نہیں سراجؔ روناں ہسناں سدا حسود چنڈال بھی نہیں
رُٹھے یار نہ رہن گے سدا رُٹھے خالی جاوناں سدا سوال بھی نہیں

روڑا جنہاں غریباں نے جالیائے اونہاں صابراں تے سدا کال بھی نہیں
رنگ لگسن انت سراجؔ ساون کھیتی آس دی سدا انڈ ھال بھی نہیں

سوہنی

سچ مچ جے سچ ہی پچھنی ایں سینہ چیر کے تینوں وکھاونی آں
میرا خان مہینوال قدیم دائے اوہدی چاکنی میں سداونی ایں

اوہدے نال میرا پیار پاک دامن گن رات دن اوسدے گاونی آں
واصل ہو تصورِ یار دے وچہ پئی وصل دا لطف اُٹھاونی آں

مینوں موت دا ڈر نہ دس رکھیئے کدی موت تھیں ڈر نہ کھاونی آں
مہینوال دے اک جمال اُتوں لکھ لکھ میں جان گھماوَنی آں

زخماں میریاں دا مہینوال داروں مرہم اوسدے نام دی لاونی آں
تیرا ویر مینوں زہری تیر دِسے چاہے بھاونی یا نہ بھاونی آں

ہویا کیہ اج کانگ نے کونج پکڑی غیر جنس تھیں پئی پئی گھبراونی آں
ہنس راج دی میں ہاں ہنس رانی کاں سمجھیائے اوہدی کاونی آں

اڑ گئی شاخ چنبیلی دی نال ککر جسہ کنڈیاں نال چھلاونی آں
انت مالیاں ککر نوں پٹنا ئیں ایسے آس تے پئی نبھاونی آں

میں لڑی سچی سچے موتیاں دی پئی اپنی آب ونجاونی آں
انت جاونا ئیں موراں دی چنج اندر گل کھوتیاں نہ سہاونی آں

نال زاغ دے پنجرے قید ہوئی دتا رب دا وقت لنگھاونی آں
اوڑک ہنس میرے ماہی منس اونا ئیں چیکاں ماردی پئی بلاونی آں

ٹا کی ریشمی بھورے دے نال سیتی اس سنگ تھیں پئی شرماونی آں
بارہیں ورہیں ارڈری نوں رنگ لگن ایسے آس تے پئی نبھاونی آں

ہویا کیہ اج قید بے وس ہو کے اپنے وطن نوں پئی سدھراونی آں
انت مالکاں مال سمہالنا ئیں ایس گھر میں جھٹ پراہونی آں

میں چن آئی ہوئی گرہن اندر ایہہ گھڑی ہنے گزر جاونی آں
ایہہ آئی ہوئی سر تے آزمائش دُکھی جیوڑے نوں سمجھاونی آں

اگے پیکیاں ہووسی گھٹ کیتی ہن تساں نہ نویں سکھاونی آں
مینوں وقت وہایا نہیں ہتھ اوندا ڈولی بہن تائیں پچھوں تاونی آں

جاہ کر لے جو کجھ ہووندائی بس ایس نے گل مکاوَنی آں
داہرو ہووسی پیر بغداد والا جنہوں دم دم نال بلاوَنی آں

دستگیر دی دھیر مرید تائیں اوسدے قطب نوں سیس نواونی آں
میری لاج سراجؔ ہتھ لجپالاں دتا جنہاں دا رات دن کھاونی آں

رکھی

ہلا بھلا ہویا بھابی پتہ لگا تینوں خوف نہ کوئی رُسوائی دائے
گل اصل دی تاں ہی لبھدی اے جے تے کسے نوں ذرا چنڈھائی دائے

ایہہ یاد رکھیں توں بھی گل میری جے تے کجھ مینوں اثر مائی دائے
چیتا توں بھی رکھسیں عمر ساری خیر ہنج گدانوں پائی دائے

ٹھہر ٹھہر توں ایڈی نہ ہو کاہلی سنیاں بول کھرا تیری سائی دائے
کیتا پیا لحاظ بھرا والا پیناں پیا پر خون بھرجائی دائے

بڑا چر ڈٹھا تیریاں حرکتاں نوں چت نواں نویں پرنائی دائے
جی جی کریندیاں جھجھ سکی میں شرم پیا کیتا بھائی ائے

ہو یا پک ہن نہ سمجھیں گی چایا ذمہ تدھ بے حیائی دائے
کسے کم نوں ہتھ نہ لاونی ایں چتہ برا کوئی اللہ ونجائی دائے
اڑیاں جھلیاں جاتکاں وانگ پیاں گل گل دے نال ولائی دااے
دھمیں نال تدھ کڑی دے اُٹھدیاں ہی پہلوں ہتھ تے منہ دھوائی دااے
تیری نیت پلیت نوں جان لیا ساتھوں کر نہ ہن کھوائی دائے
اندر پلنگ اُتے موہندی پئی ہوئی سیں سایہ ہووندا جویں بلائی دائے
بھابی ایڈ موکالیاں جرن مشکل ساتھوں ایڈ نہ قہر پچائی دائے
نی بے شرم کو پتیئے ڈب مریں مندا اتنا کویں میائی دائے
تینوں بھل جاسن چسکے یاریاں دے انج نہ شرم حیا ونجائی دائے
اج گل دس چھڈ ساں بھائیاں نوں میتھوں ہن نہ بھیت چھپائی دائے
تیرے نال میں سرے دی کھیڈ جاساں میتھوں ودھ نہ سر کھپائی دائے

ہن میں نویں سارے تینوں لا چھڈ ساں بدھا مڈھ جے اج لڑائی دائے
نی چوہدرانئے بے پرانئے نی تیرا پلنگ بھی آپ وچھائی دائے
کڑی چڑی اے کل نوں سمجھ جاسی گھر اپنا آپ وسائی دائے
کر کتر کے رکھنے ہاں پیش تیرے سدھے منہ نہ اجے بلائی دائے
بھابی بس اسی تیتھوں رج گئے سانوں کوئی نہ ریجھ پرنائی دائے
صداسندیاں ہی جان پرت پئی جویں کسے نوں پھل سنگھائی دائے
اگے بہوں کر آندائے شرم تیرا ساتھوں ہن نہ مول گھسائی دائے
ہن تینوں سارے چامل بھل جاسن نیہوں لائی دا کویں نبھائی دائے
ہوڑ جاسیں نی کیاں ہورناں نوں متھا ڈاہڈیاں نال نہ لائی دائے
ڈھونڈ چک کے مارسن تھاں اوسنوں گڈیا جس ایہ بیں برائی دائے
رکھیں یاد سراجؔ دیاں لکھیاں نوں نیہوں چوبراں نال نہ لائی دائے

سوہنی

سوہنی آکھدی ٹھاک ناپاک جبھ نوں چوبر آکھنی ایں بے دوسڑے نوں
جھاتی گھت کھاں عشق دے قلعے اندر ویکھ اوس سلطان دے جھوسڑے نوں
دند بک نہ رہیا وات اندر لا یوئی منہ جدوں بھانڈے کوڑے نوں
گیاں دھم سرشاریاں لوں لوں وچہ چکھیا جدوں میں عشق سموسڑے نوں
صابر ہوز کریئؒ نبی وانگوں سر جھلساں عشق دے چوسڑے نوں

اوہ خان ایران دا خان زادہ عشق پکڑ لیائے پالے پوسڑے نوں
تدھ ورگیاں دے مغز پھٹ جاون لگے سٹ شاہی جدوں دھوسڑے نوں
جاہ لا تے زور جو لگدائی تیرا ڈر نہیں میرے کھوسڑے نوں
برحق حی قیوم حیات بخشی میرے جیوڑے عشق دے لوسڑے نوں
وری وردی خیر سراجؔ شالا آبِ وصل ملسی قلب توسڑے نوں

رکھی

تتیے کھریے کسے بلائی دیئے نج گھر ساڈے مندے دار آئیوں
کیہی لتھی ایں آ کے ساہڑستی پت شرم حیا و سار آئیوں
پر ایتھوں ہن سکی نہ جاوسیں نی اگے اوہدر ہی لاڈ چھنکار آئیوں
جتیاں نال نہیں تیرا اول گیا سدھی ہوسیں جے ہتھ لوہار آئیوں
کریں میں میں بکریئے خودی بھریئے کیڈے بنھ کے کبر ہنکار آئیوں

تدھ اوندیاں ہی بالن بال چھوڑے برے وقت ایتھے بلدی نار آئیوں
تیہی سوہریاں تیتھے اُمید رکھنی جیہا پیکیاں نوں اگے تار آئیوں
ہڈی اک نہ رہی ثبوت تیری پڑاں بھاریاں دے وچکار آئیوں
بھنسی نال ہتھوڑیاں ہڈ تیرے چھڈسی تاں جے بنھ کے تار آئیوں
لاہسی چھری پٹھی کھل کھری تیکر ایسے ظلم دے توں درکار آئیوں

تندی بن کے ہتھ اُستاد چڑھسیں گندگی رگڑے سیہہ اُتار آئیوں ... توں توں پکاوسیں پئی آپے جدوں تاڑیاں دی جھل مار آئیوں
جدوں چڑھیں گی سارگی وانگ ڈھاکے ہستی کن پٹا سنوار آئیوں ... دیسن تنن تن تنن آواز تاراں جے تے ہتھ اُستاد ہکوار آئیوں
کھا کھا نہاریاں ہنکنی ایں پوڑ مار دی دھرت تھرہار آئیوں ... دیسیں مادیئے تریڈھیاں چھوڑ چالاں ہیٹھ ران جد شاہ اسوار آئیوں
کشتی کرن نوں اتھریئے قہر دیئے میرے نال ہتھ پٹاں تے مار آئیوں ... آ ویکھ کھاں دانناں دے بھی اگے اوہدری بن کھڈکار آئیوں
رستم جیہاں جواناں تے میں غالب دلوں بن توں اسفندیار آئیوں ... دنگ ہووسیں گی میرے ویکھ کرتب جدوں پڑ وچہ ہوتیار آئیوں
منے جگ اُستادیاں میریاں نوں توں نہ وچہ سنسار آئیوں ... اگے میں ہزاراں دی کنڈ لائی توں کس شمار قطار آئیوں
ثانی توں نہیں میریاں پٹھیاں دی میرے نال توں کیوں ونگار آئیوں ... مینوں جاپدائے شامت چکیائی ہڈ اپنے کرن غبار آئیوں
نی موکالئے چھوٹئے ٹوئیے نی گندی پیو دی کر دستار آئیوں ... شرم ہووی تے ڈب کے مریں موئیے جو جو کر کرتوت ناکار آئیوں
چیتار کھ تیریاں سڑھاں چھک لیساں جے تے ہن کوئی قہر گزار آئیوں ... وگڑی ہوئی ایں سوہنئے بودیاں دی اگے پیکیاں دی مت مار آئیوں
ہیسی جنم ہی کوئی پلیت تیرا قدم قدم تے گند کھلار آئیوں ... جس راہ گئیوں گئیوں اگ لاندی جدھوں آئیوں ویٹ انگیار آئیوں
ہن تے شرم کر شہر تے جگ دیئے پت ہونج کے سٹ بازار آئیوں ... کتے پئے بھکائے نی عمر ساری لاموکالیاں دے اشتہار آئیوں
ایس چار دن دی کوڑی زندگی تے کیڈے بھنڈ پکھنڈ اُتار آئیوں ... کہیں کیہ عدالتوں والے نوں حاضر ہون دا کر اقرار آئیوں
تیرے مگر پیادیاں کٹک چڑھیا جاسیں کدے جے ہو فرار آئیوں ... لا تنفذون نس نہ سکیں نی بچسیں تاں جے من کے ہار آئیوں
اوڑک ہک دن اوہناں حساب لیساں جنہاں شاہاں دا کھا اُدھار آئیوں ... تیرے ذمے نہ چھوڑسن ہک پھکا ہوڈاہڈیاں دی زیر بار آئیوں
ورق ورق تیرا دفتر عمل گندا خالی چھڈ نہ صفحہ زنہار آئیوں ... کرسیں حشر نوں کیہ سراجؔ وانگوں حاضر ہو جد وچہ دربار آئیوں

سوہنی

سوہنی آکھدی ٹھاک زبان چھتیے متاں سمجھیا تدھ مخول ہووے ... خبردار جے شان دلدار اندر کریں ادب تھیں باہر جو بول ہووے
وانگ کانگ دماغ نوں چڑھیائی جویں پڑپاٹا ہویا ڈھول ہووے ... چیک چیک کے مغز اکایائی جویں سنیلی جیہی کنکول ہووے
تیرا دارو ہے چھوٹیئے قہر دیے ان تچھیا گول مول ہووے ... خبرے تاں کجھ ٹھیر کے رہے اتھری دونویں وقت تیری رہندی رول ہووے
کسے وقت نہ طوطئے ساہ کڈھیں تیرے وچہ دماغ دے اول ہووے ... تڑ تڑ سنوادھے وچہ پون جتیاں تاں ول تیری ذرا خول ہووے
بےشرم پڑپاپیئے بے تپئے کریں پھس پھس جویں گھڑول ہووے ... تینوں ول نہیں گل کرن دا بھی تکیں نہیں جو بول کبول ہووے
نی میں جانی آں ماواں دھیاں اندر میری نت رہندی پرچول ہووے ... ایویں کہندیاں ہوہکوں پار کریئے جیکر ہتھ دیو چہ پستول ہووے
مینوں لئی پھردا نگہان اپنا جھڑا ہر ویلے میرے کول ہووے ... فاللہُ خیرٌ حافظًا اوہدے امر دیو چہ نہ ہول ہووے
ایویں بھلت وچہ پدیئے دُم چھنڈیں نال نر شہباز کیہ گھول ہووے ... ہڈی اوتنی چکیئے کتیئے نی جتناں اپنا تران تے تول ہووے

نراں نال مقابلے سخت ہوندے بدھی لوسڑیئے توں متاں ڈول ہووے
دھیے نال کھڑ باجیاں جائیں کھاندی ظاہر اپنا چول چپول ہووے

جس دھرت تمام نوائی آسن اونہوں کی رُستم کولوں ہول ہووے
کیہ خوف ابلیس خبیث دائے جیکر ہتھ وچہ تیغ لاحول ہووے

ویکھاں لئی پھردی چن ویرا اپنا لوہلا داند جویں بگھلول ہووے
رکھئے من جا خالی ہی پرتناں سو چڑھیا خیر جے پکڑ کچلول ہووے

گدا گراں نوں کرم حضور وچوں قسمت نال بھریوندا جھول ہووے
اونہوں سونے دا خیر ہی ملدا ائے جدھے ہتھ سونے دا ڈول ہووے

کڈھ بخل کدورتاں من وچوں جیکر تدھ ڈٹھا میراڈھول ہووے
جاویں بھل تصویر منیر یوسف جلوۂ حسن تھیں طبع رنجول ہووے

اوہدا عرش محتاج تے فلک شیدی نازاں اوس اتے راج ڈھول ہووے
کرسی دار سرکار بخار دائے توڑے اج پیا ڈانواڈول ہووے

میری جال نامحرماں وچہ آئی پکڑی قمری جویں چنڈول ہووے
سدانہیں میں بے سمہال رہناں اوڑک کھڑے ہوئے مال دی ٹول ہووے

جنہاں شاہاں دی میں گماشتی آں اوہدے حوصلے وچہ نہ ہول ہووے
بے ہمتیاں نال حساب کرسی جہڑا بے حساب نرول ہووے

سَبَقَتْ رَحْمَتِیْ عَلٰی عَقَبِیْ اوتھے دھن دا انت نہ تول ہووے
چڑھدا اوہ نہیں سرے سامیاندے ایسا جس شاہو کار دا قول ہووے

جنس میں بھی کوتھری نہیں کھلی توڑے مڑمڑ پئی پھرول ہووے
لیکھا میرا ہی نکلسی ذمے شاہاں جیکر میرے حساب دی پھول ہووے

میری گندگی کرے گی صاف رحمت جہڑی نت میرے ماحول ہووے
کیہ حشر دا خوف سراجؔ تائیں جیکر یار مدنی جیہا کول ہووے

مقولہ شاعر تے سوہنی تے رکھی دا بھیڑ

مرد و عارفو گل نوں خوب سمجھو ایہ نہ بھیڑ نناں بھرجائی دائے
ایہ ہور ویری شاہ زور دونویں فخر دوہاں نوں اپنی سائی دائے

بھائی سالکا اوگل گل اندر تینوں جاتکاں وانگ سمجھائی دائے
مرداں ہار مقابلہ کھڑا کر کے پوے سرتے کنب نہ جائی دائے

اوّل پینترے پچھ اُستاد کولوں تاں جانگیا لک وچہ پائی دائے
کریئے گورو دی ٹہل ٹکور کافی تاں پہلوان سدائی دائے

خبردار عدو دے وار ولوں نال دا دے وار گھسائی دائے
بھارا بھار پہاڑ دا اُلٹ دیوے موہڈا ذرا جے بیٹھاں نوائی دائے

ڈھلے بھار ہویاں ویری وار کردا اس جنگ وچہ کم کلہائی دائے
پٹ پٹ کے سٹ داچت ظالم جے تے گردن پکڑ اڑائی دائے

پہلے روز دا اہدا تے ویر تیرا جتھوں جمیاں بیں لوکائی دائے
بھیتو ایہ چروکناں کھوچری اے انہوں ناز اپنی دانائی دائے

اس کئیاں شہ زوراں دی کنڈ لائی مشکل ایس دی کنڈ نوں لائی دائے
ودھیا ہویائے حوصلہ ڈھیر اہدا اوکھا اِسدا وار بچائی دائے

مردا سالکا اہدے گراونے نوں اوّل کشتی داول پائی دائے
کیتا ہووے جس کامل نے زیر اسنوں پہلوں اوسنوں گڑکھوائی دائے

سیوا کر کے گورو تھیں گر سکھیئے تاں ایس دی مدوچہ آئی دائے
لافتا شاہ نر نوں سور لیے تاں ایہ مردود گرائی دائے

توبہ ایس ملعون دے دا ایسے اُتے بیٹھیاں بھی گھبرائی دائے
توڑے ایس دی چھاتی تے جا بہیئے پھر بھی ویسراہو نہ جائی دائے

توڑے جانیئے ایس دا ساہ مکیا پھر بھی ساہ وساہ نہ کھائی دائے
قصہ مختصر ایس دے مارے نوں کامل مرد کوئی حامی چاہی دائے

الغرض سوہنی رکھی دوہاں جنیاں چھڈ یا انت نہ کوئی لڑائی دائے
ہیسی ہکی نوں عشق دی لاج بھاری شرم دوسری نوں اپنے بھائی دائے

رکھی آ کھدی سوہنئے پی کے تے توں پلیت کیتا شرمائی دائے
عمر کھپ گئی توں نہ باز آئی چتا برا کوئی اللہ ونجائی دائے

بھابی میں حیران آں ایس گلوں تیرا عقل کوئی عجب سودائی دائے
راج چھوڑ کے اونہاں نوں لوڑنی ایں کاسہ پکڑیا جنہاں گدائی دائے

سوہنی آ کھدی رکھیئے بس بھی کر کھاہدا مغز تدھ کسے بلائی دائے
جہڑی ہک واری گل سن لئے اونہوں مڑ مڑ نہ دہرائی دائے

ہک وار جے اگے میں دس چھڈ یا فیر فند کہیا اُتوں لائی دائے
مہینوال دی مہینوالنی ہاں مینوں ناز اوہدی خدمت چائی دائے

میں جے ہوڑیا بھابی نہ سد بھابی اُنجیں لیپ نہ ساتھوں لوائی دائے
میرا کجھ نہ لگے جے ویر تیرا تینوں کہیا چامل بھر جائی دائے

ماہی نال میرا اوعدہ ازل کنوں ہو یا رُوحاں تے جوڑ کڑمائی دائے
جہڑا اکر بہوے وعدے نال کسے فیر وعدیوں نہ بھوائی دائے

اُس روز اوہدا میرا جوڑ ہو یا جہڑا روز میثاق بلائی دائے
کسے طور سراجؔ نہ موڑ ہووے کاتب ازل دی قلم وگائی دائے

سوہنی کولوں مہینوال دا ودعیا ہوناں تے نت راتی آون دا وعدہ

قصہ مختصر وصل دا خیر لے کے عاشق یار دا پا لقا ٹریا
گل پا نہ لوے ننان ظالم دلوں اوس تھیں کر لکا ٹریا

چوری ڈردا حاسداں ظالماں تھیں ماہی رج نہ گلے لگا ٹریا
پھر بھی اوس مردود نے بھانپ لیا جہڑی گل دا کر چھپا ٹریا

گھر سا ہورے یار دے جا عاشق چنگ وچہ بارو ددے لا ٹریا
دھراہ دھراہ کمہاراں نوں ڈھاہ لگی ایرے پٹ بنیاد ہلا ٹریا

سدا رنگ کمہیاریوں روپ متیاں گداگر سنا صدا ٹریا
نظر باز طراز نے تاڑ لیا عاشق ستیاں کلاں جگا ٹریا

سوہنی سمجھیا پیا فساد جیکر بس خون دا وگ دریا ٹریا
کہوس نال اشارڑے جاہ جانی عاشق یار دا سمجھ ایما ٹریا

کر کے یاد ارشاد دلدار والا خوب تھاں مکان پکا ٹریا
خوب دل دلاں دیاں جاندے نیں نت رات دی ارتھ بنا ٹریا

سخی حاجی گل گو دا باغ ہریا جاندی وار دُعا سنا ٹریا
چٹے چانن کمہاراندی من داڑھی ایت وار دا وار بٹا ٹریا

بیت یار دی چوکھٹ نوں چم کے تے سب ادب آداب بجا ٹریا
جانے ربّ سراجؔ پھر کدوں ملسی اجے حال تے ہو جدا ٹریا

ساقیا

آ آ اج نشہ پلا مینوں ساقی ترے میخانے دی خیر شالا
خبرے واسیوں کیوں گھبراوندائے ہووے تیرے دیوانے دی خیر شالا

ہائے روز جنون نہیں بہن دیندا وچہ پنجرے تنگ بیتاب وحشی
ساقی وسدیاں تے خیر باد میری میرے واس ویرانے دی خیر شالا

مینوں اپنا کر کے رکھ للہ المدد اے ابن السبیل پرور
خضر خضر پکارداں پھراں بیلے میرے ورد زبانے دی خیر شالا

ہویم جنگلی چھوڑ آباد بستی چکیا ماریا درد مصیبتاں دا
ٹکہ لگ نہ جائے ناموس تائیں میرے عالی گھرانے دی خیر شالا

مساں مساں اج وحشی سراجؔ چھٹا جال جال پنجرے دیاں تیلیاں نوں
جا پہنچیا اے اپنی وچ سنگت ہووے ازلی یارانے دی خیر شالا

ایضاً

ساقی چل ویرانے دیوچہ لے چل بستی وچہ دیوانے دا کیہ ہووے
وحشی واسیوں ہو بیزار گیا متاں بن وچہ لگدا جی ہووے

چل ساقیا چل آباد کریئے رل کے دونویں اک جھونپڑی ندی دندے
اک توں ہوویں اک میں ہوواں تریجی کول انگور دی دھی ہووے

چٹی چاننی وچہ وکھان کرتب تختہ آب تے روح افزا لہراں
کڈھن منہ آبوں حیوانات آبی کردی قہر میری سادگی ہووے

ملاں تنگ دل مول نہ ویکھ سکن حاضر مٹکیاں ہون شراب دیاں
دیویں توں تے میں نہ بس کراں مست روح میرا پی پی ہووے

مئے نوش جد پی مدہوش ہووے کرے شروع دلدوز ترانیاں نوں
ایویں لب پئی نکلے جھونپڑی تھیں ایسی جندڑی سوز جلی ہووے

ہووے کا نگیا وہن تے پین کپر زلف یار وانگر ہووے رین کالی
پھرے پیا سراجؔ بریتیاں تے ورد خضر ولی ولی ہووے

ایضاً

شاد شاد ابد الآباد منزل روح پرور فضا سکون بخش
میری لاش تائیں کفنا کے تے کتے وچہ ویرانے دے رکھ دیناں

آیا دور تھیں سن سخاوتاں نوں خالی ٹور نہ سائلاں واسطائی
کجھ تلچھٹ ہی ساقی لیا کے تے میرے وچہ پیمانے دے رکھ دیناں

اک جام تھیں بنے گا کیہ میرا ساقی میں مئے نوش بلا دا ہاں
سارا چک میخانے دا میخانہ میرے وچہ پیمانے دے رکھ دیناں

ہووے رشکِ جنت تیرے آونے تھیں میری ایہ اُجاڑ ویراں بستی
یارا کدی اپنا قدم ناز بھریا میرے وچہ کاشانے دے رکھ دیناں

اللہ کرے تے رہس بہار تازہ ودھے ایس دربار دی ہور زینت
تینوں جیکر ملے سراجؔ جنت اوہ بھی وچہ میخانے دے رکھ دیناں

دل دی آواز

میرے دل تے وادیٔ طور اندر عجب جیہی اک کشاکش ہم سفری اے
اوہ برباد شدہ جلوۂ ایمنی ایں ایہ خراب شدہ غمزہ کافری اے

اِنّ الشِعرَ لِمَنَ السَّحر سچی شاعری جزوی پیغمبری اے
گو قلم سراج قادری اے ایہہ فیضان وجدان سب انوری اے

مقولہ شاعر

یارو عشق بھی عجب اُستاد ڈٹھا ایسا عاشقاں درس پڑھایا سو
بندر تروڑ جگت دیاں بندشاں دے وچہ اپنے دام پھسایا سو

گھر بار چھڑا کے نجد اُتے مجنوں مثلِ کریر سکایا سو
چوہدرائیاں کھس کے رانجھنے تھیں جھنگ سیالاں دے چاک سدوایا سو

مہینوالڑے نونہالڑے دا ایسا غیر تھیں لڑ چھڑکایا سو
بیٹھا چھوڑ گجرات بھی یار پچھے جھنڈا ونج دریائے لایا سو

عاشق پایا جدوں ایما دلبر پھر سجرا مون منایا سو
امر من کے یار دلدار والا ڈیرہ پار چنہاں لگایا سو

واسی چھوڑ عاشق ہویا بن باسی چیت وچہ اُداسی دے آیا سو
بیلے وچ بیلی کا رن ندی دے دندے اک جھونپڑ ونج وسایا سو

آہی اپنی جوہ قدیم بیلا جتھے مال نوں پیا چرایا سو   ایہ اوہا گجرات دا بیلڑائی بیلی دِل نوں خوب سمجھایا سو

عشق پاک دی وچہ کمال لذت لذتِ غیر نوں نند گوایا سو   ہو کے فرد نویکلا جگ کولوں آ سن بیٹھ جہان نوایا سو

دھن جان نثاریاں یار اگے ایہا پاندیاں سر نوایا سو   پہلوں مرن تھیں موت خرید کر کے ونج شان بقا نوں پایا سو

جان باز شاہِ ابن علی وانگر وطن کرب و بلا بنایا سو   بیٹھا مل کے اپنا آشیانہ یار آستانہ وکھلایا سو

ایس بیلڑے شیر مریلڑے سن بھار اک اکیلڑے چایا سو   گیا خوف ہراس سراج جس دم نادِعلی نوں پڑھ وگایا سو

پارلے بیلے مہینوال دا ٹھکاناں تے رہناں

قصہ مختصر یار تھیں ہو رُخصت عاشق پار چنہاں تھیں جا بیٹھا   واسی چھوڑ کے موڑ کے مکھ جگوں ڈیرہ لب دریا لگا بیٹھا

موئے جیوندے تھیں فارغ ہو کے مستغنی اندر استغنا بیٹھا   مست ہو کے بوئے توحید اندر آ سن بیٹھ جہان نوا بیٹھا

بھواں صاف کر کے جٹاں چھوڑ دتیاں متھے تلک یقین لگا بیٹھا   والا بیٹھا رند مرد کامل مرغ آرزو نوں دا لا بیٹھا

سب لذتاں خواہشاں تروڑ کے تے دُھونی یار دے بوہے اُٹھا بیٹھا   چھوڑ کل پابندیاں جگ دیاں عاشق درس مجاز دے جا بیٹھا

چلے عشق دے پیا مہینوال طالب نوری شکل دلدار پکا بیٹھا   مکھ ناک کن میچ سمیچ کے تے دسویں دوار نے سانس چڑھا بیٹھا

راتیں کالیاں تے بیلے وچہ وحشی نال وحشیاں وحش سہا بیٹھا   اوہدے واسطے رات دہنوار آہی دہنوار نوں رات بنا بیٹھا

گو چہ گردیاں چھوڑ سر دردیاں نوں گوشہ گیر ہو کے مستثنیٰ بیٹھا   لئی یار لئی مل واسی رنگ آبادیوں ہو خفا بیٹھا

پتن چھوڑ اڑتی ٹھاہر اُتے جھنڈے عشق مہینوال لگا بیٹھا   پوہتا اثر شکاریاں ماچھیاں نوں کامل آ کوئی مردِ خدا بیٹھا

شمع جتھے بھی بلے جمال دیوے اگے دل پتنگ سودا بیٹھا   اوہدی جان جوائی سی عشق کامل فانی ہو کے پا بقا بیٹھا

ماچھی ویکھ ملنگ دی جھونپڑی نوں کہندے کوئی مثال جگا بیٹھا   مچھیاں پھڑن تے آن نیاز چاہڑن خضر آ کھدے ویس وٹا بیٹھا

مچھیاں والڑی چڑھن نیاز لگ پئی خضر بالکا موج بنا بیٹھا   طالب ہو کے یارہویں والڑے دا حصہ یارہواں عاشق ونڈا بیٹھا

اونہاں ماچھیاں سمجھیا وچہ بیلے کوئی خضر دائے آشنا بیٹھا   نذر پیردی پیردی نظر رکھن اللہ والیا دیہ دُعا بیٹھا

عاشق بے نیاز نیاز کولوں ہو کے مرد کامل بے ریا بیٹھا   خضر ولی دا بن مہمان لاڈا طلب طالباں وچہ طلبا بیٹھا

ادھی رات کدھی ندی چندر بھاگا خضر ولی دا شوق جگا بیٹھا   خضر خضر پکاردا پھرے بیلے جدوں تھک پیا فیر آ بیٹھا

اک دن سیر نوں خضر ابدال چڑھیا ڈٹھا جھگی وچہ مردِ خدا بیٹھا   گوشہ گیر حقیر جہان نند کے کوئی سچلی لو لگا بیٹھا

خضر راہ نما مسافراں دا کلی دیکھ فقیر دی آ بیٹھا   ڈٹھی جھگی تھیں نکلدی لب پئی کوئی عشق تھیں جان جلا بیٹھا

عاشق مست تصورِ یار اندر ہیسی ہوش حواس گوا بیٹھا   کوئی سار نائیں مست ملنگ تائیں خضر کتنی وار بلا بیٹھا

چرکی ہوش آئی عاشق مرد ڈٹھا کوئی ملک نوری اولیا بیٹھا   صافی شکل فرشتیاں نوریاں دی آ سن کول ملنگ جما بیٹھا

عاشق اُٹھ کے ولی دے قدم چمے فیر ادب تھیں سیس جھکا بیٹھا
رنا مار ڈھاہیں کھلیاں کر باہیں اگے خضر دے کرے کہا بیٹھا
خضر ویکھ کے اوس دا صدق کامل جاتا ایہ ذبیح جفا بیٹھا
دے کے حوصلے اتے تسلیاں جی کہندا اوس نوں من ٹھیرا بیٹھا
دتی خضر از غیب دی خوشخبری مردا عاشقا عشق پکا بیٹھا
تیری سوہنی چنہاں وچہ آن ویساں پیا رب دا نام دھیا بیٹھا
عاشق سن بشارتاں خوشی پائی لوں لوں وچہ ذوق رچا بیٹھا
خضر دے دُعا روان ہویا تیر ہدف تے بے خطا بیٹھا
عاشق جھگی وچہ پا کے راز مخفی دلوں بن کامل پارسا بیٹھا
ماچھی نذر ٹکاوندے مچھیاں دی نذر طلب فقیر ونڈا بیٹھا
بیلے وِچہ ملنگ دا گرم دھواں آپ تپیا جگ نوں تا بیٹھا
دان خضر الیاس سراجؔ لے کے سدا خیر دی کرے صدا بیٹھا

عاشق دا مقام

قصہ مختصر لامکان ہویا لامکان عاشق لامکین دا گھر
حیطہ چھوڑ بہیمیت ملک خاصہ بیٹھا مل جا عرشِ بریں دا گھر
طاہر سدرہ شناس پرواز کر کے گیا چھوڑ روح الامین دا گھر
پونچ عالم بالا تے مرد ناظر پیا تارڑا کسے حسین دا گھر
صدقے اوہدیاں طے منازلاں تھیں پا پوس جا اپنا علیین دا گھر
بیلے وچہ چنہاں دے آ کے بھل گیوس بلخ زمین دا گھر
ملکاں نوریاں حوریاں تاڑ لیا چندر بھاگا تے نورِ جبین دا گھر
ہائے ارمان بے در و دیوار سقفوں عزت بیگ بلخی ماہ جبین دا گھر
ملکہ بنتِ اسلم آ کے اج ویکھے اپنے خان کرسی نشین دا گھر
بھلتاں نکل جاوس کا ہنوں چھوڑ آیا اپنی مالگ اندوہگین دا گھر
آوے آپ منا لے جائے آکھے چل وسا ملکہ غمگین دا گھر
تیرے باجھ خالی پیا ہویا بچیا تیرا سنگِ مرمرین دا گھر
توبہ توب اس ویری دی غاصبی تھیں ایسے طرح آیا اگے چھین دا گھر
ظالم عشق نے حسن دے بھیج ڈاکو لیا لٹ کسے مسکین دا گھر
لکھاں ایس نے گھروں بے گھر کیتے اپنا کوئی نہیں ایس بے دین دا گھر
عنایات رکھے مساوات قائم ویکھے نہیں کافر مسلمین دا گھر
یارو ایہ شطرنج فریب دُنیا پیادا کھسے پیا فرزین دا گھر
کوئی نہیں کسے نوں درد خدا جانے وسے اُجڑے کسے اُدین دا گھر
بدنصیب چھڈ احسن تقویم رتبہ اپنا کرن اسفل سافلین دا گھر
آفرین سراجؔ مشتاق پاون جوارِ رحمت ربی علیین دا گھر

بیلے وچہ مہینوال نے جھگی بنالئی

چکیا ہویا عشقدا آڈکا بیلے وچہ مہینوال بے حال ہو کے
کلی لب دریا بنا بیٹھا تارک مرد جگوں فارغ بال ہو کے
گیا قال مقال تھیں لنگھ اُتاں مردِ حال ہویا اس حال ہو کے
لیندا اپیا ملاحاں تے ماچھیاں تھیں حصہ اپنا ولی ابدال ہو کے
ماہی گیر فقیر دی ویکھ جھگی قید میں آ ڈِگن پائمال ہو کے
منتاں نال چڑھاوندے پیش منتاں عاشق مست رہندا مالا مال ہو کے
ماچھی مچھیاں پھڑن نیاز دیون دلوں تابع صدق دے نال ہو کے
حصہ بارہواں لوے ونڈا مادھو مست ابدال دا لال ہو کے
بیٹھا مل جا گیر فقیر کامل سارے جگ تے قلم سمہال ہو کے
سنسار تے حکم چلا بیٹھا بے ریا عاشق کنگال ہو کے

موئے جے دے سوگ تے چاملاں تھیں گوشہ گیر فقیر کمال ہو کے ‏ بیٹھا رُوپ بنا کے کاملاں دا یملا رِند مضبوط خیال ہو کے

دنے رووندا اے پھرے بریتیاں تے راتیں تڑپدا خاک حلال ہو کے ‏ لذتِ عشق نے ہجر دی پالیندا دردمند سراجؔ مہینوال ہو کے

مہینوال دا نت راتی دریا چیر کے سوہنی کول اوناں

قصہ مختصر وچہ چنہاں بیلے عاشق اپنی کرے گزران یارا ‏ ماچھی شام ویلے فارغ ہو کے تے اوتھے رکھ آون سامان یارا

راتیں جال رکھ آوندے وچہ جھگی مہینوال دی کراماں یارا ‏ حصہ فقر دا وکھ کر کے عاشق مرد دی نذر چڑھان یارا

دھو آں گرم ملنگ دا ویکھ ماچھی بھن مچھیاں کھان کھوان یارا ‏ نت دن چڑھدے نال جارہندے کرن خدمتاں ادب بجان یارا

بناں یار طعام حرام جاپے مشکل بہت ہکلیاں کھان یارا ‏ مچھیاں ہچھیاں ہچھیاں بھن راتی ہووے یار دیول روان یارا

جاوے چیر دریا نوں نت راتیں پونچے یار دے پاک مکان یارا ‏ وکھرے ہو کے ویریاں حاسداں تھیں دونویں بیٹھ نویکلے کھان یارا

ساری رات اکٹھڑے رہن بیلی مئے وصل دا پین پلان یارا ‏ دھمدی نال مہینوال روان ہوندا فیر رات دا کرے پیان یارا

تازہ لے کباب جناب اندر جاوے نت عاشق نیم جان یارا ‏ فرض عشق دا کویں قضا کردا پاک باز عشق مسلمان یارا

سوہنی لے پریم دی شمع نوری ہووے در تے آپ دربان یارا ‏ سیفی تیز لاحول دی کول رکھن رویا رہے رقیب شیطان یارا

وکھرا اِک مکان دالان نالوں جتھے سوہنی دی گزران یارا ‏ ملاقات ہووے اوتھے بیلیاں دی کوٹھے دوسرے سس ننان یارا

سوہنی شام ویلے شام آونے دا سارا کر رکھے سامان یارا ‏ اوندے یار دی دھوڑ غبار جھاڑے کرے سفر دی دور تھکان یارا

کردی رہے خوشامداں پیار بھریاں صدقے گئی تیتھوں مہربان یارا ‏ میں قربان تیتھوں چاہڑی جاؤنا ہیں سر بندی دے ڈھیر احسان یارا

تیریاں شفقتاں بندہ نوازیاں دا کراں شکر میں کس زبان یارا ‏ میں کون کلالنی نیچ ذاتوں خاندان تیرا عالی شان یارا

وے میں جانی آں تیری ذات اُتے رکھدے فخر آہے افغان یارا ‏ بدھا قولاں دا خاک درخاک ہویوں میں قربان گئی وے قربان یارا

صدقے گئی میں تیریاں ماپیاں تھیں روندے ہوسن ہائے ارمان یارا ‏ شالا کدی نہ تلے دا نام سندوں اوندوں کدی نہ اوہدی دکان یارا

عاشق ہس کے آکھدا گزر گئی نوں فیر یاد کرناں نقصان یارا ‏ تیرے اک جمال دیدار اُتوں سٹیا وار سارا خاندان یارا

ستے پھٹ نہ وت ڈکھا میرے اگے زخم ناسور جریان یارا ‏ نہیں رہی رفو دی کوئی اُمید باقی چاک چاک اتنا گریبان یارا

تیری چاہ چاہِ نسیان پایا دربار شاہِ سلیمان یارا ‏ تیرے پاک جمال تھیں وار چھڈے شاہ جہان جیہے سلطان یارا

تیرے پریم صدقے کیوں لے آواں شاہی تاج نوں وچہ دھیان یارا ‏ مان شان توہیں تقویٰ تان توہیں درد تے توہیں درمان یارا

ایویں ناز نیاز دے شغل اندر دونویں بیلڑی رات لنگھان یارا ‏ ہووے صبح دا جدوں شعاع ظاہر گل لگ کے وداع فرمان یارا

ایسے طرح نت بھن کباب آنے رل کے کھان تے من پرچان یارا ‏ خوف جان دا مول نہ جاندا سی وصل مست کیتا مغل خان یارا

ویری جان دے مول نہ جان سکے مہینوال والا آون جان یارا ‏ کٹھے رہن نویکلے رات ساری نگہبان ہیسی نگہان یارا

چھ ماہ گزر گئے عیشاں مان دے نوں عشق لین لگا امتحان یارا تکدا رہو سراجؔ ہن یار اُتوں کرسی کویں سر یر قربان یارا

ساقیا

آ ساقیا رخوں اُٹھا برقعہ دیہ دو نشے دے جام بھر پور کر کے ہوواں بے سدھ جان جہان کولوں چھوڑ دیہ مینوں مخمور کر کے
وہن عشق چنہاں دا ترن مشکل پوچاں پار دریا عبور کر کے تیرے پاک دربار سراجؔ آوے خطرے سفر العشق دے دور کر کے

ایضاً

عشقا دس کھاں کیہ وصول کرسیں مینوں اتنا خانہ خراب کر کے اجے جاپدی آ کوئی کسر باقی مینوں مثل سیماب بے تاب کر کے
کیوں نہیں منظوریاں پائیاں میں تیرے در تے نذر شباب کر کے اوسی اج سراجؔ دربار تیرے اپنا جیر سر یر کباب کر کے

مہینوال دا نت راتیں داوظیفہ

عاشق حسب معمول دستور اپنے تازہ نت کباب تیار کردا جان نثار کامل وفادار عاشق راتی شوہ دریا نوں پار کردا
پونچ درِ دلدار تے بے ناغہ عاشق شکر الحمد ہزار کردا رل کے کھاوندا عیش مناوندا سی داروں درد دا پیا بیمار کردا
گزر گئے انجیں چھ ماہنہ اوس نوں عاشق قضا نہ کدی زنہار کردا مینہاں پالیاں جھکڑاں جھانجھیاں وچہ ناہ پرواہ شیدی جان نثار کردا
دنے اک اکلڑا وچہ جھگی رات یار دے نال گزار کردا دلدار بھی وچہ اُڈیک اوسدی کھلا رہے بوہے انتظار کردا
گاہک دید دا عشق بازار اندر سراں دھڑاں دے پیا وپار کردا متھا نال پہاڑ دے لا کے تے کئی اٹکلاں پیا پیار کردا
گیاں شوخیاں بھل جوانی دیاں کدی یاد ناہ گزری بہار کردا ہو گیا نت معمول سراجؔ اوس دا راتی نت دریا نوں پار کردا

دریا وچ کانگ تے مچھی داناں لبھناں

اک روز تقدیر قدیر سیتی ڈاہڈا مینہہ پہاڑ تھیں پار ہویا وہن کانگیا کپراں شور پایا پانی واہنیاں پار اورار ہویا
کسے دردی دے درد تھیں فلک اُچا اتنا رو کے بے اختیار ہویا سکیا جھل چنہاں نہ اتھرواں نوں آخر کانگ بن کے نمودار ہویا
جھلی گئی نہ کانگ چنہاں کولوں اتنا مینہ کوئی زوردار ہویا منیاں پھس گیاں دھنہاں پھٹ گیاں لٹھیاں کپراندا کھڑکار ہویا
مچھی ہل گئی کانگ دے زور کولوں مشکل لبھناں بہت شکار ہویا مہینوال کنگال نوں بنی اوکھی جاناں یار دیول دُشوار ہویا
جاوے ڈھونڈا اٹھا ہرٹکانیاں نوں پھرے پانیاں وچہ خوار ہویا جا توس اج نہ ملے گی مول مچھی بے قرار ڈہڈا بے قرار ہویا
بے آس ہراس اُداس بھوندا ہاؤ نیر سی بے کنار ہویا کدہروں ہتھ نہ مول شکار آوے پھر پھر کے بہوں لاچار ہویا
رو رو آکھدا مالکا بھا میرے کیہا اج کوئی مندا وار ہویا جاواں کویں دلدار دے کول خالی نہیں ناشتہ شب تیار ہویا

نالے مینہ طوفان تے تیز جھانجا کالی رات انھیر غبار ہویا
اگے نت کباب لے جاوندا ساں نہیں اج تیار شکار ہویا
نہیں عشق نماز قضا کرنی پکانیت دے وقت اقرار ہویا
جاواں ناں ایہ بھی نہیں ہو سکدا میری زندگی دا معیار ہویا
ربا بھا یتیم دے کیہ بنسی جے اج نہ جمالِ یار ہویا
میں تے جاتا سی صدق مسافراں دا منظور تیرے دربار ہویا
پھر بھی تیریاں بندہ نوازیاں دا میتھوں مول ناں انت شمار ہویا
عشقا تیریاں لطف کریمیاں دا ڈھیر سر یتیم دے بھار ہویا
پھرے ماردا ہتھ اڑانیاں تے سچی طلب اندر طلب گار ہویا
سجھے کوئی نہ یار ول جاونے دی جاواں کویں خالی شرمسار ہویا
خالی جان بھی بہوں شرمندگی اے ہیسی یار دے نال اقرار ہویا
مشکل فجر تک جیوناں جاپدائے اج یار دا نہ دیدار ہویا
جا کر معاف تقصیر میری جھڑے عیب پچھے گرفتار ہویا
محنت جاپدا گئی برباد میری پٹناں نہیں قبول سرکار ہویا
سر خم ہے تیری سرکار اندر کیہ مجال میرا انکار ہویا
بخش ثابتی صدق سراجؔ تائیں دمدم رہے تیرا خریدار ہویا

مہینوال دا پٹ پاڑناں تے کباب بناونے

عاشق سوچدا لوچدا پھرے مچھیاں ڈاہڈا کانگ نے کم وگاڑیا سو
ہوندا پیا کویلڑا جاونے دا شعلے عشق خرمن صبر ساڑیا سو
پھر پھر جدوں نا اُمید ہویا عشق دھک جھگی وچہ واڑیا سو
توڑے لاغر سی پھر بھی یار خاطر کولا ماس وجود دا تاڑیا سو
جتنے نت کباب لے جاوندا سی اُتنا پریم ترکڑی اُتے ہاڑیا سو
بنھ پٹیاں پٹ تے دبھ دیاں پھٹ ہورا گیرڑے پھاڑیا سو
منصف ویکھ دیوانے دا عزمِ راسخ ظالم نفس سرکش پچھاڑیا سو
کاہ کاہ بوٹا بوٹا واہنیاں دا پیراں ہیٹھ تمام لتاڑیا سو
پیا تڑپدا خاک تے بے آسا خون جگر دا پٹ اُگھاڑیا سو
مچھی نہیں تاں اپنا ماس جے ہے دلوں ایہ خیال اُکھاڑیا سو
پڑھ تکبیر عشق اللہ اکبر چھری لے کے پٹ نوں پاڑیا سو
اگے نالوں مصالڑے لا تر کھے قیمہ کٹ سیخاں اتے چاڑیا سو
سوقِ وصل وچہ ناں معلوم ہویا کیڈے غضب دا زخم گراڑیا سو
نکتہ عشق دا سمجھ سراج توں بھی اوہا وسیا جنہوں اُجاڑیا سو

مہینوال دا سوہنی کول پونچناں تے سوہنی نوں پٹ چیرے دا پتہ لگناں

عاشق چیر سر یر کباب کیتا ہویا خوشی تھیں رنگ انار یارا
سانبھ سکر کباب بیتاب عاشق ہویا بنھ کے واہل تیار یارا
بدل رات ڈراونی مینہ جھانجا نالے بجلی دا چمکار یارا
پیا ماردا خوف لڈ کڑے دا جاوندا دوڑیا تیز رفتار یارا
سر دے پیر بنا کے ایس منزل نصب العین پونچن راہوار یارا
خطرہ مار دا عشق اُستاد کولوں کھاندا پیا طفل برخوردار یارا
عشقا بھلا ہووی ویلے کم آیوں نہیں تے گیا ساں بازیاں ہار یارا
ڈریا کجھ نہ کانگ طوفاں کولوں ندی چیر کے تے ہویا پار یارا
قیدی زُلف دا چکڑاں کھوبیاں تھیں وگیا جاوندا بے مہار ہویا
رل کے یار دے نال گزارنی سی نماز عشق دی عشق دربار یارا
وادی خوف وچہ پیا بے خوف جاندا سالک منزلاں راہوار یارا
مکتب عشق وچہ سبق دہراوناں سو ماہی نال کر دور تکرار یارا

آخر جھاگ مصیبتاں سفر دیاں جا پونچیا درِ دلدار یارا
سوہنی شام تھیں شام دا وچہ بوہے کردی گھلی آہی انتظار یارا
ویکھ یار نوں شکر ہزار کردی سینے لگ ہوئی ٹھنڈی ٹھار یارا
عاشق آ کھدا پار اورار سارے ہویا مینہ کوئی موسلا دھار یارا
بیٹھے پلنگ تے نال آرام عاشق رکھے کھول کباب وچکار یارا
سوہنی بھن کباب تھیں منہ پاندی لقمہ چکھیا سو اک وار یارا
کہندی سچ دس ہے ایہ ماس کہیا اگے وانگ نہیں مزیدار یارا
ڈاہڈا بے سوادڑا منہ ہویا خبرے کیہ آندا ای اج مار یارا
عاشق ویکھ کے یار دلدار اگے زار وزار رُنا ڈھائیں مار یارا
اگے یار دے پھٹ الٹ دِتا جاری خون پرنالیاں ہار یارا
روندا بس نہ کردا درد بھریا جامہ صبر ہویا تار تار یارا
روکے آکھدا دُکھی دے ماس کولوں تھکاں سٹنائیں ہو بیزار یارا
اجے نہیں سواد تاں جند حاضر ہتھیں اپنی مار کٹار یارا
تیتھوں جان قربان نہیں فرق کوئی داماں باہجہ دُکھی جانثار یارا
سوہنی ویکھ کے پھٹ نہ رہی ثابت ڈگی ہوش حواس وسار یارا
کدی زخم ویکھے کدی یار ولوں سوہنی پئی کنبدی تھار تھار یارا
وے میں گھول گھتی قربانیاں تھیں حدوں لنگھیا تیرا پیار یارا
واری گئی توں کیڈا خوار ہویوں تیتھوں وار چھڈے کمہار یارا
سوہنی پاڑ دوپٹے نوں ساڑ کے تے بھرے یار دے زخم لنگار یارا
ہاں وے عاشقا صدق صفا دیا تیتھوں گھول گھتی لکھ وار یارا
میں بے دام غلام مدام تیری والی توں میرا نامدار یارا
ایپر رکھ نہچا جے میں رہی جیندی جاساں دھووَنے دھو ہزار یارا
گن گن لاہوساں بھاجیاں تیریاں نوں سربندی دے تیرا اُدھار یارا
تیری ہومرساں ڈبساں یا ترساں جاساں تیرے اُدھار اُتار یارا
میں قربان جیوں اج توں کھیڈ چھڈ یا ورلے کھیڈ سن انج کھڈکار یارا

فرط خوشی تھیں روح بے وس کولوں نعرہ نکل گیا بے اختیار یارا
اَالانتظَارُ اَشَدُ مِنَ المُوتِ وانگر کرلے دماں دا پئی شمار یارا
صدقے گئی کیوں بیلیاں دیر کیتی رہی جان ڈاہڈی بے قرار یارا
لبھے ٹانگ کوٹانگ ناں کانگ کولوں منیاں پھسیاں نال اُلار یارا
گل پا گلوکڑی یار دونویں اک دوسرے دے ہم کنار یارا
لگا ماس بے ذائقہ تھک سٹیا اونویں منہ وچہ پاندیاں سار یارا
آوے اوپری کوئی ہوا اس تھیں ایہ کیہ آندا ای اج شکار یارا
سچ دس ایہ کیہ بلا کیہی آندی بھن کے تدھ سنوار یارا
پٹ پٹیاں پٹ تھیں سٹ گھتیاں چا کھولیا پھٹ کھنجار یارا
لہو چلیا ہر ہر ساندرے تھیں رتو بھریا پلنگ نوار یارا
اتنی بے پرواہی تے نہیں چنگی بے پرواہ میرے غم گسار یارا
بھلا ہووی سواداں نوں لوڑ نائیں بے نیاز میرے خونخوار یارا
اساں لوڑ نائیں تیرا رضا نامہ میرے سوہنیاں دے سردار یارا
زندگی سستے مُل چکا بیٹھا تیرا بن کے تے خریدار یارا
چرکی ہوش آئی ویکھے پٹ وچوں خون وگدا وانگ نسار یارا
آخر ہو بے تاب تے پیر پکڑے وانگر کسے عاصی گنہ گار یارا
چھیتی پھٹ تے پٹیاں سٹ للہ رُڑھ گئی دیا دکھیار یارا
بھرپور جوانی تباہ کیتی ملک بلخ دے راج کمار یارا
ڈاہڈی ہو کے بے قرار رُنی گل لگ کے جاتکاں ہار یارا
اگے نالوں بھی تیریاں جتیاں دی سوہنی ہوگئی دھوڑ غبار یارا
او گنہار کم ذات کلالنی تے تیریاں بھلیاں دا نہیں شمار یارا
عزت پت جوانی تے جان اپنی جاساں پریت تیری اُتوں وار یارا
قولاں میریاں داد دستگیر ضامن جان اپنی جاساں صدق تھیں کدی ہار یارا
سنسی جگ کہانیاں میریاں نوں پوسی جگ دے وچہ ہکار یارا
آفرین تیری ہمت عاشقانہ عجب کر چھڈی تدھ کار یارا

اج تھیں توں نہ چیر دریا آویں میں آملساں تینوں پار یارا
جے میں اصل ہوئی تاں تے اج والی تیری رکھساں یادرہنوار یارا

راتیں چیر چنہاں نوں کول تیرے نت آوساں پک اقرار یارا
بیٹھی عشق دی نیت نماز سوہنی کرسی قضا نہیں زنہار یارا

عاشق آکھدا ندی چنہاں جیہی راتیں چیرنی بہوں دشوار یارا
صرفہ چھوڑ پتنگ دی زندگی دا میں ہی پیاملساں اگے ہار یارا

اوکھا پاڑناں نیر چنہاں راتی ایہہ بہوں مشکل جیہی کار یارا
دانے کہن دریاواں تے شاعراں دے موڑے کسے نہیں وہن الار یارا

سوہنی آکھدی توں میرے آونے دا فکر کر نہیں غم خوار یارا
آکھن سروں پچھے ہوندی رات کالی خون رنگ والی دھندوکار یارا

پر ہاں موت تھیں کوئی نہیں دیس دوجا فیر خوف کیہا بار بار یارا
گئی کھیڈ تقریر دے نال سوہنی پچھوں آکھسی پیا سنسار یارا

دلاں نال مقابلے عشق اندر سراں دھڑاں دے ہون وپار یارا
اہدی ہار نوں آکھدے جیت عارف جنہاں سمجھیا ایہہ اوہار یارا

تتی پریت شطرنج وچھا بیٹھی پکی نیت دلیل اُسار یارا
یا تے پوں باراں یا مڑتن کانے کرسی کرم کریم سچیار یارا

دستگیر دی دھیر فقیر تائیں بیڑا دیوسی پار اُتار یارا
لاجاں پالسی دُکھی سراجؔ دیاں معراج والا ذو وقار یارا

مہینوال دا سوہنی نوں سمجھاوناں

بڑا اوکھا اے مجاز چنہاں چیرن ایہہ کم ہے نفس نوں ماریاں دا
کدھی دور تک ہمتاں چور ہوون نہیں حوصلہ بجھدا ساریاں دا

وحدت بیلڑا سوہنیے پار ندیوں اوتھے پوہنچناں کم بہوں تاریاں دا
بیڑی صبر دی عشق ملاح ہووے رسا قناعت دے سجو بھاریاں دا

کپّر کڑکدے نیر نوں پون چھلے تھلے پنجند جوش ہلاریاں دا
گھمن گھیر چوفیر گھمیر مارو اوتھے ٹھلناں کم سہاریاں دا

مچھ کچھ سنسار تے ناگ باشک حملہ ہور کروڑ ہتیاریاں دا
بیٹھے سٹ ڈوراں چکے تیندوے بھی بڑا جال لمبا بے مہاریاں دا

بیٹھے مل کھاڑے دھاڑے مارویری دھک لنگناں کم نیاریاں دا
کھاہدے اونہاں نے کئی شکار اگے ودھیا ہویائے حوصلہ واریاں دا

سالک نال توکل دے ٹھل پوندے اللہ آسرا صدق سنواریاں دا
رہندے مست رضا دی چال اُتے چپہ پکڑ کے لمیاں باریاں دا

توبہ ٹھلناں ایس دریا مشکل ایہہ کم ہے عشق سنگاریاں دا
عاشق پہنچ جاون پہلی نال تاری دھکا جھل پریم اُلاریاں دا

بیلا خاص مقام ہے سوہنیئے نی ہور سنگتاں کل وساریاں دا
کویں پونچناں پار سراجؔ اونہاں جنہاں ویکھناں پرت کناریاں دا

سوہنی دا جواب

سوہنی آکھدی سالکا سچ آکھیں ایپر جتنی بھی ہمت سری ہووے
نفس مارناں کم پیغمبراں دا میں منیائیں کار کھری ہووے

اونہاں نہیں خطرہ باشک بلنہاں دا جنہاں جند تلی تے اُدھری ہووے
فیر مرن تھیں ڈرن کیہ جانیاں او جے تے جان مرنوں پوند مری ہووے

اوہدے صدق یقین نوں انت فتح جس نے جان اپنی سستی کری ہووے
جے تے ڈُب گئی تاں بھی بھاگ جاگے جے تے پار چڑھی بھاگ بھری ہووے

جے تے پار وسیندڑے دلبر دی اگے اکھیاں دے جلوہ گری ہووے
پار پونچناں فیر آسان ہوندائے بھاویں لکھ واری ندی بھری ہووے

شالا عشق میدان وچہ عاشقاں نوں راہ برعشق والی راہ بری ہووے
یار پار لا کدوں دیدار دیوے جے تے جان لہراں کولوں ڈری ہووے

پیر پاوناں تے ڈر جاوناں کیہ بھلا ایہ کہڑی دانشوری ہووے
پرت دیکھناں کم ہے کچیاں داں نینہہ سچیاں سچ تے دھری ہووے

ہولی کھیڈ یئے اپنے خون دی تاں کھیتی آس مراد دی ہری ہووے
ہست نیست سراج یکساں جنہاں اوہناں ایس منزل بہرہ وری ہووے

ایضاً

مہینوال کولوں سوہنی رو رو کے پار آون دی گل منوالئی اے
مہینوالیا ویکھ ہن صدق میرا توں تے اپنی حد وکھالئی اے

نازیں پلیا شہزادیا عشق پچھے تدھ ذات صفات لٹالئی اے
مہینوال چروال کنگال کاماں ساری بدنامی سر تے چالئی اے

میریاں ماپیاں نہیں انصاف کیتا پئی خدمت بے بہالئی اے
گندگی بھری گجرات دی جائی پھریوں شرمندگی جگ دی چالئی اے

اوہناں مندیاں بولیاں صبح شامی توں سمجھیا میں دُعالئی اے
میں کون ناچیز جیہی کمہاری تیرے عشق نے سوہنی بنالئی اے

دوہاں جانیاں جا کے رات ادھی کدھی اُتے اک ارٹھ بنالئی اے
مہینوال نے پار جنہاں اوسنوں اک جھنگی دی سیدھ وکھالئی اے

عاشق آکھدا سوہنیئے سن میتھوں تینوں ملن دا ڈھب بنا لیے
اُٹھ کے چپ چپاتڑے رات ڈھلدی کل ہار سنگار لگا لیے

ایس میدان وچہ سس نناں کھوجی ذرا اوہناں تھیں کھوج بچا لیے
بھیت پا نہ لوے نناں ظالم ہوش رکھئے گل چھپا لیے

ٹھلن لگیاں ایس دریا اوّل استقبال دا تلہ بنا لیے
چوری سس نناں گواہنڈ ناں تھیں یار پار لے دیول جا لیے

ٹھلن لگیاں سوہنیئے بسم اللہ پہلوں اپنی واہل سترا لیے
جدوں پیر گھتیے پچھوں ناں تکیے اگوں دیکھیئے تے منزل پا لیے

پکا گھڑا کسے پکی دکان گھڑیا پہلوں ٹھوک وجا کھڑکا لیے
پھر ہتھ پکے دوناویں پا کے تے اوہنوں ہک دے نال لگا لیے

جھاگ بیلہ مارو پھر شوہ تارو ٹلہا حق الیقین بنا لیے
پئی پار دلدار دی جھوک دسے نظر عین الیقین ٹھہرا لیے

ایضاً

عاشق رو کے اتھروں چو کے تے سوہنی نال کلیجڑ یلا لئی اے
میں پردیسی دے واسطے جانیاں توں ایہ عشق سختی گل پالئی اے

بیلے وچہ بہہ کے دونوں بیلیاں نے جیون مرن دی مرضی پکالئی اے
ترنگڑ کھیتیاں تاریاں پڑھی شابا ادھی رات گواہ بنالئی اے

اک دوسرے تھیں جانی وداع ہوئے ساری گل پکا مکالئی اے
سوہنی راتی راتی بیلا چیر نے دی اک وکھری سیدھ پکالئی اے

عاشق یار دے استقبال کارن پار دل دی سیج وچھالئی اے
پتن چھوڑ ملاحاں تھیں دور پرہاں اک جھنگی وچہ جھگی بنالئی اے

نہ رہے بلخ بخار گجرات چیتے بس ہکی دی لو لگالئی اے
جنگل بار سراج ویران بیلے اپنے دل دی دنیا وسالئی اے

سوہنی دے جذبات تے اوناں رات دا

چوراں ہار سوہنی سر گی گھر آ گئی سُونہہ لے آئی بیلے پار دی اے
آئی لیکے تاب تواں تازہ لوں لوں گرمی وصل یار دی اے

عشق برق انداز دی لہر دیوچہ پئی نویں جذبات اُبھار دی اے
کدی اُٹھ بہندی کدی لیٹ رہندی ٹکن دیوندی تاہنگ نہ یار دی اے

کدوں رات بیتے کدوں دن لنگھسی لمبی جاپدی وتھ دہنوار دی اے
اکھیں نوٹے تے جانے چنہاں اندر تر دی جاوندی بوہلیاں مار دی اے

لنگھی رات اڈیکدی دن چڑھیا نبض جاگ پئی کُل سنسار دی اے
اُٹھی عشق وریام نوں یاد کر کے منگی دُعا چنہاں تھیں پار دی اے

سچیاں وعدیاں والیا رب سچیا ایہو عرض بندی گنہگار دی اے
آوے نہیں شرمندگی یار ولوں لاج رکھنی قول قرار دی اے

توں آپ ہی مالکاں دل ساڈے ماری ہوئی گنڈھ پیار دی اے
کتھے بلخ بخار گجرات کتھے وتھ موکلی دور دیار دی اے

گھر والے کمہاراں نوں ہور دھندے فکر اپنے اپنے کاروبار دی اے
تتی سوہنی نوں ہکو فکر لاگو پئی اپنا ذہن تیار دی اے

بت گھر وچہ چت دلدار دے ول بیلے وچہ پھردی ٹکراں ماردی اے
شوق وصل دے وچہ سراج انجیں سوچاں سوچدی دن گزار دی اے

سوہنی دی پار جاون دی پہلی رات

پل پل گندیاں لنگھیا دن اوس نوں پہلی رات پئی شوہ دی آوندی اے
صبح شام عشاء پھر پاہر لنگھیا کالی رات جہان تے چھاوندی اے

گھر والیاں آلے دوالے والیاں نیندر لوریاں دے سواندی اے
متاں سوں جاون سسی وانگ سارے چڑیا ہوندا ے گھبراوندی اے

نکلی رب رسول نوں سور کے تے قطب والے نوں سیس نواندی اے
گھڑا لین نوں گھاڑتے جا رہی بوہا ونج دکان دا لاہوندی اے

ویکھے پئی وجا وجا کے تے اک رکھدی اک اٹھاوندی اے
جس گھڑے دا بول پسند آیا اوہنوں چک سینے نال لاوندی اے

حاضر ہوئی دربار شاہدولہ ولی متھا ونج مہاٹھ ٹکاوندی اے
اللہ والیا عشق مجبور کیتی بندی عرض کردی شرماوندی اے

توں مرد کامل دولہ دریائی تیرے ہتھ مہار چنہاں دی اے
میں جانائیں پرلے پار چالاہن لج تینوں اپنے ناؤں دی اے

چھڈ گئی گجرات جہان بلکہ پچھوں تکدی ناں پچھوں تاوندی اے
جنگل بار اُجاڑ ویران بیلا کالی رات ڈراوندی کھاوندی اے

بوکن شیر چوفیر بگھیاڑ چترے لگی جاوندی نہ گھبراوندی اے
اوہنوں جھاڑ جھنکار گلزار روشن ہرنیاں وانگ چنگیاں لیندی جاوندی اے

آخر پہنچ گئی اپنی ٹھاہر اُتے گھڑا رکھ کے واہل ستراوندی اے
دستگیر ساتھی متاراں دے عرضاں کردی نیر برساوندی اے

بسم اللہ مجرھا ومرسھا کہہ کے گجدے شوہ دیوچہ پیر پاوندی اے
لہراں ویکھ کے آکھیا جی آئی ہر لہر رستہ دیندی جاوندی اے

جھگی والیا وے مہینوالیا وے تر دی جاوندی پئی بلاوندی اے
سو وار قربان قربان سوہنی تیریاں وچہ قدماں لگی آوندی اے

پار کھلا مہینوال بھی پیا ویکھے چھاتی چیر دی جویں چنہاں دی اے
ایدھر ایہ ڈُبدی تر دی جاوندی اے ادھر جان اوہدی غوطے کھاوندی اے

ہسدی کھیڈدی پار لی کدھی تے مہینوال نوں باہنہ پھڑاوندی اے
میرا وارثا دو جہان اندر تینوں لاج میری پھڑی باہنہ دی اے

چک لئی مہینوال نے پھل دیہی جاپے نال گری دھجدی جاوندی اے
دور پار پرہاں وکھری دوتیاں تھیں گھڑی وچھڑیاں نوں ہتھ آوندی اے
سوہنی بےلوث پئی آغوش اندر اپنے حوش حواس بھلاوندی اے
ہو گئی کلی مہینوال دی جگ روشن بیلا باغ بہار بناوندی اے
اجے رج ناہ ونڈیا پیار یاراں رہی ڈولدی سدھراوندی اے
کلی والیا رہی آباد کلی پئی بیلے دی شان بناوندی اے
الوداع پیاریا رب حافظ سوہنی پکڑ گھڑا ٹھل آوندی اے
تیر وانگ چنہاں نوں چیر لنگھی کدھی پہنچ کے شکر بجاوندی اے
جویں گھر والے ستے چھوڑ گئی سی انجیں آکے تے ستیاں پاوندی اے
آون جاون ناں ہویا قضا اوسدا رہندی پیر فقیر مناوندی اے

پانی وچہ بھی کلکلدی گئی آہی انجیں برہوں دی اگ جلاوندی اے
بجھ گئے تپدے دوتندور سینے بجھی اگ جو دلاں نوں کھاوندی اے
گم ہو گیا اپنا آپ اوسدا مہینوال دیوچہ سماوندی اے
جشن ویکھ ملاقات دا رات پئی پھل تاریاں دے برساوندی اے
جاگے ہوش آئی اوہناں سمجھ آئی پئی رات سروں ڈھلدی جاوندی اے
سدا روشن شمع جمال تیری راہواں بھلیاں نوں راہ لاوندی اے
مچھیاں دہن مبارکاں دھن شابا لہراں نال گلاں کردی جاوندی اے
کھولی واہل سمہال کے کپڑیاں نوں گھڑا بوٹیاں وچ لکاوندی اے
شالا ستے ہی سیں جان سارے اوہ تے دلوں دلوں ایہو چاہندی اے
ہو گیا سرا ج دستور اوہدا ادھی جاوندی اے سرگی آوندی اے

سوہنی دے راتی جاون دا نناں داویکھناں

سوہنی عشق امام دے مگر نیتی کدی ہویا نہ فرض قضا اوسدا
بھاویں رات کالی بھاویں چن والی ہیسی شوق نت نواں سوا اوسدا
باشک ناگ ہور لکھ آفات بیلے کدی گیا نہ دل گھبرا اوسدا
ٹھاہر پہنچ کے ٹھاہر نہ سکدی سی اگے گھڑا ہیسی باوفا اوسدا
سارا دن رہندی خوش خوش گھر وچہ ہوندا پیا پورا مدعا اوسدا
ونگاں چوڑیاں گجرے شوق سجرا گھر والیاں سنگ آدر بھا اوسدا
بازاں وانگ اُڈاریاں لوہے ویہڑے دتا خوشیاں خون گرما اوسدا
رکھی بڑی جنڈالن سی سوچدی رہے آکھے ہے کوئی جا پدا اوسدا
راتی سوچتی جاگدی رہی رکھی سون دیوے ناں تتی نوں تا اوسدا
اوہ بھی ویکھ کے تے سوہنی نکلدی نوں نکلی مگرے پیر بچا اوسدا
سوہنی نکل شہروں وڑی ونج بیلے ہیسی اپنا راہ جدا اوسدا
سوہنی پکڑ گھڑا جاندی ٹھل پئی ہیسی وقت مہنگا بے بہا اوسدا
کنب گئی رکھی دی جان بھی ویکھ کے تے ہٹھ حوصلہ ہوشربا اوسدا

ادھی جاوناں سرگی نال اوناں ہوندا پیا وظیفہ ادا اوسدا
ہتھوں وچہ ہنیریاں خوش رہندی کالی رات لیندی پردا پا اوسدا
بلکہ اوس نڈر تھیں ڈر جاوے ایرا ویکھ کے ہر بلا اوسدا
اوسدی ویکھ ہمت اوسدا ویکھ جگرا راہ روکیا نہیں دریا اوسدا
نویں زندگی نواں رنگ روپ جوبن اوہا نویں سروں چامل چا اوسدا
اوہا چھوپے نال سہیلیاں دے باہناں وچہ بھنڈار دے جا اوسدا
رنگ بھری جوانی پھر پرت آئی صوباں نال وکھرا ایہناں جا اوسدا
صوبو نال منصوبے کیہ اِسدے نت آوناں وقت عشاء اوسدا
ہوئی رات ادھی سوہنی اُٹھ کھلی گیا جان والا وقت آ اوسدا
ادھی رات خبرے کدے جان لگی کیہ اے کارنامہ ویکھاں جا اوسدا
مگر مگر پچھے پچھے رکھی بھی لئی جاوندی کھوج کھرا اوسدا
ادھی رات چنہاں بھی پیا شو کے کڈھے روح ڈرا ڈرا اوسدا
سمجھ گئی مہینوال ہے پار بیلے اِنہوں ٹکن نہیں دیوندا چا اوسدا

اساں سمجھیا مرکھپ گیا ہوسی بیٹھی ایہ بھی عشق بھلا اوسدا ‌ ‌ ‌ پتہ لگا دریا تھیں پار جا کے جھگی پا بیٹھائے آشنا اوسدا
ویکھ چا کھلیندی ہر شے بھا کھلیندی ہیسی گھڑے دا جتھے ٹکا اوسدا ‌ ‌ ‌ ہن ساتھوں ایہ انت نہیں سہیا جاندا میں ویکھ لیائے چامل چا اوسدا
پوند سوہنی تھیں کلکدی گھر آئی جل بل گیا سراپا اوسدا ‌ ‌ ‌ کیویں پک سراجؔ میں کل دیساں مڈھوں سارا ہی جھگڑا مکا اوسدا

رکھی دے خیال

انجیں پئی منجے اُتے تڑپدی سی اجراں سوہنی بھی گھر آ جاوے ‌ ‌ ‌ رکھی ہلی ہوئی دا دل کیتا اونہوں چیر کے کچیاں کھا جاوے
دنے گڑے جوگی بنی رہے روگی راتی دوڑ دی چیر دریا جاوے ‌ ‌ ‌ ایہ کوئی ڈائن ایں بلکہ ڈائن بھی انہوں ویکھ کے راہ ولا جاوے
چپ چاپ پاسہ پرت پئی ہوئی متاں سوہنی بھیت ناں پا جاوے ‌ ‌ ‌ دل وچہ سوچاں نیندر آوندی نہیں آکھے دن کدی جھب آ جاوے
آکھے کل دی رات کوئی انج آوے ایہ اپنا گڈیا چا جاوے ‌ ‌ ‌ انہوں رات آفات کوئی کھا جاوے یا ایہ رڑھ لمے دریا جاوے
جو کجھ کھاونا ئیں کل شام تائیں کھا پی لے تیری بنا جاوے ‌ ‌ ‌ غصے غضب دی بھری سراجؔ رکھی منہ آئی دیندی بددُعا جاوے

ایضاً

ہنجیں جاونے جو گئے کڑ مئے نی ہن بچناں بہت محال تیرا ‌ ‌ ‌ گل چرتا ئیں یاد جہان رکھسی جیوں کل ہووناں ئیں حشر حال تیرا
نج ہوئیے رج کلو ہنئے نی تتئے سوہنئے نی برا حال تیرا ‌ ‌ ‌ کل بلخ بخارے نوں پونچ جاسیں آکھیں جتھوں دائے مہینوال تیرا
تینوں مچھ کمہیں کھاندے پئے ہوسن ہوسی یار تکدا ڈیوا بال تیرا ‌ ‌ ‌ رڑھ جانئے نی دھکے کھانئے نی لاشہ لیاونا ئیں کیں سمہال تیرا
اساں کیڈے پئے تیرے لاڈ جھلے کیڈا رکھیا پیا خیال تیرا ‌ ‌ ‌ بتری دنداں وچوں جو کجھ لوڑ یوئی کیتا کدی نہ رد سوال تیرا
ہیسی رج کے شرم تے بھرم والا سارے شہر وچہ پیو کنگال تیرا ‌ ‌ ‌ کتے منہ کرنے جوگا رہیا نا ئیں پیکوال نانے سوہر وال تیرا
تینوں سوہنی سوہنی آکھ کے تے کیتا ماپیاں نہیں خیال تیرا ‌ ‌ ‌ رکھدے مڈھوں ہی چت سہال تیرا ابھندے منہ طمانچیاں نال تیرا
کوئی نہیں اوہدا بھی جا پدا گھر بوہا لے جاوندا چاک ادھال تیرا ‌ ‌ ‌ مگروں ہندیوں یاریاں پٹئے نی ہو جاوندا ختم جنجال تیرا
تینوں مگروں لاہیا تیریاں ماپیاں نیں وت پرت نہیں پچھیا حال تیرا ‌ ‌ ‌ ہکو ہک تو آہیں اولاد تتئے تیریاں چجاں کیتا برا حال تیرا
تنگ آ کے اُوہناں نکاح کر کے پیناں کھاوناں کیتا حلال تیرا ‌ ‌ ‌ توبہ کردیوں بھل بخشاندیوں نی پردہ کجدا جل جلال تیرا
توں آج رنگی ہوئی دہی تے پھریں مستی رہنا سدا نہیں جوبناں نال تیرا ‌ ‌ ‌ رنگاں لہہ جانا ایں سنگاں چھوڑ جانا ایں کسے ہوونا نہیں لوال تیرا
جیوں میں اَج کرنا ایں تیرے نال تتئے کسے جانہیں ویکھنا حال تیرا ‌ ‌ ‌ کسے ڈمھ اُڑانے وچ پئی ہوسیں پھرسی ڈھونڈ داتینوں ڈھنڈال تیرا
کی آکھنا ایں ویکھن والیاں نے ڈٹھا جدوں نامہ اعمال تیرا ‌ ‌ ‌ نیکی بیج سراجؔ صد شاباساں نی ہووے خاتمہ خیر دے نال تیرا

ننان جا کے گھڑا وٹا آئی

گزری رات خدا دی صبح صادق دن چڑھدے دی پیشوا آ گئی — اللہ بسم اللہ نور پیر ویلا جاندی طیبہ نوں بادِ صبا آ گئی

بانگ رب رسول دی چوہیں کُٹھیں غافل ستیاں تائیں جگا آ گئی — اُٹھے مومن کلمہ شریف پڑھدے رحمت رب دی راہ نما آ گئی

اُٹھی رکھی ظالم اوہا فکر لے کے جہڑی راتی سی نیت پکا آ گئی — نہ ڈھل لائی مہا جھلے بھنی گئی پکا گھڑا دکان تھیں چا آ گئی

منہ انھیرے ہی پہنچ گئی بوٹیاں وچہ ہیسی راتی اوہ ویکھ کے جا آ گئی — دکھیاری کرماں ماری سوہنی دا پکا کچے دینال وٹا آ گئی

پکا گھڑا سی آسرا تلہ اوسدا بھن تروڑ وگا دریا آ گئی — لے نی سوہنئے کفن ناں گور جھلی کڑمی دے اُٹھدی بددعا آ گئی

گھر آ گئی خونن عاشقاں دی توبہ رج کے لوہڑ کما آ گئی — سو دن چور دا اک دن سائیاں دا نت نت دا ویر مکا آ گئی

اوسے دن اتفاق تھیں چڑھے بدل اُٹھدی نویں تھیں نویں گھٹا آ گئی — مینہ زور دا ڈیگر تائیں چھم چھم لوکاں دسیا کانگ دریا آ گئی

سوہنی واسطے بن گئی بڑی مشکل اوس سمجھیا میری قضا آ گئی — جے میں گئی تے دسدی موت اگوں جے ناں گئی وفا خطا آ گئی

رہسی کھلا اڈیکدا پار روندا کہسی اج کیوں نہیں بے وفا آ گئی — اوس کدی ناں ویکھیا مینہ بدل میتھے گھڑی صدق آزما آ گئی

جھکڑ جھانجا چھم چھم مینہ انجیں شام پئی تے اگوں عشا آ گئی — کالی رات سراج طوفان بھری سارے دیس پنجاب تے جھا آ گئی

یاداشت

اج پنجویں جیٹھ بتاوندے نے بدھ وار تے وقت دو پہر دا اے — ٹھنڈی چھاں سرے اُتے ٹاہلیاں دی پیراں ہیٹھ ٹھنڈی پانی نہر دا اے

مینوں تاپ وجھاپ نے ساڑ چھڈ یا اے سینہ بھڑک رہیا کسے قہر دا اے — کسے لاہم نہیں چین سراجؔ مینوں ہکو جہیا بھانبھڑ اندر باہر دا اے

....

نہروں پار ہکی ٹاہلی ہیٹھ بہہ کے میں ایہ اُٹھ مضمون تیار کیتے — جھٹ گیا اُگھلا غلام نبی اوہدے ستیاں شروع اشعار کیتے

بدھ وار پنجویں جیٹھ دن ڈھلے اک سو چھ ایہ شعر شمار کیتے — داخل کراں سراجؔ کتاب اندر ایہ یار تیری یادگار کیتے

....

جی آئیاں نوں پیشی ڈھلی اتھے میرے دوسنگی محرم حال آ گئے — کوٹ مومن وچوں پنڈت رام چرن گڑھ قائم تھیں گودڑی لال آ گئے

دوڈیڑھ مہینے دے نکھڑے ہوئے وچھڑے یار دی کرن سنبھال آ گئے — چاول، کنک، چھولے بیں کھکھڑیاں دامرونڈا پنیاں لے کے نال آ گئے

پریم پوتھیاں گیان دھیان بھریاں دس سنن اپنا قال حال آ گئے — میرے بھاء سراج اس ندی دندے خضرؑ الیاسؑ دوولی ابدال آ گئے

(۸ مئی ۱۹۳۲ء)

کتاب کے ۲۵۵ صفحے سے لے کر ۲۶۶ صفحے تک کا مسودہ کاتب الطاف نے گم کر دیا تھا۔ کتاب مکمل کر کے دے گیا پروف دیکھے تو پتہ لگا۔ بڑی تلاش کے بعد پرانے مسودہ سے ملے پھر کاتب عنایت عادل چکوڑوی کو بلایا۔ اس نے لکھ کر رابطہ درست کیا۔

کاتب اور دوسرے عزیزوں کے لیے سوائے افسوس کے اور کیا کہوں:

ہم کوان سے ہے وفا کی اُمید جو نہیں جانتے وفا کیا ہے غالبؒ

نادان کاتب کی دانستہ لاپرواہی کی وجہ سے کتاب کے درمیان دو کاپیاں (۱۶ صفحے) مزید داخل کرنے پڑے وہ رہے ہوئے بیان تیرہ صفحات پر پورے ہو گئے۔ باقی تین صفحوں کے لیے مجبوراً مختلف مضمون داخل کرنے پڑے۔ اب ۱۷۲ صفحے پر پھر اصلی کہانی سے رابطہ ہوگا۔ اس کے سوا کوئی چارہ نہیں تھا۔ معذرت (مصنف)

حمدیہ، ثانیہ، دُعائیہ

دِلا جاگ

دلا جاگ ہن ڈھل پئی رات ادھی اُٹھ کھوہ درہٹے نوں جو لئے — سک سڑ جان ناں کھیتیاں پیار دیاں ہنجواں نال پوا بھگو لئے

درکھل گیا اے اوہدیاں رحمتاں دا ہتھ بنھ بوہا مل کھلو لئے — یا نصیب جے پئے جانے نظر کرم جتناں ہو سکے نیڑے ہو لئے

گزر گئی اے ستیاں رات ساری شرمندگی تھیں اتھرو چو لئے — مہربان ایں جا معاف کرسی اوہدی پکڑ مہاٹھ نوں رو لئے

پاک اتھرواں دے پانی نال اپنی مٹھ مٹی خمیر نوں گو لئے — ہووے منہ منظور سراجؔ شالا رو رو میل کچیل نوں دھو لئے

....

مہربان رب العالمین مولا پردہ پوش ہے ننگ پتنگیاں دا — ادنیٰ ویکھ اوسدی قدرت کاملہ نوں ٹوراٹو ردا اے لولیاں لنگیاں دا

رب بے پرانیاں بے سہاریاں دا بے اٹکلاں تے بے ڈھنگیاں دا — ہوندی منداں دی گزر سراجؔ کیوں جے تے رب ہوندا صرف چنگیاں دا

....

شرم کردا اے بھرم رکھدا اے پردے کجدا ائے عیب تکدا اے — سب کجھ جاندا اے پھر بھی کسے کارن کسے شے دا فرق ناں رکھدا اے

بندہ عیب کردا کردا تھک جاندا اوہ ناں بخششاں کردا تھکدا اے — بھل چک من سراجؔ کوئی آ جاوے بے شک آ جاوے پر ہاں ناں دھکدا اے

رات دا حال تے سوہنی دی گھبراہٹ

دسدی رات پئی خونن عاشقاں دی سدے موت دے کسے نوں آ رہے سن — تتی دُکھی چاملاں چائی ہوئی اوہنوں سارے ڈھو سکھا رہے سن

گج بدلاں دی کڑک بجلی دی جھکھڑ جھانجے مکان گرا رہے سن — توبہ توب اوس غضب طوفان کولوں لوکی رو رو کے منگ دعا رہے سن

جنگلیں موت پکھیرواں پنچھیاں دی مر مر کے رڑھدے جا رہے سن — بیلے شہر بگھیلے بگھیاڑ چترے کسے جھنگی وچہ جان چھپا رہے سن

اوہدرا یہ قیامت تے دو جوڑے وکھرے وکھرے ایدھر تر سا رہے سن — اگ ہوکیاں نال بجھا رہے سن بلکہ ہور دونی بھڑکا رہے سن

سوہنی بیٹھ مہاٹھاں تے پئی سوچے گج گج کے بدل ڈرا رہے سن — آ گئی امتحان دی رات اوسنوں نین بلدا مینہ برسا رہے سن

دسدی رات پئی خونن عاشقاں دی بدل نویں نویں چڑھ چڑھ آ رہے سن ۔۔۔ تتی دکھی چاملاں چائی ہوئی اوہنوں سارے ڈھوسکھا رہے سن
آ ثار جتنے نظر آ رہے سن ایہ سامنے موت وکھا رہے سن ۔۔۔ ایہ ڈھب سبب سراجؔ سارے دوجسماں دی وِتھ مکا رہے سن

سوہنی دی ہمت تے تیاری

غصے غضب طوفان دی رات خونی پئی دسدی مرن مران جوگی ۔۔۔ سوچے پئی حیران پریشان سوہنی نہ جان جوگی نہ گھر باہن جوگی
تڑپے پئی سیماب دے وانگ تتی بیتاب مضطر بیلے جان جوگی ۔۔۔ بدھی قولاں دی آکھے ہے رہ گئی راہساں کسے نہ جگ جہان جوگی
پیا حوصلے دیوندا عشق اوسنوں نہیں ایہ کملیے گھڑی ونجان جوگی ۔۔۔ ایہ رات تیرے امتحان جوگی بیٹھی کیوں ایں اتھروں وگان جوگی
سوہنی اُٹھی دُکھی تکدی جا گدی سی دل وچہ آکھدی گڑے وسان جوگی ۔۔۔ نج ہوئی شالا اج گھروں نکلے ایہ رات ہووے اوہنوں کھان جوگی
جاہ نی جاندیئے جندے کھاندئے نی شالا آویں نہ منہ وکھان جوگی ۔۔۔ تیری لاش ہووے کاواں کھان جوگی رہ جائے نہ کسے مکان جوگی
پڑ وچہ آوناں آکھدے فتح ادھی نکلی گھروں سوہنی مرجان جوگی ۔۔۔ آفرین سراجؔ کمہار کڑی بن جائے گی سوہنی سدان جوگی

بجلی کڑکدی مینہ وسدے وچہ سوہنی دا گھروں نکلنا

مینہ وسے پیا بھاہ بھڑکے پئی نکل پئی گھروں مرداں ہار سوہنی ۔۔۔ دھائیں دھائیں پاڑ چھے وگن دریا گلیاں شہر جھاگ نکلی جاں نثار سوہنی
جھکھڑاں جھانجیاں جھولیاں جھم چھڈی جاوے اُڈدی پتراں ہار سوہنی ۔۔۔ بدل گجدے پئے بجلی کڑکدی پئی کالی رات بیلے وچکار سوہنی
کٹھی پریم دی واہنیاں پھرے ڈھاندی نازک بدن سوہنی پھلاں ہار سوہنی ۔۔۔ پھنڈ پھنڈ وگانی پئی جھاڑیاں وچہ پھانڈے مینہ جھکھڑ گل عذار سوہنی
ڈھاہندی ڈگدی اُٹھدی پہنچ گئی اپنی تھاہر اُتے آخرکار سوہنی ۔۔۔ دفتر عشق دیوچہ سراجؔ سوہنی لکھی گئی سوہنی سردار سوہنی

کچا گلیا گھڑا ویکھ کے سوہنی دا حال

دھن شابا گجرات دی شیرنی دا مرداں ہار اوہ جت میدان گئی اے ۔۔۔ بجلی چمکی تے بہہ گئی بوٹیاں وچہ اوہ اپنی تھاں پچھان گئی اے
کچا گھڑا گلیا پیا ویکھیو سو ہتھ لاندیاں ہو حیران گئی اے ۔۔۔ نکل گیا تراہ چکرا گئی انج جا پیو سو نکل جان گئی اے
کیڈیاں نال مصیبتاں اپڑی سی جاتا مشکل ہور آسان گئی اے ۔۔۔ گھڑا دسدیاں موہندی جا پئی موت آ گئی اے پک جان گئی اے
اوہدے بھاہن پے گئی رات کالی شوہدی ہوڑاہڈی نموں جھان گئی اے ۔۔۔ ہن کیہ کراں میں میریا خداوندا میری دنیا ہو ویران گئی اے
چوراں یاراں مرکھت دا پتہ ہوندا اے اوہ اپنے کھوجی نوں جان گئی اے ۔۔۔ کچا وہیدیاں سوہنی سمجھ گئی ایہ کر تمام ننان گئی اے
ہائے میں کوچجی دے چج مندے اوہ میری بور پچھان گئی اے ۔۔۔ میرا گھڑا نہیں اوہ بھن گئی اوہ میرے بھن پران گئی اے
اس جھل سزا نوں کچیئے نی اوہ تیرا کچ پچھان گئی اے ۔۔۔ اُٹھی کدھی تے کھلی سراجؔ جا کے اوہ اپنا زور آزمان گئی اے
جاکے من تے بہ گئی بے پرانی سوچاں سوچدی نیر برسا رہی اے ۔۔۔ باہروں مینہ پھنڈی کمبنے پئی دیہی اندر برہوں دی اگ جلا رہی اے

کھباں کھیتیاں والی کونج وانگوں کوکاں مار کرلا کرلا رہی اے
اپنے آپ سراجؔ نناں تائیں اپنے پیار دا بھا جتا رہی اے

سوہنی دی پریشانی تے نناں نوں مہنے

میرا گھڑا اوٹاندیئے خونخوارے بیدردے نارے کارے ہارنی ایں
رج ظلم وسایا ای عاشقاں تے غضب ڈھایائی کمہارنی ایں

ساڈی زندگی دے وسدے کھیت اُتے گڑا اوسیوں قہر گزارنی ایں
کتھوں کھلی تکیندی سیں بے ترسے فرہاد دیے مکارنی ایں

ففے کٹنیئے نی وسدے پٹنیئے نی ہا کیہ کتیئے زہر گزارنی ایں
اوتر جائیں جہان تھیں سنے ٹبر ساڈے رنگ وچہ بھنگ کھلارنی ایں

گھڑے نال میری دنیا وسدی سی رُکھیئے تتیئے تت کھلارنی ایں
ہائے اُجاڑ چھڈ یائی میرا جگ وسدا اُجڑ جانیئے نی دکھیارنی ایں

کیہ لدھائی مویاں نوں مار کے تے رکھیئے بیدردے خونخوارنی ایں
ایس راہ دیاں ساریاں دردمنداں حشر نشر تیکر پھٹکارنی ایں

چوری وار کمینیاں ویریاں دا نی کمینیئے بے اعتبارنی ایں
بن کے دھوڑ کیہ روکیں راہ میرا بھلی پئی رہی ایں مردارنی ایں

سنے ویر صلاح سی ساریاں دی سوہنی ڈوب چنہاں وچہ مارنی ایں
میری بانہہ پھڑی ہوئی تارواں نیں تساں ڈوبنی ایں اونہاں تارنی ایں

توں سمجھیا سی گھڑا اوکھ کے تے سوہنی اپنے صدق تھیں ہارنی ایں
توبہ توبہ ہزار کروڑ توبہ پچھاں نہیں ہٹناں جان وارنی ایں

جان بجھ کے موت ونگارنی ایں جھگی والے دی بھاجی اُتارنی ایں
کانگ قہراں اندر اپنی لہراں اندر مشکل گھڑی پر ہمت نہ ہارنی ایں

جنہاں ہتھ میری بانہہ اونہاں سائیاں میری بگڑی ہوئی سنوارنی ایں
بیڑی ٹھیل سراجؔ خدا حافظ دستگیر نے پار اُتارنی ایں

سوہنی نوں عقل دیاں متاں

سوہنی توکلت علی اللہ پڑھ کے جدوں پیر چنہاں وچہ دھرن لگی
دوروں عقل پکاریا ہوش کرئیے کیوں ان آئی موت توں مرن لگی

اج تے تارو بھی پئے پناہ منگدے توں کملیئے ایہہ کیہ کرنی لگی
انج جاپدائے ہتھیں اپنی توں اپنی زندگی دا بھانڈا بھرن لگی

اج گھڑا ابھی نہیں ہے کول تیرے جس تے آئیں چرو کنی ترن لگی
اُتر جاوسی کانگ سراجؔ بھلکے چار پاہر بھی نہیں توں جرن لگی

عقل نوں سوہنی دیاں متاں

کدی سوہنیئے ایہہ بھی سوچیائی اپنے باپ دی ہکو اولاد ایں توں
کویں بہسی برادری وچہ شوہدا کر چھڈ یا اوہنوں برباد ایں توں

سارے شہر کہانیاں تیریاں تے بدنام ایں بدنہاد ایں توں
آگے پیکے بیزار ہن سوریاں گھر کروا بیٹھی اپنی لاہدا ایں توں

جھڑے حق تیرے اُتے فرض آہے کیتا اوہناں نوں بھی کدی یاد ایں توں
عزت اپنی سانبھ سراجؔ رکھیں عزت والیاں دی اولاد ایں توں

ایضاً

توں اجان جوان بے فکر آئیں تینوں عمر نادان بھلا گئی اے
بھل ہن بھی من تے کر توبہ دنیا بھلاں من بخشا گئی اے

عشق ویکھیا جاتا ہن ایسنوں عقل گلیں لا ولا گئی اے　　اج اہدے امتحان دا وقت آیا مشکل گھڑی آئی گھبرا گئی اے
عقل لوریاں دے سلا گئی اے ایہ جاپدائے اگھلا گئی اے　　ماری چنڈ سراجؔ اُستاد عشق ستی سوہنی نوں جاگ آ گئی اے

سوہنی دی ٹھلنے دی تیاری

جاگ پئی تاں سوہنی نوں یاد آیا پار جان دی ہوکویل رہی اے　　اِدھر مینہ چھم چھم اُدھر کا نگ گھم گھم دس اپنے ٹل اولیل رہی اے
فوج خضر دی موج دیو چہ آ کے شوہ چنہاں دی کھچ نکیل رہی اے　　ٹھلاں پین پیاں منیں ڈھہن پیاں ندی دھرتی خدادی ویل رہی اے
آ ثار نوں ویکھ کے نقل جاتا سوہنی اج ارادیوں فیل رہی اے　　ایہ پر مرداں نوں ہوندائے گوڈے گوڈے اوہ تک لہراں نوں پرہاں دھکیل رہی اے
ہوون لگا سو حکم رہائیاں دا ساری عمر اوہ دکھاں دی جیل رہی اے　　جسے جامے داسٹ کے پرہاں برقعہ سوہنی دلاں دیاں وتھوں میل رہی اے
پکی قولاں دی عشق دی لاجونتی سوہنی موت والا کھیل کھیل رہی اے　　سر پر لگسی یار سراجؔ اوہدی بیڑی رب دی آسرے ٹھیل رہی اے

سوہنی دی دریا وچہ چھال مارنی

تروڑ آسرے رب دے آسرے تے شوہ وچہ گئی مار چھال سوہنی　　لہراں ہس کیتا استقبال اوہدا لائی کھچ کے تے سینے نال سوہنی
منتاروا جان جیہی بے پرانی آ گئی کانگ دے ہتھ کنگال سوہنی　　لگی ڈھل نہ تھل پتھل ستی کیتی غوطیاں مار نڈھال سوہنی
لہراں پیچ چھڈی روں ہار شوہدی نازک بدن گلاب مثال سوہنی　　رڑہدی جاوندی بھی غوطے کھاوندی بھی کوکے پئی مہینوال مہینوال سوہنی
سیدھ یار دی جھگی دی کری جاندی ترلا کر کر بوہلیاں نال سوہنی　　حسرتاں ڈبدیاں ویکھ سراجؔ رُنی درداں بھری فغان دے نال سوہنی

فغان

سدھر رہی مہینوال من میرے تیرے بلخ بخارے نوں جاوندی میں　　وہدی جا کے وطن یتیم تیرا جھاتی پرت گجرات نہ پاوندی میں
نت صبح اُٹھ کے تیریاں ماپیاں دے آداب ہزار بجاوندی میں　　ملکہ رانی دی گولی پھر گولی علی بیگ دی نونہہ سداوندی میں
ہائے میں ہتھیاری نج جمی یا تے جمدیاں ہی مر جاوندی میں　　ہے تیری ہی یاد سراجؔ دل وچہ توڑے ہاں لمّے رڑھی جاوندی میں

فغان

گجّ کانگ دی شور بدلاں دا جاندیاں تیرے تائیں میریاں صدائیں ناہیں　　میں ہن کسے سسار دا ہک لقمہ میری لاش سجناں ڈھونڈن آئیں ناہیں
بے درد دنیا چغل خور دنیا ہن نہیوں کسے نال لائیں ناہیں　　جے تے بھل کے نیہوں لگا بیٹھوں جھگی پار چنہاں تھیں پائیں ناہیں
ٹر جاہ وطن اپنے شالا جگ جیویں باقی رہندی عمر گوائیں ناہیں　　ہن کیہ گجرات دیو چہ تیرا ایویں ماپیاں دا جگر تائیں ناہیں
تیری تیری ہاں موئی تے جیوندی بھی کسے ہوری ہتھ میریاں باہیں ناہیں　　ہتھ تیرے لاج سراجؔ میری تیرے باجھ میرا کوئی سائیں ناہیں

فغان

جے میں بھل گئی بھل کے لا بیٹھی آ گے کئی بھلیاں دھکے کھانیاں او
سسی شیریں لیلیٰ صاحباں ہیر جُٹی میتھوں ساریاں آ ہن سیانیاں او

کئیں لکھیاں نصیباں نوں پڑھ ڈھارو کے کون بھلا اللہ آنیاں او
انجیں لکھی آ ہی زندگی موت میری دھروں لکھیاں کیں پرتانیاں او

جیویں اج ہوئی چنہاں وچناں میرے جا ہن جگ وچہ دُھم کہانیاں او
میریاں لکھاں اُمیداں تے لکھاں آ ساں اج کانگ دیو چہ سمانیاں او

مندا پوناں نیرا چنہاں دیا انجیں خدا دیاں بھانیاں او
چل ہن بلخ بخارے دے ول لے چل مینوں روہڑ چنہاں دیا پانیاں او

ناں میں بلخ دی ناں گجرات جوگی بس ہکی دے نام وکانیاں او
رہندی دنیا تائیں ملی سراجؔ نسبت مہینوال دی سوہنی سدانیاں او

سوہنی دی اللہ تعالیٰ اگے دُعائے فریاد

گنہگار بدکار لاچار اُتے بے شمار تیرے احسان اللہ
میری آخری ہوک پچا دیویں مہینوال تاہیں مہربان اللہ

مینوں عشق مجاز دی ملی گڑھتی عشق نال ہی میری پچھان اللہ
سبحان اللہ تیرے فضل کرم تیرے فضل و کرم سبحان اللہ

تدھ آپ ایہ دتی اے شکل صورت ہوسیں آپ اس دا نگہبان اللہ
آخری دم سراجؔ دی لباں اُتے ہووے کلمہ طیب روان اللہ

سوہنی دا ماپیاں نوں یاد کرناں

سوہنی یاد کر کے رُنی ماپیاں نوں ہائے میریاں پیاریاں ماپیاں ہو
کیوں مینوں جم پالیا پوسیا سی انہاں دھکیاں ماریاں ماپیاں ہو

اوتر جانیاں دور نجانیاں ہو مارے گئے بن ماریاں ماپیاں ہو
میتھوں ودھ دکھ آیا ماپیاں ہو میتھوں ودھ بے چاریاں ماپیاں ہو

میں تت بھڑتی نج جمی تتی دیاں دکھیاریاں ماپیاں ہو
مینوں جمدیاں ہی مار گھتناں سی کیہ حرج سی ماریاں ماپیاں ہو

تساں مغل نوں رکھیا گھر نوکر طبع دھن دے ماریاں ماپیاں ہو
میں ماری گئی بوری ویکھ کے تے اوہدے حسن نظاریاں ماپیاں ہو

ہائے لیکھ میرے لکھے آہے انجیں مڈھوں لکھن ہاریاں ماپیاں ہو
نہ رہی پیکیاں دی نہ رہی سوہریاں دی نہ گئی بلخ بخاریاں ماپیاں ہو

رڑھدی جاوندی دا آ اج حال ویکھو ستے پئے چباریاں ماپیاں ہو
نہیں کسے تے دوس میں آپ لئی مل موت ادھاریاں ماپیاں ہو

نکھر گئی دی کیویں مکان جھلسو شرم ننگ دے ماریاں ماپیاں ہو
ہتھوں مہنیاں نال ستاؤ ناہیں کمھاراں ساریاں ماپیاں ہو

حسرت نال مردی واری ویکھ رہی آں دنیا دین کناریاں ماپیاں ہو
غوطے کھاوندی پئی سراجؔ سوہنی کو کے پاہریاں پاہریاں ماپیاں ہو

سوہنی دا سہیلیاں نوں یاد کرناں

نزع دم مینوں یاد آئیاں ہو رل کھیڈیا ہانی سہیلیو نی
لے وا ہن پیکے رڑھی جاوندی اے اک سنگن نمانی سہیلیو نی

ساری عمر دھکے دھورے جھل کے تے چلی خصماں نوں کھانی سہیلیو نی
جنہوں سوہنی سوہنی آکھدے سو اوہ اج کہمیاں کھانی سہیلیو نی

پچھناصوباں کولوں تتی رکھتی لوکوں جیوں میں نال وہانی سہیلیو نی
دن چڑھے گجرات دیو چہ جاسی میری دھم کہانی سہیلیو نی

تسی ورھنڈا جھولی لال پاؤ بن کے گھر دے رانی سہیلیو نی
میں رہی مہینوال مہینوال کردی جگ تھیں اوتر جانی سہیلیو نی

میرے واسطے اوس بھی گلی گلی دی دھوڑ پئی اے چھانی سہیلیو نی
نازیں جان شہزادے دی پلی ہوئی ایتھے سستی وکان سہیلیو نی

میں اوسدے روپ جمال اُتے بھل گئی ایانی سہیلیو نی
اوہدے عشق پیاردی پاک ہستی نہیں مویاں بھی جانی سہیلیو نی

کیتی پارلے یار تھیں جان صدقے آہی اُنج بھی جانی سہیلیو نی
مصنف لکھسن پئے سراجؔ ورگے میری دُکھی کہانی سہیلیو نی

سوہنی دا فوت ہو جاناں

اوہدر گھر وچہ چاملاں چائی رکھی آکھے میری منظور دعا ہو گئی
ایدھر سوہنی کا نگ تے رات ادھی بدھی پیاردی ہنے فدا ہو گئی

غوطے کھاوندی بھی تر لا کری جاندی نا اُمید بھاویں لا دوا ہو گئی
جھگی والے ول کنڈ نہ ہو جاوے کدرے جاساں جے ایڈی خطا ہو گئی

مچھ کچھ سنسار بھی پھرن بورے کانگ بے پناہ بلا ہو گئی
اوہناں وچہ سوہنی دھکے پئی کھاوے جاپے اہناں دی ہنے غذا ہو گئی

لہراں وچ دھکے کھا کھا شوہدی بے سدھ بے دست و پا ہو گئی
ڈبے اُبھرے اُبھرے فیر ڈبے دیہی یخ برف نما ہو گئی

کدوں تاہیں تر دی کدوں تائیں جردی غوطے کھاندیاں نیڑے قضا ہو گئی
آخر آ گیا روح اڈاریاں تے گھڑی زندگی دی انتہا ہو گئی

دِسدی پئی سی روح تے بت والی اگوں منزل جدا جدا ہو گئی
غوطے آخری نال سراجؔ اوسدی کلمہ عشق پڑھ جان رہا ہو گئی

بت دی روح نال آخری گل

بت روح نوں کہیا کھلو ذرا سنگیا سنی جاہ ہک فریاد میری
میںوں وچہ چھنہاں دے سٹ چلیائیں پٹ چلیائیں بنیاد میری

مچھ کچھ کھہیں میںوں کھا جاسن ونڈ چن لیسن جائیداد میری
تیرے دم دے نال سی بیلیا او کلی خاک دی ایہ آباد میری

توں نکل چلیائیں کھلر جاوندی ایں ڈھیہہ ڈھیری ہو کے بنیاد میری
ڈیوا تیرے نال ہی سی روشن لاشے تپلی خاک زاد میری

کئی اوکھیاں سوکھیاں ویلیاں وچہ کیتی میں تے نوں امداد میری
لوڑاں خواہشاں خوشیاں کٹھیاں سن میں مراد تے توں مراد میری

ایہ بڑی مٹھی کوئی خواب آہی گزری پل جھل دے وچہ معیاد میری
فیر قسمتاں نال سراجؔ میلے شاد باد سنگیا رکھیں یاد میری

مچھاں کچھاں دا لاش نوں کھان واسطے حملے تے خضر صاحب دا ہوڑناں

روح اڈیا ہو گیا گھر لگا مچھ کچھ دوڑے اوہدے کھان کارن
ہوندائے سائیاں نال سمہال گھروں رُجھے رہن بناں سجان کارن

اوہدر مچھ کچھوے نیں سسار ایدھر منہ کھولیو نے نگل جان کارن
کہیا جھڑک کے اوہناں نوں خضر ولی رُک جاؤ سارے اوہدر جان کارن

ایہ عشق دی سوہنی امان ستھری ایہ نہیں منہ لان جوٹھان کارن
اوس مسافر نے اوتھے پونچنائیں گھروں ٹریائے جتے جان کارن

میرے ذمے لائے کم مالک میں جیونداں اوہ نبھان کارن
میرا سفر دریاواں تے جنگلاں دا راہوں بھلیاں نوں راہ لان کارن

حضرت موسیٰ معصوم نوں مائی جدوں ندی سٹیا جان بچان کارن
میںوں ملیا حکم حضور ولوں خیریں منزل مقصود پوچان کارن

سسی جمدی نوں ماپیاں بیدرداں ہاؤ روہڑیاں سروں ونجان کارن
مینوں امر ہو گیا سمبھا لنے دا ایہ ہے کچ مکران دے خان کارن
خضر ولی نے لہراں نوں حکم دتا جھکی ول امان لے جان کارن
نیڑے پہنچ گئی لاش سراج اوس دی فرض آخری طواف ادان کارن

پرلے پار مہینوال دی بےقراری لاش ویکھ تے چھال مارنی تے ختم ہو جاناں

اوہدر پارلے پار مہینوال بسمل رکھیا ہویا دل داڈیوا بال اوس نے
پھر پھر کے کدھی تے واویلا کیتا ہوا اپنا برا حال اوس نے
اوہنوں پک سی سوہنی دے آونے دا ڈٹھا ہویا اوسدا استقلال اوس نے
حاضر جان تلی اُتے دھری ہوئی ویکھ ویکھ کے کانگ دا حال اوس نے
گجّ کانگ دی تے شور بدلاں دا پائی ہوئی اُچی حال حال اوس نے
کر کے جانیاں جانیاں پیا کوکے مارے سداُچے دکھاں نال اوس نے
اچراں پونچیا روح آزاد ہو کے جھکی کول پائی حال حال اوس نے
میں بت چنہاں وچہ چھوڑ آیا ہن رَل جانائیں لہراں نال اوس نے
مینوں کلیاں جاپدائے جان مشکل اپنے نال رکھیا کئی سال اوس نے
بت بت ملن روح روح ملن دِتا تینوں پیام وصال اوس نے
بجلی چمکدی نال کجھ دسدا سی کپر پئے ویکھے بھال بھال اوس نے
جھکی کول پھردی گھمن گھیریاں وچہ لاش ویکھ لئی لہراں نال اوس نے
قابو رہے نہ ہوش حواس اوسدے میں قربان کر کے ماری چھال اوس نے
پانی وچہ بھی بلے پئی جوبن بھری لائی کھچ کے تے سینے نال اوس نے
ہو گئی اوہدی بھی جان فدا پل وچہ روح بھیج دِتا روح نال اوس نے
بت بت مل گئے روح روح مل گئے عشقا آفرین کیتا کمال اوس نے
لے لے آغوش چنہاں رانی لبھ لئے دو قیمتی لال اوس نے
جانے رب سراج جا کس جائی دونویں لاشے چھڈے اُچھال اوس نے

ساقی

ساقی فیراج بزم سجا سجری رہندی گل جہڑی اگاں ٹور باقی
مکی نہیں اجے داستانِ عشق اجے بلخ وچہ پاونائیں شور باقی
اجے نوکراں جا کے دسنائیں عزت بیگ دیاں دکھی ماپیاں نوں
گڈی عشق دی اجے ہلاریاں وچہ دیہہ رہندی جہڑی ڈور باقی
عزت بیگ تائیں واپس لین اجے مغلاں ول گجرات وچہ آونائیں
اگے گھٹ ناہ لایا ٹرن لگیا لا لین رہندائے جہڑا زور باقی
علم عشق دانش اج تک سمجھیا نہیں توبہ کارگزاریاں عشق دیاں
قصہ ختم سراج ہن رہ گیائے صرف عاشقاں دا کفن گور باقی

عزت بیگ نوں گجرات وچہ چھڈ کے نوکراں دا بلخ وچہ واپس آ کے حال دسناں

عزت بیگ جدوں گجرات اندر بیٹھا بھانڈیاں دا ہٹ پا کے تے
دید یار وچہ مست الست پھردا اپنی ہستی دی دُھوڑ اڈا کے تے
مہنگے لے آوے کمہار کولوں سستے دیوے ادھار لٹا کے تے
اک اک دن وچہ تن تن چار پھیرے سٹے مہراں بک بک جا کے تے
جدوں ننگ نادار ہو گیا مطلق مال اسباب بھی ویچ وٹا کے تے
قیدی عشق دے نوکری چا لئی گھر تلے کمہار دے جا کے تے
مال چاریا ہوندا رہیا گلیاں اپنا ننگ ناموس گوا کے تے
مشہور ہو گیا گجرات اندر اپنا نام مہینوال دھرا کے تے
چھوڑی جاوندے اوسنوں سنگی ساتھی کجھ آپے کجھ دس دسا کے تے
ویکھ ویکھ سودائی دا حال مندا مر گئے شرما شرما کے تے

ہو گئے نا اُمید مایوس جدوں ہر طرح سمجھا سمجھا کے تے　　آکھن چلئے وطن سراجؔ توڑے اسدے وارثاں نوں دسئے جا کے تے

مقولہ

بیلی سکھاں دے نادم غلام جا کر اک اک کر اوسنوں چھوڑ گئے　　کیتا پیا ترلا سمجھاونے دا بیدل آخر سنگ تروڑ گئے
زلو جیہے بھی پلو چھڈ انسے اپنی ہتھیں اوسدی بیڑی بوڑ گئے　　کول دام نیں جگ غلام ہیسی بھکھ ننگ تکی سنگ چھوڑ گئے
عزت بیگ نے گجرات اندر جو کجھ کھٹیا کمایا سی روہڑ گئے　　جانے رب دی ذات سراجؔ کتنے وچہ راہ رہے کتنے توڑ گئے

نوکراں دا بلخ پونچناں تے حال دسناں عزت بیگ دی ماں دا سندیاں مر جاناں تے مغلاں دا گجرات ول اوناں

چار سال گزار کے مردے جیوندے وطن پہنچ گئے رب پونچایائے　　ملے جا مرزے علی بیگ تائیں رو رو کے دسیا جیویں وہایائے
دسیا جویں گجرات وچہ خانزادے پیا مال تے دھن لٹایائے　　سب کجھ دسیا جویں نوکراں نیں کر کر منتاں پیا سمجھایائے
دسیا جویں کمہاراں نے پھر اوسنوں کوڑا اڈھون دی کار تے لایائے　　اج کل دیوانگی وچہ اوس نے اپنے آپ سب روہڑ وگایائے
پیا باپ غریب اڈیکدا سی خط لکھ فرزند پونچایائے　　گل سندیاں نکل تراہ گیا چاہے طبق زمین ڈولایائے
آئے نظر اوس نوں آسمان پھردے بے ہوش دماغ چکرایائے　　ہائے میں ایہہ کیہہ سنیائیں خداوندا کیہ ایہہ ظالماں مینوں سنایائے
گئی سارے بلخ وچہ خبر دھمدی ہر کوئی سن سن دوڑیا آیائے　　عزت بیگ تے ایہہ وسواس نہیں سی اوہ بڑے شریفاں دا جایائے
وار و وار پچھیا سارے خانداناں جنہاں آ ایہہ شور مچایائے　　آخر یک ہو گیا یقین سمجھناں ایہہ سب عشق دا کیتا کرایائے
عزت بیگ دی بدنصیب مائی سندیاں پٹ پٹ حال ونجایائے　　ہائے توبہ تسلیاں کون دیوے اکو اکو جے جمیاں جایائے
کردی بچیا بچیا تڑپدی داغو طے موت دے روح کمبایائے　　میں ماں واری ماں قربان کہہ کے ڈھٹھی انج وت ساہ نہ آیائے
سارا شہر حسرت افسوس بھریا حیران پھردا گھبرایائے　　عزت بیگ دی ماں غریب تائیں رو رو کے تے دفنایائے
عزت بیگ دی ملکہ منسوبہ سنیاں جیوں اوس نال وہایائے　　سوچے کون ایسی ماہ جمال پری میرے کونت نوں جس بھرمایائے
میریا سہاریا پچھلی عمر دیا میریا عاصیا او جواں سال بچیا　　توں آپ بھی رُل کے مرگیوں کر مینوں بھی گیوں بے حال بچیا
تیری ماں غریبنی رہی چنگی مر گئے پہلے ہو کے نال بچیا　　میں دھکیاں دے جوگا اجے جیواں میری زندگی دکھ وبال بچیا
کوڑا ہونجدا پھریوں گلی گلی گھر گھر دیاں جھڑکاں نال بچیا　　نازیں پلیا لاڈیا بلخ دیا ایتھے بنیاں رہیوں مہینوال بچیا
ہائے کجھ دے دیونددوں خبر مینوں ہور ہور گھلدا رہندا مال بچیا　　اوہ باغ اوہ رنگ محل تیرے کہڑے کم اوہ مال منال بچیا
بھلا کرن مغل مینوں چھوڑ جاون کیہ کر سن لے جا کے نال بچیا　　ویکھ ویکھ مرساں تیریاں جاگیراں اگے دُکھی میرا اوال وال بچیا

بیٹھا روندا رہاں گا عمر باقی تیری جھگی اندر ڈیوا بال بچیا آخر لے گئے مغل سراجؔ اوسنوں اوہ کردا گیا حال حال بچیا

کتاب دا خاتمہ تے تاریخ تصنیف

میں کجھ دن رہیا فکر روزگار اندر مساں مساں ملی تنہائی اے اج لے کے پیشی تھیں گزر گئی رات ادھی مدت بعد طبع حاضر آئی اے اج

۱۹۳۲ء

سن انی سو بتری جون باراں سوموار تے جیٹھ دی بائی اے اج اللہ شاہد سراجؔ گواہ تارے کلمہ پڑھ کتاب مکائی اے اج

عاشقاں دے کفن گور دی گل

گل عاشقاں دے کفن گور والی کتنی واری ہوئی اے کتنی جائی ہوئی اے لوکی پچھدے نیں جوڑی رُڑھی لمے کسے پھردی یا مچھواں کھائی ہوئی اے

قبر سوہنی مہینوال دی کئی جائی لوکاں دسی پر سنی سنائی ہوئی اے پکی کوئی تحریر یا سند ناہیں کدوں بنی تے کیں بنائی ہوئی اے

علی بیگ بچارے دی کیہ لکھیئے ورت گیا جو اوس لکھایائے نہ مویاں نہ جیوندا کجھ بھی ناں رہے روندا رب روایائے

بیٹھا رہے حیران پریشان چپ چپ بول چھڈ یا جے کسے بلایائے اک غم فرزند دلبند دوجا اسلم بیگ ولوں شرمایائے

آخر ساری برادری رل کے تے منصوبہ ایہ بنایائے چلیے ملک پنجاب گجرات اندر کہڑا دور یا دیس پرایائے

لے آویے عزت بیگ تائیں کیہ ہویا جے مال اڑایائے بھلدا آیائے انسان بھل گیا ہوسی اوہنوں عمر نادان بھلایائے

لے لے عزت بیگ دے یار ہانی اوہناں قافلہ جوڑ بنایائے دو اُستاد بھی کر ہمراہ لئے عزت بیگ نوں جنہاں پڑھایائے

عزت بیگ ضعیف ادھ موئے نوں بھی کر کر منتاں نال رلایائے کھیڈاں کھیڈاں پیا سراجؔ عشق اگے انجیں کھیڈ اوندا آیائے

مغلاں دا عزت بیگ واسطے گجرات اوناں

مغلاں اپنا زور آزماونے نوں چاہڑی بلخ بخاریوں واہر اوہناں پینڈے کٹ پنجاب نوں چیر کے تے ڈیرے لائے گجرات تھیں باہر اوہناں

عزت بیگ اوہدر مہینوال ایدھر کیتا ہر پاسے آکے آہر اوہناں مر گئے سوہنی مہینوال جنہاں ڈب کے گل کھول دسی سارے شہر اوہناں

ایدھر سوہنی دے راتی ٹھلنے دی اوہدر جھگی وکھائی اے ٹھاہر اوہناں پھر پھر مغلاں نے پھول پھول ڈٹھے دوہاں ننیاں دے جھاڑیاں چاہڑ اوہناں

کیہ پتہ دریا بادشاہ لاشاں کتھے لے گیا روہڑ راہڑ اوہناں من تقدیر سراجؔ جنہاں کدھی رو رو کٹے اٹھ پاہر اوہناں

مہینوال دے باپ علی بیگ دی فغان

علی بیگ جنہاں دی من اُتے ڈھاہڈا پھرے کردا حال حال بچیا او میریا ماہِ جمال بچیا او میریا لاکھیا لال بچیا

جھنگوں ہیٹھ بکھور مجاروراں نے اک چوکھنڈی بنائی سجائی ہوئی اے آکھن جوڑی ایتھے رُڑھدی آئی ہوئی لوکاں پکڑ ایتھے دفنائی ہوئی اے

بدر راجھیاں دے ضلع سرگودھے کھلی جائی اک قبر وکھائی ہوئی اے اہپر کوئی تاریخ ثبوت نائی لوکاں سنی سنائی اُڈائی ہوئی اے

مرزے کھرل دا چورا نشان قائم جتھے دوہاں دی جان فدائی ہوئی اے
تھل وچہ مشہور مزار ہکوسسی پنوں دی جتھے سمائی ہوئی اے
قیس عامری دے عشق جنون کتنی دھم عرب عجم وچہ پائی ہوئی اے
وامق عذرا تے روڈا جلالی ویکھو سوہنی زیناں پٹھانی بائی ہوئی اے
پنجابی عشق مجاز دیاں داستاناں دی رج کے نغمہ سرائی ہوئی اے
ہو ہو گئے کما گئے عشق عاشق جھل گئے بھاویں رُسوائی ہوئی اے
کیہ پچھدے ہو اوہناں دیوانیاں دی کسے سمجھی نہ سمجھ وچ آئی ہوئی اے
تختہ دار تے بھی اوہناں نشے بازاں کہیا حق تے جان فدائی ہوئی اے
ہر کسے را بہر کارے ساختند اللہ آپ ایہ کھیڈ رچائی ہوئی اے
عشق دین ایمان ایں عاشقاں دا جس حکمرانی منوائی ہوئی اے
نہ شوقِ بہشت نہ خوف دوزخ ایہ ہر شے اوہناں بھلائی ہوئی اے

دفن روضے وچہ ہیر سیال جُٹی جتی ستی مائی سدوائی ہوئی اے
صرف نام کوئی اس تاریخ ناہیں بس تختی لکھ لگائی ہوئی اے
شیریں کارن فرہاد پہاڑ پٹے تیشہ مار کے جان گھمائی ہوئی اے
بناں قبراں مزاراں دے ناموریاں بھاویں کتنی مدت وہائی ہوئی اے
وارو واری کتنے پختہ شاعراں نیں لکھ لکھ کے جگ ورتائی ہوئی اے
زندہ کر گئے نام تے کام اپنا بڑی عزت تے شہرت پائی ہوئی اے
فارغ ہو کے جان جہان کولوں بس ہکی جائی تاڑی لائی ہوئی اے
دانش سوچ تھکی کیوں جھلیاں نیں زندہ اپنی کھل لیوائی ہوئی اے
اوہ آپ مالک مختار دنیا اوہدر لگی ہوئی اے جدھر لائی ہوئی اے
ریا کاری چھڈ کے تے مکاری چھڈ کے تے سر تے پنڈ ملامتاں چائی ہوئی اے
اپنے نشے دیوچہ سراجؔ اوہناں ہستی اپنی دی دھوڑ اڈائی ہوئی اے

مصنف دی آخری گل

قصہ سوہنی مہینوال دا شاعراں نے اگے سیاں شوق دے نال لکھیا
زندہ رہن جگ وچہ لوک داستاناں تاہیوں شاعراں پیا احوال لکھیا
میں بھی اپنے قال تے حال سیتی ظاہر وچہ قصہ مہینوال لکھیا
آہے فکر جہان دے کئی لاگو فکراں وچہ بھی ایہہ نال نال لکھیا
مٹھی بول پنجابی ماں جائی دُدھیں پلی پیار دے نال لکھیا
صبح لے گئے بیلی نقل کر کے جو کجھ میں راتی ہنجواں نال لکھیا
جو کجھ سر یا دھر یا پیش یاراں میں نہیں آکھدا بے مثال لکھیا

کیہ مجال ہوئے کوئی حرف گیری ساریاں اپنے ذوق دے نال لکھیا
رومی جامی نظامی تے سعدی ہوراں ایہ عشق مجاز حلال لکھیا
کہیا موڑ نہ سکیا سنگیاں دا دلی یاراں دا من سوال لکھیا
راتاں کالیاں بیٹھ انھیریاں وچہ میں دل دے ڈیوے نوں بال لکھیا
پوے فرق نہ رابطے وچہ کوئی نال بڑے خیال سمبھال لکھیا
سخن فہماں داناواں دی وچہ خدمت میں ایہ عشق کٹھیالی وچہ گال لکھیا
ہوئی منزل سراجؔ پروان میری کلمہ پڑھ شکر ذوالجلال لکھیا

لا الٰہ الا اللہ محمد رسول اللہ صلی اللہ علیہ وآلہٖ وسلم

۲۲ جیٹھ ۱۹۸۷ھ   ۱۲-۶-۱۹۳۲ء   ۱۳ جمادی الثانی ۱۳۴۷ھ نصف جمعرات (بادشاہ پور)